

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka
(2)\Soucek_Ludvik-Pripad_jantarove_komnaty.pdb

PDB Name: Soucek-Pripad jantarove komnaty
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 1.10.2007
Modification Date: 1.10.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

LUDVÍK SOUČEK

PŘÍPAD JANTAROVÉ KOMNATY

VENIENT ANNIS

SAECULA SERIS QUIBUS OCEANUS VINCULA RERUM LAXET ET INGENS PATEAT TELLUS TETHYSQUE
NOVOS DETEGEAT ORBES NEQUE SIT TERRIS ULTIMA THULE

Seneka/Medea

Tehdy až svět zestárne

nastane chvíle

kdy oceán rozváže pouta

všech věcí

Velká země se potom otevře

a Thezis odhalí nové světadíly

Thule už nebude na okraji světa

Úvodem celkem zbytečné filozofování, které můžete klidně přeskočit

Je zajímavé, ale zároveň ohromně těžko pochopitelné, co všechno dovedou lidé závidět. Mluvím z vlastní zkušenosti. Mnoho mých přátel se například přiznalo, že mi závidí jakási dobrodružství. Považuji za projev trochu zvráceného vkusu nazývat dobrodružstvím pořádnou otravu svítiplynem, kterou jsem si odnesl při psaní Případu čerta číslo čtyři, nebo většinou zbytečné cestování od Mongolská až do Anglie, třeba zrovna pro materiály ke knize Bratři černé planety.

Bohužel, ani takové důkazy nestačí. Závist spolubližních se týká i "zajímavých lidí", s nimiž se - alespoň podle horečnatých představ mých přátel - od rána do večera stýkám. Zřejmě neznají našeho šéfredaktora. Na něm je zajímavá hlavně jeho tvrdošijnost, s jakou odmítá jakoukoli mou omluvu pozdního příchodu do redakce, ačkoli by měl za těch pětapadesát let svého života ledacos vědět o pražských tramvajích. Franta Vobr, s nímž se pak dělím o kancelář a soustavně se hádám, na kom je řada uklidit rozházené časopisy, je sice rošťák a rejpal, ale za tak moc zajímavého bych ho přece jen nepovažoval.

Pravda, chodí za mnou, jako ostatně za každým novinářem, leckdo. Zrovna před malou chvílí jsem zdvořile

vypoklonkoval muže se zápasnickou postavou; přinesl model a nákres něčeho, čemu říkal „perpetuum mobile“.

Opravdu "nobile" místo "mobile"! Pozůstávalo to z růžence špuntů na dvou kladkách a mírně upravené plechovky konzervy, a že prý máme zajistit výrobu prototypu v pořádné továrně. Až se tak stane, budou špunty opravdu pořádku a pořádku na jedné straně stoupat, na druhé klesat, a tohle perpetuum "nobile" prý vyřeší všechny tíživé problémy našeho průmyslu. A jestli to nezařídíme na vlastní útraty, polepí nám to, že budeme valit oči... ! S touto temnou výhrůžkou konečně zmizel. Naštěstí. Vzhledem k jeho tělesné zdatnosti jsem ani nepomyslel na možnost shodit ho ze schodů.

V redakci i doma se mně díky nešťastnému nápadu uveřejnit pár zápisů o dobrodružství Bratrstva černé planety i tak kupí hromada dopisů, většinou se dvěma shodnými znaky: pisatelé jednak slibují seznámit mě (za příslušnou úhradu) s vlastními zážitky, jako stvořenými pro "mistrovské pero spisovatel" (to je moc oblíbený obrat), jednak se dožadují okamžité odpovědi a případně sdělení důvodů, proč se ihned nevrhnu do svého rollce-roysu - bláhoví pošetilci! - a nefřím za nimi na druhý konec našeho protáhlého státu.

Jedním z mála opravdu zajímavých lidí, s nimiž jsem se v posledních letech seznámil, je Martin Anděl. Čtenáři Případu ztraceného suchoplavce ho dobře znají. Jeho tělesná existence je omezena stěnami dvou pokojů ve vilce paní Kalousové u náměstí jistého okresního města. Žije na své pojízdné židli, mezi desítkami akvárií s rybičkami a v blízkosti závidě-níhodné knihovny. Nejdál se za poslední léta vydal na terasu vilky. Je tam moc hezky, zvláště když paní Kalousové rozkvetou meruňky nebo - a to je ještě pěknější - rané třešně. Zahrada hned dostane japonskou atmosféru a Martinův oblíbený čaj, Bílé volavčí peří, ji dokresluje.

Život Martina Anděla však rozhodně nekončí u čtyř stěn a skleněných domácích "světů ticha" jeho rybiček. Zajímá se o všechno možné, koresponduje kde s kým po celém světě, ví toho až neslušně moc o celé řadě nejrůznějších oborů, a tyto tři vlastnosti, zájem, styky a vědomosti, spojuje v nadmíru poutavého koníčka: řešení podivných nebo dávno odložených záhad. Nepracuje ani s lupou, ani s drobnohledem (alespoň ne příliš často); jeho kriminalistickou laboratoří

jsou zažloutlé stránky starých časopisů, knih a protokolů, ale hlavně výjimečná představitost, kterou sám zuřivě popírá. Domnívá se totiž bláhově, že pracuje jen s čistým úsudkem. Nikdy jsem mu tuto víru nebral a nevyvracel, ačkoliv vím své.

Díky náhodnému seznámení ve vilce paní Kalousové, kam prchám před "zajímavými" lidmi, když chci občas něco opravdu udělat, jsem Martinovi asistoval při řešení několika případů jako jeden z jeho pomocníků, na které je vinou své nehybnosti odkázán.

Tím jsem, doufám, řekl dost o sobě, o Martinu Andělovi i o naší dřívější spolupráci. Byla sice, aspoň pro mne, velmi zajímavá, ale až na zmíněnou otravu svítiplynem, zaviněnou vlastní neopatrností, pramálo dobrodružná. Když jsem uzavíral Případ čerta číslo čtyři, netušil jsem, že se - i mezi elegantní- mi rybičkami a v nejbližším sousedství stříbrného drdůlku paní Kalousové může zrodit skutečné dobrodružství se všemi patřičnými náležitostmi. Trochu se to ostýchám napsat, protože jsem k němu přišel jak slepý k houslím. A kdybych byl věděl předem, že... Ale raději toho nechme. V poslední korektuře Případu čerta číslo čtyři jsem přes prudký odpor tiskárny prosadil pár řádek o Případu Jantarové komnaty. Tenkrát už bylo vlastně všechno minulostí, jenže trvalo ještě několik měsíců, než jsem mohl řadu materiálů zveřejnit. Samozřejmě, za tu dobu mě předešlo mnoho novin a časopisů. Utěšuji se však tím, že teprve knížkou, kterou právě otevíráte, je celý ten zádrhel vzájemně se proplétajících událostí, souvislostí a lidských osudů zachycen v plné šíři a popsán svědkem, který téměř všechno poznal z pivní ruky a zažil na vlastní kůži. - Proto tato kniha vůbec vznikla.

I. díl

HLEDÁNÍ ZTRACENÉHO ČASU

Síla, kterou působí jedna hmota na druhou, je téže velikosti, avšak opačného smyslu než síla, kterou působí druhá hmota na hmotu první. Budou-li síly působit na jednu hmotu, budou se vzájemně rušit.

Isaac Newton

Snesl jsem tu dohromady tyto Neronovy činy, které dílem nevbuzují nutnost výtky, dílem si zasluhují i nemalou pochvalu, abych je odloučil od jeho hanebností a zločinů. O těch promluví nyní.

Gaius Suetonius Tranquillus Životopisy dvanácti císařů

Starý pán přichází

"Vidíte, vážený a skoro už dávný příteli, myslím na vás a na vaše zdraví ve dne v noci," řekl s úsměvem Martin Anděl, když před ním po pracných, ale velmi půvabných úkonech s bronzovým samovarem konečně stál šálek Bílého volavčího peří. A přede mnou to, co posměšně a pohrdavě nazýval culifindou. "Poslechněte si něco pro poučení: Zpráva stran kafe z cikorie. To je, prosím, nadpis. A teď vlastní text:

Pan Tomáš Winter a pan Jan Blahout, oba měšťané v Praze, kteří dle nejvyššího povolení kafe z cikorie dělají, vůbec známo činí: Poněvadž nynější fabrikant též takové kafe v Kosmonosích každotýdně v novinách ve známost uvádí, že on samotně spravedlivé kafe z cikorie má a svrchu podotknutí fabrikanti ne, proto se oni tuto prohlašují, že strany toho co nejpřísněji na slovo vzati byli a po tu chvíli ještě ve všech případech slavné společnosti lékařské k vyšetření toho se podrobují i také hotovi jsou slavné obci mnohá vysvědčení od vznešených osob, kterýmž jich kafe z cikorie ke zdraví posloužilo, poukázati.

Slyšíte? vznešených osob! Zapište si to za uši! Dál je to ještě hezcí: Mezitím jakožto opravdoví vlastenci a spoluměšťané co nejuctivěji děkují všem těm, již se podobnými zprávami mámiti nedali, anobř jim svým odkupováním napomáhati hledí, a žádají, by i napotom jich neopouštěli, poněvadž tato jejich jest jediná pomoc... A tak dále a tak dále. Takže, vážený, kdybyste se chtěl konečně od svého zhoznutého nápoje odvrátit a posloužit si jakožto vlastenec ke zdraví cikorií, máte tu adresu. Cituji doslova: Toto spravedlivé kafe z cikorie jest k dostání na Starém Městě na rynku proti městské váze v boudě č. 6, pak v domě č. 935 v ulici U kotců a na Novém Městě v ulici Černé ú tak nazvaném Prelátském domě, kdež se toto kafe dělá.

Martin zvedl výstražně ukazováček.

"Ale pozor, redaktore! Poznamenáno jest červeným štemplem, a kdož vezme na certnýř, nepřijde mu nic draže než na 40 zlatých..."

Nechcete podat štěstí ruku a opatřit si centnýř cikorky do foroty?"

"Co zas máte, Martine?" zeptal jsem se poněkud nechápavě. "Kde jste to štrachal?"

"Štrachal, štrachal..." převaloval Anděl to slovo na jazyku se zřejmou nelibostí. "Probíral jsem úctyhodné Krameriusovy Císařsko-královské vlastenecké noviny, tisíc sedm set devadesát jedna, a v čísle z devatenáctého února jsem objevil, čili podle vás vystrachal, tenhle roztomilý inzerát. Ostatně už za měsíc se poučil další kafírník Jan Blažej Selmbacher, kupec a handlíř. V témže listě nabízí levantské aneb turecké kafe, kteréž k zdraví a uskrovnění peněz slouží, zvláště pak těm, kdož suchopárné přirozenosti jsou ... Neračte být náhodou suchopárné přirozenosti?"

"Tak dost!" zaprotestoval jsem rázně. "Mám už i tak těžký život a nevím, proč byste mi ho musel ztrpčovat ještě vy, Martine. Přece jste mě nepozval proto, abych se dozvěděl o nějakých fabrikantech z doby před dvěma stovkami let?"

Martin žalostně vzdychl. Protáhl se, až křeslo kousek odjelo od psacího stolu plného papírů, novin a knih.

"Zas ta netrpělivost, redaktore! Nepochopil jste, že vám tu docela zdarma pořádám pro ukrácení chvíle jakousi estrádu, kratochvilný program s vedlejšími záměry získat vás pro studium dějin vašeho milého novinářství, zároveň s kousíčkem zdravotnické osvěty? A vy takhle! Styďte se!"

Znal jsem Martina Anděla dost dlouho a dost dobře, abych byl rázem doma. Vesele blýskl černýma očima. "Výborně! Tedl se ozval čtenář detektivek ... Za bouřlivého podzimního večera, když se nad Baker Street honí cáry mlh a ojedineří chodci se marně snaží zastavit drožky, zaklepe na dveře detektiva, krátícího si dlouhou chvíli se svým přítelem kronikářem, vyloužil plukovník indických kopiníků, zrzavý vetešník nebo rozčilený inženýr s rukou ledabyle ovázanou ..."

"A máme tu Sherlocka Holmese, jako když vystřihne. To všechno znám, Martine! Jenže už jste dost dlouho klikoval se svými kávovými inzeráty, a já samozřejmě ve své dětinské prostotě nalétl a trpělivě naslouchal. Teď mě už ale neobalamutíte. Koho čekáte? Paní Kalousovou? Nebo Honzika Cabálka s další zásobou vodní havěti pro vaše mokré drahoušky?" ukázal jsem hlavou k akváriu.

"Ne, ne, samá voda! Kromě toho nečekám návštěvu já, ale čekáte ji vy. Co se tak nedůvěřivě mračíte? Mluvím vážně. Osoba, která za chvíli přijde, vlastně by tu už měla být," mrkl Anděl na stříbrné kapesní cibule, "projevila přání setkat se především s vámi. Jste prý dobrodružná povaha."

Neměl jsem čas protestovat. Po schodech z přízemí zacupitaly dobře známé krůčky paní Kalousové. Za okamžik nám udýchaně sdělovala, že ten pán s fousy už čeká.

Nemyslím, že ty fousy byly na návštěvníkovi zrovna tím nejnápadnějším, i když prozrazovaly značnou péči a trochu samolibosti. Daleko příznačnější se mi zdála jeho obstarožnost. Černé proužkované šaty starého pána byly bez poskvrny právě tak jako bílé košile a široká vázanka. Vyvolávalo to vzpomínky na minulé století, v nejlepším případě na počátek našeho zmateného dvacátého věku. Ale především to naléhavě vnucovalo myšlenku, že se návštěvník v nejbližším okamžiku, nevím vlastně proč, rozpadne na prach.

Posadil se po krátkém zdvořilém otálení do lenošky, kterou jsem mu uvolnil, a několikrát si nervózně nasadil a zase sňal cvikr se silnými skly. Plavaly za nimi světle modré oči jako dvě neklidné ryby. Teprve po chvíli jsem si všiml, že mu na knoflíku u vesty visí zvláštní věčička, podobná tomu, čím se zachycují na vánoční stroměčky kalíšky pro svíčky. Najednou jsem pochopil, to je přece svorka na klobouk! Neviděl jsem tenhle kdysi oblíbený doplněk pánského úboru aspoň třicet let. A možná ještě déle.

Martin Anděl se na mě podíval tak vítězoslavně, jako by návštěvníka pro moje potěšení osobně vyrobil.

"Když dovolíte, představím se," řekl konečně starý pán se svorkou a cvikrem. Jeho čeština byla naprosto správná, ale podivně tvrdá. "Soukromý učenec Hermann Salz. Doktor Hermann Salz, freiburská univerzita. To je ovšem dávno..."

Usmál se omluvně a kolem očních koutků se mu rozběhly pavučiny vrásek.

Soukromý učenec! Titul přinejmenším stejně starožitný jako cvikr a skřípec.

"Nevím, zda byl pan Anděl tak laskavý a informoval vás o účelu mé návštěvy?"

"Ne, pane doktore," zavrtěl hlavou Anděl. "Ostatně toho sám zatím vím jen velmi málo, budu tedy vděčen, když ..."

"Ano, ano, rozumím," starobylý host si pečlivě čistil cvikr. "Vynasnažím se být co nejstručnější, ačkoli... Nu, ostatně uvidíme," nadechl se a pokračoval. "Myslím, že bude vhodné, abych se nejprve co nejstručněji zmínil o sobě. Jinak by mohlo panu redaktorovi připadat divné moje povolání. Já totiž studuji a sbírám ztracená, neexistující umělecká díla," řekl s nádechem pýchy. "Je to opravdu podivné řemeslo, asi tak pro Chestertonův Klub podivných povolání. Avšak abyste rozuměli, pánové, byl jsem dlouhá léta pracovníkem obrazárny v jednom českém pohraničním městě. Nikdy jsem se příliš nezajímal o politické dění, a na pochody, prapory a pokřik svých německých rodáků, seskupených pod

prastarým znamením svastiky, hákového kříže, jsem se díval spíše s údivem než s pohoršením. Pak ovšem došlo k trestuhodnému pálení knih a k násilnostem. Uvědomil jsem si že svastiky, zdobící rozvaliny tibetských chrámů právě tak jako skytské přezky, právě to klenoty stepního umění, byly hrubě zneužity nepřítelem všeho umění, a tedy i nepřítelem mým. Vždyť jsem službě umění zasvětil celý život! Jakkoli mé znalosti veřejných věcí byly velmi skromné, přece jen jsem pochopil, že musím před těmito lidmi zachránit kulturní statky, které v nepochopitelném zmatení mysli nazývali zvrhlými a úpadkovými."

Starý pán se odmlčel. Díval se do dlaní, jako by z nich chtěl něco vyčíst.

"Rozumím, pane doktore," využil přestávky Martin. "Máte na mysli především obrazy židovských malířů a vůbec všechno, co právě neodpovídalo těm představám o umění, jaké měl Adolf Hitler."

"Byly to hodně podivné představy," usmál se trpce náš host. "Postupně jsem ohrožená díla odnášel na místa, která se mi zdála bezpečnými. Bohužel, ve většině případů jsem se zmýlil. Mýlil jsem se i ve výběru vlastních spolupracovníků. Brzy po obsazení našeho města hitlerovskými vojáky jsem byl obviněn ze sabotáže a zatčen."

"A pak?" zeptal jsem se.

"Šest let v zařízeních, která fašisté nazývali výchovnými. Konzentrationslager. Ale o tom nechci mluvit, pánové.

Promiňte. Přežil jsem to víceméně shodou okolností a díky mimořádné pomoci stejně postižených přátel. Po osvobození, které přinesla teprve porážka hákového kříže, jsem se směl, ač Němec, vrátit domů, do Československa. Na převzetí místa ředitele obrazárny, které mi bylo tehdy nabídnuto, nebylo však ani pomyslení. Těch šest let... Vidíte, pánové, i těch pár slov mne velmi unavilo ..."

Doktor Salz si kapesníkem otřel čelo a sípavě oddychoval.

"Promiňte, přáteli," naklonil se Martin přes stůl. "Jsem trestuhodně nepozorný hostitel. Šálek čaje? Nebo trochu kávy?"

"Ne, ne, děkuji. Ani jedno, ani druhé bohužel nesnáším. Dovolte, abych pokračoval. Stal jsem se prostě vysloužilcem, penzistou. Abych alespoň trochu pomohl obrazárně, kde jsem strávil tolik let, rozhodl jsem se v mezích svých možností pátrat po ztracených obrazech a sochách. Se vši skromností připouštím, že jsem měl jisté úspěchy. Podařilo se mi navrátit na původní místa několik nenahraditelných uměleckých děl, rozptýlených po celé Evropě. Vyžadovalo to podrobné a zdoluhavé studium listinných podkladů, například materiálů takzvaného Odkazu předků, společnosti, pověřené Hitlerem loupit umělecké poklady ve východní Evropě. Zachovaly se i písemnosti jakéhosi akčního štábu, zřízeného pro stejný účel maršálem Goringem. Chápete jistě, že jsem se při této práci seznámil s celou řadou skutečností, které pomohly mým kolegům v mnoha jiných galériích. Doufám, že to nebude vypadat vychloubačně, když poznamenám, že objevení krakovského oltáře Mistra Wita Stwosze ve vlhkém sklepení norimberského kostela je také trochu mým dílem. Krakovskému muzeu Czartoryjských jsem pomohl znovu shromáždit větší část z více, než osmi set ukradených uměleckých předmětů. Ale dost o tom!

Zkrátka: časem jsem rozšířil své pátrání nejen co do rozsahu, ale i co do času. Tedy daleko do minulosti. Pokouším se

rekonstruovat a popsat slavná díla antiky, zničená barbary, nenahraditelné obrazy a sochy, padlé za obětí požárům nebo inkvizičním hranicím za Savo-narolova řádění ve Florencii, skvosty ztracené ve válkách, při povodních a zemětřeseních, i díky lidské pošetilosti. Kniha, kterou právě dokončuji, má být shrnutím dvaceti let této prapodivné práce.. "

"Ale to je přece úžasné!" nevydržel jsem mlčet. "Ten nápad sám, pane doktore, a vaše vytrvalost!"

"Úžasné?" potřásl starý pán hlavou. "Ani bych neřekl. Dějiny umění jsou přece jakousi přehlídkou vývoje lidského ducha, pane re-daktore, nemůžeme se bez nich obejít. A dějiny umění se zase nemohou obejít bez vědomostí o chybějících člancích a uzlových bodech. Shrnul jsem vlastně jen to, co moji předchůdci a učitelé tu a tam ve svých dílech naznačili. A potom: bohužel jsem byl osobně svědkem událostí, které měly přímo i nepřímo na ničení nenahraditelných uměleckých památek větší podíl než nejrozháranější doby minulosti, lim se vlastně dostávám k účelu své návštěvy."

"Promiňte, pane doktore, ale nerozumím," přiznal jsem se. "Já sám se v umění vyznám pramálo, povolání redaktora vnitřní a zemědělské rubriky mi k tomu poskytuje moc málo příležitostí. A Martin Anděl..."

"Ne, opravdu jsem vás nepřišel obtěžovat žádostí o odbornou poradu, pánové. Za ta léta jsem si osvojil jistý pracovní postup, který se docela dobře osvědčuje. Tentokrát jsem však narazil na záhadu, vymykající se zájmovému okruhu dějepisce umění. Chtěl jsem se původně obrátit na úřady, ale po zralé úvaze jsem toto řešení zamítl. Zcela právem by mě považovali za pošetilého starce, kterým možná opravdu jsem. Mám však jisté doklady, z nichž vyplývá, že jsem na stopě jednomu z největších pokladů, ztracených za druhé světové války. A co více, mám důvody se domnívat, že je pro mě, starého a nemocného člověka na samém sklonku života, nedosažitelný. Okolnosti jsou tak podivné a spletité!" Doktor Salz opět několik okamžiků odpočíval se skloněnou hlavou a pohledem upřeným do dlaní.

"Jaký je to poklad?" naklonil se k němu nedočkavě Martin.

"Jaký?" zopakoval starý pán pomalu a slavnostně. "Jantarová komnata, pánové. Ano, právě ta!"

Přiznám se, že jsem nebyl o nic chytřejší. Ale z prudkosti, s jakou Anděl odstrčil křeslo od stolu, divže nerozbil akvárium, jsem poznal: začíná něco výjimečně zajímavého!

Belzebub opět na scéně

Doktor Salz byl podle všeho velmi unaven. Martin přerušil jeho vyprávění a vnutil mu šálek čaje tak slabého, že by neporazil ani mouchu po čerstvém infarktu. Potom začal sám rajtovat na oblíbeném Salzově koníčku.

Opět jednou jsem měl příležitost obdivovat Andělovu paměť. A jeho vědomosti. Soukromý učenec se skřipcem na vestě jenom nadšeně přikyvoval, když Martin kázal o deseti tisících zemětřesení, postihujících od počátku našeho letopočtu Itálii, Řecko a Malou Asii, o zničení olympských chrámů, lázní v Milétu, delfské svatyně a Didymy, kraje selingských chrámů.

Přiznám se, že jsem chvílemi skoro dřímal. Šero v pokoji, osvětlovaném po západu slunce jen odrazem zářivek z malého náměstí, na tom mělo svůj podíl. Z dálky jsem slyšel Martina a doktora Salze, jak si notují v výbuších Vesuvu a Etny, pohřbívajících navždy Pompeje, Herkulaneum a Katanii, o požárech, které pohltily část Říma i Alexandrie a v dózecím paláci v Benátkách zničily Tizianovu Bitvu u Cadore. O císaři Theodosiovi II., který rozbil všechny pohanské chrámy a tisíce soch v nich, o synech Konstantina Velikého, rozlévajících bronzové podoby antických bohů na mince.

"Probudte se, redaktore!" vytrhl mě ze sladké dřímoty Martinův hlas. "Tohle už zase musíte slyšet!"

Zaslechl jsem konec věty, pronášený trslavým hlasem starého pána. "... ani nemusím říkat. Jantarovou komnatu uloupili, jak známo, příslušníci Goringova Praporu zvláštního posláni. Prostě ji ukradli z Jekatěrinského paláce v Puškinu u Leningradu. Je to dílo jedinečné a světově proslulé, i když o jeho ryze umělecké ceně mám jisté pochybnosti. V každém případě však je složeno z jantarových desek o celkové ploše pětapadesáti čtverečních metrů, největších, jaké kdy byly nalezeny a shromážděny. Sbíráni jantarových valounů trvalo celá staletí, než mohla být komnata roku tisíc sedm set padesát pět konečně sestavena. Víte přece, že dnes je jantar těžen na Baltu průmyslově a kousky veliké jak vlašský ořech jsou neobyčejnou vzácností... Představte si tedy, jakou cenu musela mít celá komnata z jantaru! Hlavním organizátorem loupeže byl generál wehrmachtu von Schwerin, velitel motorizované divize Windhund, čili Chrt. Tento bojový svazek s výhružným názvem a s číslem sto šestnáct nedokázal ovšem úspěšně čelit vojskům Třetího ukrajinského frontu."

"Máte fenomenální paměť," poznamenal "Martin.

"Vůbec ne," mávl rukou starý pán. "Kdybyste se zabýval Jantarovou komnatou jen zpola tak dlouho a zpola tak usilovně jako já, pamatoval byste si vzhledem k pružnějším schopnostem vašeho věku neskonalé víc."

Anděl zdvořilou úklonou poděkoval za lichotku a mimovolně si prohrábl trochu prošeďivělé vlasy. Doktor Salz pokračoval:

"Bedny s Jantarovou komnatou prodělaly složitou a dlouhou cestu z Puškina do Lipska. Tam se jich na čas. dokud neutichla ostuda s rozprášeným Chrtem a kolem pana generála, starajícího se víc o naloupené předměty než o své vojáky, ujalo Muzeum jantaru. Správcem byl doktor Alfred Rode. Když se pak německé obranné linie na jaře pětáctýřicátého roku beznadějně hroutily, nařídil von Schwerin, aby převezli sbírky do sklepů jeho rodinného zámku Wildenhofu v Královci. Ocitly se tam i bedny s rozebranou Jantarovou komnatou, které nechal von Schwerin dopravit skoro přes celé Německo. Tentokrát to udělal sám, bez pomoci Goringova Praporu zvláštního posláni. Pátého dubna se tedy sedmadvacet beden s jantarovými deskami ocitlo na zámku Wildenhof. To víme určitě. Avšak již osmého dubna, kdy Rudá armáda dobyla město, byly bedny pryč! Zajímavé, že?"

Po válce se generál von Schwerin objevil v Bonnu, a to ne právě v podřízené funkci. Stal se ředitelem Ústavu pro vojenský historický výzkum, ve skutečnosti jádra příštího zá-padoněmeckého ministerstva obrany.

Doktor Rode jistě znal odpověď na otázku, kde přesně byly uloženy mezi pátým až osmým dubnem bedny s Jantarovou

komnatou, a zdá se, že byl ochoten sdělit to sovětským úřadům. Člověk, zabývající se celý život uměním, nemohl přece souhlasit s nějakým darebáctvím! Ukrást, vydírat, zavraždit - nu řekněme! Ale způsobit zkázu nenahraditelného kulturního pokladu! Ne, to by jistě Rode nedokázal. Setkal jsem se po válce s restaurátorem Karlem Seibrem, jemuž Hitler svěřil nepředstavitelnou, ano, pánové, nepředstavitelnou sbírku všeho, co evropské výtvarné umění za dlouhá staletí zrodilo. Michelangelo, Rembrandt, Rubens - všichni byli zastoupeni svými díly v oné prapodivné galerii v chodbách starých solných dolů rakouského Altausi.

Na samém sklonku války poslal Hitler Seibrovi osobní rozkaz: Všechna díla zničit! Žádné umělecké dílo, které patří mně, se nesmí dostat do rukou nepřítele! Hitlera ovšem ani ve snu nenapadlo, že by oddaný nacista Seibr rozkaz nesplnil. A vidíte, přece se to stalo. Nemohl! Dokonce se spojil s rakouskými partyzány, kteří mu pomáhali střežit pečlivě zamaskované vchody až do příchodu amerických vojsk.

A to byl, prosím, věrný Hitlerův nohsled! Restaurátor jeho osobních sbírek. Tím spíše nevěřím, že by doktor Rode zničil Jantarovou komnatu. Pravda, mám zjištěno, že se ustavičně bál von Schwerinových agentů. A právem. Patnáctého prosince roku pětáctýřicátého, půl roku po skončení války, byli Rode a jeho manželka doma zavražděni. A co dál? Německý lékař, který zjistil příčinu smrti, druhého dne beze stopy zmizel. A co je vůbec nejpodivnější? Pánové, nikdo nezná místo, kde jsou manželé Rodovi pochováni. Jejich hroby neexistují! Chybí zápis o pohřbu. Existuje jen syn Alfreda Roda, Wolfgang Rode, který žije v Kolíně nad Rýnem. Po deseti letech předal novinářům toto prohlášení: Mému otci bylo jasné, že Jantarová komnata bude jednou navrácena svému pravému majiteli. Otec mi při své poslední návštěvě v Královci řekl, že se nebojí Rusů, protože má čisté svědomí, a že jim hodlá poskytnout cenné informace o pokladech vyvezených z Ruska. Předpokládám, že Jantarová komnata je v tajných podzemních prostorách paláce." Z Martinovy tváře zmizel náznak úsměvu. "Výborně, pane doktore! A jsme u tajných chodeb a propadlišť. Přihořívá." Doktor Salz káravě zakašlal. "Citoval jsem vám výňatek z Wolfgangova interviewu. Ale o osudu Jantarové komnaty jistě ví i doktor Wilhelm Herte, bývalý ředitel Pruského historického muzea. Něco musí vědět i generál Bernhard Lasch, který se s celou královeckou posádkou vzdal desátého dubna Rudé armádě. Dozvěděl jsem se, že ho v sovětském zajetí přesvědčoval sám polní maršál Paulus, aby úřadům řekl, kam se ukradené sbírky poděly."

"Já tomu pořád ještě nerozumím," ozval jsem se trochu zoufale. "Mám se snad dát do kopání v podzemí nějakého řádového hradu?"

"Myslíte, že se o to už dávno nepostarali sovětské ženisté?" poznamenal Martin. "Pochybuji." "Jistě," přikývl doktor Salz. "O to také vůbec nejde. Wolfgangovo prohlášení o úkrytu mnoha desítek beden v tajných hradních kryptách je buď omylem, nebo přímo pokusem o zahlazení pravých stop. Můžete si vybrat. Ale ještě okamžik trpělivosti, pánové, opravdu se už dostávám k samotnému jádru příběhu.

Po mnohaleté práci se mi podařilo určit celou řadu uloupených uměleckých předmětů, které se těsně před samým koncem války ocitli na Wildenhofu. Známe je sice nazpaměť, ale pro jistotu..." Doktor Salz se chvíli štrachal po kapsách. Konečně nalezl zmuchlaný papírek.

"Tady to je... Především Jantarová komnata, vybudovaná architektem Bartoloměem Rasteiim. Dále Bismarckova podobizna od Franze Lehnbacha. Rembrandtova Hrozící bouře z majetku muzea Czartoryjských. Zima v městečku od Gierymškého. Podobizna Melanchtona od Lukáše Cranacha mladšího. A tak dále a tak dále. Waldmüller, Pettenko-fen, Rudolf von Alt, Johann Grund, Spitzweg - to jsou takové ty sladké selanky -, z Italů Lorenzo Lotto a Bernardo Belotto z jeho drážďanského období. A ovšem Bruegel, selský Bruegel! Nejcennějšími patrně budou Tinto-rettův Válečník s pážaty a Leonarda da Vinciho Jezdecká bitva. Myslím, že to je všechno, ovšem mimo sochy a gobelíny. Říká vám to něco, pánové?"

"Ne," odpověděl Martin stručně.

"Hodně peněz, že ano?" snažil jsem se obohatit diskusi.

Doktor Salz pokrčil rameny.

"To nelze odhadnout. Milióny, desítky miliónů. Franků, dolarů, liber, jak chcete. Ale tak jsem to nemyslel, důležitější je zcela něco jiného. Odborník, kterému prošly rukama stovky a tisíce obrazů, který poznal nejméně stejný počet sběratelů a překupníků, si povšimne něčeho zvláštního. Vksu. Osobitěho, to připouštím - Obrazy vybíral jen jeden člověk, a to podle námětů, nikoliv podle umělecké hodnoty. Spitzweg vedle Rembrandta, to je přece strašný rozdíl!"

"Myslíte generála von Schwerina?" řekl Martin. "To by vypadalo na generálský vkus. Něco vybere podle zvučných jmen, zbytek dodá podle toho, co se mu opravdu líbí."

"Naprosto ne! Obrazy, které jsem právě vyjmenoval, se v Královci sešly téměř z celé Evropy teprve na jaře pětáctýřicátého roku. A tehdy von Schwerin neměl už nejmenší možnost rozhovořovat svou kořist. Zámek Wildenhof byl vybrán jako přechodný úkryt uměleckých děl hlavně proto, že tu byla neskladná Jantarová komnata. Dílo přesně vyhovující právě tomu osobitému vkusu člověka, který měl ještě dost moci a síly, aby v rozkládající se německé říši zorganizoval a zabezpečil rozsáhlé civilní transporty. Navzdory nedostatku motorových vozidel a benzínu. A kdo to byl?"

"Člověk, který měl dost dlouhé prsty," poznamenal Martin. "Tak dlouhé, že po válce mohl beztrestně připravit a uskutečnit zavraždění doktora Roda a jeho manželky, o zmizení lékaře ani nemluvě."

"Ano. I to k tomu patří. Jméno toho člověka bohužel neznám. Ale myslím, že bychom museli hledat někde hodně vysoko mezi bývalými mocipány Hitlerovy říše. Zato vím o něčem jiném, vlastně jen o článku celého řetězu, a vy ho jistě znáte také. Proto jsem k vám přišel. Tím článkem je Siegfried Ritter."

Podívali jsme se na sebe s Martinem, jako bychom byli domluveni. A potřásli jsme zároveň hlavou. To jméno jsme jaktěživi neslyšeli.

"Ale ano! Pánové na pražské městské správě Veřejné bezpečnosti, víte, v tom domě v Konviktské ulici, mě upozornili, že dotyčnou osobu asi znáte spíše pod žertovným přízviskem... Počkejte - Satanáš? Ne! Belzebul!"

Málem jsem spadl ze židle. Belzebub. Hlavní osoba Případu čerta číslo čtyři. Muž, který si před časem a neznámo odkud přišel pro výkresy, vzorky kovu a několik fotografií, ukrytých ve váze paní Kantorové. Belzebub, který byl pro tyhle věci ochoten zamordovat nejen mě, ale i paní Kantorovou a skoro na smrt nemocného pana Malinu. Belzebub, který měl patrně na svědomí i pana Kalouse ... Belzebub, o němž jsem kdysi napsal knížku!

"Pak ale opravdu nechápu, proč jste se obrátil na nás, pane doktore. Když je Belzebub, chci říci Siegfried Ritter, zajištěn a jistě odsouzen k dlouholetému vězení. Odmítl snad vypovídat?"

Doktor Salz si pozorně prohlížel konečky svých trochu třaslavých prstů.

"Nemůže vypovídat. Několik týdnů po zatčení zemřel. Rakovina. Byl prý těžce nemocen už řadu let. Jistě to věděl, a právě proto jako fanatický nacističtý chtěl ještě něco velkého vykonat."

"Proboha, dvacet let po válce? Proč?" ne zdržel jsem se. "To přece nemohl mít z vlastní hlavy!"

"Právě proto jsem přišel za vámi. Pro koho pracoval Ritter? Kdo uloupil Jantarovou komnatu a desítky dalších uměleckých děl? Pánové na VB říkali, že se Ritter dvacet let skrýval. Tam, kde je také Jantarová komnata, pánové. A to je všechno."

Nebylo toho málo, ale také ne moc. Doktor Salz se za chvíli rozloučil a odešel.

Martin mlčky seděl, díval se z okna do tmy a bubnoval prsty na desku psacího stolu. Rybičky se nudily v akváriích a marně čekaly na pravidelné krmení.

"Dnes už toho máme oba dost, vážený a milý příteli," řekl nakonec. "Co se dvacet let vleče, většinou dávno uteklo.

Nebo naopak podle lidových pořekadel, která shromažďují pravý poklad omylů a nesmyslů, ještě dlouho neuteče. Pro dnešek to rozpustíme, napíšu vám."

A tak jsem zase pěkně odjel do Prahy.

Obsidiánová destička

Za týden, ovšem ne přesně, protože v neděli se pošta neroznáší a v sobotu jako obzvláštní vymoženost taky ne, došel od Martina Anděla dopis. V pořádné, náramně pečlivě zapečetěné obálce ze silného papíru.

Váženosti, psal Martin, dostal jsem od doktora Salze přiloženou zprávu a dokumenty. Všechno Vám posílám. Podívejte se na to a zkuste, navzdory špatným návykům svého povolání, trochu přemýšlet. Všechno zatím zamkněte v sobě a ve skříni. Anděl.

Mávl jsem rukou nad obvyklou dávkou Martinovy prostořekosti a nedočkavě jsem vyndal několik papírů a fotografií. Ty mi padly do oka nejdříve.

Na první z nich byla kopie jakési listiny, zřejmě dosti staré, psané kaligrafickým, gotickým písmem tak dokonale, že se rukopis k nerozeznání podobal vysázenému textu. Dokument byl ve staré angličtině, jak jsem zjistil z pracně rozluštěného začátku Thys relike ys a ryghte ... Druhý snímek se podobal prvnímu jako vejce vejci. Chvilku jsem je oba považoval za shodné a teprve jiná iniciála, zřejmě také z pera nebo štětce téhož písaře, mě upozornila na rozdíl.

Dokument byl pro změnu latinský, totiž pseudolatinický, sesmolený onou středověkou latinou, pokaženou věčným kláš-

terním omiláním. Náhodou tomu rozumím. Náš latinář, pan profesor Auredník, byl totiž náramně přísný pán. Ostatně není třeba být právě klasickým filologem, aby člověk poznal, že s tvary Ista religia cit valde misticu je nejen něco, ale skoro vůbec všechno v nepořádku.

Třetí snímek byl sice zajímavější, ale zato nesrozumitelný. Zobrazoval jakousi kamennou nebo keramickou destičku, podobnou babylónským hliněným tabulkám. Viděl jsem je kdysi v Pergamském muzeu v Berlíně a v záchvatu turistické touhy po suvenýrech jsem si dokonce koupil sádrový odlitek. Byla popsána, lépe řečeno, pokreslena zvláštními znaky, jemným systémem vlasových čar a klíčků, seřazených zhruba do řádek kolmých na delší stranu destičky. V horní části byla jakási kresba v kruhu s trojúhelníky po obvodu. Tabulka byla zřejmě kdysi přeražena na dva díly a nepřiliš přesně slepena, takže vrypů se trochu nekryly.

Poslední přílohu dopisu tvořila opět fotografie téže tabulky, detailní, tentokrát jen jejího rubu. I zde byla zřetelná puklina, poněkud líp zakrytá restaurátorskou prací. Kruhů a čar bylo na rubu méně, jen jedna jediná kolmá řádka: Celou plochu destičky zaujímal podivná kresba, která mi ani navzdory trpělivému otáčení snímku na všechny strany neprozradila, co má vlastně být nahoře a co dole.

Znovu jsem se vrátil k předposlední fotografii. Písmo, bylo-li to ovšem písmo, působilo svou starobylostí až děsivě.

Bojím se, že se před čtenářem objevím v poněkud trapné roli snílka a fantasy, ale proti jemným, skoro vlasovým vrypům na destičce opravdu vypadají klínopisné znaky Babyloňanů i egyptské hieroglyfy jako supermoderní typografie časopisu 100 + 1. Vyvolávaly pocit, že Země byla ještě velmi mladá a velmi pustá, když kdosi kdesi a čímsi tyto značky ryl.

Konečně jsem se dal do čtení Salzova dopisu.

Po obvyklých zdvořilostních frázích a nesčetných omluvách sděloval, že se rozhodl seznámit nás s přiloženými materiály vzhledem k jejich možné souvislosti s případem Jantarové komnaty a ostatních ukradených uměleckých děl.

A tím ovšem i se Siegfriedem Ritterem, vulgo Belzebubem.

Destička je prý z obsidiánu. Po válce ji našli ve sklepech von Schwerinova zámku Vadenhofu, ležela v pancéřové schránce, zapomenuté zřejmě ve zmatku překotné evakuace. Trezor obsahoval celou řadu přísně a ještě přísněji tajných spisů a listin, jež vesměs zabavilo sovětské velitelství. Zvláštní, uzamčená ocelová krabice obsahovala jak tuto obsidiánovou tabulku, tak i dva pergameny, téměř zničené vlhkostí a ohněm. Navíc v ní byly dokonalé fotokopie, pořízené zřejmě pomocí infračervených paprsků nebo nějaké jiné fotografické techniky. Kvalita fotokopií totiž přímo nebetyčně převyšovala čitelnost pergamenů, i když nebylo pochyb, že fotografie jsou jen jejich reprodukcí. Když sověští odborníci s náležitou opatrností schránku otevřeli, objevili v ní mimo jmenované věci i písemný rozkaz s

hlavičkou Hlavního štábu německého námořnictva. Podepsal ho velkoadmirál Donitz, Hitlerův nástupce v posledních hodinách války a vrchní velitel válečného námořnictva. Nařizoval bezpečné převezení obsahu schránky do Bobří hráze. Rozkaz, ostatně velmi stručný, nesl otisk razítka GRS, čili Geheime Reichsache - říšské tajemství, a dokonce i razítko Nejprísněji střežené říšské tajemství zvláštní důležitosti. Datum: 1. května 1945. Tedy několik dní před koncem války. Doktor Salz pak s mnohými a naprosto zbytečnými omluvami přiložil pečlivý opis latinského textu, upravený v duchu klasické latiny, a jeho český překlad, který je zároveň překladem anglického pergamentu. Latinský i anglický text jsou totiž až na malé a nevýznamné detaily shodné.

Latinský text:

Ista reliquia est valde mysticum et myrificium opus, quod majores mei ex Armorica, scilicet Britannia Minore, secum convehebant, et quidam sanctus clericus semper patri meo in manu ferebat quod penitus illud destrueret, affirmans quod esset ab ipso Sathana conflatum prestigiosa et diabolica arte, quare pater meus cenfregid illud in duas partes, quas quidam ego Johannes de Vinceto salvas servavi et adaptaui sicut apparet die Lunę proximo post festum beate Marie Virginis anni gratie MCCCCXLV.

Díky již zmíněné přsnosti pana profesora Auředníka jsem pochopil trochu škobrtavý latinský text i bez pomoci slovníku. Překlad zní:

Tato památka je velmi tajemné a podivuhodné dílo, které moji předkové před časem přinesli z Armoriky, to jest z Malé Británie, a jistý svatý kněz stále mému otci připomínal, aby ji úplně zničil, tvrdě, že je utvořena od samého Satana způsobem kouzelným a ďábelským, pročť ji můj otec vzal a rozbil vedví, ale já, John de Vincey, zachoval jsem části neporušené a připevnil je k sobě, jak je viděti, v pondělí po svátku Panny Marie léta spásy 1445.

Závěrem dopisu vysvětluje doktor Salz, že sovětské úřady považovaly obsidiánovou destičku za jednu z ukradených památek. Předaly ji s pergamenty komisi vědců a umělců, shromažďujících po kapitulaci Německa rozptýlené kulturní poklady, aby je mohli vrátit původním majitelům. Zároveň s destičkou byl komisi odevzdán i opis Donitzova rozkazu, v němž sovětské zpravodajství důstojníci viděli jen doklad historické hodnoty předmětu, nic víc.

Jinak starý pán prosí za prominutí, že nás obtěžuje, fotografie nemusíme vracet, jde o duplikáty, srdečně zdraví, podpis. Pro jistotu jsem ještě jednou prohlédl obálku proti světlu, jestli snad Anděl přece jen něco nepřipojil k obecné výzvě, abych zaměstnal

své mozkové závity a zbytečně o věci nemluvil. To se mi v Případě čerta číslo čtyři málem nevyplatilo. Byl jsem dostatečně poučen, a tak jsem se rozhodl opravdu mlčet.

Sherlock Holmes by si patrně v podobné situaci zapálil dýmku. Jeho méně ctihodný kolega Tom Shark, hrdina oblíbených šestákových detektivek našich otců, by asi dal přednost vonné cigaretě značky Al-Cam. Já jsem raději vytáhl třetí díl naučného slovníku a nalistoval heslo OBSIDIÁN. V paměti se mi nějak matně pojilo s Inky, Aztéky a vůbec s Jižní a Střední Amerikou. Dočetl jsem se:

OBSIDIÁN (lat.), přírodní sopečné sklo, vzniklé rychlým ztuhnutím magmatu na zemském povrchu. Má tmavou barvu, proměnlivé chemické složení, odpovídá kyselým vyvřelinám. U nás je např. ve Východoslovenském kraji.

A dost. Následovalo heslo OBSTIPACE čili zácpa. O Jižní Americe ani muk, naštěstí. Jinak bychom asi způsobili další upřímné a hluboké hoře zastáncům prvenství Kryštofa Kolumba, protože jak by se mohl z Ameriky dostat kus kamene do Evropy ještě před rokem 1445? John de Vincey si tedy opatřil destičku z Východoslovenského kraje, ach jo ...

Amerika, Amerika - co mě to vlastně napadlo? Samozřejmě, to divné slovo v obou pergamenech. Armorika! Nejde snad o omyl v přepisu? Ne. Obě reprodukcce ukazovaly docela jasně a zřetelně slovo Armorika. Snad "Země zbraní?"

Latinský kořen slova arma, zbraně, by tomu mohl nasvědčovat.

Vzhůru do naučného slovníku! ARMINIÁNI, ARMINIUS, ARMITAGE, ARMSTRONG... Samá voda. Dokonce ani o "Malé Británii" páni akademici z redakce slovníku nic nevěděli.

Rozluštit původ a smysl kruhů a čar jsem se raději nepokoušel. Věděl jsem totiž docela jistě, že žádné podobné písmo není známo. Zajímám se tak trochu o vývoj písma a jeho výtvarné možnosti, dokonce jsem se zúčastnil sestavování libreta výstavy Písmo a umění, pořádané kdysi na podnět organizace UNESCO. Tohle písmo by mezi odborníky způsobilo úplnou senzaci. Pokud to ovšem vůbec písmo je.

Tak tedy dál. Proč měla být tabulka dopravena, dokonce na strašlivě přísný a tajný rozkaz samotného velkoadmirála Donitze do nějaké Bobří hráze? Proč jí Donitz přikládal takovou cenu v době, kdy se kolem něho všechno hroutilo a kdy měl jistě jiných starostí až po krk? Co to je Bobří hráz? A má tohle všechno vůbec nějakou souvislost s Jantarovou komnatou? A s Belzebubem - Ritterem?

Rozbolela mě z toho hlava. Rozhodl jsem se, že odložím další uvažování o Jantarové komnatě až na příští neděli. Ve společnosti Martina Anděla.

Příliš mnoho otazníků

"Armorika? Malá Británie?" pokýval hlavou Anděl, když jsme se opět setkali v uklidňujícím prostředí jeho knihovny.

"Tak to vás tedy, ubohý příteli a příznivce, trápilo? S Armorikou si taky nevím rady, zato o Malé Británii náhodou něco vím."

"Mít vaši knihovnu a nejen pouhý příruční naučný slovník, věděl bych to asi taky. Nevytahujte se," poznamenal jsem zatrpkle.

"Kdepak naučné slovníky, milý redaktore! V tomto případě stačilo s průměrnou čtenářskou pozorností sledovat světové dění. Schválně to někdy zkuste, je to ohromně zajímavé. Obzvláště pro redaktory ..."

"Koukejte, Martine ..., " začal jsem nakvašeně, ale Anděl, věren svému jménu, s nebeským klidem pokračoval.

"Pokud si pamatují, mám lto někde tady, - moment," hrabal se ve výstřících, pečlivě srovnaných do objemných desek.

"Ano, zde. Dnes třicátého listopadu tisíc devět set šedesát šest zavládl nad Bridgetownem, hlavním městem

Barbadosu, třibarevný prapor s trojzubcem, aby zvěstoval zrození nového nezávislého státu ... Moc vytříbeným a originálním slohem autor zrovna nevyčníká, ale dál to už bude zajímavější. Rozpadne-U se Britské impérium, napsal ve třicátých letech Raymond Savage, opěvateľ koloniálních výbojů Velké Británie, zůstane poslední državou, která zachová věrnost Anglii, Barbados, Malá Británie, jejíž obyvatelstvo, černošské i bělošské, vycedí poslední kapku krve na obranu velkého impéria! Proroctví se nesplnilo, ale kvůli té Malé Británii můžete klidně spát. Aspoň něco."

"To jste si našel k dokumentům doktora Salze?"

"Dovolil jsem si být tak chorobně pilný, prosím. A k tomu mám dokonce všechny dostupné údaje o Barbadosu. Britové mu vládli celkem tři sta třicet devět let, od roku šestnáct set dvacet sedm, kdy se tu vylodili první britští osadníci. Jak praví kronikář, udiveně stanuli, vidouce tak příjemné podnebí, úrodnou půdu a hojnost ryb. Málem jako praotec Čech na Řípu, že?"

"Máme tedy vlastně adresu, na které najdeme Jantarovou komnatu, že ano?" řekl jsem jízlivě.

"Bohužel nemáme, váženosti," ušklíbl se Martin. "Barbados čili Malá Británie je sice pravou perlou ostrovů mezi Karibským mořem a Atlantským oceánem, jenže - a to se nám přece jen trochu nehodí do krámu - je taky jednou z nejpřelidněnějších zemí na světě. Na rozloze čtyř set třiceti čtverečních kilometrů se tam tísni přes čtvrt miliónu obyvatel. Nechci zrovna tvrdit, že by tam jablko nepropadlo, to ne, ale moc skvělá schovávačka by tam určitě pro nacisty nebyla. O bednách s Jantarovou komnatou a ostatními velevzácnostmi ani nemluvě."

"A máme zase po radosti," poznamenal jsem ironicky.

"Myslíte? Já jsem se ještě ani radovat nezačal, takže podobnými pocity nemohu trpět, milý redaktore. Zato začínám být hrozně zvědavý. Víte, celá historka kolem Jantarové komnaty by mě nechala úplně ledově chladným, kdyby se do ní nepřípletl ten Siegfried Ritter, náš Belzebub. Komnata mohla totiž zmizet také někde v jezeře, pořádně zajištěna proti vynoření. Jantar, který vydržel ve vodě už hezkých pár stovek nebo tisíců let, by jistě zůstal dodnes nepoškozen. A co když si ho nějaký ten Belzebub, Trepifajxl nebo kdokoli jiný z pekelného osazenstva časem vyzvedne? Váženosti, ani trochu se mi to všechno nechce líbit."

"Nechtěl byste být trochu jasnější?"

"Tak tedy především a za prvé - není sporu o tom, že člověk nebo lidé, vlastníci dnes třeba jen část uměleckých děl vyjmenovaných doktorem Salzem, jsou mimořádně bohatí."

"Myslíte, Martine?" pokrčil jsem rameny. "Podle mého jsou všechny tyhle obrazy a sochy, o jantarovém interiéru ani nemluvě, k ničemu. Totiž k ničemu jako zboží. Nelze je přece prodat. Jakmile by s nimi někdo vyrukoval, okamžitě by ho chytili."

"To ovšem předpokládáme loupežníka tak tupého, že by podle vašeho ctěného návodu s těmi věcmi opravdu vyrukoval," poznamenal Martin. "Jenže ono to jde i jinak. Na světě je dost a dost bláznivých soukromých sběratelů, kteří bez váhání zamknou obraz do trezoru, hlavně že ho mají. Takovým lidem jde o to něco mít, a ne to ukazovat. Ale takhle jsem to nemyslel..."

Podívejte se, příteli, když jsme řekli A, musíme říct B. Tím A byl předpoklad, že se nacista Belzebub Ritter dvacet let schovával někde v závětví a nejspíš hodně daleko. Tihle lidé moc dobře vědí, kde jim hrozí nebezpečí. Bodem B je další předpoklad, vlastně skoro jistota, že Rittera neschovávali ani filatelisté, ani šachisté, ani vodní skauti, ale že to byli členové nacistické organizace. Bylo jich dokonce víc, to už patří k pravidlům konspirace. Jenže ti z nich, kteří dokázali ještě v posledních dnech války svázat mezi kleštěmi sovětské a americké armády nejvzácnější poklady do von Schwerinova zámku v Královci, ti museli být nějak silní! Dokonce i po válce byli s to organizovat vraždy a únosy, živit své členy dvacet let a krmit v nich i nadále nacistický fanatismus... Taková organizace je zkrátka něčím mimořádným a krk na to dám, že hodně dlouho připravovaným."

"Dobrá. A co dál?" Martin si hrál s nožem, který sice vypadal nebezpečně, měl však jen docela nevinné poslání - otvírat dopisy.

"Víte, co by mě docela zajímalo, váženosti? Například kde je zlato bývalé Říšské banky? Kam se tak najednou vypořálo?" v

Nemel jsem co poznamenat. Ve funkci redaktora zemědělské a vnitřní rubriky jsem se jaktžživ nesetkal ani se zlatem Říšské banky, ani s problémem jakéhokoliv zlata vůbec.

Anděl se pohodlně opřel v křesle.

"To je opravdu mimořádně zajímavé. Náhodou jsem se s tím seznámil hned z první ruky už v pětáctýřicátém. Možná že vás zaujmu, když vám prozradím jména dvou anglických zpravodajských důstojníků, kteří se tou podnětnou otázkou zabývají ještě dnes, pětadvacet let po válce: Stanley Mossom a Andrew Kennedy. Šikovní chlapi, jenže zatím nic nového nevypátrali. Víte, milý redaktore, německé monopoly vyždímaly za druhé světové války z celé porobené Evropy obrovskou částku osmdesáti miliard marek. To se ví, že ne ve znehodnocené německé měně, ale ve zlatě, platině, ve valutách a v diamantech. V březnu pětáctýřicátého roku, nedlouho před Hitlerovou sebevraždou a v době, kdy se v archívech pájilo všechno, co mohlo usvědčit nacistické zločince, připravili ministr Walter Funk a obávaný šéf policie Kaltenbrunner plán, jak zlato a ostatní poklady dopravit do bezpečí. Klobouk dolů, plán to nebyl špatný! Sedm set třicet zlatých slítků v celkové váze skoro devíti tun, pětadvacet bedniček s drahokamy a šest velkých pytlů se zapečetěnými valutami putovalo pod docela nenápadnou ochranou pluku horských myslivců k věrnému nacistickému soukmenovci, nadlesnímu Feldmannovi, který ve svém revíru v Mittelwaldu v Bavorsku už předem našel vhodný úkryt. Pro větší efekt se kolem pokladu hemžili oba synové německého vyslance ve Švédsku von Heinrichsteina, dále u toho byl Mathias, syn průmyslového magnáta Stinnesse, další prominenti - a ti všichni dělali společnými silami takový šum a ruch, "že si Američané té akce prostě museli všimnout. A vidíte, nevšimli! Sám Funk byl nakonec nucen jakoby náhodou ztratit přísně tajný notes s adresou pana nadlesního a s plánem celé akce. Tam, kde o něj americká rozvědka

málem zakopla. Takže to přece jen vyšlo a dál už to běželo jako na drátku. Ke slovu se dostali cvičení psi a minohledačky. Poklad byl za náramného jáсотu za pár hodin nalezen a vyzvednut, aspoň zčásti. Světem prolétla radostná novina, že poklad Říšské banky je zase na světě, takže už po něm nemusí uštvaní důstojníci tajných služeb pátrat. A taky nepátrali. Tak dlouho, než nějaká chytrá hlava zjistila, že v Bavorsku se našla sotva jedna desetina toho, co leželo ještě před několika dny ve sklepech berlínské banky. To už bylo ovšem pozdě! Zlato ani diamanty se nikdy neobjevily. O to výrazněji se však projeví! Z čeho dodnes udržuje fašistické podzemí v mnoha státech hledané válečné zločince? Snad z milodarů? Nebudíme naivní, drahý příteli!"

Priznám se, že tohle všechno pro mě bylo novinkou.

"Copak nikdo nepátral dál?" zeptal jsem se ohromeně.

"Ovšemže, váženosti! Mohu posloužit řadou jmen, jenže byste si je tak jako tak nezapamatoval. Spokojte se raději nespornou jistotou: převážná část pokladu putovala na sklonku války pravděpodobně do Královce, kde se v tom případě čirou náhodou setkala s Jantarovou komnatou. Odtud se obojí stěhovalo dál. A ještě něco. Ne, mylíte se, nechci teď vůbec mluvit o té bazaltové, obsidiánové nebo čertvíjaké destičce. Ani já, ani vy o ní nevíme vůbec nic. Tam totiž není začátek, tam je konec. Chci vás ještě informovat o něčem, co asi nevíte. Sám jsem se to dozvěděl teprve po nekonečném vyptávání a vysvětlování. A totiž, co chtěl vlastně Belzebub - Ritter z Prahy odvézt? Proč se zde objevil krátce před svou smrtí, která ho dostihla po zatčení?"

Nechápal jsem sice přímou souvislost, ale zajímavé to bylo. Tím spíše, že jsme se s Martinem už dávno rozloučili s nadějí něco se o tom dozvědět. Nacista Ritter prostě vnikl svého času do bytu paní Kantorové a něco hledal. Bylo to ve váze, které si našel a nevěšiml. Odešel s nepořízenou.

"Tak tedy, váženosti: kromě výkresů, o nichž pranic nevím, byly v té váze drobné kovové odlitky, jakési vzorky, v nichž byl metalografickým rozbořem zjištěn čistý titan a slitina titanu s molybdenem. Vám to nejspíš nic neříká, ani já jsem z toho nebyl moudrý. Obrátil jsem se konečně po několika marných pokusech o Vysvětlení na správnou adresu, na Vojenskou technickou dokumentační středisko v Praze. Odkázali mě na nějaké články v časopisech Luftfahrt-Zubehor a Astronautika i raketodynamika. Zbytek byl díky zásilkové službě Univerzitní knihovny docela jednoduchý. Mám tady fotokopie, ale snad vám postačí i stručný a laický výklad.

Titan se používá jako nejmodernější a nejmódnější materiál při stavbě letadel, kosmických lodí a jiných hraček a zajímavostí, které jsou tak nebo onak vystaveny mimořádné námaze. Je lehký, až je to k nevíře. Vzdoruje žáru, je pevnější než ocel. Všechny tyto vlastnosti si zachovává i v obrovském rozpětí teplot. Slitina titanu a molybdenu je ještě odolnější materiál, v kosmu docela slušně vzdoruje třeba i bombardování meteority menší ráže. Vyrovnají se jí jenom některé keramické speciality, jejichž základem je zirkon. To koukáte, co všechno znám!"

"To koukám," připustil jsem. "Jenže pořád ještě nic nevím. Jen se domnívám, že Němci vyvíjeli v Praze koncem války nějaké letadlo s použitím těch nových materiálů, je to tak? Vzorky pak ukryli a za dvacet let bylo na Belzebubovi, aby je našel. Něco takového jsme

ovšem předpokládali už tenkrát, když se objevil. Hledal tu věc detektorem a se sluchátky na uších, což vedlo paní Kantorovou k přesvědčení, že zahlédla čerta. Špičaté uši má přece Belzebub!"

"ještě okamžik, redaktore! Neřekl jsem vám všechno. Titan je mimořádně drahá potvůrka, takže do letectví dodnes není úplně zaveden. Letadla z titanu by byla pětkrát dražší, a to je nad poměry i těch nejbohatších států. Dokonce i zlato je levnější!"

"Ze by Belzebub byl šel po titanu pro jeho cenu?" zauvažoval jsem nahlas.

"To sotva," zavrtěl Martin energicky hlavou. "Těch pár kousků . . . Ne, určitě ne. Jenže čistý titan, který je možno slévat s molybdenem, byl vyroben teprve roku tisíc devět set šedesát pět. Právě objev technologického postupu tavení čistého titanu umožnil přechod ke zbrusu novým konstrukcím raket, a hlavně pokusných letadel, co si to štípou ve stratosféře rychlostí kolem pěti tisíc kilometrů za hodinu. A teď se podržte: chemici z kriminalistické laboratoře zjistili, že tyto vlastnosti mají už ty německé vzorky nalezené ve váze paní Kantorové!"

"Nikdy jsem německý válečný důvtip nepodceňoval, Martine," poznamenal jsem. "Moc o něm sice nevím, ale i to málo stačí. Němci měli k dispozici celou okupovanou Evropu se všemi jejími laboratořemi. A to už něco vydalo."

"Ano, to je pravda . . ." Anděl si už zase hrál s vražedně vypadající kudlou. "Jenže tenhle dvacetiletý předstih ve výzkumu je přece jen trochu neobvyklý. Co měli Němci za lubem? Na mou duši, redaktore, věřím, že ti chudáci z německé konstrukční kanceláře nebyli nacisty povražďeni v posledních dnech války jen tak pro nic za nic. Belzebub si tedy přišel pro plány a vzorky více než dvacet let staré. Navíc v době, kdy už Američané i Sověti dávno zveřejnili tajemství výroby. Zkrátka, musíte se na to podívat. Obraťte tu bývalou německou fabriku třeba vzhůru nohama, ale sežeňte o ní všechno, co lze ještě sehnat po tolika letech. Jestli ovšem máte zájem, to se rozumí."

"Zájem bych měl, ale času je poskrovnu. Navíc mám ze všeho nejmíň chuť začínat zrovna odtud " řekl jsem docela podle pravdy. "Ani v nejbujnější fantazii si nedovedu představit, k čemu to bude dobré, když ke stovkám zpráv o nedodělaných prototypch všelijakých německých zbraní, dávno už ne tajných, a natož zázračných, přidáme ještě další... No, budiž! A co vy?"

"Trochu se porozhlédnu po všelijakých člancích a úvahách o posledních dnech Hitlerovy říše. Třeba mě něco napadne."

"A třeba najdete někde ve zříceninách Hitlerova bunkru Armoriku nebo Malou Británii, že?" řekl jsem trochu uštěpačně.

"Kdo ví, váženosti, kdo ví?" usmál se Anděl. A věnoval veškerou pozornost samovaru.

Malý muž s přeraženým nosem

Bývalou německou fabriku jsem neobrátil ani vzhůru nohama, ani naruby, takže náš znárodněný letecký průmysl

nedoznal žádné škody. Nechal jsem se totiž navzdory dlouholeté novinářské praxi a tréninku v neodbytnosti docela začátečnický odradit konstatováním hned prvního osobního referenta. Projevil sice snahu mi pomoci, ale co naplat, zaměstnanci továrny se už dávno vyměnili. Z lidí, kteří měli před dvaceti lety něco společného s projekční kanceláří a kreslímou B 7, už zřejmě nikdo nežil. Nebo o nich nebyly žádné zprávy. Nepřekvapilo mě to, tohle jsem zjistil už dávno při honičce na Belzebuba. Nakonec mi utrápený referent poradil, abych navštívil starého pana Kobzina. Pracoval v Avii skoro padesát let, od začátku druhé světové války jako noční hlídač, což byla funkce jistě dost zvláštní; továrna přece pracovala ve dne v noci. Pokud referent věděl, měl by být pan Kobzina ještě naživu. Před čtyřmi nebo pěti roky určitě navštívil nějaký závodní večírek a po čtyřech plzeňských dokazoval kdekomu v širém okolí, jak by všecko jinak létalo, kdyby se k dílu postavili místo těch mladých čápků, co mají obě ruce levé, staří machři.

Moc slibně to nevypadalo, ale co naplat.

Začal jsem putovat od jednoho bývalého bytu pana Kobziny ke druhému, zřejmě si liboval ve stěhování, což je u tak letitých pánů vzácné. Když už jsem se málem vzdal nadějí, podařilo se mi získat slibnou informaci. Syn pana Kobziny, lékař, odjel na několik let někam do Habeše nebo do Iráku, a pan Kobzina prý toho využil. Dal přednost čerstvému vzduchu a nastěhoval se do synovy chaty na Kačáku.

Potlačil jsem temné a spletité úvahy, proč jsou mnozí lékaři tak ochotni provádět praxi na Sahaře nebo v Antarktidě, ale zato odmítají ordinovat v docela pěkném a daleko pohodlnějším okresním městě, dopustil jsem se křivé přísahy, abych od šéfa vylákal redakční vozidlo, a vyrazil jsem za panem Kobzinou směrem na Unhošť. V Poteplí jsem se už snadno doptal. Pana Kobzina tu zřejmě znali po proudu i proti proudu Kačáku jako falešný pětník, hlavně v místním kiosku, zásobujícím houskami, pivem a uzeninami početný nárudek chatářů.

"Co?" zabafal pan Kobzina ze stále uhasínajícího viržinka. "Kancelář bé sedm? To jo. To se ví, tu znám. Byla v céčku, jako v budově cé. Nevíte? Nevadí. Určitě tam byla.

Ne, pana Kantora bych neznal. Ze ho zabili za revoluce? Tenkrát to potrefilo moc lidí z fabriky. Chlapi měli někde schované pár flint a revolverů a hrnuli se do toho maglajzu jako diví. Jenže to víte, pane redachtor, jak takovej kluk nezkušená někam strčí palici, hned o ni přijde. Tak to bejvá.

Co tam dělali? Jakpak to mám vědět? Já byl vobyčejnej vechtr, hlídač, rozumíme? Za války nám říkali verkšusáci, teda jako stráž podniku, jenže my jsme moc nehlídali. Spíš jsme koukali, aby mohli chlapi něco vynést ven. To zas jo. Jeden stloukal dětský postýlky, nákej Pepík Projza zase dělal z hliníku všelijaký popelníky, ale nejšíkovnější ze všech byl - počkejte, jak se jmenoval? Bambas nebo Baumruk. Nebo Benda? ... Jo, Benda. Dělal z plexiskla ajroplány i s podstavcem a vyměňoval je za vajíčka a vůbec za živobytí. To holt žádala doba.

Na co jste se to vlastně ptal? Aha, na projekci bé sedm. A víte, že jsem si přeci jenom na něco vzpomněl? Teda, já mám hlavu pořád ještě jako zvon a to mi bude už skoro osmdesát, no jo. Nebo víc?

Tak já se teda pamatuju, že se v tý kanceláři skoro každou noc dlouho svítilo, ačkoli šichta pro mládence končila v šest hodin večír. Tenkrát se dělaly dvanáctky, od šesti do šesti, pořád v jednom zátahu. Párkrát jsem se tam zašel podívat, jestli jako někdo nezapomněl zhasnout. A jednou to světlo trochu koukalo i kolem zatemňovacích rolet a já jsem měl vítr z maléru, poněvác jsem za to zodpovídal. V kanceláři byli vždycky asi tak tři čtyři Němci. Na jednoho z nich se pamatuju jako dneska, takovej malej skrček, civil, nos přeraženéj jako boxer z pouťový arény. Jenže kam by se takový malý pivo hrabalo na boxera? Nemám pravdu?

No, a zrovna ten malej s nosem na štorc mi poprvý a snad i podruhy, co jsem tam šel, dal cigaretu, že přej gut, jako že dobře hlídám a že se starám. Ale potřetí mě už štandopede vyhodili, ten malej a dva klackové v uniformě smrt'áků, těch esesmanů. Abych se přej nestaral a koukal zmizet. Tak jsem koukal. Co jsem měl dělat?

To by bylo asi tak všecko, pane redachtor. No jo, určitě!"

Pan Kobzina píchl viržinkem do vzduchu, jako by dělal ráznou tečku za větou.

"Poslyšte, pane Kobzina, ten chlapík s přeraženým nosem se motal jenom kolem projekční kanceláře bé sedm? Nikde jinde?"

"To máte těžký. Motal, nemotal. Po továrně většinou špacíroval ještě s jedním habánem v uniformě eses, oba měli propustku do všech provozů. To tenkrát nebylo jen tak! Takový propustky neměli ani naši páni dochoťi a verkšusáci jakbysmet. No jo, už je to tak! Že byli spolu malej a velkej, říkali jsme jim Pat a Patašon, podle těch dvou filmovejch komiků. Ale jmenovali se docela jinač, to se ví. Jenomže na to si už zaboja nevpomenu."

Chvilku jsem nechal pana Kobzina oddechnout a pomohl jsem mu zatím sbírat třísky, které nasekal na příští zimu. Oči i ruce mu zřejmě sloužily znamenitě. Pak jsem zaútočil znovu. Nevěřili byste, co všechno si lidé pamatují, když se dovedete ptát. Tuhle teorii, mimochodem řečeno, zastává i Martin Anděl. Tvrdí dokonce, že člověk nemůže nic, ale vůbec nic úplně zapomenout, vždycky jsou způsoby, jak se do podvědomí ponořit a vylovit vzpomínku i z té největší hloubky.

S panem Kobzinou to bylo velmi jednoduché. Stačil nejjednodušší trik, pomalu předříkávat abecedu. Jen jsem musel napřed starého pána pro pokus získat a naklonit si ho trpělivým posloucháním nekonečného vyprávění o trampotách hrdinného syna-lékaře uprostřed divočiny. Pak jsme se do toho dali.

Když jsem byl u Š, zavrtěl sebou neklidně a bručel: „S ... Š... Šabata, to jo, ten tam byl! Přeci hasič ... ! Ba ne. Já si už nevpomenu."

"Ale vzpomenete, pane Kobzino, určitě vzpomenete," ujišťoval jsem ho a honem jsem začal předříkávat Sa, Se, Ši, Šo, Šu... Nic. Samá voda. Tak tedy dál. Sb, Šk, Sr... Pan Kobzina zajásal.

"Už to mám, no jo! Šrajbr se jmenoval, ten holomek mrňavá, beznosá! A ten druhej, ten klacek esesácká, počkejte, už to mám taky na jazyku, nějak jako Habr ... Hobršperk, nebo Habrmann? Určitě Habrmann! Šrajbr a Habrmann. To je k nevíře, co si všechno pamatujul" liboval si pan Kobzina.

Najednou se zatvářil podezíravě.

"Poslyšte, redactore, proč to vlastně ze mě všechno taháte?"

Ujistil jsem ho, že se o minulost továrny zajímám jen jako novinář, chci o ní napsat. Pan Kobzina rázem projevil stydlivý zájem, zda se bude psát taky o něm. Slavnostně jsem slíbil zdarma a franco poslat výtisk a rychle jsem se rozloučil. Náš redakční šofér Václav už projevoval neklamně známky prudké netrpělivosti.

V redakci jsem se podle osvědčeného hesla víc hlav, víc rozumu obrátil na Frantu Vobra. Má na svědomí několik článků o okupaci, a navíc vede rubriku průmyslu a stavebnictví. To se ví, že jsem nic nevykládal ani o Jantarové komatě, ani o obsidiánové tabulce. Zeptal jsem se jenom, jestli snad náhodou neví, kde a kdo by mi mohl něco povědět o dvou Němcích, patrně esesmanech, Šrajbrovi a Habrmannovi, kteří koncem války pracovali v Avii. Stalo se cosi podivuhodného. Franta Vobr, místo aby pokrčil rameny, zpozorněl.

"Šrajbr, Habrmann? Avia? Za války to byla Junkerska, že? Hergot, člověče, kde já už jsem tuhle kombinaci četl? Nebo slyšel? Junkers, Junkers - počkej, už jsem doma!"

Doma sice ještě zdaleka nebyl, události však přesto v tomto okamžiku dostaly rozhodující spád, ale to jsem ještě nemohl tušit. Všechno vypadalo docela klidně a všedně. Franta chvíli ryl jako krtek v nepořádných hromadách ležster, starých čísel novin, časopisů a knih, pokrývajících celý jeho stůl, prohledal skříně a bohužel i značnou část vhodných ploch mého skromného pracoviště.

Po delším sakrování a prostocvicích, spojených se zdviháním papírových krtin, vítězoslavně vystrachal knihu ve světlé vazbě.

"Celé to číst nebudu, vypadáš v poslední době nějak na umření a nechci tě mít na svědomí," prohlásil slavnostně, "ale kousek ti přeče jen přeřkání. Tohle vedělo je totiž neobyčejně rozčilující počtení, jmenuje se to Zbraně a tajné německé zbraně II. světové války a jejich další vývoj, napsal to pan Rudolf Lusar. Vyniká hlavně tím, že na každé stránce hořekuje nad nešťastnou smůlou, že tak pěkná válka skončila o pár dní dříve, než měla. Kdyby prý totiž byla vydržela ještě o nějaký ten týden déle, smety by tajně Hitlerovy super zbraně Rudou armádu a vůbec Spojence nasup z povrchu zemského. Přesně podle Goebbelsova přání."

"Pitomost," řekl jsem nezdvořile. "Němci už neměli ani benzin, ani lidi, ani kovy, neměli kde vyrábět."

"Tak vidíš, jak se hned připravuješ do hrobu zachechtal se Franta. "Já ti raději ten zajímavý kousek přečtu. Nastav uši. Díky svým vynikajícím jazykovým znalostem ti rovnou přeložím kapitulu Létající talíře, stránka sto Čtyřicet šest a dále. Létající talíře, v němčině je to Untertassen, tedy podšálky - jenže talíře se mi zdají libozvučnější - krouží od roku 1947 přízračně kolem světa, objevují se znenadání tu i onde, přilétají a mizejí dosud neznámými rychlostmi a s plameny, kroužícími po okraji disku, jsou zjišťovány radary, pronásledovány stíhačkami - a přesto se nepodařilo dosud žádný létající talíř ani identifikovat, ani dostihnout, ani sestřelit. Svět, a to i odborný svět, stojí před zdánlivou záhadou nebo před technickým zázrakem, len zvolna proniká skutečnost a pravda, že němečtí badatelé a vědci učinili za války první kroky k létajícím talírům a tyto přístroje, hraničící se zázrakem, postavili a vyzkoušeli. Podle potvrzených údajů odborníků a spolupracovníků byly první projekty, nazývané létající kotouče, zahájeny v roce 1941. Plány přístrojů pocházejí od německých expertů Schrievera, Habermohla

"Stop!" vylétl jsem ze židle. Franta se s rozkoší pásl na mém překvapení.

"Vidíš, jak to s tebou hnulo! je to tak, Schriever a Habermohl, tvůj Šrajbr s Habrmannem. To je úplně na beton. A dále: Plány přístrojů pocházejí od německých expertů Schrievera, Habermohla, Mietheho a Itala Bellonza. Habermohl a Schriever zvolili široký prstenec, otáčející se kolem pevné kopulovité pilotní kabiny a sestávající z pohyblivých segmentů, které mohly zaujmout vhodnou polohu podle toho, zda přístroj startoval, nebo letěl vodorovně. Miethe vyvinul kotouč podobný disku o průměru 42 metry s přestavitelnými tryskami. Schriever a Habermohl, kteří pracovali v Praze, startovali dne 14. února 1945 s prvním létajícím talířem a dosáhli ve třech minutách výšky 12 000 metrů a při vodorovném letu rychlosti 2 000 kilometrů v hodině. Chtěli dojít až k rychlosti 4. 000 kilometrů za hodinu.

Rozsáhlé předběžné pokusy a výzkumné práce byly nezbytné, než se mohlo přistoupit k realizaci. Vzhledem k rychlosti a k mimořádnému tepelnému namáhání bylo nutné nalézt vhodné materiály, které by vzdorovaly žáru. Vývoj stál milióny a před koncem války byl těsně před samým závěrem. Na konci války byly sice dva existující modely zničeny, ale závod ve Vratislavi, kde pracoval Miethe, padl do rukou Sovětů. Ti odvezli všechny materiál i odborný personál na Sibiř, kde práce na létajících talířích úspěšně pokračovala. Schriever unikl včas z Prahy, Habermohl by mohl být v SSSR - není o něm zpráv. Bývalý německý konstruktér Miethe je v USA a vyvíjí, pokud je známo, u A. V. Roe comp. létající talíře pro USA a Kanadu. Americké letectvo dostalo před lety rozkaz nestřílet na létající talíře, což je znamením, že jsou také americké létající talíře, které nesmějí být ohroženy.

A tak dále a tak dále. Pak už je to jenom takové docela obvyklé talířové plácání.

Tak co ty na to, mládenče z pece ohnivé? Ať už jaktžživ nedostanu od našeho starého přidáno, jestli není ten tvůj Šrajbr oním Schrieverem a Habrmann Habermohlem!"

Zhroutil jsem se na židli. Jako by nebylo dost problémů s dojivostí krav a s nedostatečným sortimentem umělých hnojiv. Teď ještě létající talíře!

"Já se asi zblázním. Franto!" "Ale nezblázníš. Proč by ses zbláznil? Na celé té věci je nejzajímavější, že pan Lusar měl nejspíš aspoň v něčem kousíček pravdy. Kupodivu zrovna tam, kde by každý soudný člověk předpokládal, že si pouští fantazii na špacír. Létající talíře v Praze! Jestli ovšem tvůj informátor nečerpal toho Šrajbra a Habrmann z Lusarovy knížky. Pozor na to!"

"To tedy určitě ne," ujistil jsem Vobra. "Počkej! Čtrnáctý únor pětáctýřicátého roku, neřiká ti to nic?" Franta chvíli přemýšlel. "Ovšem, toho dne byl přeče nálet na Prahu! Vinohrady, Podskalí, Karlovo náměstí, Emauzy. Na mou duši, máš pravdu! Myslíš, že to má nějakou souvislost?"

"To nevím, asi sotva. Ostatně Junkerska tenkrát bombardována nebyla. Letecký svaz, který pustil bomby na Prahu, si ji prý tenkrát spletl s Drážďany."

"Hm ..., " zatvářil se Franta pochybovačně. "Ještě že ne s Benátkami. Poslyš, co to do tebe vlastně vjelo? Proč tě tak najednou zajímá nějaký Schriever a Habermohl? Jestli má pan Lusar náhodou i v tomhle pravdu, budeš je moc těžko shánět."

"Taky si myslím, Franto, " řekl jsem upřímně. Ty létající talíře mě úplně vyvedly z míry.

Noc po náletu

Nedalo se nic dělat, musel jsem se znovu vypravit za panem Kobzinou. Tentokrát použil Šofér Václav prastaré výmluvy všech řidičů: musel opravovat porouchané brzdy. Tímto geniálním prohlášením totiž každý šofér odradí všechny své přirozené a bojácnější nepřátele od touhy nasednout do vozu, jednak získá předem neodhadnutelné množství volného času. Jel jsem tedy autobusem a poslední kus cesty od Poteplí rázoval po hrbolaté silnici proti proudu Kačáku, skrytému mezi hejny chat všech tvarů, velikostí a stupňů nevkusů.

Děda Kobzina měl už nasekáno dostatečné množství třísek. Lenošil na lavičce před chatou a četl si v odrbané knížce, kterou jsem už z dálky odhadl na novinový román na pokračování. Daleko široko nebyla ani noha, a tak pan Kobzina, alespoň se mi zdálo, uvítal můj příchod jako vítané vytržení z nudy.

"Máte hlavu jako zvoneček, pane Kobzino, " zahájil jsem lživě rozhovor. "Šrajbr i Habrmann ve vaší fabrice opravdu byli. Jmenovali se sice trošku jinak, Schriever a Habermohl, jenže to jste se tenkrát určitě přeslechl. Na mou duši, k té vaší paměti vám gratuluju!"

Pan Kobzina se potěšeně zavrtěl a strčil odrbaný románek do kapsy hubertusu.

"Jo, to tedy máte pravdu! Paměť mi zaplat'pámbu slouží pořad. Ale cože jste se tu zase ukázal? A ke všemu pěšourem? - Já myslím, že páni od novin nedají bez aut'áku ani ránu!"

Ponechal jsem ho v zajetí bláhových představ a raději jsem mu vysvětlil, že by mě tentokrát zajímalo, jestli se Schriever a Habermohl ukázali v továrně ještě někdy po únorovém náletu na Prahu. Neví náhodou pan Kobzina o nějakém zvláštním letadle, které se v továrně připravovalo a snad právě v onen tragický den poprvé vzlétlo? Třeba na zkušební let.

Pan Kobzina usilovně přemýšlel. Opřel si čelo o dva prsty a strnul v poloze slavných mužů na pomnicích.

"A víte, pane redaktor, že asi máte recht? To zas jo! Na ten den si docela dobře vzpomínám. Když to začalo bouchat dole v Praze, měli jsme, toceví, poplach. A všechno horempádem letělo do krytů. Jenom my jsme nesměli, to už s sebou holt neslo verkšusáctví. Ale mám pořád takovej dojem, že ze dvora fabriky jako po vymření vyjel aut'ák, seděli v něm zrovna ten beznosej Šrajbr s Habrmannem. A že už jsem ani jednoho, ani druhého jaktěživ neviděl. Ruku bych za to do ohně strčit nemohl, to zas ne! Znáte to: když kobyla chcípá, nejmíc kope. Na konci války bylo tolik všelijakýho zmatku a fímolu, že jsem z toho byl celej tumpachovej."

"Nevíte, prosím vás, kam to auto tenkrát jelo?"

"To teda nevím, já se s klukama šoférskejma ze zásady moc nebavím. A tohle byl ke všemu určitě vojenskej aut'ák, tak jsem se s šoférem ani vybavovat nemohl. Já totiž německy jen tak kdákám."

"Vrátilo se to auto? Kdy asi vyjelo?" žadonil jsem.

"Nezlobte se, pane redaktor, ale vy jste jako fend'ák! Jakkpak si můžu vzpomínat na aut'ák, ktorej kolem mě jen tak přefíčel někdy před dvaceti lety?"

Otřel jsem zpocené čelo, ale ještě jsem se nevzdal.

"Pane Kobzino, vzpomeňte si, je to opravdu velmi důležité. Přece si při vaší paměti musíte vzpomenout na den, kdy byla Praha popově bombardovaná. Na takovou věc se nezapomíná. Já bych vám mohl například docela přesně vyjmenovat, co jsem ten den od rána dělal."

"No jo, copak vy, vy jste proti mně mladík. Toceví, že se pamatuju, jak všichni chlapi při náletu mazali za kopec mastit karty. Teprv když viděli, jak se to z ajroplánů sype dolů na město, skákali do zákopů po hlavě, to jo. Dělalí jsme si z nich potom s nebožtíkem Vackem - to byl, abyste věděl, můj parťák - šoufky. Div jsme nedostali nafežáno. Na to se teda pamatuju ..."

Pan Kobzina opět zaujal polohu slavného myslícího muže.

"No, a pak jsem měl sloužit až do rána. Gestapo nás tak jako tak nepustilo z továrny, ani myš nesměla ven, a to tam byli chlapi s rodinama dole ve městě, chtěli se jít, to dá rozum, podívat, jestli je doma všecko v pořádku, ale gestapáci že ne a ne. Když chlapi začali dělat kravál, postavili k bráně mašinkvér a že všichni musejí dovnitř, do fabriky. Dokonce i mě s Vackem vyhodili, verkšucák neverkšucák, koukej mazat. Hodili jsme si v truhlárně mariášek, já vyhrál dvakrát za sebou otočenýho durcha. Jenomže moclipak tenkrát bylo šestnáct korun? Za ty se, milej redactore, nedostala ani jedna cigareta. Dlouho se ty hřebíčky do rakve držely asi tak na sedmnácti dvaceti korunách, na jaře v pětáctyřicátým už ale zpívaly nejmíň padesátka za kus ..."

Pan Kobzina teď vplul do proudu vzpomínek, což bylo na jedné straně výborné, ale na druhé straně to vedlo k nepříjemnému rozptylování. Snažil jsem se dědka usměrnit zpátky k tématu.

"To vás ti Němci s kulometem hlídali až do rána?"

"Počkejte, mládenče, " dupal pan Kobzina, "to si musím rozvážit. Teda ty dva točený durchy jsem vyhrál, to určitě jo, ale potom, tak mi něco haraší v hlavě, jsem šel na červenou stovku a dokoupil jsem z talónu dvě plonk desítky. Co vám mám povídat, byl bych platil jako mourovatej, jenže jsme to museli zrovna přerušit. Už je to tak! Museli jsme s Vackem zase zpátky do vrátnice. Gestapáci pro nás přišli, abysme je vystřídali, a tak jsem hrozně rád s těma dvaatřiceti loupežníkama praštil a hruhl se ven. Klika, nic jinýho!"

"Kolik asi bylo hodin, pane Kobzino?"

"Kolik mohlo bejt - osm, devět. Tma už byla jak v ranci, ale ta je v únoru skoro pořad. Však vidíte, " zamračil se nepřátelsky na docela pěknou, světlounce modrou oblohu nad

okolními kopci. "Za chvíli se už bude zase smrákat."

Připomněl mi tím, že nemám času zrovna nazbyt.

"Tak kór moc pozdě zas nemohlo být," zauvažoval ještě pan Kobzina, "protože se pamatuju, že chlapi vzali útokem autobus, aby byli co nejdřív doma. A ten po desátý hodině u nás už nejezdil."

"Pouštěli jste branou zpátky do továrny to auto, kterým Schriever nebo Habermohl za náletu ujeli?"

"To už opravdu nevím. Kdybych vám řekl, že jo, tak bych lhal, zrovna jako kdybych řekl, že ne. Ale mám takový svrbění, že jsem nějakému autáku otevíral šraňky a moc jsem se divil, kde se tak pozdě bere, ale najisto to nevím. To zas ne. Ono bylo těch mercedesek ve fabrice víc. Pro direktora, pro hlavního inženýra, pro gestapáky - kdopak si je měl pamatovat? Ale jestli jsem ho pouštěl a jestli jste mě jen tak nezfamfrněl, tak to muselo být hned zvečera. Já se totiž taky jel podívat, co to bombardování s Prahou udělalo, i když jsem tenkrát bydlel až ve Stodůlkách. Tonda Vacek to ohlídal za mě. Špatně chodil a rodinu měl až někde u Rokycan, tak se tolik nestaral."

„A nějaké letadlo z továrny nevyvezli, pane Kobzino? Nějaké docela zvláštní letadlo? O tom by se přece muselo mluvit."

"Čemu říkáte zvláštní ajroplán, pane redachtor? Chlapi říkali, že prej dělají na turbínách, teda jako na stíhačkách, poháněných nějakým förrichtungem bez vrtule, jako to asi mají dneska ty blázni, co nedají pokoj ani tady, v boží přírodě ..." Pan Kobzina objal zamilovaným pohledem okolí sestávající z nakupených chat, kůlen, plotů a domečků se dvěma nulami. "O něčem ještě extrovnějším bych přece musel vědět! To se ví, plácalo se všelicos, ale to už s sebou nese válka. Pamatujete se přece na Péráka? Jakpak byste se taky nepamatoval, že jo! Běhal prý tenkrát po Praze, přeskakoval tramvaje a baráky a utíkal gestapákům jako Zorro Mstitel. Kdekd o něm mluvil. To se ví, že žádný Pérák nebyl, to dá rozum. No, a u nás ve fabrice si chlapi zas navymýšleli jiný věci. Když začali Němci za fabrikou betonovat plácek, kde bejvalo hřiště pro kopálisty, hned si vymysleli, že přej tam budou startovat nějaký nový mašiny. Tuhle! Jakpak by mohly startovat z takovýho plivátka?"

"Počkejte, pane Kobzino," zpozorněl jsem, "co se vlastně s tím vybetonovaným pláckem stalo?"

"Prokristapána, co vás všechno nezajímá, pane redachtor? Co by se s ním stalo, postavili tam hned po válce baráky. To jsem byl ještě v továrně a koukal jsem se den co den, jak chlapi nadávají a jak se dřou s tím zatraceným betonem. Drželo to, mrcha, to teda jo. Nakonec přišli vojáci, navrtali do betonu d'oury a rozlámali to dynamitem. Za pár měsíců bylo po všem."

"Já tomu pořád nějak nerozumím," prohlásil jsem upřímně.

"K čemu tam tedy tu plochu betonovali? Byly tam snad nějaké kryty?"

"Co vás vede," mávl rukou pan Kobzina. "To samý si mysleli taky chlapi, který to měli nakonec traktorama odklízet. Napřed vůbec nechtěli dělat, aby se někam nepropadli, ale nakonec se pod tím metrovým betonem našla jenom holá skála. Žádný kryty! To zas ne. Jak vám říkám, betonovej plácek."

Valem se smrákalo. Měl jsem co dělat, abych stihl alespoň předposlední autobus a nemusel rázovat poctivě tři kilometry až k pusté křižovatce, zvané poněkud honosně Amerika.

Ten večer jsem sice moc nezmoudřel, ale musím podle pravdy říci, že starý pan Kobzina s viržinkem a s vyrovnaným názorem na svět byl vlastně jednou z nejdůležitějších postav příběhu. Jenže to jsem pochopil až mnohem později.

Start v Tiergartenu

"S balóny už bychom nějaké ty zkušenosti měli, vážený příznivce," míchal Anděl roztržitě lžičkou šálek hořkého čaje, takže míchání bylo vlastně jen symbolické. "Zato s létajícími talíři jsme zatím na štíru. Co dělat, člověk se pořád učí. Máte zřejmě nějakou tajuplnou schopnost přitahovat originální případy. Balóny, čerty a teď UFO ..."

"UFO? Co to je? Zní to jako citoslovce z bohatství jazyka kmene Apačů. Uf, uf, řekl překvapený Vinnetou..."

Martin se nad Bílým volavčím peřím rozesmál. "Vedete jedna nula! UFO čili Unidentified Flying Objects, nepoznané létající předměty. To je mezinárodní zkratka."

"To snad nemyslíte vážně, Martine," zděsil jsem se. Zběžně jsem se probíral novou hromádkou knih na Martinově jinak vzorně urovnaném psacím stole. "Přece se z nás na stará kolena nestanou znalci létajících talířů?"

"Čili ufologové ... Musíme se hned od počátku držet přísné terminologie, váženosti, jinak špatně skončíme. Starý a dobrý Jeremy Bentham už dávno prohlásil, že omyl lze nejhůře vykořenit, má-li kořeny v samotném jazyku. A k překážení stavby babylónské věže ..."

"... postačilo zmást ubohým prastavbařům prajazyky tak, že se pranedohodli a vypukla chronická prarozestavěnost... Neoslnujte zase svými znalostmi, Martine! Co to tu máte za prapodivnou kolekci?"

Četl jsem názvy na hřbetech knih.

Maršál V. I. Čujkov: Poslední dny třetí říše.

Rozner: Konec Hitlerova panství

César-Černý: Nacismus a třetí říše

Jacques Robert: Hitler nezemřel

J. I. Pralnikov: Sladký život nacistických zločinců

Percy Ernst Schramm: Deník posledních dnů

Charles Sehre: Hodiny před porážkou

Kromě toho se na stole povalovalo několik svítek mikrofilmů, stažených gumičkou a opatřených cedulkami, popsanými Martinovým skoro drobnohledným písmem.

"Tohle? To jsou naše soudní akta k Jantarové komnatě," řekl Martin docela vážně. "Odněkud začít musíme. Vy jste - zatím ještě těžko říci, jestli úspěšně nebo neúspěšně - ale v každém případě velmi skrovně začal u pana Kobziny. Já zase u Hitlera. V případě, že se oba prokoušeme do středu koláče, setkáme se někde uprostřed, u mandle. A tou mandlí by

měla být Jantarová komnata."

"Přece si nemyslíte - ne, to je naprosto nesmyslné!" Nezmohl jsem se ani na souvislou větu. "Organizace, která odvezla poklad Říšské banky, to prosím, ale Hitler osobně?"

"Zatím si nemyslím nic, ačkoliv mám skoro chuť si to myslet. Ale abych nezapomněl, dostal jsem další dopis od doktora Salze."

"Zase kamenné destičky a gotické rukopisy?"

"Ne, jenom docela obyčejný dopis. Krátký, takže zkušenému novináři bude úplnou hračkou si jej přečíst," řekl ironicky Martin a podal mi psaní. Na první pohled bylo vidět, že je sáhodlouhé.

Vážený pánové,

obávám se, že jsem při poslední návštěvě nebyl dostatečně upřímný. Nelhal jsem, samozřejmě, ale některá fakta jsem vám přece jen zatajil, omlouvaje sám sebe pošetilou myšlenkou, že vás tím uvaruji před mylnou stopou. Po důkladném rozvážení celé věci však vidím, že jsem nejednal správně. Budete li se opravdu chtít pátrání po Jantarové komnatě zúčastnit svými prostředky a metodami, do nichž nejsem zasvěcen, pak musíte vědět všechno.

Není toho mnoho k dodání, ale závažnost sdělení není v přímé závislosti na množství informací, které vám chci doplnit. Kromě uměleckých děl dosud marně hledaných, o nichž mám jisté právo domnívat se, že byla ztracena, postrádá kulturní svět mimo jiné ještě dvě plátna s pozoruhodným osudem. Je jím proslulý Defreggerův obraz Kovárna před tyrolským povstáním roku 1809 a slavný Paridův soud van der Werffse.

První obraz dostal Hitler od takzvané Saské župy k narozeninám. Pokud víme z vyprávění osob Hitlerovi blízkých, považoval jej vždycky za vrchol a nejkrásnější kus své obrovské sbírky. Měl bych jako historik umění rozhodně jiné mínění, ale na tom nezáleží. Hitler se nikdy od toho obrazu neodloučil, obraz s ním putoval i do rozličných míst stále přemísťovaného hlavního stanu, visel dokonce i ve vlaku, který byl Hitlerovi kdykoli k dispozici. Naposledy byl umístěn v podzemním Hitlerově bunkru v Berlíně, kde jej viděli a při výslechu popsali očití svědkové. Ačkoli lze důvodně pochybovat o možnosti cokoli odnést z bunkru, obklíčeného železným kruhem sovětských vojsk, a třebaže všechny ostatní cennosti - například Grundingův obraz Bedřich II., který Hitler věnoval svému osobnímu pilotovi Bauerovi - byly po dobytí kancléřství nalezeny, Defreggerův obraz zmizel. Nikdo z obyvatelů bunkru nevěděl nebo snad nechtěl říci, jak se to mohlo stát.

Van der Werffsův Paridův soud měl ještě pozoruhodnější historii. Uloupil jej ze státní obrazárny Hermann Goring a nechal přemístit do svého okázalého berlínského sídla. Na sklonku války Goring uprchl z Berlína do jižního Německa. Přestal se zajímat, co se děje na frontách a jak se vede skrovným zbytkům německého letectva, jemuž velel.

Promiňte, prosím, píši-li Vám věci všeobecně známé. Chci, abyste mohli krok za krokem sledovat moje myšlenky a posoudit, zda nejsou jen pošetilými domněnkami starce.

Goring byl tehdy ovládán jedinou myšlenkou, sjednat příměří s generálem Eisenhowerem, převzít moc po Hitlerovi a zajistit si tak nejen život, ale i moc, po které celý život chorobně toužil. O svých pokusech navázat styk se Spojenci poslal 23. dubna 1945 Hitlerovi do Berlína telegram. Hitler se rozzuřil, označil Goringovo jednání za zradu a nařídil, aby říšského maršála zbavili všech funkcí a aby ho zatklí.

Záhy nato se odehrála maličká, směšná, maloměšťácká epizoda, působící dvojnásob tragikomicky na historickém pozadí pádu obrovské říše, plánované na tisíc let. Hitler se chtěl ženit. Rozhodl se konečně učinit svou dlouholetou milenkou Evu Braunovou paní Hitlerovou. A jako každý řádný německý měšťák - domnívám se totiž, že Hitler v podstatě ničím jiným nebyl - sháněl své nevěstě svateb-m dar. V hořícím Berlíně, hroutícím se pod deštěm bomb a granátů, to jistě nebylo snadné. Hitler si však vzpomněl na Werffsův Paridův soud, který se kdysi Evě Braunové zalíbil. Získal jsem původní a ověřené svědectví Goringova komorníka, obsluhujícího v létě 1944 hosty při recepci pro Goringa, Goebbelse a Hitlera s Evou Braunovou. Braunová, kdysi modelka, nezapomněla ani po letech strávených s Hitlerem a celkem v úplném odloučení od ostatního světa, na své původní povolání. Radostně vykřikla, že prý se jí jedna z postav na obrazu podobá. Podle komorníkova mínění nejspíš očekávala, že jí Goring obraz věnuje. To se však nestalo. Hitler byl lakotou svého zástupce tak rozhořčen, že za několik minut společnost opustil.

Na to si patrně Hitler vzpomněl v posledních hodinách Berlína, hluboko pod zemí. Nařídil několika členům své osobní stráže SS, aby se vypravili bombardovanými ulicemi ke Gorin-govu sídlu a obraz za každou cenu přinesli jako svatební dar Evě Braunové. Rozkaz byl splněn. Paridův soud se ocitl 25. nebo 26. dubna v bunkru pod říšským kancléřstvím. I to je bezpečně ověřeno.

I tento obraz beze stopy zmizel. A to je vše.

Uvažte, pánové, toto: pohřešují se dva obrazy. Jeden, na němž Hitler neobyčejně lpěl a od něhož se nikdy neodlučoval. Druhý byl jediným svatebním darem Hitlerově nevěstě. Ostatní pohřešovaná díla, o nichž jsem si vás už dovolil informovat, alespoň z valné části odpovídají nevalnému vkusu, jaký bychom očekávali například právě u podřadného malíře pohlednic, kterým kdysi Hitler byl. To platí v plné míře i pro Jantarovou komnatu, skvěle se svou okázalostí hodící do vysněného obrazu germánské Valhaly, nebes nacistických pohlavárů, napodobované německou architekturou třetí říše.

Váš oddaný

dr. Hermann Salz, soukromý učelec

Odložil jsem zamyšleně dopis.

"Vy si opravdu myslíte, Martine, že loupež Jantarové komnaty a vyslání Belzebuba do Prahy organizoval osobně Hitler?"

Anděl pokrčil lhostejně rameny.

"Hitler nebo Bormann. Ten dokázal ještě na smrtelné posteli tisícileté velkoněmecké říše vytlačit z Hitlerovy obliby

všechny konkurenty. Ale mohl to být i jiný nacistický pohlavár, to na věci nic nemění. Zajímavější jsou cesty, kterými se umělecké předměty dostaly z Berlína do Královce a pak dál, pravděpodobně do Bobří hráze, jestli ovšem má to Donitzovo lejtstro vůbec nějakou souvislost s naší záležitostí."

"Ale Martine," namítl jsem, "Hitler přece spáchal sebevraždu v bunkru pod říšským kancléřstvím. Třicátého dubna o půl čtvrté odpoledne. To je zcela jisté."

"Tvrdí se to," potřásl hlavou Anděl. Chystal se k složitému procesu přípravy dalšího šálku Bílého volavčího peří.

"Nevím a rozhodně se nehodlám spokojit s povšechnými údaji, které byly oznámeny hned po válce. A co když Hitlerova smrt musela být tenkrát potvrzena? Prostě musela! Chápete? Z taktických důvodů. Šlo přece o uklidnění zničeného Německa, o obnovení dopravní sítě a rozrušeného zásobování. O vyražení zbraně z rukou posledních fanatiků. Hitlerova smrt, to byl pro ně konec ... Uvažujte se mnou: Teprve patnáctého února roku tisíc devět set šedesát pět se po bedlivém uvážení odhodlal berlínský prokurátor vydat na Hitlera zatykač. Dvacet let po válce! K němu přidává tři rekonstrukce Hitlerových podob podle starších fotografií, jak by asi největší vrah dějin, proti němuž byli čingischán i Timur Chromeč úplní lidumilové, vypadal dnes. Zajímají vás? Prosim - tady jsou. Prokurátor měl řadu dobrých důvodů, proč to udělal. Našel celou řadu nápadných nejasností a nesrovnalostí v údajích o posledních Hitlerových dnech a hodinách.

Proč asi - uvažuje sám maršál Čujkov - hořela Hitlerova mrtvola plně dva dny a dvě noci? Sovětští vojáci našli ještě osmačtyřicet hodin po zapálení hranice, polité několika málo posledními konvemi benzínu, vypuštěného z aut, vesele praskající plameny. Kolik konví benzínu byste musel mít, aby vám oheň hořel dva dny? A proč byla Hitlerova mrtvola nalezena sedmáctého ledna příštího roku, kdy byla na příkaz mezinárodního tribunálu provedena exhumace, více než deset metrů od místa, které shodně a naprosto přesně označili všichni svědkové jako pravé místo zpopelnění? Proč asi prohlásil maršál Žukov na tiskové konferenci devátého června pětáctýřicátého roku zcela jasně a jednoznačně: Neidentifikovali jsme Hitlerovu mrtvolu!

Takových proč bych vám mohl vyjmenovat celé desítky. Já jsem už totiž všechno tohle poctivě přečetl," ukázal Martin lžičkou na hromádku knih. "Všechno, co by se nám mohlo v budoucnosti hodit, mám tady na mikrofilmech. Ovšem daleko závažnější než rozporná fakta jsou některé psychologické nejasnosti."

Asi jsem neudržel docela kamenný obličej a zoufale jsem se zašklebil. Martin zase začal rajtovat svého oblíbeného konička.

"Jen se nemraťte! Psychologie je, milý příteli, pro kriminalistu daleko důležitější instrument než třeba lupa, mikroskop, spektroskop a jak se všechna ta hejblata jmenují. Pro nás je dokonce nástrojem hlavním!"

"Jen pokračujte, Martine," řekl jsem rezignovaně. "A taky se vám už vaří voda."

"Vaří, a bude se bohdá vařit ještě pět minut, než bude vhodná k přípravě čaje. Nechtě si někdy vyprávět o důležitosti kvality vody nejen pro přípravu piva, ale taky čaje. Právě srážím vápenné soli, milý redaktore! Než je šťastně srazím, budu s psychologickými důvody dávno hotov. Tak se nezlobte a nastavte uši.

Za prvé: sebevražda je úplně nepřijatelným východiskem pro zbabělce, jakým Hitler v podstatě byl. A ke všemu sebevražda střelnou zbraní! Hitler se děsil krve tak, že ani jednou nenavštívil raněné německé vojáky v lazaretech. Domněnka, že Hitlera zastřelil nebo snad po dobrovolné smrti jedem jen dodatečně střelil jeho osobní pistolník sturmbannfuhrer Günsche, se bezpečně ukázala falešnou. A dál. Hitler se podle záznamů válečných porad, stenografovaných těsnopiscem hlavního stanu Heinzem Lorenzem, choval až do poslední chvíle tak, že to takřka vylučuje myšlenku na sebevraždu. Všichni v bunkru se domnívali, že fuhrer navzdory katastrofální situaci přece jen věří v konečné vítězství. Hitler však i se svým nevalným vojenským" vzděláním musel vědět, na čem je. Za pět válečných let získal nějaké ty zkušenosti. A přece byl klidný. Věděl, co nikdo zatím netušil: unikne do bezpečí! Poslední argument mi dodal doktor Salz. Milý redaktore, svatební dar člověku, s nímž chei za pár hodin spáchat společně sebevraždu, to není dar, to je nepodařený vtip. Hitler chtěl prostě i po pádu Německa žít uprostřed svých sbírek! Tedl už ho zajímaly víc než ztracený boj. Proto se ještě v posledních dnech, kdy sháněl po Berlíně kdejakého kluka z hitlerjugend, aby trochu pozdržel pronikající sovětské armády, staral hlavně o Paridův soud. Chápete?"

"Vy se zkrátka domníváte, že Hitler z Berlína unikl. Ale proč jenom Hitler? Proč neunikli ostatní, s nimiž to dvacet let táhl, Goebbels, Himmler a další?"

"Můj milý, nebuďte dětinský! Kdyby sovětští zpravodajci našli Hitlerův bunkr prázdný a ptáčky kdovíkam rozlátané, roztočil by se kolem celé Evropy takový kolotoč, že by ani maskovaná myš neproklouzla. Tohle bylo přece daleko spolehlivější! Mrtvoly Hitlera a Evy Braunové-Hitlerové shořely na dvoře kancléřství. Bormann prý byl zabit na Ziegel-strasse, když se pokusil projít za jedním z posledních bojeschopných tanků po Weidendamském mostě z Berlína. Nemusím vám snad ani říkat, že Bormann žije. Nebo alespoň ještě nedávno žil. To je zjištěno nade vši pochybnost. Izraelská tajná služba Mossad získala dokonce i zbrusu nové otisky prstů, které se znamenitě shodují s otisky esesmana Bor-manna v kartotéce z roku 1930."

"Ale jak je možné, že Hitler utekl? Kudy? Ne, Martine, mně se to zdá pořádně přitažené za vlasy."

"Počkejte okamžik, tady jsem si poznamenal všechny časové údaje, jakousi kroniku Hitlerova úniku. Pracovala na ní řada autorů, hlavně Francouz Jacques Robert. Já jsem si jenom dovolil dát všechno dohromady jako ta babička z říkanky, co si v městečku koupila dvě vajíčka, dva rohlíčky a tak dále. Prohlédněte si to."

22. dubna: Hitler začíná připravovat scénu svého zmizení. Hovoří s kdekým o sebevraždě, ačkoli zápisy štábních porad dokazují, že měl docela jinou náladu.

24. dubna: Do bunkru je narychlo povolán generál letectva a osobní Hitlerův důvěrník von Greim. Na přímý rozkaz přiletí v témže letadle fanatická nacistka Hanna Reitschová, která bojovala jako stíhací pilot. První vyzkoušela pilotáž rakety V-1 s lidskou posádkou jako přípravu ke zřízení letky sebevrahů po japonském vzoru. Málem při tom zahynula, ale v dubnu 1945 byla už zase jakžtakž v pořádku. Zranění ji ani trochu z fašismu nevykládalo. Tak získal Hitler letadlo a

dva vynikající piloty. Von Greim byl však nad Berlínem raněn sovětskou protivzdušnou obranou a upadl do bezvědomí. Řízení převzala Reitschová, propletla se nad městem a přímo akrobaticky přistála s malým Fieseler-Storchem na kousku nepoškozené dlažby nedaleko Braniborské brány, pár kroků od Hitlerova bunkru. Za několik hodin navštívil Hitler von Greima, který ovšem pro něho po svém zranění ztratil cenu, a jmenoval ho polním maršálem. Kdyby Hitler povolal generála do berlínského pekla jenom proto, aby mu osobně sdělil to, co mohl telegrafovat - spojený totiž fungovalo -, byl by jedním z největších přeborníků na kanadské žerty v dějinách. Jenže tím Hitler určitě nebyl.

Snad uvažoval i o Hanně Reitschové, ale nakonec se přece jen rozmyslel jinak. Fieseler-Storch byl totiž sovětskými granáty a minami za pár minut zle pocuchán.

26. dubna: Hitler povolává osobním telegramem, jehož formulář byl nalezen, dvě letadla z jednoho z posledních letišť Luftwaffe v Rochlinu.

27. dubna: Obě letadla šťastně pronikla sovětskou palebnou překradou, unikla stíhačkám a přistála v Tiergartenu, v zoologické zahradě, kde pro ně byla předem narychlo připravena přistávací plocha. Nejdříve přistál třímotorový JU 52, několik hodin po něm rychlé Arado 96.

29. dubna: Stalo se mnoho věcí najednou. Hitler se hned ráno dozvěděl, že nepostradatelný Himmler vyjednáva za jeho zády se západními vojsky a nabízí jim kapitulaci. Rozzuřen do nepřítelů poslal zraněného maršála von Greima, aby s aradem a s Hannou Reitschovou jako pilotkou odletěl, zrádce zatkł a potrestal. Sám si vyhradil zastaralý, ale spolehlivý JU 52. Zbývalo ještě vybrat si pilota. Kdyby zmizel jeho osobní pilot Bauer, bylo by to přece jen příliš nápadné. Hitler se jeho služeb moudře vzdal. Věnoval mu obraz Bedřicha II. a nádvkem poněkud nelogicky ampuli se smrtícím jedem. Tak daleko však Bauerova věrnost jeho chlebodárci přece jen nesahala. Byl živý a zdravý zajat sovětskými vojáky, když se marně snažil prchnout z Berlína.

V bunkru byl ovšem ještě druhý, náhradní pilot, standartenführer Beetz. Také po něm se sověšší zpravodajci sháněli. Marně. Byl totiž vybrán, aby Hitlera, Evu Braunovou a pravděpodobně i Bormanna odvezl z Berlína. Hitler se na něho mohl spolehnout přinejmenším stejně jako na Bauera. Byl to zarytý a fanatický nacista.

30. dubna: Tento den raději rozdělíme na hodiny, je rozhodující a ze všech nejzajímavější.

2 hodiny: Hitler svolal v noci všechny obyvatele bunkru, aby se s nimi naposledy rozloučil. Všichni se domnívali, že v několika příštích minutách spáchá sebevraždu.

11 hodin: K všeobecnému úžasu Hitler docela spokojeně žije. Uspořádal obvyklou válečnou poradou, při které manévroval neexistujícími divizemi a armádami, jenomže to se mu nikdo z generálů neodvážil říci.

14 hodin: Hitler klidně poobědval.

15 hodin: Repríza dojemného rozloučení se všemi obyvateli podzemního doupěte. Pak se stalo něco, co naprosto odporovalo zvykům v bunkru: na Bormannův rozkaz byl vyklizen ohoz kolem Hitlerových místností, Zůstali jen čtyři nejméněší, Bormann, Goebbels, Axmann a Hitlerův osobní strážce, pistolník Gimsche.

15.30 hod.: Z Hitlerova pokoje se ozval výstřel. Všichni přítomní (s výjimkou Bormanna) se vrhli do pokoje. Bormann, aniž vstoupil do místnosti, zatím po bunkru rozhlásil, že se Hitler zastřelil a Eva Braunová otrávilá. Všichni pracovníci bunkru, bylo jich několik desítek, se seběhli, aby viděli mrtvolu prvního muže a první ženy nacistické říše. Byli zklamáni, z Hitlera spatřili jen černé kalhoty a boty, čouhající ze sbaleného koberce, který nesli dva esesáci. Evu Braunovou nesl osobně sám Bormann. Nikdo je nesměl následovat na dvůr kancléřství.

16 hodin: Hitler, Bormann, Eva Braunová a Beetz se sešli v Tiergartenu u natankovaného JU 52. Beetz však odmítl startovat, bál se o Hitlerův život. Rusové totiž zesílili palbu, granáty jen přšely. Bylo úplně vyloučené pokoušet se o start. Jakmile by letadlo vyrolovalo z prostoru chráněného hradbou pytlů s pískem, bylo by zasaženo. Situaci vyřešil Bormann. Prostřednictvím Goebbelse odeslal ke generálu Čujkovovi parlamentáře, generála Krebsa. Podle předběžných jednání měla být zastavena palba v celém úseku, kudy Krebs projde linií fronty. Tím se jaksí mimochodem vnaší světlo do záhady, která dodnes vrtá hlavou maršálu Čujkovovi i mnoha historikům. Proč totiž hrdlořez Goebbels, který do poslední chvíle pokračoval v řízení naprosto nesmyslného boje a za několik hodin poté chladnokrevně zabil svých šest dětí i sebe, proč jen poslal vyjednávače k sovětskému velení? Vyjednávače bezradného, bez konkrétních úkolů a bez plných mocí, který se spoléhal jen na pochybnou senzaci, kterou způsobí oznámením Hitlerovy smrti? Důvod je zřejmý. Hitler potřeboval, aby kolem Tiergartenu na nějakou chvíli umlkla děla a minomety. To se mu podařilo. JU 52 kolem půlnoci startovalo. Hluk motorů přehlušila palba v ostatních úsecích. A před zraky sovětské protivzdušné obrany skryla letadlo mocná oblaka prachu a kouře nad celým Berlínem.

1. května 03.50 hodin: Krebs se setkal s generálem Čujkovem, kličkoval, mluvil víceméně o ničem, vypil pár kalíšků vodky, snědl obložený chlebiček a vrátil se zpět. Dočasný příměří skončilo, znovu byla zahájena palba.

V poledne se ujal moci po Hitlerovi velkoadmirál Donitz. Jeho hlavní štáb byl v baltském přístavu Flensburgu, severně od Hamburku, kde kotvilo několik ponorek, připravených k odplutí. Měly velký akční rádius, byly to pravé podmořské křižníky, schopné dopravovat těžké náklady a mnoho cestujících. Původně byly určeny k dopravě raket V-2 k americkým břehům. Ted' dostaly od Donitze jiný úkol.

A ještě něco zajímavého se ten den stalo.

V 7.40 ráno dostal Donitz od Martina Bormanna tento telegram:

Velkoadmirálu Donitzovi.

Vůdcova závět je v platnosti. Připojím se k Vám co nejdříve. Do té doby Vám doporučuji, abyste se zdržel zveřejnění.

Bormann

Téhož dne dostal Donitz do Flensburgu

1 druhý, nepodepsaný telegram.

Říšský vedoucí Bormann bude již dnes u Vás,

aby Vám osvětlil situaci.

Bormann měl tedy výjimečná práva, když tak důrazně radil, ba přímo nařizoval, co má nebo nemá nový vůdce dělat a podnikat. Ještě v hodině dvanácté byl přesvědčen, že je a zůstane šéfem nacistické strany. Celou věc dokresluje prohlášení Hermanna Goringa vězeňskému lékaři dr. Gilbertovi, když bývalý maršál letectva čekal v norimberské věznici na soud: "Říkám vám, doktore, kdybych mohl mít to prase Bormanna pět minut sám ve své cele a kdyby byly zavřeny dveře - pak by už vůbec nemusel být postaven před soud. Zaškrtl bych toho lumpa vlastníma rukama ..."

2. nebo 3. května: Na jednu z ponorek nastoupilo několik tajemných cestujících. Námořníci jim neviděli do tváří. Poznali však bezpečně, že mezi tajemnými postavami byla žena. Zavřeli poklopy a ponorka se ponořila pod hladinu Baltského moře. Po ní následovala další ponorka.

JU 52 dolétl zřejmě bez střetnutí se sovětskými stíhačkami do Hamburku. Cestující přestoupili na jiný dopravní prostředek. JU 52 dokonale zmizel ze světa, ačkoliv po něm bylo okamžitě zahájeno pátrání. Zmizel i pilot Beetz. Fieseler-Storch byl nalezen rozbitý v Berlíně, Arado 96 ve Flensburgu u Donitze.

4. května: Britská vojska dobyla Hamburk. Ponorky už byly dávno pryč. První kanadská a druhá britská armáda, bojující ve svazku skupiny armád H, si nechaly Hamburk až docela na konec.

9. května: Byla skončena válka, zvítězil mír.

Dočetl jsem plný úžasu. Martinovy údaje mě omráčily. Chtěl jsem mu blahopřát, ale pocit'oval jsem něco jako závist. A tak jsem jen řekl:

"Mám vážné obavy, že vám ta voda vyvře úplně."

"Omyl. Za prvé voda už dávno nevře. Za druhé, zatímco jste četl, dávno jsem všechn čaj vypil. Spokojen?"

Kruh na mapě

Rozhostilo se hluboké ticho. Měli jsme mnoho důvodů k podezření, že Jantarová komnata byla odvezena někam hodně daleko. Z Královce snad vedla cesta do Flensburgu a do Hamburku. Začátkem dubna 1945 to bylo ještě dobře možné.

"To by ovšem opravdu předpokládalo do poslední chvíle fungující organizaci...", přerušil jsem posléze ticho.

"Nejspíš," přikývl Martin. "Jisté je, že do ponorky nastoupilo několik cestujících, mezi nimi jedna žena. Možná že to byli Bormann, masový vrah Mengele, někteří jiní nacističtí prominenti, kteří dodnes dokázali zůstat ve stínu a unikají pozornosti nejen sovětských, amerických a anglických zpravodajců, ale i izraelské tajné služby Makkabi. Ale rozhodně tenkrát opustila Německo značná část pokladu Říšské banky a vybrané umělecké předměty."

"Myslíte, Martine, že byl takový útěk vůbec technicky možný? Já vím, když jde o krk ... I Hitler by se třeba uskrovnil a spokojil se s koutečkem někde v letadle nebo na lodi, ale zrovna v ponorce?"

"Ano, přesně tak! Zrovna v ponorce. To je totiž, milý příteli, jedna z nesčetných zajímavostí druhé světové války a zároveň epizoda, o které se ví hodně málo. Němci totiž měli kupodivu až do poslední chvíle flotilu nákladních ponorek. Hitler a jeho pohlaváři se nemuseli ani trochu uskrovnovat. Jakou cestou se dostávaly Hitlerovi na stůl třeba pomeranče a banány, když bylo Německo hermeticky uzavřeno blokadou?"

Nákladní ponorky zkoušeli Němci už roku tisíc devět set šestnáct. Mohly vzít na palubu až sedm set padesát tun nákladu a před vstupem Ameriky do pivní světové války proti císaři Vilémovi dovážely ze zámoří životně důležitý kaučuk. Například pětadesát metrů dlouhá a devět metrů široká ponorka Deutschland absolvovala takovou cestu několikrát.

Za druhé světové války se Němci k té myšlence vrátili znovu roku dvaatřicátého a hlavně třiačtyřicátého, kdy admirál Donitz - vidíte, pořád se nám do toho tenhle pán pleť! - upozornil Hitlera, že další vedení války je bez nákladních ponorek nemožné. Fašistické Německo potřebovalo nevyhnutelné cín, wolfram, chinin, opium a kaučuk. To všechno bylo k maní u japonského spojence, jenže z Berlína do Tokia bylo trochu daleko. Dlouhá cesta na hladině znamenala většinou ztrátu lodi. Tak se znovu objevily staré a dobré nákladní ponorky."

"To jsou ověřená fakta?" zeptal jsem se nedůvěřivě.

"No dovolte!" zamračil se Anděl. "Samozřejmě!"

Chvilí hrabal v příruční kartotéce a předvedl mi důkazy. Německé typy nesly označení XX, japonské 1-30. Ponorka 1-29 dovezla z Japonska do Německa jednou plavbou 50 tun cínu, 25 tun wolframu, 2 tuny chininu, 2 tuny opia a 86 tun kaučuku. Celkem 165 tun. 1-52 byla schopná nalodit dokonce 300 tun! Německý typ tankové ponorky XIV uvezl 432 tun a měl akční rádius 9 300 mil. Typ XX držel rekord s 800 tunami nákladu a akčním rádiem 13 100 mil.

"Po válce byly sice nalezeny záznamy a plány, ale ponorky nikoliv. Kam se poděly? A ještě maličkost: tankové a nákladní ponorky mohly být snadno upraveny pro osobní dopravu. Německé i japonské. Japonské, které uvázly koncem války v Německu, rovněž zmizely bůhvíkam."

Martin se opřel o podušku.

"To všechno může být jedním z prvních kamínků do naší hry, váženosti. Bojím se, že jich budeme muset sehnat trochu víc, asi tak na katedrálu, ale tím se nedejte otrávit. Zatím to vypadá docela zajímavě. Teď, když dovolíte, se budeme chvíli věnovat druhé straně koláče, totiž vašim zajímavým rozhovorům s panem Kobzinou. Myslím, že v nich při troše dobré vůle najdeme další kamínky, i když je třeba později nebudeme moci použít."

Zajímaví jsou hlavně ten Schriever a Habermohl, motající se kolem projekční kanceláře bé sedm a mizející, aspoň pravděpodobně, zrovna při náletu na Prahu. Co jim říkáte?"

Pokrčil jsem rameny.

"Nevím. Esesáci, prostě se vypařili, když začalo být i v Praze horko."

...Tak to určitě ne!" řekl Martin rozhodně. „Za takové vypaření se v hitlerovském Německu střílelo a věšelo ještě den před koncem války, natož tři měsíce předtím. Vmysleme se na chvíli do jejich situace, i když zdroj našich informací - tím myslím Lusarovu knihu a pana Kobzinu - je dosti omezený. Máte tady výpisky z té knihy?"

"Ovšem," vytáhl jsem z kapsy poznámkový blok. Martin v něm zalistoval a jeho pozornost upoutalo zejména toto místo:

Habermohl a Schriever zvolili široký prstenec, otáčející se kolem pevné kopulovité pilotní kabiny a sestávající z pohyblivých segmentů, které mohly zaujmout vhodnou plochu podle toho ... A tak dále.

Martin se zavrtěl, ale zatím neprozradil nic ze svých úvah. Polohlasně předčítal některé úryvky:

"Startovali v Praze, čtrnáctého února - ve třech minutách výška dvanáct tisíc metrů, rychlost dva tisíce kilometrů - Schriever unikl včas z Prahy, Habermohl by mohl -mohl být v Sovětském svazu -" Martin se usmál. Zvedl oči od mých poznámek a pobaveně pokračoval.

"To je prostě pan Lusar! Popouští uzdu své fantazii, váženosti. Ale záblesky pravdy v tom snad jsou, například: dva významní nacističtí konstruktéři, skutečně existující, jak to pan Kobzina potvrdil, opravdu zmizeli. Přesně podle vzoru pana Bormanna, pana Beetze a jak se zdá i Hitlera. Od té doby se neobjevili do roku - kdy vyšla ta Lusarova kniha?"

"V osmapadesátém. Vydal ji Lehmann v Mnichově."

..Děkuji. Tedy přinejmenším se neobjevili do roku osmapadesátého. Tehdy už byli všichni němečtí zajatci doma.

Schriever a Habermohl mohli být ovšem válečnými zločinci, ale tomu nevěřím. Na to ani neměli čas! Opravdovou válku nejspíš viděli jen ve filmových žurnálech. Ale co se stalo s tím třetím konstruktérem, který se zajímal o létající talíře?"

"S Miethem?" odpověděl jsem. "Podle Lusarovy knihy žije u Američanů a zaměstnává ho firma A. V. Roe.

"Necítíte teď, vážený, něco podivného? Každý, kdo má něco společného s případem Jantarové komnaty, zmizí dočista a bez funusu. Začarovaný kruh. Ale vraťme se zpátky k velmi užitečným úvahám o Schrieverově a Habermohlově situaci tenkrát v únoru. Je nálet na Prahu, na město, považované až do té doby za jeden z mála naprosto spolehlivých azylů před bombami. Důvod té spolehlivosti? Město obývají lidé nepřátelští nacistům. Navíc je to město prohlášené za otevřené. Ale teď přece jen padají bomby. Co na to Schriever a Haber-mohl? Co na to jejich představení? Nejsou tím poněkud vyvedeni ,z míry?"

"Počkejte, Martine," zarazil jsem ho. "Něco mě napadlo. Jak říkáte, Praha byla až do té doby bezpečná před nálety.

Bezpečnější než třeba Peenemunde, kde fašisté vyvíjeli své rakety a které bylo nárazem zničeno bombardováním, natruc několika divizím protiletadlových kanónů a celým hejnům stíhaček. A právě v Peenemunde se poprvé za druhé světové války začaly objevovat na obloze jakési diskovité stroje, podivná placatá letadla, zkrátka létající talíře."

"Obdivuji se vašim odborným vědomostem, příteli," poznamenal uznale Martin. Mávl jsem jen rukou a pokračoval.

„Co když byl válečný výzkum těch diskoplánů, který údajně vedli Schriever s Habermohlem a snad i Miethe a Bellonzo, přerazen po zničení Peenemunde třeba jen částečně do Prahy? Které město bylo mimo nebezpečí náletů? Především Praha! Vznikla přísně tajná kancelář bé sedm, kde v zájmu lepšího utajení před vyzvědači pracovalo na vedlejších úkolech i několik Čechů. "

"Proto byla vybetonována startovací plocha na bývalém fotbalovém hřišti. Výborně, váženosti! Zatím to vypadá logicky, pokračujte v krasojždě."

"Ale jakmile se ukázalo, že Praha přece jen není tak bezpečná, jak se předpokládalo, němečtí pohlavíři rozhodli, aby se prototyp stroje, plány a dokumentace přemístily někam jinam. Možná že se Němci zrovna na tuto mašinu spoléhali ze všech nejvíc. Vzpomínáte si na spoustu článků z čtyřiačtyřicátého roku, které dosti zasvěceně předpovídaly premiéru nové a strašné zbraně, která přinese zázračný zvrat válečných událostí v německý prospěch?"

"Abych si nevzpomínal!" řekl Martin. Chvilku se přehraboval ve svých lejtrech a konečně našel to, co hledal. "Tady máte jeden z typických exemplářů, otiskl ho Stuttgarter NS Kurie? koncem srpna čtyřiačtyřicátého roku. Poslechněte si! Nejpozději za půl roku budeme vědět, co dnes vědí jen nemnozí, že totiž tatů poslední válečná fáze, která byla zahájena letos šestnáctého června prvním použitím tajné zbraně V-1, skrývala i jiné tajemství. Tyto tři měsíce, červen, červenec a srpen, měly ve skutečnosti zcela jinou podobu, než jsme se domnívali. Tato doba, kterou bezprostředně a právě nyní prožíváme, je tím nejdramatičtějším, co

kdy světová historie zažila. Pozdější doby jednou jasně a zřetelně ukáží, že šlo o milimetry a vteřiny a že bylo možné vypočítat, proč Německo muselo zvítězit."

Martin odložil výpisek a zkoumavě se na mě zadíval.

„Co měl autor na mysli, editore? Jaké novinky to měly být? Snad turbínová a trysková letadla? Obrovské dvoustupňové tanky Krysa a Myš? Nebo snad protiletadlové rakety? Všechny tyto věci by mohly změnit průběh války jen v případě, že by jich Němci měli dostatek. Ale k tomu nemohlo dojít, neměli už dost materiálu a továren, schopných provozu. Tedy atomová bomba? Taky ne, protože tehdy Němci už věděli, že jsou na špatné cestě. Ztratili mnoho času planým výzkumem takzvané těžké vody a vyplýtvané měsíce nemohli dohonit."

"Ze by tedy přece jen diskoplány, létající talíře? Jedno takové superrychlé letadlo by tenkrát vydalo za celou spojeneckou peruť. A snad by mohlo doletět třeba až do Ameriky! Bombardování New Yorku, umíte si to představit?"

„Držme se věci, váženosti," pítáhl Martin uzdu mé fantazie. "Večer po bombardování Prahy odletěl Schriever nebo Habermohl, možná oba, někam do záložního postavení. V Praze se už neukázali. Projekční kancelář pracovala sice dál, ale její zaměstnanci, na kterých záleželo, byli postupně a nenápadně přerazováni jinam. Ostatní měli být odstraněni, aby nemohli už nikdy promluvit. Nacisté tomu říkali - likvidace. Poslední oběť zahlazování stop, pan Kalous, přišla na řadu dokonce až ve dnech květnové revoluce."

"Na jedničku!" musel jsem uznat. "A co dál?"

"Vlastně se tu v posledních hodinách války překryly akce dvou organizací. Rozrušeného, ale setrvačností pořád ještě působícího gestapa, a veřejnosti úplně neznámé, předem připravené tajné organizace nacistů. Jenom jedno mi ještě není jasné. Hlavně proto, že jste zbytečně zkrátil své informace o technických podrobnostech německých létajících talířů. A že jste u toho pana Kobziny nedokázal zjistit další důležitou věc. Jestli totiž večer po náletu startoval z Prahy nějaký prototyp létajícího talíře. Z blízkosti té továrny, například z onoho vybetonovaného plácku?"

"Myslíte, že jsem se provinil?" řekl jsem udiveně. "Ale pan Kobzina přece neslyšel hluk motoru. To by si jistě zapamatoval. Letecký motor, panebože, to je nějakého rámusu! Startovat rozhodně nic nemohlo."

"Můžete to odpřisáhnout, váženosti?" poznamenal Martin jízlivě. "V tom to právě je, že nebylo nic slyšet!

Mimochodem, proč vlastně gestapo zahnilo všechny zaměstnance kulometem do zatemněné továrny? Asi se něco dělo venku ve tmě! A to, co se tam dělo, muselo to být opravdu slyšet? Z toho všeho vyplývá zásadní otázka: na jakém principu vlastně spočí-

val pohon německých létajících talířů? Vidíte, zas se musíme vrátit k informacím pana Lusara."

S povzdechem jsem opět vytáhl poznámky a poctivě doplnil to, co jsem před chvílí v zájmu časové úspory přeskočil. Schriever a Ha-bermohl použili širokého prstence se segmenty, Miethe vyvinul kotouč o průměru dvačtyřiceti metrů s přestavitelnými tryskami.

"Znamená to snad, že Schriever a Habermohl trysek nepoužili?" zajímal se Martin.

"Čert ví, ale asi ne. Trysková letadla existovala tenkrát většinou jen v prototypu nebo dokonce pouze na rýsovacích prknech. Jak v Sovětském svazu, tak v Německu."

"Ale jak tedy Němci dosáhli rychlosti dva tisíce kilometrů za hodinu? Pokud se pamatuji, Lusar tvrdí, že to měla být co nevidět rychlost dvakrát vyšší. Nebo se snad mýlím?"

"Vy se přece nikdy nemýlíte, Martine," odpověděl jsem s téměř orientální zdvořilostí. "Jenže tady si pan Rudolf Lusar docela určitě pustil své péro na špacír. Dva tisíce kilometrů v té době, nesmysl!"

"Jestli se ani teď nemýlím, a já se přece mýlit nemohu, jak jste právě před chvílí ráčil laskavě poznamenat," řekl Anděl jen tak všeobecně směrem k rybičkám, "považoval jste před několika dny celou Lusarovu kapitolu o létajících talířích vůbec, a nad Prahou zvláště, za nesmysl. Nebo snad ne?"

Raději jsem mlčel.

"Tyto záhady raději odložíme, milý příteli, ale vyhradíme jim v pořadníku naléhavých úkolů jedno z předních míst. Teď bychom si mohli všimnout něčeho jiného. Kam jeli Schriever nebo Habermohl tenkrát z Avie? Zdůrazňuji, že všechny naše předpoklady budou asi stát na písku. Přijměme tedy prozatím pracovní domněnku, že mercedeska vyjela během náletu. Bylo to brzy odpoledne, snad mezi jednou a druhou hodinou. Vůz se vrátil v osm nebo v devět hodin večer, byl tedy pryč přibližně sedm hodin. Následují dvě možnosti. Pan Schriever mohl odjet jen pár kilometrů daleko, dělat tam něco, pak nasednout a vrátit se. I to je možné. Třeba jel na výlet. Jestli ovšem přijmeme myšlenku p německé snaze odsunout tajnou zbraň co nejdříve do bezpečí, a mně se taková myšlenka líbí, potom jel vůz rovnou za nosem co nejrychleji k cíli. A šofér se stejně rychle vrátí s dodatečnými vzkazy. Tak to už většinou chodí, že člověk ve spěchu polovinu věcí zapomene, zvláště když mu za humny padají bomby."

"Ale kam tedy jeli?" řekl jsem. "Myslíte, že by pan Kobzina mohl vědět, kterým směrem se auto vydalo?"

"Stejně by nám to moc nepomohlo," mávl rukou Martin. "Řidič mohl jet nejdříve někam jinam, pro cestovní rozkaz nebo pro benzín. Rozhodující je čas, těch sedm hodin. Řekněme, že auto jelo přímo tam a zpátky bez jakéhokoli zdržování.

První polovinu cesty tedy jelo ještě za denního světla, rychleji. Asi tak

tři hodiny. Čtyři hodiny trvala za tmy cesta zpátky. Otázka zní: kam dojela mercedeska z Prahy za tři hodiny? Odpověď: do místa vzdáleného nejvýš dvě stě kilometrů. Žádný šofér by se neodvážil riskovat příliš rychlou jízdou život důležitěho konstruktéra."

Anděl otevřel zásuvku. Vydal kruzítko, mapu Čech a narýsoval do ní kružnici v odpovídajícím měřítku. Střed byl v místech, kde stála pražská Avie.

"Zkazil jste si mapu," poznamenal jsem.

"Vůbec ne! Teprve teď jsem ji zhodnotil. Od této chvíle je aktem případu Jantarové komnaty. Obávám se, že to není náš poslední čin tohoto druhu ve prospěch doktora Salze."

Sklonili jsme se nad mapou. Na severu narýsovaný kruh vybíhal mimo formát mapy, pak procházel kolem polské Jelenie Góry, na východ od Jaroměře a Hradce Králové, směřoval na Českou Třebovou a Třebíč, vedl kolem Českého Krumlova, podél Šumavy a Českého lesa k Chebu, do Saska a ke Karl-Marx-Stadtu. Končil na sever od Drážďan, kde nám zase zbaběle utekl z mapy.

"Někde uvnitř tohoto kruhu musíme hledat, redaktore. Pokud ovšem mercedeska neodvezla Shrievera nebo Habermohla na nějaké polní letiště, odkud cesta vedla dál vzduchem. Osobně tomu nevěřím, tam nahoře byly zrovna stovky spojeneckých letadel, útočících na Drážďany. Taky můžeme klidně vynechat tu chybějící část mapy na severu. Nálet na Drážďany znamenal, že by se tajná zbraň tím směrem dostala z bláta do louže. Východní části kruhu asi taky nepadají v úvahu, odtud se kvapem blížila Rudá armáda. Všechno, co Němci považovali za důležité, odváželi spíš na jih nebo na západ. A můžeme upřesňovat ještě dál. Jestliže ta nová zbraň měla být nejen projektována, ale také vyráběna aspoň v dalších prototypu, tedy i zkoušena, nemohl se Schriever a Habermohl přesunout kamkoli, třeba do oblastí, kde je průmysl vzácností. Potřebovali fabriku. A tu teď budeme hledat. Nechtěl byste laskavě vytáhnout hlavní nástroje novinářů, tužku a blok, a chvilinku zapisovat?"

"Beze všeho! Jen aby to k něčemu bylo," pot znamenal jsem skepticky.

Anděl pokrčil rameny.

"Kdyby člověk dělal jen to, co určitě a hned k něčemu bude, byli bychom dodnes v době kamenné ... Tak pište, váženosti. Tábor a Budějovice. Tam, pokud vím, nějaké menší letecké továrny za války byly. Písek a Strakonice, samá voda. Samozřejmě Plzeň, ale pořádně bombardovaná. Tu nepište, můžeme ji proto vyloučit. Mariánské Lázně, Karlovy Vary, tohle nejsou špatné typy. Nálet na Karlovy Vary by určitě vyvolal proti Spojencům revoluci všech žlučníkářů a žaludkářů. Cheb ... Cheb ...! Váženosti, počkejte! Zahodte to celé! Už nemusíme dál hledat!"

Martin odsunul mapu a přemýšlel, oči mu zářily.

"Uvažte si napřed kafe, drahý příteli, musím vám nejdřív něco vyprávět, A bude to chvilku trvat."

Jezero černé vody

"Je to vlastně hodně divné," začal Martin trochu chraptivě. Kafe už zavonělo celým pokojem. "Některé události se vracejí znovu a znovu, ještě po letech, kdy už si člověk myslí, že je všechno dávno za ním. Pamatujete se na podrobnosti Případu čerta číslo čtyři? Tenkrát jste mimoděk nakreslil něco jako papírovou lodičku a já jsem v tom poznal tajné znamení nacistické organizace Wehrwolf, vlkodlak. Kresbičkou jste smazal dvacet let. Podlaha se pod námi otevřela a tady, v mírumilovném domečku paní Kalousové, začpěly pekelné páry. Poznamenal jsem tehdy, pokud se pamatuji, něco o Tylddwyddteku, o spolku čarodějů ve Walesu, procházejícím se svými nečistými kejklý, travičstvím a vraždami ze století do století. Nádor, který už jednou narostl, lze jenom těžce odstranit. Bojím se, že nacismus je taky takovým nádorem. Vypálíš, vyřízneš, naroste znovu.

Nevím, jestli jste už vytušil, co jsem dělal až do okamžiku, který mi vzal skoro celý svět. Do okamžiku, který mě odsoudil bez odvolání sem, do tohoto pokoje, mezi rybičky a knihy, aby mi náhradou dal zajímavá dobrodružství ducha. Jestli vás nezajímá, co bylo předtím, klidně to řekněte. Nebudu se zlobit, opravdu ne."

Anděl se odmlčel a pečlivě si prohlížel nůž. Ten pohled jsem dobře znal. Patřil k nejzávažnějším chvílím tohoto pozoruhodného a tak trochu záhadného podivína.

"Vyprávějte." řekl jsem stručně. "Díky ... Týká se to totiž, třeba jen nepřímo, i naší Jantarové komnaty.

Zkrátka, byl jsem kdysi příslušníkem zvláštního oddělení, které mělo v prvních poválečných letech za úkol bojovat s vnitřním i vnějším nacismem. Tím ovšem nemám na mysli nacismus jen uvnitř hranic naší republiky a za hranicemi, ale především jeho bacily kolem nás i v nás. Pronásledovali jsme vlkodlaky, ale ještě usilovněji jsme odhalovali takové myšlenky, které si někteří lidé zvykli říkat s děsivou samozřejmostí. Například: Válka je nutností, je přirozeným biologickým stavem člověka ... Právo je na straně silnějšího ... Zákony by neměly být stejné pro masu a pro elitu ... A tak dále. Rozumíte mi? Takové myšlenky mohou za čas morálně zničit i hodnotnou lidskou bytost. Je to jako infekce, která se šíří bez našeho vědomí. Ve dne jsme bývali v akci, v noci jsme psali články, chystali přednášky, jindy tomu bylo naopak. Čert ví jak, ale vydrželi jsme to.

Největší starosti nám dělal tehdy Cheb. Za nic na světě jsme nemohli najít kanály, kterými od nás do Německa a zpátky pronikali agenti, zbraně, letáky. Pohraničníci nespali celé noci. Zesílené skupiny se služebními psy pročešávaly pohraniční pásmo, ženisté postavili zátarasy, vyžebraли jsme fotobuňky, infračervené zářiče - všechno k ničemu. Kanály fungovaly dál.

Jednou jsme konečně padli na ještě horkou stopu. Víceméně náhodou byl několik let po válce zadržen poblíž zřícenin letecké továrny, zničené náletem roku čtyřiačtyřicet, bývalý nacist, poté agent. Prošel některým z kanálů pod našimi hranicemi. Nikdo se nikdy o ty trosky nezajímal, jen ten agent, zadržený v jejich blízkosti. Při výslechu mlčel jako ryba, zarytě a důsledně. Všichni jsme měli dojem, že to není hrdinství, ale strach. Raději přijal větší trest, než by promluvil. Od toho okamžiku jsme si začali všimnat rozvalin, na nichž ještě visela ohořelá, začouzená tabule FLUGZEUGWERKE EGER G. m. b. H. Továrna sama nebyla moc zajímavá. A nesehnali jsme nikoho, kdo by nám o jejím válečném provozu řekl něco podrobnějšího. Vznikla čtyřicátého roku, měla osm prostorných hal a vlečku na letiště. Ředitel, zarytý nacist Georg Sandner, důvěrný přítel zloducha českého pohraničí Konráda Henleina, před květnovou revolucí utekl. Zbyly nám jen ty rozvaliny.

Chtěli jsme dalšího pátrání zanechat, když si jeden z našich mládenců všiml nápadně mohutných mostních nosníků, na nichž byl a vlečka. Žádný z nás nebyl odborník, a tak jsme povolali jednoho stavbaře z Prahy. Vojáka. Majora s rukama jako lopaty, ženistu. Prolézal celý den trosky i zarostlý násep vlečky, roztrhl si uniformu o rezavou kolejnici, sakroval a nakonec jenom vrtěl hlavou. Tvrdil, že tomu nerozumí ani za mák, že všechno je nelogické. Vlečka byla propočítána pro náklady nejméně dvacetkrát těžší, než mohly vážit díly letadel. Zbýval obrovský prostor pro takzvaný koeficient bezpečnosti. Kdyby to bylo v míru, člověk by řekl, že si chtěl stavitel namastit kapsu, a celou stavbu proto přehnal. Něco takového však nepadalo za války vůbec v úvahu, šetrnost Němců byla a je příslovečná. Za neúspěšný projekt by šel stavitel rovnou do koncentráku, v očích gestapa by to byla sabotáž. Navíc byl každý projekt předem schvalován skoro tak zdlouhavě a úřednický jako dnes u nás. Zkrátka "a dobře: ta síla musela mít nějaký smysl. Jaký, to major vysvětlit neuměl. A ještě něčeho si všiml, od vlečky bývala blízko letiště odbočka. Někdo ji rozebral a na několika místech roztrhal náložemi. Kupodivu to byla odbočka položená asi dost pozdě, dokonce snad až po náletu na továrnu. Ta snaha zahladit stopy po odbočce nám připadala dosti podivná. Došli jsme až na konec, je tam dneska březový remízek a rozpadlý kiosk, a tam nás zarazila jiná věc. Jako by tam někdo navezl pěkných pár stovek kubiků hlíny. A nepřilíš dávno! Stromy tam totiž byly přesazeny, když už byly dávno vzrostlé. Major dokonce našel jámy v místech, kde je vykopávali. Ženista má oko pro všechno zamaskované a tohle bylo něco podobného, Jenže ve velkorysém měřítku.

Rozjeli jsme to na dvou frontách. Znovu jsme zkusili najít nějaké lidi, kteří pod Sandnerem ve fabrice pracovali. Akci jsme doplnili krtkováním v březovém háječku. Na první frontě jsme měli úspěch poloviční, na druhé úplný. Jak jsme to všechno nakonec skládali dohromady, to je trochu dlouhé, řeknu vám hned výsledek. Fabrika FLUGZEUGWERKE EGER měla být jen velkorysou vábničkou na spojenecké letce. Měla je vyprovokovat k náletu. Úspěšné bombardování pak mělo být pro Němce zárukou, že se něco takového nebude už nikdy opakovat. V podzemí byla totiž osmipatrová továrna, jedna z největších v celé Evropě, daleko větší než proslulá Dora, vyrábějící raketové zbraně V-1 a V-2. Narazili jsme na jeden z vchodů do horních pater přímo pod březovým háječkem. Tamtudy měly být hotové výrobky dopravovány nahoru výtahem, maskovaným kioskem, a dál vlečkou na letiště.

Jaké výrobky?

Až dodneška, přesně řečeno až do doby asi před dvěma hodinami, jsem o tom neměl ani tušení. Teď začínám vidět světlo v té tmě. Vlečka měla zvládnout neobyčejně těžké, až stotunové náklady. Tak těžké díly letadel neexistují

do dnes. A přece to muselo být něco, co po sestavení létalo! Vlečka přece neměla spojení s nějakou silnicí! Ani s železnicí! Na vzdušný transport tak těžkých dílů nebylo ani pomyslení. Poslední německé letadlo, schopné naložit několik desítek tun, šestimotorový Gigant, přesněji Messerschmidt Me-323, byl zničen už rok před koncem války. Navzdory všem svým kulometům a kanónům se tyto létající obludy nedokázaly ubránit spojeneckým stíhačkám. Uvažovali jsme tehdy o raketách, ale letiště a odpalovací základna, to je přece jen rozdíl. Po něčem, co by odpalovací rampy alespoň vzdáleně připomínalo, nebylo v okolí Chebu ani stopy. Žádné boostery, žádné bunkry pro obsluhu, žádné nádrže pohonných hmot, žádná velitelská stanoviště.

Provoz v továrně se musel podobat režimu koncentračního tábora, ačkoli tu vyráběli výhradně Němci a ke všemu jen věrní nacisté. Nikdo nesměl opustit halu, kde pracoval. Zbyly tam výstražné tabulky. V posledních týdnech války nacisté pracně zasypali všechny vchody i větrací šachty, část objektů vyhodili do vzduchu a dolní patra zatopili vodou. Pod hladinou prý zůstala část zařízení, které Němci nestačili demontovat a odvézt.

Hned u samého hlavního vchodu, pod umělým závalem, maskovaným břízkami a kioskem, jsme našli dost naivní špek, jak se tomu říká. Svazek listin, z nichž vyplývalo, že se tu vyráběly běžné díly docela běžných typů letadel. Dokumenty byly na první pohled pořízeny dodatečně, ve spěchu a tak neobratně, že nemohly nikoho oklamat.

Jistě chápete, váženosti, že jsme byli čím dál zvědavější. O továrně jsme se toho bohužel už víc nedověděli. Vodu z nižších pater odčerpávat nešlo, odněkud přitékala stále nová a nová, hladina neklesla ani o centimetr. Zkoušeli jsme to i s potápěči, ale mládenci se skafandry se zaplétali do troskek strojů, roztrhávali si gumové obleky o všelijaké traverzy a plechy, viditelnost se rovnala nule. Když pak málem došlo k tragické nehodě, museli jsme toho nechat.

Objevili jsme však něco jiného, co nás tenkrát zajímalo ještě mnohem víc. V patře, kde se halami rozlilo to černé jezero, se sbíhalo do zvláštní místnosti několik podzemních chodeb. Většinou byly ražené nedávno a narychlo bez pořádné výdřevy. Každou chvíli to v nich zarachotilo a zahřmělo, jak padaly balvany a pod vahou nadloží praskaly stojky.

Chodby ústily do východů tak důmyslně maskovaných, že je určitě vymýšlel ženijní génius. Do studně, do jímký s močůvkou, za pec nenápadně chaloupky. Zkrátka vždycky tam, kde by nikoho ani ve snu nenapadlo hledat.

To se ví, že jsme začali podzemní jezero s černou vodou hlídat. Tam byl patrně dlouho hledaný uzel podzemních chodeb, z nichž alespoň některé zřejmě vedly až za hranice. Dlouho se nedělo vůbec nic. Nedovedete si představit to hrozné ticho v podzemí, ohromnou plochu černé vody, ze které tu a tam trčí trosky strojů jako kostlivci, prostor velký jako hangár. Ošklivý pocit.

Tajně a v naprosté tichosti jsme k černému jezeru natáhli elektrické vedení a po stěnách zatopené haly jsme instalovali řízenec reflektorů. V jednom výklenku jsme zřídili hlídkové stanoviště, kam se vešli dva muži.

Konečně se to stalo, v době mé hlídky. V jedné z chodeb se ozval šramot, jiný než zvuky drolicího se stropu. Byly to opatrné kroky. Stiskl jsem poplašný knoflík, který signalizoval posádce v Chebu? že se v podzemí něco děje. Kamarád, který byl na hlídce se mnou, zatím podle plánu tiše vklouzl do gumového člunu a neslyšně vyplul k místu, kde se chodby spojovaly.

Měli jsme tenkrát ještě ukořistěné německé samopaly, velké a neohrabané, s trofejní municí, která sloužila jen podle vlastního uvážení. Někdy nápoje poslechy, jindy ne, to bylo ve hvězdách. Když se v ústí jedné z chodeb objevilo světlo kapesní svítilny, předsunul jsem opatrně hlaveň samopalu přes improvizovanou předprseň. Viděl jsem jen několik l stínů. Počkal jsem, až vyjdou z chodby, a naráz jsem otočil vypínačem. Halou se rozlilo ostré světlo a zároveň kamarád zavolal: "Stůj, nebo střelím!" Zaštěkal samopal, někdo vykřikl. Potom se na mě sesypalo celé Chebsko i s okolím, páteři mi projela ostrá bolest. Probudil jsem se za týden ve středočeské nemocnici, kde mě dávali dohromady. Od té doby se věnuji výhradně duchovním dobrodružstvím.

Tady, v tomto kresle. Jsem nehybný a budu až do smrti.

Ne, mýlíte se, nebyla to ani kulka, ani střepina granátu. Tlakové vlny při střelbě uvolnily část stropu nad mým stanovištěm, tahali mě pak z toho závalu několik hodin. Moje páteř to nevydržela ... Ale vraťme se k věci.

Po té události už bylo zbytečné čekat dál na škodnou, ti dva nebo tři chlapi totiž utekli. Zavalili jsme chodby výbušninami. Některé musely být hodně staré, dílo podlouníků mnoha generací, kteří tudy pašovali pod služebními botami celníků celé ruksaky cukerinu a tabáku.

Za pár let se v okolí továrny a letiště začalo stavět, dnes by ta místa už nikdo nenašel.

A proč vám to všechno vyprávím? Protože jsem došel právě dnes k poznání, že dvacet let staré události znovu ožívají. Nejenže si myslím, ale dokonce tvrdím: záložním stanovištěm, kam Schriever a Habermohl převezli svůj prototyp, byl Cheb. Představuji si to takhle: jakmile začalo bombardování, vstoupil v platnost předem připravený rozkaz okamžitě převést Shrieverův a Habermohlův prototyp do bezpečí. Talíř byl v Praze tak jako tak asi jen sestavován. Většinu součástek nejspíš vyráběla chebská podzemní továrna. Jak jsem už řekl, zříceniny továrny na povrchu tam byly ponechány jen jako důkaz spojeneckým pilotům, že už není co rozbít.

Těžké díly létajících talířů měly být po zahájení výroby vyváženy ven zesílenou vlečkou a tam sestaveny v hangáru. To se nedalo dělat v podzemí, pokud se údaje pana Lusara o pětačtyřicetimetrovém průměru talířů shodují se skutečností.

Zdá se, že jeden z konstruktérů odjel ještě během náletu do Chebu, aby tam všechno připravil na přilet talíře - prototypu. Znamenalo to evakuovat okolí místního letiště, vyhnat všechny zvědavce a provést zamaskování. Druhý konstruktér se zatím připravoval k přeletu. Nebyl to tedy v žádném případě zkušební let. Něco takového bychom mohli stěží očekávat krátce po náletu, kdy jsou ještě obsluhy protiletadlových děl vyplašené a střílejí po všem, co se objeví na obloze. Zkušební lety musel mít prototyp už dávno za sebou.

Po západu slunce bylo okolí pražské továrny vyklizeno a dělníci byli nahnáni do haly. Habermohl mohl za tmy odstartovat. Nejsm bohužel jasnovidce, nevím, co se dělo dál. Byly nějaké létající talíře v Chebu vyráběny? Rekl bych, že ne. Rozhodně do leteckých bojů nezasáhly. Možná že podzemní továrně chyběla nějaká důležitá dokumentace,, schválené vzorky slitin titanu a kdoví co všechno? A právě pro tyto věci si Belzebub přišel dvacet let po válce. Vy,

milý příteli, jste při tom málem přišel o život.

Jen jedno jediné mi do toho krásně vymyšleného obrazu nezapadá. Způsob pohonu. Přesně řečeno otázka, proč dělníci v Avii neslyšeli žádný zvuk motoru, ačkoliv betonový plácek mohl být použit jako jediná plocha v širokém a dalekém okolí k vzletu kolmo startujícího stroje. A ten plácek byl přímo u fabriky.

To je práce pro vás, váženosti. Rozhodující část našich dohadů, které jinak musíme škrtnout. Prostě dokažte, že jste zářivý vzor všetečného žurnalisty. Třeba se i rozkrájejte, ale vnikněte do ufologie. Sežeňte všechno, co můžete, o předpokládaných druzích pohonu všech možných i nemožných létajících talířů. O zvucích, které kdo při setkání s nimi slyšel.

A nemyslete si, že jsem taky propadl ufologické hysterii, že věřím povídkám o setkání lidí s krásnými nepozemšťankami a se zelenými trpaslíky, mluvícími kupodivu srozumitelnou, i když poněkud tvrdě znějící pozemštinou. Tomu jsem opravdu nepropadl, v mém případě jde o něco jiného. Víte, co říkal svatý Tomáš Akvinský? Věřím, protože je to nesmyslné ... Zbývá nám snad něco jiného? Tak vidíte. Ale nevěšte hlavu! Budeme si hrát na ufology jen tak dlouho, dokud to bude případ Jantarové komnaty vyžadovat. Nic víc. A potom - mám s těmi pány kolem Jantarové komnaty a chebské podzemní fabriky osobní účet... Už dvacet let, co sedím v tomto křesle. Chápete?"

S panem profesorem Howardem na místě, kde sedával Mistr Viktor Dyk

Snažil jsem se ze všech sil dokázat, že jsem opravdu zářivý vzor všetečného žurnalisty. Jenže zvědavost zdaleka není všechno. Nevěděl jsem, kde začít. Žádného ufologa jsem neznal, do technické knihovny jsem se s tak výstředním přáním jít neodvažoval, vševědoucí Franta Vobr zrovna dělal reportáž někde na Slovensku.

Nakonec jsem se rozhodl riskovat ostudu a do Technické knihovny jsem, přece jen šel. Sledovaly mě káravé zraky vědátorů, studujících z tlustopisů a zachovávajících disciplinovaně naprosté ticho. Stydlivě jsem knihovnici pošeptal pošetilou žádost. Kupodivu nemrkla ani okem a přinesla mi vázaný ročník Letectví a kosmonautiky. Hlasitě vysvětlila, že tam v každém čísle najdu pokračování o létajících talířích a se soupisem literatury. Zajímavé, po ní se vědátoři káravě nedívali!

Teď mi už bylo hej. Články jsem přečetl. A navíc, vyzbrojen skálopevnou důvěrou v novinářskou kolegiální, jsem se vydal za redaktorem Tikovským, spoluautorem seriálu. Druhý ufolog, MUDr. Gotz, je soudním lékařem v Plzni. Pro mě trochu z ruky, vzhledem k chronicky porouchaným brzdám našeho řidiče Václava.

Kolega Tikovský mi o pohonu létajících talířů moc neřekl, to prý je speciální otázka. Hodila by se spíš pro středověké scholastiky, dohadující se o počtu andělů, kteří se mohou vejít na špičku jehly, aniž by se mačkali. Zato mě však upozornil na mezinárodní kosmonautický kongres v Praze, který začne za několik dní. Přijede i profesor Howard z Princetonské univerzity v USA, všeobecně považovaný za kapacitu v oboru létajících talířů. To je ten slavný muž, kterého pověřilo velitelství amerického letectva, aby předsedal komisi pro zhodnocení a pokud možno i objasnění skutečné podstaty talířového strašidla dvacátého století. Zároveň mi kolega Tikovský přislíbil, že mi zařídí s panem profesorem rozhovor.

Těch několik dní klidu mi přišlo docela vhod. Rozhovory s panem Kobzinou i návštěvy Martina mě stály spoustu úředního času. Za tu dobu se mi navršila v redakci velehora nevyřízených dopisů, nepřečtených novin a knih, zanedbaných úkolů. Šéfredaktor se už mračil.

A pak jsem se konečně jednoho dne ocitl v malé vinárně na Národní třídě. Shodou okolností jsme s panem profesorem seděli u stolu, označeného mosaznou tabulkou:

Na tomto místě sedával Mistr Viktor Dyk.

Proto začátek našeho rozhovoru nebyl proti očekávání urologický, ale patřil literatuře. Lovil jsem z paměti trosky středoškolské povinné četby a vyprávěl v mezích své zrezivělé angličtiny o Konci Hackenschmiedově, o Zmoudření Dona Quijota a zejména o zvlášť milovaném Krysaři. Pan profesor Howard projevil zájem více než jen zdvořilý. Pohádka o krysaři považoval za původem ryze americkou, patrně kvůli stejnojmennému kreslenému filmu Walta Disneyho. Udiveně potřásl šedivou hlavou a zpytavě se díval přes starobylé brýličky v kovové obroučce, když jsem se zmínil o německém městě Hammeln. Bajka nepochybně vznikla v německé kulturní oblasti, přiznal.

Vlastně nevím, proč mě to zrovna tenkrát napadlo, ale představa Krysaře se mi najednou promítla do Hitlerovy podoby. Krysař, jehož píšťalka vede davy tam, kde je chce mít. Sam opouští zavčas potápějící se loď, zatímco krysy utonou.

Vyklopil jsem panu profesorovi důvod našeho setkání. Řekl jsem mu, co si myslím. Létající talíře jsou vlastně nacistické tajné zbraně, chci v tomto směru pátrat a potřebuji co možná nejvíc údajů o možných způsobech pohonu UFO.

Pan profesor si pomalu, velmi pečlivě a zcela zbytečně čistil křišťálové čisté brýle, mrkl na tabulku, vzpomínající básníkovu památku, a jako by hledal pomoc, usrkl doušek vína.

"Well, mladý muži. Přeslechl jsem, co jste teď říkal. Promiňte. Ne, není třeba opakovat, rozumím, co chcete. Říkal jste to už před chvílí. Tak tedy, pokud jde o pohon létajících talířů. Především vás musím upozornit na dva zajímavé předpoklady. Prvním z nich je Coandův princip, což vám asi nic neprozradí. Kromě kolegů v Cornell Aeronautical Laboratory a hlavně kromě Imantse Reba a

Edwarda Wohlthausena zná tento princip tak málo lidí, že bychom je spočítali na prstech jedné ruky. Možná že se o něm ostatní budou muset dříve nebo později poučit."

Znovu usrkl jiskřivý tramín a zkoumavě otáčel sklenku proti světlu.

"Výborné víno, blahopřeji. Wonderful! Tak tedy Coandův princip: roku tisíc devět set deset, doufám, že je to přesně, zkoušel rumunský inženýr Henii Coanda nový projekt létacího stroje mimořádně zajímavé konstrukce. Bez virtule, zato však se zařízením, v principu náramně podobným dnešním tryskovým motorům. Představte si, sotva rok po tom, co Blériot horko těžko poprvé přeletěl kanál La Manche! Coanda vstříkával palivo do proudu stlačeného vzduchu, hořící směs tryskala ven dvěma otvory. Letadlo bylo ovšem dřevěné, a tak inženýr Coanda přidělal k tryskám kovové desky,

aby odvracely nebezpečné plameny od trupu. Když stroj zkoušel na pařížském předměstí Issle-Moulineaux, zjistil podivnou věc: kovové desky proud hořících plynů od letadla neodvracely, ale naopak způsobily, že plyny přiléhaly ještě těsněji k trupu. Z letadla se vlastně stalo vznášedlo, nadnášené proudem plynů, směřujících kolem celého trupu k zemi. Coanda se tenkrát málem zabil. Rozletěl se neočekávanou rychlostí k hradbám, těsně je minul a havaroval až za nimi.

Coanda o věci přemýšlel a dospěl k závěru, že objevil nový princip vedení výtokových plynů na vhodně ohnutých plochách. Umožňovaly jejich usměrňování ne snad se snížením tahu, ale s jeho zvýšením až o jednu třetinu. A to i při dokonalém obrácení toku, prosím, o plných sto osmdesát stupňů!

Vynálezce postavil několik pozoruhodných prototypů letadel, vesměs ve tvaru disku... Jen klid, young man, to přece ještě nic neznamená!" uklidňoval mne pan profesor, když si povšiml, že jsem napjatě pozorný. "Tvar sám o sobě ještě není nic výjimečného, tohle-to zkoušeli i jiní. Záleží na výsledku.

Coanda se stal brzy hlavním inženýrem Bristol Aeroplane Company a svým objevem se už nezabýval. Jeho princip zkrátka zdánlivě zmizel ze světa, aby se později objevil jinde a zcela neočekávaně. Když se totiž naši vědci prokousávali desítkami tun německé válečné dokumentace, ukořistěné na sklonku války při Operaci Paperclip, sponka na papír, soustřeďující doklady o německém raketovém programu, a když vyslyšali německé raketové odborníky, narazili na Coandův princip jako na jeden z hlavních úkolů německého vábeného výzkumu v oblasti raketových a tryskových motorů. Tenkrát si lámali hlavu, co to vlastně je. Teprve roku devětačtyřicátého po důkladném rozboru, který provedl můj přítel a kolega Eddie Wohlthausen, byl Coandův princip slavnostně přijat mezi uznané a perspektivní objevy. Dnes se v Cornellově laboratoři celý štáb mládenců moří s problémem, jak ho využít ke konstrukci vznášedel."

"Ale jak se ten objev vůbec ocitl v německém válečném programu?" zeptal jsem se.

"Velmi jednoduše, indeed! Coanda se hned po prvních jakžtakž úspěšných skocích svých talířových letadel svěřil známému odborníkovi v aerodynamice na univerzitě v Göttingen, panu von Kármánovi. Teprve jeho autorita požehnala tomu zbrusu novému objevu.

Těžko dnes zjistit, do jaké míry se o to von Kármán zajímal, ale pravděpodobně ano. Myslíte si, že německý raketový výzkum začal až za druhé světové války? O tom pochybuji!"

"Dělá tenhle Coandův princip hluk?"

"Ne," snažil se profesor Howard bez valného úspěchu potlačit úsměv. "A letadlo, poháněné motorem na Coandově principu, taky ne, to je další výhoda. Odhlučnění dnešních letadel je věc drahá a navíc zvyšuje váhu stroje na úkor paliva a nákladů. Vznášedla pro hromadnou civilní dopravu, založená na Coandově myšlence, jsou tedy zajímavá i tím. Potud k prvnímu předpokladu, o němž jsem se zmínil na začátku."

"A druhý předpoklad?" zvyšovala se moje zvědavost.

"Přednáška bezrukého válečného slepce fyzika Burgharda Heima z Göttingen, kde až do konce druhé světové války pracoval i von Kármán. Přednáška o matematické teorii, zveřejněná dvaapadesátého roku ve Stuttgartu.

Heim vyšel z výsledků francouzského odborníka, doktora Pagése, který zkonstruoval malý model létajícího disku. Vznášel se v magnetickém poli a byl poháněn elektrostaticky. Pokud se pamatuji, střed disku je hliníkový a kolem dokola má prsten z dielektrika. Na protilehlých stranách obvodu jsou dvě kovové desky. Disk se pohybuje směrem k té, která je nabita kladně. Roztomilá hračka, opravdu marvellous! Doktor Pagés byl tak laskavý a předvedl mi ji.

Heim šel ještě dál, jak už to bývá. Dostal se na úplně jinou kolej a tím přirozeně do jiné konečné stanice. Tenkrát ve Stuttgartu tvrdil, že je s to kdykoli dokázat tuto teorii v praxi, objevil prý mezopole, jakési energetické pole, ležící svou podstatou asi tak někde uprostřed mezi polem elektromagnetickým a polem gravitačním. Mezopole prý existuje ve dvou stavech. Může být kontrabarické a pak přetváří elektromagnetické vlnění, třeba světlo nebo rádiové vlny, ve zrychlení téměř neomezené. Ale může být i dynabarické a pak se elektromagnetická energie uvolňuje přímo z hmoty bez jakýchkoli ztrát. Rozumíte tomu?"

"Moc ne," přiznal jsem bez mučení.

"A to jsem vás ještě ušetřil malého překvapení. Tohle všechno se neodehrává v našem poutivém trojrozměrném prostoru, ale v šesti-rozměrném prostoru. Vysokou matematiku jsem pro jistotu vypustil."

"Tak vám mockrát děkuji, profesore," řekl jsem kysele.

"Není zač. Víte, na tu Heimovu přednášku ve Stuttgartu přišlo tenkrát moc lidí, ala naprostá většina asi hlavně proto, aby viděli bezrukého slepce přednášet. Z pochybné zvědavosti. Skutečných odborníků tam bylo moc málo. S jedním z nich jsem brzy po přednášce mluvil, byl úplně vyděšený. Říkal, že tím se mnohé zásady staly jen blábolním a kosmická loď, kterou Heim teoreticky projektuje, může úplně změnit naše dosavadní představy o možnostech nejen meziplanetární, ale i mezihvězdné a snad i intergalaktické dopravy."

"Jestli jsem teď správně pochopil, měla by to být kosmická loď ve tvaru talíře, pane profesore, nebo se mýlím?"

"Ovšem, kosmická loď ve tvaru létajícího talíře. Burghard Heim se tím projektem zabýval už za války, když ještě pracoval v německém raketovém výzkumu. Něco provedl, fašistům se znelíbil, a tak šel za trest na frontu. Teprve válka ho zmrzačila na těle.

Už tenkrát chtěl Heim pro pohon kosmické lodi využít kontrabarického mezopole s průběžným vytvářením a naopak zase s průběžným mizením hmoty. To není tak úplně nová myšlenka, k možnosti vytvářet hmotu dospěl teoreticky už Fred Hoyle, teoreticky ji nechával mizet i profesor R. O. Knapp. Ale teprve Heim to všechno dotáhl až do konce, k technickému projektu. Jeho závěry vypadají sice fantasticky, ale rozhodně ne nesmyslně. Především tvrdil: kosmický talíř vyvine rychlost vyšší, než je rychlost světla. To je dodnes v einsteinovské fyzice úplně kacířství. A co víc, loď se stane při té rychlosti neviditelnou. Kromě toho Heim oznámil objev jakýchsi budičů pole, které loď zabezpečí proti havárii vlivem deformací, umožní jí náhlé změny směru letu, a dokonce i okamžité zastavení bez nebezpečí pro posádku. To je další kacířství proti principům setrvačnosti."

„A tenhle pohon kontrabarickým mezopolem - říkám to správně, profesore? - je asi rovněž tichý," zauvažoval jsem nahlas, "nebo se mýlím?"

Profesor Howard postavil skleničku na stůl tak prudce, že se div nerozbila. Pan Šafránek u výčepního pultu se po nás otočil.

"Pane redaktore! Co s tím hlukem máte? Pochopitelně že vám kontrabarické mezopole nebude řvát do uší jako trysková stíhačka!"

Pan profesor se raději napil.

"Ještě pro vaši informaci: když jsem se o Hermově přednášce doslechl, vybojoval jsem si místo v prvním letadle a uháněl do Stuttgartu. Heima jsem bohužel nezastihl, prý se nervově zhroutil. Přepřevážně, následky válečného zranění, léčil se v nějakém soukromém sanatoriu pro duševně choré."

"Má to znamenat, že všechno, co říkal, bylo jen výplodem jeho chorobné fantazie?" řekl jsem zklamaně.

"Totéž jsem si myslel i já, young man, ale když už jsem vážil tak dlouhou cestu, chtěl jsem ji taky ukončit s nějakým rozumným výsledkem. Vydal jsem se do toho ústavu, ale uvízl jsem už ve vrátnici. Naštěstí tenkrát ve dvaapadesátém roce naše americké cigarety a nylonové punčochy v Německu ještě něco znamenaly, aspoň pro jednu z ošetřujících sester. Byl to velmi zajímavý rozhovor, in-deed... I když mě k Heimovi pustit nemohla.

Burghard Heim byl umístěn v odděleném pokoji první třídy, aby měl naprostý klid, ale víte, co bylo na celé věci nejzajímavější?"

Profesor se odmlčel, jako by hledal správná slova.

"Válečnému slepci a invalidovi Heimovi v tom ústavu narostly ruce! Sestra tvrdila, že je docela určitě má. A ne zrovna nejslabší, protože čalounici na příkaz primáře zajistili pokoj tak, jako by se očekávalo, že Heim bude mít záchvaty agresivní nepřičetnosti."

Byl jsem úplně vyveden z míry.

"Ale to přece znamená ... To je ... Co jste udělal, profesore?"

"Já?" Profesor znovu předvedl čištění čistých brýlí. "Já jsem pak šťastně uskočil před autem, které z ničeho nic vjelo na chodník a rychle zmizelo. V hotelu jsem v noci díky stejnému štěstí zjistil, že zhasl plamen v plynových kamnech a plyn vesele uniká do pokoje. Ráno jsem se co nejrychleji vytratil a ještě téhož dne jsem se vrátil do Princetonu. Od té doby jsem pečlivě zamykal dveře na dva západy, to je všechno."

"Profesore, ale to přece znamená, že někdo ...," skoro jsem se rozkřičel. "Vy to chcete takhle nechat?"

"Sorry, musím už opravdu jít," řekl profesor Howard velmi rozhodně. "Obávám se, že jsem se i tak dost zpozdil. Ne, neobtěžujte se, půjdu sám. A děkuji za milé pohoštění."

Podíval se přes obroučky brýlíček na mosaznou destičku, připomínající básníkovu občasnou posezení. "Jak jste to říkal, že se jmenovala ta divadelní hra od pana Dycka? Ach ano, už si vzpomínám - Zmoudření Dona Quiota."

Chtěl tím snad něco naznačit?

Akce PVG

Na další urologické výzkumy jsem zatím neměl ani pomyslení, rozmluva s profesorem Howardem mi bohatě stačila.

Kontrabarický mezopole, budiče, bezruký slepec a inženýr Coanda - bylo to nad moje síly.

Ještě při dobré paměti jsem všechno pokud možno co nejpřesněji napsal a poslal Martinovi Andělovi. Dopis jsem hodil do schránky, která měla být vybrána druhý den ráno v sedm hodin, pokud štítek nelhal.

Ale případu Jantarové komnaty jsem se zbavit nemohl, pronásledoval mě i ve snech. Čím dál tím víc mě zajímala obsidiánová tabulka s podivnou kresbou. Jednou večer jsem si sedl a odhodlal se s provinilým pocitem, že v dospělém věku tropím pošetilství, pokud možno věrně překreslit obrázek z kamenné tabulky.

Domyslel jsem ty části, které chyběly a byly nejspíš uraženy. Pak jsem se vydal se svým dílem za odborníky, znalci starověku, na příslušnou katedru filozofické fakulty v Celetné ulici.

Pan docent (jméno neprozradím) chvíli všelijak otáčel můj výtvar sem a tam. Prohlásil, že by to nejspíš mohla být babylónská mapa světa, asi tak z doby pět set let před naším letopočtem. Podobných nálezů je víc. Srpeček by mohl představovat Perský záliv, obdělák v dolní části město Babylón, rozdělené širokým pásem řeky Eufrat. Kroužky kolem by pak znázorňovaly země za hranicemi babylónské říše, mezikruží kolem obrázku je oceán, obklopující pevninu. A čtyři trojúhelníky jsou asi čtyři nebeské sféry.

Dále si pan docent přál, abych mu příště přinesl originál nebo alespoň slušnou fotografii. A největší odborníci na tyto věci jsou prý v londýnském Britském muzeu, mají větší zkušenosti a úctyhodný srovnávací materiál.

Odplížil jsem se ze starověké katedry a v duchu se Martinovi omluvil. Tudy asi skutečně cesta nevedla dál. S těžkým srdcem jsem právě uvažoval o nezbytnosti shánět další ufologické prameny, když jako na zavanou přišel dopis od Martina Anděla, Mám ho schovaný a mohu ho ocitovat doslova:

Vážený a milý příznivce,

děkuji za velmi zajímavý, podnětný a kupodivu i neobyčejně věcný dopis. Myslím, že nám pomohl postrčit naši záležitost o krok dál. Pan Kobzina tedy nemusel nic slyšet, to je velmi důležité. Další pátrání v tomto směru můžete klidně vynechat. Myslím, že i já jsem získal snadno a takřikajíc v kostce určité podklady. Podařilo se mi opatřit několik ročníků velmi zábavného časopisu, kde se dozvíme všechno potřebné.

Na profesora H. se neztejte, jednal velmi pošetile a napravil to teprve v posledním okamžiku. Nechybělo mnoho, abyste se určitě pod tabulkou s Mistrem Dykem nikdy nesešli. Vezměte si z toho ponaučení, to myslím smrtelně vážně. Vzpomněl jsem si v této souvislosti na jeden zajímavý detail z vlastních zkušeností. Uděláte mi radost, když odjedete co nejdříve a pokud možno hned do Krkonoš, na Vrbatovy boudy. Přepetejte se tam na starého Seppa, už jsem vás u něho ohlásil. Cestou zpátky se zastavte u mě, vysvětlím Vám souvislosti.

Redaktora V obra zdraví, Vašeho ubohého šéfredaktora lituje a na Vás se těší

Anděl

To byl celý on! Jed na Vrbatovku, jako by byla v Bubenči, pak se stav u mě . . . Ale přesto jsem dopis přečetl třikrát, abych se ubezpečil o zvláštní věci. Pečlivě se vyhýbal jakékoli věcné zmínce, dokonce i náznaku o případu Jantarové komnaty. Dopis mohl číst opravdu kdokoli, aniž by se mohl dovítit. Proč najednou takové utajování?

Na výmluvy a výmysly o služebních cestách už nebylo ani pomyslení. Vzal jsem si s krvácejícím srdcem dva dny řádně dovolené. Vzhledem k mírné, deštivé zimě jsem očekával, že Krkonoše teď budou zvláště nehostinným a protivným místem.

V tom jsem se moc nezmýlil, autobus z Jilemnice jel sice docela pěkně až do Vítkovic, ale dál rozstříkával celé fontány sněhové břechky. Na další cestu hromadným dopravním prostředkem třeba jen na Horní Mísečky nebylo ani pomyslení, silnice byla nesjízdná. Docela výjimečně mi přálo štěstí. Když jsem už začínal proklínat polobotky, ozvalo se vzadu andělské zvonění a ze zatačky se vysourali dva valášci se saněmi. S hrůzou jsem očekával, jestli sáně odbočí do dvora některé chalupy nebo chaty, ale dědek v beranici vedl potah k Horním Mísečkám. Spása! Přitočil jsem se k němu a požádal ho, aby mě svezl, nechci to zadarmo. Dědek vyndal z pusy nádherné zakoupenou gypsovku a odpověděl:

"Prošpak néé? Fyleste uš tam nachórů .

"Jedete až na Horní Mísečky?" zeptal jsem se po chvíli. Zavrtění hlavou. Moc řečný ten děda zrovna nebyl.

"Tedy na Zlaté návrší?"

Přikývnutí. S rozkoší jsem se uložil mezi všelijaké bedýnky a basy s pivem. Díval jsem se, jak kolem nás defilují vršky smrků a orientačních tyček, zpola zasypaných sněhem. Sem se ještě jaro nedostalo, zima byla v plném proudu.

„A kolem Vrbatovky jedete?" pokračoval jsem v jednostranné konverzaci.

Opět přikývnutí.

Po dobré hodině jsme se ocitli na místě. Dědek milostivě přijal deset korun.

"Poslyšte, neznáte tady nějakého pana Seppa?"

"Nyx nesnám pana Seppa. Abr jestli náhodou chedáte Seppa Füssliho, tak němlich ten Snop Füssli pych pyl já," pronesl dědek a pátravě si mě pohlédl.

Byl bych si dal s chutí pár pohlavků. Taky mě to mohlo napadnout! Představil jsem se.

„Posílá mě můj přítel Martin Anděl."

Dědek ožil.

"Áno, áno, richtig. Pan Anděl psala, že fy pšijedete na Frbatóvku, to jste měla chned líc. Já myslela, še jedete jenom na Chorní Míseček. Pěšte se chnet sahžát! Sáfetu koně to maštala a sof ort pšítu. Ein Moment!"

Rád jsem poslechl. Bylo dosti sychravo a chladno zalézalo pod zimník.

Pan Füssli si nepotrpěl na dlouhé řeči, a hned přešel k věci. Neumím věrně napodobit jeho malebné vyjadřování, proto se pokusím popsat obsah dalšího rozhovoru vlastními slovy.

Pan Füssli si nepotrpěl na dlouhé řeči boudách zaměstnán už skoro čtyřicet let, narodil se kousek cesty odtud. Byl tu i za války, což mělo své výhody, jeho vztah k Hitlerovi nebyl zrovna přátelský. A tady mohl být za větrem, ne však dlouho. Na podzim devětatřicátého se na Zlatém návrší objevili podivní hosté, ani turisté, ani meteorologové, ani vojáci. Vedl je jakýsi doktor s krkolonným jménem Her-de-mer-ten, slabikoval pan Füssli. Na Zlatém návrší se mu tak zalíbilo, že okamžitě zabral Jestřábí boudy. Hosté se museli do večera se vším všudy vystěhovat a celé okolí bylo uzavřeno cizím osobám.

Pak okouzlený doktor Her-de-mer-ten brzy odjel a vystřídal ho jiný doktor, Hans Knoespel. Měl prazvláštní zálibu, tahal bůhví odkud na Zlaté návrší v klecích ptáky, jaké Sepp jaktěživ neviděl. Trochu se podobali sokolům, jenže byli sněhobílí. Ale to ještě zdaleka nebylo nejhorší. Za bílými sokoly se totiž na Jestřábí boudy nastěhovali oficíři a do stanů všude kolem vojáci. Bydleli v nich i za nejhorších mrazů a vánic. Občas dokonce museli přenocovat přímo na sněhu, jen tak ve spacích pytlích. Kdo ví, kolik jich zmrzlo? Ale nejvíc pana Füssliho rozhořčila třetí parta nežádoucích návštěvníků. Po sokolech přišli na Zlaté návrší psi, chlupaté a kousavé potvory, podobné spíš vlkům. Rafali kolem sebe jako pominití a Sepp, který je musel v ohradě krmit a ošetřovat, zahořel doživotní nenávistí vůči celému psímu plemeni. Vydržela mu dodnes. Vojáci zapřahali ty kousavé bestie do dlouhých a lehkých saní a učili je tahat.

Na jaře se všechno odstěhovalo, nastal vytoužený klid. Ale s prvním popraškem začal na Zlatém návrší ten zmatek nanovo. Důstojníci, vojáci ve stanech i ve spacích pytlích, psi, sáně. Tohleto se opakovalo rok co rok až do jara pětáctyřicet. Válka spěla k vytouženému konci a na opuštěných Jestřábích boudách zůstal z celé posádky jen Poločech-Poloněmec Anton Pohoschaly, poctivým původním jménem Tonda Pohořalý z Vítkovic. Celou stanici i se psími boudami předal malému oddílu československých vojáků, když sem v ukořistěném obrněném vozítku dorazili. A to bylo asi tak všecko, co pan Füssli věděl.

Zoufale jsem se snažil pochopit souvislosti. Proč mě sem vlastně Martin hnal?

Ještě jsem se pana Füssliho zeptal, jestli po těch zkřehlých vojácích, přezimujících pod širým nebem, náhodou něco na Jestřábích boudách nezůstalo.

"Po nych? Pche!" mávl opovrživě rukou. "Ty ukradli, co mochli. Jen tachle mizerábl šepice sbýla," ukázal na beranici pohozenou na stole. "To táty sápomneli. Nyx víc."

Vzal jsem zuboženou beranici do prstů, uvnitř visely ještě na několika stezích zbytky celuloidového štítku, kryjícího cedulku s nějakým nápisem. Za dvacet let používání panem Seppem Füsslim byl pořádně pocuchaný. Přečetl jsem jen s největší námahou: PO-LA-RE VER-SUCHS-STA . . . Asi chybělo několik písmen, ten nápis, přeložený do češtiny a doplněný, snad mohl znít: Polární výzkumná stanice Zlaté návrší.

Ted' jsem z toho všeho byl dokonale jelen, výstavní čtrnáctérák.

Na zpáteční cestě k autobusu do Dolních Míseček, kterou se pan Füssli uvolil vzhledem k mým polobotkám ještě

jednou absolvovat, jsem tentokrát i já zarytě mlčel.

Z Jilemnice jsem poslal Andělovi spěšný telegram, aby mě čekal v noci.

A Martin skutečně čekal, ačkoli paní Kalousova už dávno spala. Viděl jsem ze zahrádky rozzářené okno a občas i stín, který se mihl po záclonách. Zarazil jsem se, to přece nemůže být nehybný Martin! Uvnitř kdosi přecházel sem a tam, teď dokonce vyšel z knihovny a vstoupil do předního pokoje!

Tiše jsem vklouzl do vilky a po špičkách stoupal po schodech. Z Andělova bytu zaznívala vášnivá debata, kromě Martinova hlasu byl slyšet ženský alt. Stísl jsem kliku, nebylo zamčeno.

Anděl seděl jako vždy za psacím stolem ve svém "rybím" pokoji. V křesle, které jsem obvykle okupoval já, vzrušeně nadskakovala jakási bytost, nepochybně ženského rodu. Soudě podle dlouhých plavých vlasů, ačkoli ani to už dnes nemusí být stoprocentně jistým znakem ženství. Unesena bouřlivou rozmluvou, vůbec nevnímala můj příchod.

Anděl mrkl koutkem oka, trochu se na mě pousmál, ale opět zvažněl a přestal si mě všímat. Pochopil jsem, že mám být zticha. S jistými rozpaky jsem zůstal u dveří.

„Ne, absolutně mě nepřesvědčíte. Absolutně ne!“ proklašovala blondýna rozhodně. „Naštěstí jsem dost stará, abych prokoukla tak průhlednou hloupost, pane Anděli! Nic takového prostě neexistuje. Nemůže existovat, natož v londýnském Britském muzeu. Prolezla jsem to tam osobně od půdy až do sklepa, nikde nic, to je blbina!“

Plavovlasá bytost se zřejmě občas vyjadřovala dosti uvolněně.

"Někde v Mongolsku nebo tam okolo, to snad jo, tam by se snad daly vyštrachat ještě nějaké staroturecké památky.

Ale jen náhrobní nápisy, takhle dlouhý a souvislý text zkrátka na světě není."

"Vždyť ho zrovna máte před očima!" řekl mírně Anděl. A vzal do ruky nějakou fotografii. Šikovně ji natočil, abych ji ze svého pozorovacího stanoviště taky viděl. Byla to naše obsidiánová tabulka.

"Nic nemám před sebou! Tohle je leda falzifikát. Nebylo by to ani poprvé, ani naposled, co by nějaký lump uměle vyrobil archeologický nález. Někdy se to dá těžko poznat, trochu okopaný hliněný hrnec, půl roku starý, je od tisíciletého leckdy k nerozeznání. Pokud jde ovšem o materiál. Nehleď na to, že jsem o falšování starotureckých památek jaktěživa neslyšela. Babylón, Egypt - to ano! Ale staré Turecko? Nesmysl!"

"Vidíte, milá doktorko, Babylón ... Já jsem totiž myslel, že to je babylónská práce," řekl skoro pokorně Anděl. A šlehl po mně pohledem.

"Proč zrovna Babylón? Všichni jako by se dneska zbláznili s Babylónem! Všechno začíná v Babylónu, v Sumeru nebo u pánů Chetitů! To je úplná epidemie! Babyloňané by přece nic takového nesvedli, to dá rozum. Tiskli písmo rákosou nebo pečatními válečky do měkkých hliněných destiček, které pak vypálili. Pokud se vůbec pustili do kamene, přesně řečeno pokud tam dole, v Mezopotámii, nějaký ten kámen vůbec sehnali... Ale když už, tak už. Pak to byly nápisy jako hrom, rozumíte? Behistunský klínopisný nápis poblíž Kermanšáhu, mimochodem hrozné hnízdo, a těch hadů, fuj! - objevený Rawlinsonem, má poctivých dvacet metrů délky a sedm metrů výšky. Tak, milý pane, vypadají babylónské, chetitské a sumerské písemné záznamy v kameni. Ale tohle? To je kaligrafie! Titěrné šidítko! Člověk, který to ryl, by si určitě poradil i s výrobou pečatních prstenů. A ne zrovna špatně."

"To všechno je asi pravda, ale ..., " pokusil se Martin o chabý odpor.

"Žádné ale, můžete na to vzít jed! Ujišťuji vás, že bych se na naší katedře ani neohrála, kdybych nepřečetla jako když bičem mrská všechna písmena, kterými by se v Mezopotámii mohlo psát nebo psalo. Od doby rozluštění celého textu na hranolu s nápisem asyrského krále Tiglatpileasara!"

"Prosím?" vyvalil Martin oči.

"Tiglatpileasara. Vládl ve dvanáctém století před naším letopočtem. Čemu se divíte? Od té doby je konečně rozluštění asyrsko-babylónského písma objektivně dokázáno, a já nemám, co bych k tomu podotkla."

"Škoda," poklepal Anděl tužkou o stůl. "Doufal jsem, že mi budete moci říci, jaké písmo to vlastně je. Ale když to nejde ..."

"Pročpak by to nešlo?" ohradila se plavovláska bojovně. "Řekla jsem snad, že by to nešlo? Ta vaše fotografie sice za moc nestojí, ale lupou se dá aspoň něco rozeznat. Přinesla jsem vám ukázky písma, které se tomu na fotografii, vlastně na kamenné tabulce, nápadně podobají. Nejen tvarem, ale i způsobem psaní. To má svou důležitost, a jakou! Chápejte, písmena nejsou shodná. To ne. Ale pocházejí určitě ze stejné kulturní oblasti. Na to dám krk."

"Jsem ohromně zvědavý," prohlásil Martin smrtelně vážně. Zuřivě jsem se na něho zašklebil. Začaly mně totiž dřevěnět nohy.

"Tady ...", zašustil papír. Štíhlá ruka v černém svetříku podala Andělovi přes stůl jakousi kresbu nebo snímek. "To je celkem dost přesné překreslení nálezu zajímavého písma, rytého do opukové destičky. Našel ji ruský vědec a sběratel Vladimír Maximovič Bončkovský. Náhodou, nebo lépe řečeno nevědomky. Usadil se totiž dávno před první světovou válkou v pustině na mandžusko-mongolských hranicích, aby, mohl holdovat své mineralogické vášni. Vystavěl si baráček v Edun-čelonské

rozsochatině, zrovna na úpatí kopce, kterému Burjati říkali Šerlova hora. Patrně podle nějakého svého pámbička. Je to něco jako náš Ko-zákov, jenomže ve větším měřítku. Nejsem ani geolog, ani mineralog, ale četla jsem Bončkovského Paměti. Píše tam, jako by se nechumelilo, o krystalech topasů, které museli vytáhnout ze země spřežením velbloudů, o akvamarínech, berylech a kdoví o čem ještě, vesměs v exemplářích jako hlava. V té Šerlově hoře je díra s hrůzostrašným názvem Dáblova jeskyně, podle domorodců tam odjakživa bydleli šajtani, podle méně romantického pana Bončkovského tam prostě vycházejí ze země sirné výpary. Je tam obrovský, asi třicet metrů vysoký dóm a v něm jsou průchody do jeskyní, zřejmě přizpůsobených lidskou rukou, třebaže dodnes nikdo neví, kdo a kdy tam bydlel. Jedinou památkou na dávný národ, který se zřejmě nebál šajtanů, je právě tabulka, nalezená Bončkovským. Co tomu říkáte?"

Anděl pokrčil rameny.

"Co mám říkat, nejsem přece odborník. Ale vypadá to, jako kdyby někdo to horní, pořádně a s fortem vyryté písmo

jen tak halabala napodobil na spodní části tabulky."

„Hm, napoprvé to není zrovna špatné," prohlásila plavá odbornice. "Jenže je to naneštěstí docela pochybné. Totéž si myslel i Bončkovský, totéž i profesor Ossendowski, když o téhle destičce psal v knížce Przez kraj ludzi, zwierzqzt i bogów. Počkejte, ukážu vám ještě jeden nápis."

Přes stůl putovala další kresba. Martin obě pozorně porovnával.

"To je totéž, jenže kumštovně, krasopisně vyvedené," řekl nakonec.

"Ovšem! To by poznalo každé dítě," zněla nezdvohilá odpověď. "Tohle je dvorská kaligrafie tibetského písma a nápis zní: Om maní padme hum, čili Ó, klenote v kvetu lotosu. V Tibetu je to asi nejčastější nápis vůbec. Všude. Na modlicích mlýncích, na sochách, na obrazech, zkrátka kam se podíváte. Zaklínadlo, asi jako to arabské: Není boha kromě Alláha a Mohamed je jeho prorok."

Nohy mě nesnesitelně brněly, ale nechtěl jsem rušit.

"Prohlédla jsem si Bončkovského destičku pořádnou lupou. Destičku, samozřejmě! Odborník zkoumá originál, pane! Zásadně!" ozvalo se z křesla káravě. "Zajela jsem si do Moskvy, kde je Bončkovského pozůstalost v depozitářích mineralogického oddělení Státního muzea. A všimněte si: na kresbě se druhý znak horního nápisu protíná s prvním znakem dolního. Když se na to křížení podíváte lupou, vidíte na první pohled, že ten dolní a primitivně rytý nápis je starší. A písmo to potvrzuje! Vidíte ty kroužky s puntíkem uprostřed? Ty jednoduché tvary, nahrazující zkroucené žížaly z horního nápisu? Neklamné znamení stáří. Cinglárka a ornamenty se objevily o pár set let později.

Já si o tom myslím, že dolní část Bončkovského destičky je jediným zachovaným dokladem přechodného typu mezi starotureckým a tibetským písmem. Moc stručným, bohužel. Z těch čtyř slov sotva něco odvodíte. A vy mi tu jakoby nic ukazujete úplný poklad, něco jako byla rosettská deska, podle které byly rozluštny egyptské hieroglyfy. To je štěstí, pane, které patří do románu, ale ne do vědy."

Udělal jsem tak strašlivý obličej, že se Anděl konečně slitoval.

"Promiňte, paní doktorko, už je tu náš milý redaktor. Dal jste si na čas, váženosti," lhal Anděl, jako když tiskne.

"Dovolíte?"

Při obřadu představování, který jsem absolvoval se ztuhlými a povrzávajícími koleny, jsem se dozvěděl, že se ta plavovláska jmenuje doktorka Medunová a kromě lněných vlasů má ještě jakýsi nos s pihami a dvě oči neurčité barvy, nejspíš hnědozelené.

"Paní doktorka tu právě vykládala zajímavou teorii o původu obsidiánové tabulky. Domnívá se, že nápis na téhle kresbě, ten dolní, primitivnější, je velmi podobný a druhem písma příbuzný nápisu na obsidiánu. Co vy na to jako vševěd?"

Něco na tom bylo. Kroužky s puntíky uprostřed byly úplně totožné a některé znaky, příznačné pro Bončkovského destičku, jsem na obsidiánovém kameni taky rozeznal.

"Vy se tedy domníváte, že kámen pochází z Tibetu?" vzal jsem do ruky snímek obsidiánové tabulky.

"Jak to víte, že zrovna z Tibetu?" řekla doktorka Medunová podezíravě. "Vy jste odborník?"

Kousl jsem se do jazyka, rychle jsem zachraňoval situaci. "Vidím přece tibetské písmo. Tady, na fotografii." "Vy jste v Tibetu byl?"

"Jenom v Mongolsku. Ale i tam jsem tibetské písmo viděl."

"Pochopitelně," kývla spokojeně hlavou vyšetřující soudkyně. "Mongolský vládce Bogdgégen měl být vojenským vůdcem celého lamaistického světa, kterému jako hlava církve vládl dalajláma z Lhasy. Styky s Tibetem byly odjakživa živé, až moc živé, když se na to díváme z hlediska mongolských pastevců ...," dokončila paní doktorka spíše pro sebe.

"Neříkám, že destička pochází zrovna z Tibetu, ale je to písmo podobné starotureckému. Bylo to písmo neznámého národa, který nemusí mít s dnešními Turky nic společného. Toulal se po Střední Asii asi tak kolem desátého století a pak se beze stopy ztratil. Zanechal po sobě památníky, kurhany, celé aleje hrubě tesaných soch, nic víc. Je to jedna ze záhad staré Asie," prohlásila spokojeně.

"V každém případě vám děkujeme, paní doktorko," uklonil se Anděl zdvořile. "Pomohla jste nám, i když se to trochu zamotalo. Bojím se, že vás už moc zdržuji. Máte před sebou cestu do Prahy."

"To není taková tragédie," prohlásila. "Jezdím ráda v noci, člověk aspoň vidí už z dálky všechny cvoky a může se jim včas vyhnout. Za půldruhé hodiny budu doma v kanafasu."

Půldruhé hodiny, skoro sto deset kilometrů, řekl jsem si, to se tedy dáma cítí! Podíval jsem se doktorce Medunové na ruce. Měla silná, jakoby sportem vypracovaná zápěstí a štíhlé, pevné prsty.

"A co vy, pane redaktore? Strávíte tady noc?" řekla.

"Chraň mě patron všech novinářů, ačkoli zrovna nevím, který to je," řekl jsem zbožně. "Ráno mě čeká důležitá reportáž o silážování vjštěžky a můj šéfredaktor. Musím se dostat ještě dnes do Prahy. Pojedu vlakem. Ve dvanáct nula nula na Prahu něco pojede."

"Takže ve čtyři nula nula budete v Praze jako na koni a v pět nula nula doma," opakoval po mně ironicky. "Ani nápad! Jestli zrovna nemáte s panem Andělem nějaké moc dlouhé jednání, počkám a odvezu vás. Jestli ovšem nepřekážím." Anděl nepatrně zaváhal. Pak se usmál.

"Ne, vůbec nepřekážíte, naopak. Jen se obávám, že vás budeme nudit."

"Já už se nějak zabavím," řekla doktorka a přistoupila ke knihovně.

"Prosím, jak si přejete," pokrčil rameny Anděl. "Tak tedy vyprávějte, váženosti! Setkal jste se s důstojným dědou Seppem?"

"Setkal. Dozvěděl jsem se spoustu věcí o bivakování na sněhu, o sněžných sokolech a tak dále. A taky cosi o Polární výzkumné stanici Zlaté návrší."

"To je úspěch! Pokud vím, o tomhle nemá zdání ani sám Füssli."

"Ale zato to má napsané na štítku uvnitř ukořistěné beranice."

Anděl se srdečně rozesmál.

"Ano, to je celý starý Sepp! A co tomu všemu říkáte?"

"Já? Vůbec nic. Dokonce ani nechápu, proč jste mě honil zrovna v nejhorší roční době na Jestřábí boudy. Víte vy vůbec, co jsem dneska zkusil? V polobotkách!"

"Kdybych to byl věděl, určitě bych si nad vámi už předem vyplakal oči," zasmál se Martin. A zvažněl. "Bylo to nutné. Musel jste se osobně přesvědčit, že to, co vám teď budu vyprávět, není pustý výmysl, ačkoliv to tak vypadá. Poslouchejte... Doktor Kurt Herde-merten organizoval osmatřicátého roku německou expedici do západního Grónska. Organizoval, ale samozřejmě nefinancoval. To si vzal na starost tlustý Hermann, jak mu celé Německo říkalo, letecký maršál Goring, nejbohatší muž nacistického Německa.

Je to vlastně dost překvapující, že se tak otcovsky staral zrovna o vědu, měl spíše smysl pro všelijaké operetně okázalé uniformy, lov a pro dobré víno. Ale buď jak buď, výpravy nesporně nejen financoval, ale dokonce i všemožně podporoval a trval na jejich vysílání. Musely mu být předkládány velmi podrobné zprávy o průběhu příprav, o stavu výstroje, výcviku účastníků, zkrátka o všem, co se kolem expedic dělo. Údajně to mělo mít něco společného s meteorologií. Jak víte, letectvo se neobejde bez dobrých předpovědí počasí, zejména válečné letectvo. A právě Grónsko a Arktida jsou oblasti, kde se rodí většina našeho počasí. A samozřejmě Azory, ty taky.

Zvláštní nadace, kterou založil, byla určena výhradně průzkumu Arktidy a Antarktidy. Od výpravy doktora Herdemertena se pak jezdilo jen na sever, do Arktidy."

"A nemělo to něco společného s nordický-mi mýty a pověstmi, tak oblíbenými a do omrzení omilánými celou tou smečkou kolem Hitlera?" uvažoval jsem.

"To sotva. S konečným úsudkem raději ještě chvíli počkejte, váženosti. Herdemerten studoval v Grónsku poblíž Umanaku rostliny, zvířata a. Eskymáky. Přivezl do Německa pěkné sbírky, pochlubil se Goringovi a nakonec odešel z Karinhallu, to byl lovecký zámek tlustého Hermanna, s naléhavým příkazem, aby zřídil někde na území Německa výcvikový tábor pro příští arktické výpravy. Tam měl zkoumat přizpůsobení lidí drsným severským podmínkám, možnost aklimatizace rostlin, zvířat a tak dále. Už tušíte, kam moje vyprávění nezadržitelně míří?"

"Tak moc mě zas podceňovat nesmíte, Martine. Takže to vedlo ke zřízení stanice na Jestřábích boudách, že?"

"S malou odbočkou, prosím. Herdemerten napřed poctivě prohledal celé Německo, hlavně rakouské a bavorské Alpy, ale teprve po okupaci zbytku Československa v březnu devětatřicátého roku našel, co hledal. Zlaté návrší."

A sotva je našel, vypadl ze hry, jako by se do země propadl. Na to jsme si pomalu zvykli, že? Jeho místo převzal doktor Knoespel, zoolog, přesně řečeno ornitolog nedávné výpravy k Umanaku. Aklimatizace lidí, zvířat, ba dokonce i rostlin pokračovala, jak vám asi Sepp Fussli svým originálním způsobem vyprávěl, po celou válku. Divné, že? Zejména ve spojitosti s meteorologií, která je přece něčím úplně jiným. Divné, zato velmi účelné.

Ta skupina totiž necvičila německé vojáky z lásky k vědě, ale opravdu pro meteorologickou službu v arktických vodách. Povětrnostní zprávy měly za války pro německé letectvo a námořnictvo cenu zlata, platiny, diamantů, zkrátka ohromnou. Německo bylo po této stránce v obrovské nevýhodě. Zatímco Anglie a Amerika mohly počítat se síti svých nebo spojeneckých meteorologických stanic na celém světě, Německo shánělo zprávy tak těžko, že dokonce i do blízkého Londýna posílalo jednoho agenta za druhým s jediným úkolem: zjistit a tajnou vysílačkou sdělit do Berlína teplotu londýnského vzduchu při zemi a ve výšce hlavy. Nic víc. I to bylo pro nacistické bombardéry dost. Meteorologické zprávy z Arktidy mohly mít ovšem ještě další význam. První úspěšný pokus byl podniknut roku

jedenatřicátého, kdy se malý rybářský kutr Sachsen několik měsíců motal mezi ledovci Grónského more a třikrát denně vysílal hlášení o povětrnostní situaci. Každým okamžikem mohl být objeven spojeneckým hlídkovým letectvem, mohl ztroskotat ve svěráku ledových ker. Nestalo se tak, Sachsen se slavně vrátil do Německa, posádce ukápló pár vyznamenání. Zároveň přišel rozkaz, aby byla zřízena meteorologická služba, ne už na vratké palubě rybami páchnoucí kocábky, ale na solidní pevné zemi. Samozřejmě přísně tajně a skrytě. Doktor Knoespel byl pověřen vedením akce, zúčastnil se totiž už dobrodružné plavby Sachsenu."

"Knoespel? Ten ornitolog?" nevěřil jsem vlastním ušima.

"Získal zatím další odbornost, meteorologickou. Věnoval tomu celý čtyřicátý rok. Podle všeho ne marně. Tak trochu na jeho počest byla dokonce celá ta tajemná akce nazvána krycím jménem Knospe, poupě. O rok později se Knoespel se čtyřmi muži potichoučku vyloďil z německé ponorky v malé zátocce uvnitř Liliehoského fjordu na Špicberkách, šest set mil od severního pólu. Vydrželi to tam až do léta příštího roku, kdy je zas tatáž ponorka odvezla domů. Trénink ze Zlatého návrší zřejmě nesl ovoce.

Roku třiačtyřicátého vyplul Knoespel znovu za svým meteorologickým posláním. Tentokrát akce nesla krycí název Kreuzritter, křížák. Skupinka s vysílačkou a dokonale vybavenou meteorologickou stanicí se usadila v Liefdefjordu na Špicberkách. Ani tentokrát nebyli absolventi ze Zlatého návrší objeveni a jedinou ztrátu na životech přivodila náhoda a nešikovnost. Když se totiž příštího roku koncem června objevil na hladině fjordu šedý žraloci trup německé ponorky, která měla skupinu odvézt, prováděli Němci narychlo odminování okolí, aby po sobě nezanechali stopy. Knoespel si počínal nešikovně a mina ho zabila. To je vlastně o PVG, Polare Versuchsstation Goldhohe, všechno. O operacích v Arktidě se dodnes moc neví, britský žurnalista Liversidge sice napsal knihu The Third Front, Třetí fronta, ale ta je už dávno a dávno zapomenuta. Takových meteorologických skupin měli Němci víc, jednu z nich zlikvidovali Američané v Grónsku."

"Děkuji za obšírné informace," řekl jsem s trochu vyčítavým pohledem na hodinky. Ukazovaly právě jedenáct. "Měl bych už jenom dvě skromné doplňující otázky. Za první: Jak jste se tohle všechno dověděl? A za druhé: Co to má společného s Jantarovou komnatou?"

Nestačil jsem se včas zarazit. Úplně jsem zapomněl na doktorku Medunovou, ale naštěstí se nezdálo, že by byla nějak

zvědavá. Seděla tiše v křesle a listovala v knížce. Ano, teď jsem ji viděl lépe; měla docela určitě hnědozelené oči. "Odkud tohle všechno vím, váženosti? Jednak jsem se s tím seznámil už kdysi dávno v rámci služebních povinností, jednak jsem

četl Liversidgeovu knihu a konečně od Seppa osobně. A pokud jde o souvislost..." Martin se na chvíli odmlčel. "Víte, já vlastně ani nevím, jestli tomu smím říkat souvislost. Nějak mi nehrají dohromady dvě nebo tři fakta, ale to posoudíte s osvědčenou moudrostí a spolehlivě sám.

Tak především nevěřím, že by Goring posílal při své nechvalně známé lakotě tak velkoryse vybavené výpravy až na konec světa. Za tímhle podnikáním bylo něco víc než jenom touha získat si pověst vědeckého mecenáše. Po takovém ocenění Goring nikdy netoužil, i když mu jistě šlo také o meteorologické zprávy.

Jaký mohl mít skutečný důvod? Loveckou vášeň a touhu po trofejích? Ne. Snahu získat pro Německo další území? Snad, ale pak by byl poslal na sever vojsko. Tedy přece jen výhradně meteorologický zájem?"

"Ovšem, co jiného by v tom mohlo být?" řekl jsem přesvědčeně.

"Tak se to jeví. A právě tady začínají moje pochybnosti. Řeknu vám jen některé, ale vymyslel jsem jich víc než dost.

Tak především, Německo vůbec nepočítalo s dlouhou válkou. S takovou, která by vyžadovala zřízení rozsáhlé meteorologické služby. Hitler vsadil všechny karty na bleskovou válku, která mu ovšem nevyšla.

A dále: co dělají ve hře ty rostliny a zvířata? Nic podobného s sebou Knoespelovi lidé na sever nebrali. A přece aklimatizační pokusy pokračovaly po celou válku. Proč? Nevíte? Já taky ne ... Překvapující je i Goringův ohromný zájem jak o Herdemertenovy výpravy do Arktidy, tak i později o Zlaté návrší. A to zrovna v době, kdy měl, nebo alespoň měl mít, plno starostí se svým letectvem, které bylo zanedlouho jak vypelichaná krůta. Proč věnoval zvýšený zájem něčemu údajně vedlejšímu?

Nakonec to nejpodivnější: kde jsou všichni vojáci vycvičení na Zlatém návrší? Podle odhadů Seppa Füssliho a podle dokladů, které po květnové revoluci v pořádku odevzdal poslední mohykán německé posádky -

"Anton Pohoschaly," rychle jsem nahlédl do bloku.

"I tohle víte? Vy jste prostě nenahraditelný spolupracovník, váženosti! Tak tedy podle dokladů bylo v akci PVG vycvičeno nejméně sto meteorologů. Právě před několika dny jsem dostal zprávu o porovnávání seznamů posádek Zlatého návrší s listinami padlých německých vojáků za druhé světové války. Ty jsou, abyste věděl, veřejně přístupné například v bonnském archivu Bundeswehru. Ani jeden jediný pamětník akce PVG - vyjma ovšem Seppa - není k dosažení. Několik mužů padlo. Ostatní byli prohlášeni za nezvěstné. Nepřipomíná vám to něco?"

"Projekční kancelář bé sedm. A vůbec začarovanost našeho případu. Všichni zasvěcení se vypařili! Martine, já toho mám už dost! Začnu brzy věřit na strašidla!"

"Možná že by to nebyl tak špatný začátek, vážený příteli. Ale ještě poslední maličkost. Ptal jste se starého Seppa Füssliho, jestli někdy viděl na Zlatém návrší meteorologické přístroje a výcvik s nimi?"

"Ne, neptal."

"Vidíte, já jsem se ho kdysi na to ptal. Nic prý neviděl. Popsal jsem mu všechny možné i nemožné typy meteorologických aparátů, žebrované bedýnky na nožkách, korouhvičky, anemometry, dešťoměry - nic takového prý na Zlatém návrší nebylo. Nevylučuji ovšem, že meteorologický výcvik při akci PVG probíhal jinde, ale nezdá se mi to."

"Dobrá, ale ještě jste mi neodpověděl na druhou otázku, Martine. Jakou má tohle všechno souvislost s tou - ehm, jantarovou záležitostí?"

"Takovou redaktore; ve dvou knihách, které jste u mě viděl naposled na stole, jsem si přečetl pozoruhodnou, i když docela droboučkou a pod čarou tištěnou zmínku. Tehdy ještě kontraadmirál, velitel ponorkového loďstva Donitz, prohlásil roku osmatřicátého: Německé válečné námořnictvo je hrdé. Vybuďovalo pro vůdce a říšského kancléře - Adolfa Hitlera naprosto nedobytnou skrýš, kde bude bezpečný před všemi nepřáteli. - Vypadá to dost podivně v době míru, že? Ale přesto, nebo právě proto mě to zajímalo. Trvalo mi celý týden, než jsem zprávu nalezl a ověřil. Uveřejnil ji sedmáctého června tisíc devět set třicet osm esesácký plátek Sturmer jako výňatek z projevu kontraadmirála Donitze k nově vyřazeným kadetům námořní školy v Bremerhavenu. Doslovný citát, rozumíte? Ostatní noviny se sice o kadetech, o Donitzovi, o slavné tradici německých válečných lodí a o dalších věcech rozepisovaly v řadě sloupců, tohle však měl jen Sturmer. A že už jsem od natury rej-pal, prohlédl jsem si tiráže několika následujících čísel. A teď se jako novinář podržte. Netrvalo ani týden a Sturmer dostal nového šéfredaktora! Ten starý, jmenoval se, tuším, Gerold Distler - toho Gerolda si určitě pama-tuju - zmizel docela podle pravidel naší malé hry, ačkoliv to bylo ještě před válkou. Žádný nekrolog, žádné vysvětlení slovním čtenářům, nic. Ticho jako v hrobě. V německé novinářské ročence z roku třicet devět už autoři žádného pana Distlera vůbec neznají, ačkoli byl ještě před šesti měsíci šéfem jednoho z ústředních nacistických listů. Zkrátka: zase jednou zapracovalo tajemné propadliště, ve kterém zmizelo tolik lidí."

"Počkejte, prosím vás, musím si to trochu srovnat v hlavě. Donitz - námořnictvo, proč se vám v tom zase motá? Odkdy zrovna námořníci budují skrýše pro šéfa státu?"

"Víte co? Budem té skrýši pro zjednodušení říkat raději hned Bobří hráz. Pamatujete se přece na Donitzův rozkaz nalezený ve sklepě von Schwerinova zámku, ne?"

"Hrome!... Bobří hráz! Název z námořnické hlavy, jistě! Časopis, který zprávu o tom neprozřetelně uveřejnil, vyměnil šéfredaktora. Šéfredaktor se ztratil, patrně v koncentračním táboře. Snad. Hned nato začaly jezdit německé výpravy do Arktidy, na Zlatém návrší se pěstovaly kytičky a přespávalo se na mrazu. Vojáci, kteří se tam pod rouškou meteorologického výcviku k čemusi připravovali, taky zmizeli."

"O žádné roušce jsem nemluvil, váženosti!" pozdvihl Martin káravě štíhlý prst. "Možná že se tam nakonec opravdu cvičili a že si toho Sepp prostě nepovšiml!"

"Pochybují, spíše bych si vsadil na dvojitou nordickou lest, se kterou se Němci vždycky ohromně pyšnili. Utajovali sice akci PVG co nejlíp, ale i kdyby byla objevena, každý by se domníval, že narazil na výcvik německých meteorologů

pro polární kraje. Zatímco ..."

"Už toho nechme!" prohlásil Martin rozhodně. "Musíte se na to vyspat, váženosti, nezlobte se na mě!"

"Vy mi nevěříte?" ozval se najednou tichý, skoro lítostivý hlas. Oba jsme sebou trhli. V zápalu diskuse jsme úplně zapoměli na doktorku Medunovou, zavrtanou do křesla. Nad opěradlem koukala chocholka plavých vlasů.

"Vy mi nevěříte?" opakovala znovu. "To je přece hrozné, mluvit o tak vzrušujících věcech, nakousnout je a pak mě poslat jako malou holku domů. Já vím, nemám právo plést se do vašich záležitostí, ale - to je úžasně zajímavé!"

Poslouchali jsme a žasli. Tohleto byla úplně jiná doktorka Medunová než před půl hodinou, kdy rázně opravovala a poučovala nejméně o dvacet let staršího Martina. Teď to byla zvědavá holčička.

Anděl otočil křeslo k oknu a zadíval se do tmy, ozářené ještě tu a tam svítícími okny vilek za zahrádkou paní Kalousové.

Proti světlu se rýsovaly obrysy větví s nalitými pupeny.

"Víte, má milá," řekl Martin po nekonečném mlčení, "tady nejde o nedůvěru. My dva, totiž já a tady pan redaktor, víme, do čeho se pouštíme. Aspoň přibližně. Není to poprvé," prohlásil a pohladil si prošedivělé vlasy. "Taky osobní účty tu hrají roli, víte? Pro mne především. Redaktor o tom ví. Ale vy? Kolik let vám bylo, když skončila válka? Doufám, že to není všetečná otázka."

"Hrozně mě to mrzí, ale tenkrát jsem byla zrovna na cestě," přiznala doktorka Medunová, jako by se dopustila obzvlášť těžkého hříchu.

"Tak vidíte. Mluvíme tady s redaktorem celou dobu o případu Jantarové komnaty, ale to je, milá doktorko, literárně řečeno eufe-mismus. Zjemnění, lichoška. Snad bychom měli spíš mluvit o aktech působnosti d'ábla. Zní to sice trochu starobyle, ale vystihuje to daleko lépe podstatu věci."

"Já se namouduši nebojím. Já bych vám chtěla pomoci!" řekla ještě tišeji doktorka Medunová.

"Věřím," usmál se Anděl a otočil se s křeslem ke světlu. "Věřím vám, jsem dokonce pro to, abyste se dozvěděla všechno a pak sama rozhodla, jestli nám chcete pomáhat, nebo ne. Já totiž věřím, že budete mlčet, i když si to moudře rozmyslíte. Kdybyste s námi náhodou spolupracovala, budete muset mlčet. Jinak . . . Jinak byste asi nespolupracovala moc dlouho . . .," zmínil Martin to, co chtěl původně říci. "Já jsem ovšem jen jedna polovina našeho kolektivu a každý z nás dvou má právo veta. Co vy na to, váženosti?"

"Pojďte, doktorko, vysvětlím vám všechno ve voze. Bude už pomalu hodina duchů. Kromě toho se automobil podle všech detektivek k tajným schůzkám ohromně hodí. Na shledanou, Martine! Pozdravujte paní Kalousovou! Za pár dní se tady ukáží."

"Taky si myslím!" usmál se Martin potutelně. A rozloučil se s doktorkou Medunovou.

Červený fiatek by sice měl mít vzhledem k mé postavě přibalenou obouvací lžici, nemohl jsem se dovnitř za nic na světě vtěsnat, ale zato jel jako drak. V Praze jsme nebyli za slibovanou hodinu a půl, ale přesně za hodinu a dvacet minut.

Před naším domem, kam jsem byl přes odpor zavezen, se doktorka Medunová zeptala:

"Už jste si do redakce opatřili převratný vynález zvaný telefon?"

Přítakal jsem.

"Výborně. Tak já vás zavolám, až se kouknu na tu Armoriku a na Malou Británii," prohlásila.

Pak již jsem viděl jen červená světýlka a potom už docela nic, jen prázdnou ulici.

II. díl BOBŘÍ HRÁZ

Chlad je nepřemožitelný a mnoho lidí zahubí. Zima trvá devět měsíců bez deště. Bohatí se chrání ohněm, chudí si trou nohy a někteří se ukrývají v teple podzemních děr. V celé této zemi je plno krutých medvědů, s nimiž obyvatel vedou stále válku. Jsou tam také, jestliže je pravda to, co obyvatelé říkají, jednorožci. Všichni tvrdí, že tam jsou lidé zvaní pygmejové. Zdá se, že pygmejové mají lidské tvary, jsou chlupatí až po konečky prstů, mají vous až ke kolenům, jsou však jako zvířata bez řeči a bez rozumu a syčí jako husy.

Pierre Bertius zeměpisec Ludvíka XIV. (1618)

Akta působnosti d'ábla.

Snad to není vůči čtenáři dvakrát zdvořilé. Omluvou mi budiž, že nepíši román, tak hluboko jsem bohudíky ještě neklesl, ale spisuji prostou zprávu o událostech, kterých jsem byl víceméně náhodou svědkem. Podle spolehlivých zkušeností mívají velká slova velmi skromný, ba chudičkový obsah. S rozvíjením a košatěním literárního díla se obvykle jakýmsi záhadnými trhlkami vytrácejí skutečnosti. To rozhodně nechci, kniha by tím ztratila smysl. Proto jsem také všechny předchozí kapitoly nejen prohodil, ale téměř větu od věty prošel s Martinem Andělem. Snažili jsme vzpomenout si na přesný obsah a někdy i na tón rozhovorů a debat, pracně jsme dali dohromady písemné materiály, korespondenci a konečně i obrazové dokumenty.

Odvažuji se zkrátka trochu pozměnit všeobecně zavedený a osvědčený způsob psaní v oblasti literatury faktů, která je rovněž slohově vybrušována. Tak už to musí být. Chci

přepsat a uveřejnit do slova a do písmene přesně poznámky, které jsem si začal pořizovat do svého nápadníku ihned po setkání s dr. Salzem. Žádal jsem dokonce nakladatelství, aby byly do knihy zařazeny fotokopie některých stránek notesu, není jich tak moc a o věrohodnosti by pak nebylo pochyb, ale redaktor projevil celkem logické námitky proti čitelnosti mého písma. Uznávám to, nicméně lituji ztracené možnosti.

Zde je tedy několik poznámek převzatých z notesu, nadepsaného PVG. Od rukopisného originálu se liší jen vypuštěním zkratk, které by mohly čtenáře plést.

DONITZ - (Bormann) - německý kontraadmirál, velitel ponorkového loďstva od 1938, pak admirál a velkoadmirál, vrchní vel námořnictva. Proč pořád ponorky? Pozn.: Výpis z tisku:

Dne 1. dubna 1964 a 9. května 1964 (cože tak pozdě?) vypovídal před zemským kriminálním policejním úřadem v

Hannoveru bývalý mechanik německého válečného loďstva Karl Wittmershaus: "V německé televizi jsem viděl obrázek Martina Bormanna. Poznal jsem v něm osobu, kterou jsem začátkem května 1945 jako příslušník posádky ponorky U-806 dopravil z Kielu do Dánska. Velitelem ponorky byl kapitán Holnbostel. Kapitán přišel na palubu s civilistou, který měl nápadně mnoho zavazadel. Byl nám představen jako druhý velitel. Dne 8. května 1945 přistála ponorka U-806 v dánském přístavu Aarhus, kde Martin Bormann opustil palubu.

K ověření: Kdy byl dobyt Kiel? Kdy byl obsazen Aarhus? (Sdělit M.A.adr.M.H)

Z tisku: 12. června 1962 výpověď Angela Alcezara de Velasco (za války řídil německou výzvědnou službu ve Španělsku): Začátkem ledna 1946 mu agent jménem Felipe přivedl Martina Bormanna. Společně odjeli do španělského městečka Villagarcia. Tam byl Bormann až do 3. května 1946, kdy ho na moři očekávala ponorka s označením U-313.

(Kde se vzala? "U" je pouze něm. označení ponorky, Unterseeboot.) Kde byly ty základny? Pohonné hmoty?

Španělsko? 25. května byl M. B. vysazen nedaleko přístavu Puerto Coig na patagonském pobřeží v Argentině.

Ověření: zpráva CTK 2. března 1962 (nesouhlasí, květen, spíše červen). Bylo oznámeno, že se u argentinského pobřeží objevila německá ponorka, která přistála v námořním opěrném bodu Porto Belgrano. Zde byla posádka internována. V té době bylo hodně pověstí o tom, že se vylodil také Martin Bormann. Tyto pověsti jsou možná pravdivé, ale příjezd M. B. přímo hlášen nebyl. Pořád ponorky! Kde byl M. B. od května 1945 do května 1946? Co se stalo s U-313 v Porto Belgrano? Internována jen posádka - - co ponorka? Snad by se Arg. hodila! Informace ze Svazu protifaš. bojovníků: Bormann: údajně zabit v Berlíně poblíž Weidendammer-Brücke (dr. Naumann), údajně zabit v Berlíně u restaurace Bayerischer Hof, nároží Unter den Linden (Jaroslav Dědič), výpověď u státní prokuratury v K. Várech 10. června 1962. Kde snad Bormann žije: Jižní Amerika (Wittmershaus, Velasco, Perron aj.) téměř všechny země (Paraguay - Santa Cruz?) Švýcarsko Itálie Španělsko Vatikán.

Dopis od dr. M. Vyštrachala, další svědectví o Bormannovi. Nemýlíme se v samé podstatě? Odjel M. B. skutečně v souvislosti s Jantarovou komnatou? Rozhodně nepouštět J.K. ze zřetele!

Hans Einhorn: Bormann byl zastřelen americkými vojáky koncem května u Halberstadtu v západním Německu a pohřben přímo na místě.

Nějaký muž z Bavorska (?) se setkal s M. B. koncem června 1945 u Inzelli v Bavorsku. Chtěl se dostat postranními cestami do města Reitu atd. atd.

Poučení: nechat Bormanna Bormannem. Slepá ulička. Snad brát vážně jenom ponorku U-806 a Dánsko. Proč zrovna Dánsko?

Jinak v dopisu ufologie. Dr. Medunová si zaznamenává místa objevení létajících talířů podle Flying Saucers Revue - sehnala všechny ročníky. Šikulda! Neměl jsem tušení, že FSR existuje. Vydavatelství v Londýně. (Napsat o tom M. A.) jakpak se asi doktorka jmenuje křestním jménem?

Dnes v Orientálním ústavu s fotkou bazaltové destičky. Písmo neznámé. Nikdo neovládá staroturečtinu. Mongolista má chřipku, telefonicky mě odkázal na zprávu N. M. Jadrinceva z roku 1889. Naštěstí byla v knihovně. Otrava.

Výpis: Neobyčejně trvanlivá a pevná žula byla ohlodána věky a ukazovala na tisíciletou starobylost, některé nápisy se však zachovaly. Jsou to záhadné runové nápisy, jaké nacházíme i na jiných místech Sibiře. Na bocích a na zadní straně obelisků jsou čínské nebo kitanské znaky. Jsou-li ty nápisy čínské, možná že poskytnou klíč k luštění run!

Luštili ruští vědci V. V. Radlov, P. Nelioranskij a Dán V. Thomsen. Některé rozluštěny (ví o tom dr. M.?) Několik textů - jediný zajímavý (pro mě):

"Když nahoře bylo stvořeno modré nebe a dole temná země, mezi obojím byli stvořeni lidští synové. Nad lidskými syny usedli kagani, zachovávali a upevňovali svaz a zákony tureckého národa.

Oni zemřeli. Plačící a nařikající přišel od slunce východu národ boklijské stepi, Čičané, Tibetané, Avaři, Římané, Kirgizové, Mongolové, Otuz-Tataři, Kitani a Tunguzi, tolik národů přišlo, nařikali a plakali. Tak znamenitými kagany oni byli!"

(Nápis u mongolského města Erdeni-Dzú, uprostřed Mongolská!!! Styky s mořeplavci - Římané, Čičané. Možnost pronikání písma kamkoliv, asi rok 700 n. l.)

Zpráva z dnešních novin, CTK: Bormann unikl o vlas izraelské tajné službě Makkabi poblíž hraničního pásma u Puerto Stroessner-Foz (Brazílie) a Encernation Posedáš (Argentina). Připojena mapka území, kde by mohly být organizované tlupy nacistických uprchlíků. Tohle území rozhodně nemůže mít nic společného s Donitzovým námořnictvem.

Vnitrozemí. Bormann mi leze krkem. Moc fantazie kolem!

Stručný dopis od dr. M. Upozorňuje, že letecká civilní linka ze Stuttgartu do Madridu byla udržována až do posledních dnů války. Španělská letadla nebyla sestřelována. Kanál pro únik nacistů? Nepochopitelná velkorysost Američanů.

Jmenuje se křestním jménem Barbara! Trochu legrační jméno.

Mieihe existuje! V ročníku Aeronautical Engineering, který jsem zahlédl na stole u Franty V., má dva články. Ne o UFO - úplně nesrozumitelné rovnice, něco s raketami. Je skutečně zaměstnán u Roe comp. Další bod pro pana Lusara!

Kupodivu.

Armorika a Malá Británie pořád záhady číslo jedna. Nevím, jak na to.

Zpráva z novin (27. 2. 67): PRAVÁ STOPA?

jantarová komnata, jež se hledá bezvysledně dvacet let, je ukryta v Kaliningradě - prohlásil dopisovateli polského listu Dziennik Ludowy bývalý gauleiter východního Pruska Erich Koch. Jantarovou komnatu, jejíž cena se odhaduje na 50 miliónů dolarů, uloupili hitlerovští okupanti z města Puškina u Leningradu.

Výborně! Zase jedno místo, kde JK určitě není! (Kaliningrad - býv. Královec).

Vedoucí evropské sítě izraelské tajné služby Makkabi (hon na nacistické zločince) Simon Wiesenthal, Informační středisko ve Vídni. Zkusit navázat styk? Poradit se s M. A.

Neobyčejně závažná schůzka s Barbarou!

Našla Armoriku čili Malou Británií. Odhad stáří písma na obou dokumentech skvěle klapě. Přinesla fotokopii strasbourského vydání Ptolemaiovy mapy z roku 1513 - dřevoryt, vlastně část atlasu. Afrika a Evropa, až na Skandinávii, poměrně velmi slušně zachyceny. Grónsko jako protáhlý poloostrov (jitrnice) z ruské říše (obrázek moskevského cara), Moskva někde poblíž Murmanská! Na ZJZ asi tak do míst Islandu! Ten na mapě není, zato už kousky Severní i Jižní Ameriky (mys sv. Anny a země Papoušků!!!).

V komentáři k mapám se o Grónsku mluví jako o Malé Británii - je skutečně nakreslena blízko Anglie. Barbara (dr. M.) objevila i výraz Armorika v tajných listinách archivu královny Alžběty, v korespondenci s Essexem, jedním z nejvlivnějších mužů celé Anglie. Šlo o dobytí Grónska, vlastně jeho obsazení, protože poslední islandští osadníci se vystěhovali už roku 1410. Vyčerpané pastviny, přestal přísun potravin a železa ze Skandinávie.

Není jasné, proč Anglie usilovala o Grónsko. Barbara tvrdí, že se do toho zamíchal jakýsi alchymista a čaroděj John Dee, baronet of Glandhill and Mortlake, který působil i v Čechách na dvoře Rudolfa II. Prorokoval Essexovi: Dobude-li Grónska, dobude i ruky panenské královny Alžběty a tím i anglického trůnu. Zdá se, že byly dokonce už i shromážděny lodě a lidé. Alžběta dala nakonec Essexu popravit dřív, než mohl do G. odplout... V korespondenci se G. záhy označuje krycím jménem jako Armorika. (Barbara není ani tak moc legrační jméno.)

Grónsko mi leží v hlavě. Herdemerten a Knoespel - výpravy do Grónska, Goringův zájem o Arktidu. Donitzovo vybudování skrýše pro H., zřejmě někde poblíž oceánu, asi na pobřeží.

Bormann v Dánsku. Grónsko až do 1953 kolonií Dánska. Tam mohl sehnat lodivody a průvodce (?). Snaha nacistů upoutat pozornost na J. Ameriku (co nejdál od Grónska?).

Jak to vypadá v Grónsku s UFO? Zjistit! Pozn.: Nijak. Nula.

Zajímavá diskuse s pplk. A. P. Velitel jednotku radiolokátorů. Vytáčet se, pak přiznal, že několikrát měli na obrazovkách něco, co letělo rychleji než všechna známá letadla, na místě se to zastavilo a třeba i změnilo směr o 180°! Rušení zahraničních stanic vylučuje - tyhle vtípy prý poznají na první pohled. Když jsem prohodil něco o UFO, pokrčil rameny a začal mluvit o něčem jiném.

Že by přece jen kontrabarické mezopole dr. Heima? Raději ne!

Záhada názvu Armoriky v korespondenci A. a E. rozluštěna! "History of Groenland", (Phillips, London, 1865): Největší postavou grónské církve (diecéze Godtháb a Julianeháb) byl islandský biskup Armor. Křtil Eskymáky. V římských církevních aktech se prý Grónsku neřikalo jinak než Armorika.

Ale co má Grónsko společného se Staroturky?

Nápad - BOBŘÍ HRÁZ. Krycí názvy Němců

za války - do jaké míry mohou naznačovat

skutečný obsah operace?

Naprosto nejasné, např.

ANTON - plán na obsazení celé Francie. BLUME (květina) - vylodění ve Francii. DONNERSCHLANG (hromobití) - plán prolomení sovětské fronty u Stalingradu. GELB (žlutý) - útok na Belgie, Holandsko a Lucembursko.

Jasně jen náznakem např.

BARBAROSSA - plán útoku na SSSR. Císař Barbarossa (Rudovous) ustavičně napadal východní sousedy.

MAUS (myš) - operace něm. jednotek, které měly kolem pobřeží Č. moře proklouznout na Kavkaz.

SILBERFUCHS (stříbrná liška) plán na rozmístění něm. vojsk ve Finsku. NORDLICHT (severní záře) - plán útoku na Leningrad.

Poměrně shodné s obsahem, např.

WOLFSCHANZE (vlčí doupe) - Hitlerův hlavní stan (podzemní) na území dnešního Polska.

BUFFEL-BEWEGUNG (buvolův pohyb) - plán ústupových oper. na stř. úseku vých. fronty 1943.

ISABELLA - plán obsazení Kanárských ostrovů 1941-1942 (špan. královna Isabel-lat).

BOBŘÍ HRÁZ - jestli jen trochu obsahové, pak by to mohlo znamenat skrytý vchod (ve vodě?), vstup tunelem do skrýše. Asi moc velká fantazie!

Nacistická organizace pořád pracuje. Z brunšvického vězení utekl válečný zločinec Hans Zeh-Nentwich. Loutka na palandě, nepoškozené zámky, čekající automobil. Letadlo do Švýcarska, přistání v Basileji. Pak stopa mizí. Jak je to možné?

Barbara má hrozný nápad, viz její dopis.

Neměly nacistické pokusy na živých lidech, podrobených dlouhému pobytu v ledové vodě (Mengele s j. SS-lékaři), souvislost s PVG? Aklimatizace v Grónsku? Ačkoli německé divize (Rommel) bojovaly v severní Africe, žádné podobné pokusy opačného druhu s úžehem či úpalem nebyly (nebo o nich nevíme).

Škaredá myšlenka - tím bych se zabývat nechtěl.

Nedělja, článek B. Čechonina:

Z ostrova Guam (t.č. největší americká základna v Tichomoří) se teprve roku 1965 vrátili stopař a průvodce Minakava a velitel pátracího oddílu pplk. Hiroši. Dvacet let se se svými vojáky skrývali v džunglích. Odmítali kapitulovat.

Neproniknutelné džungle kolem dálnic, viditelnost sotva na dva metry. Na pobřeží prý nepřístupné jeskyně, kde se podle tvrzení obyvatel ještě skrývají celé jednotky jap. vojáků. Letáky v obalech PVC, vyzývající k návratu. Megafony na člunech bezvýsledné, ale v džungli občas nalezeny dobře udržované a konzervované části výstroje a výzbroje.

Noční přepady vesnic kvůli potravě. Nalezen deník vojína Hiroši Kavašimy se zápisy až do roku 1964.

Jeskyně u moře - Bobří hráz? Také japonské ponorky byly za války v Hamburku! Nelze vyloučit ani Tichomoří. Sdílet M. A.!

Quick - zasvěcená reportáž: Bormann
v Austrálii. Už to nebudu číst. Zbytečné!

Pořád méně věřím Jižní Americe. (Podle Barbary vůbec nejvíc pozorovaných UFO. Přepočítáno na hustotu obyvatelstva nejméně 20X-30X větší provoz UFO než kdekoli jinde na světě. Nevím, kde na to přišla. Asi Flying S. R.). Doporučuji Již. Ameriku vůbec vypustit a na UFO nebrat zřetel. Franta V. upozornil na článek argentinské Prerisa Confidential (29. XII. 1966). V Již. Americe začaly USA umísťovat rakety Minuteman, zřejmě proti Číně, za ochrannou stěnu And. Výhodná je nepatrná hustota obyvatel v Máto Grosso a v Patagonii. Kousek doslova: V prvních měsících roku 1966 se zdvihne neobvyklá vlna vyprávění o létajících talířích právě na jihu kontinentu, různých verzí, které byly potvrzeny očitými svědky, dokonce i některými členy našich ozbrojených sil, které jsou rozmístěny na jižním cípu pevniny. Tyto zmatené pověsti vzbuzují v těch, kdo nevěří na návštěvy z jiných planet, domněnku o náhlém rozvinutí raketové činnosti na okraji jihoamerického území. Souhlasím. Ale co je s UFO v Grónsku? B. pořád nesehnala žádné zprávy.

Odeslán dopis prof. dr. Stig Veibelovi, předsedovi Dánsko-československé společnosti v Kodani. Částečné informace o domněnkách, pokud se týkají Grónska. Zároveň dopis na Det Kongelige Danske Vedenskabernes Selskab (Král. akademii věd). Literatura o Grónsku.

O Jantarovou komnatu se asi stará kdekdo. Večerní Praha 28. 2. 1967: "Sovětští odborníci zahájili v minulých dnech průzkumné vrty ve čtvrti Ponart v Kaliningradě, kde má být údajně bunkr s uloupeným jantarovým pokojem. Odborníci v čele s předsedou sovětské státní komise G. Chorkovem znovu podrobně prostudovali mapy, na nichž jsou vyznačena místa pátrání komise za uplynulých 20 let. Poněvadž průzkum byl prováděn dosud jedině pod centrem města, přenesla nyní komise svoje pátrání do okrajové čtvrti, kde by podle svědectví válečného zločince Kocha měl být poklad údajně zakopán." 1. 3. 1967 - totéž v modrém všechny noviny.

Pozor! Datum vystěhování osadníků z Armoriky (Grónska) roku 1410 se skvěle shoduje s datem, kdy je mohli jakožto velmi tajemné a podivuhodné dílo přinést předkové Johna de Vindey (pergameny od dr. Salzej do Anglie. John tabulku lepil r. 1445, ale měl ji už jeho otec!

Zpráva z Varšavy 22. 3. - Kde je Jantarová komnata? Podle polského občana Jastrzebského z Královce byly pryč bedny neopatrností jakéhosi Apfelstaedta někde ztraceny, ale po zásahu gauleitera Kocha opět zázračně nalezeny a uloženy v zámku Steindamm. Ještě v noci před kapitulací pryč byla auta s bednami v garáži, pak zmizela. Má to všechno vůbec smysl? Ponorka?

Zajímavý podrobnosti o španělské epizodě! (Ke zprávě B.)

Německý letec, kapitán Gerstenkorn, startoval v noci 21. dubna 1945 s JU 290 ze španělského letiště Barajas. Byla to poslední cesia na této lince ve směru Madrid-Berlín. V téže době dokončili plukovník Siegfried Knemeyer a další německé stíhací eso, plukovník Werner Baumbach (roztomilé krycí jméno Vinnetou), na berlínském Tempelhofském letišti plány útoku nacistických prominentů.

V Tempelhofu soustředěny nejlepší stroje tajné perutě 200, zkušení piloti Luftwafsy, obeznámení se zámořskými trasami a letišti, nejlepší střelci, mechanici, radisté. Několik tuctů dálkových letadel s přidavnými nádržemi, zásoby potravin na šest měsíců, léky, dokonce i lovecké pušky a rybářské náčiní (!). Rozdány mapy letových tras do Španělska, Jižní Ameriky a dokonce na ostrůvky v Pacifíku. (Grónsko? Ani zmínka!)

Řídil osobně ministr Speer - komandoval Knea a Vinnetou.

Letadla: Čtyřmotorové FV 200 Condory, těžce ozbrojené JU 290 perutě SS-brigadeführera Baura, prototypy transatlantických bom-bardérů, jeden BV 238 - létající člun.

Gerstenkorn šťastně přistál (silná sovětská palba). Podle jeho zpráv upřesněny letové trasy. Kolem letiště vzápětí zřízeny zátarasy a kulometná hnízda. Staženy všechny jednotky z okolí.

Do čtyřmotorových JU 290 nakládány doku-

menty, peníze, kódy, seznamy agentů, falešné pasy a klenoty. Nastoupila celá řada SS, důstojníků Luftwaffe, gestapáků a pracovníků Luft hansy.

Ráno 22. dubna 1945 zahájily sovětské jednotky útok na Tempelhof, odpoledne letiště dobyto, ale většina strojů už pryč. Ověřena přistání v Barajas - jinde ne?

Technickotaktická data: JU 290 A - 1: rychlost 440 km, dostup 6 010 m, dolet 5 600 km

JU 290 A - 7: rychlost 450 km/h, dostup 6 010, dolet 6 060 km

JU 390 B: rychlost 456 km/h, dostup 6 000 m, dolet 8 000 km

FV 200 C Gondor: rychlost 406 km/h, dostup 8 500 m, dolet 4 100 km

BV 238: rychlost 355 km/h, dolet 6 100 - pojal až 150 vojáků v plné polní. Létající člun. Prototyp, ale letově ověřený.

Výňatek z knihy, Karl-Heinz Eyermann: Der grosse Bluff, Berlín, 1962, str. 303: "Odborníci vzdušné špionáže

zmizeli... O Rowehlovi a Knemeyerovi není ani stopy.

Vypadá to, jako by je pohltila země. Kue zmizel, kde je asi Vinnetou? O něm se také vůbec nemluví."

Znepokojivé obzory

"Pulec našeho poznání ztrácí, zdá se, ocásek - jak vhodně a výstižně pravil indický světec Srí Rámakršna ..., " řekl Martin Anděl.

Nevypadal zrovna dobře. Byl bledý, s modrými kruhy pod očima. Ruka, ve které opatrně držel papírově tenký japonský šátek s Bílým volavčím peřím, se trochu chvěla. Ke všemu měl literární náladu, citoval všelijaké slavné i méně slavné výroky, vytahované ze skoro bezedné studny své paměti, a to nebylo dobré znamení.

"Pulec sice ztrácí ocásek," pokračoval s ironickým úsměvem, "ale proto se ještě bohužel nestane orlem. Stane se jen žábou. Povyskočí, pomyslí si, že už umí létat, ale než se naděje, plácne sebou zase na břicho a na zem... "

"Což přeloženo z jazyka indických kajícníků do všední češtiny znamená?" dovolil jsem si malou vsuvku do symbolických úvah.

Martin chvíli znechuceně studoval barvu čaje, pak koflík odstrčil a unaveně se na mě podíval.

"To znamená, že naše vědomosti asi dohromady nejsou k ničemu. Jantarovou komnatu s celým hroznem problémů, který se zatím kolem ní navěsil, ponecháme nejspíš osvědčené detektivní rutíně pana doktora Salze. Případně sovětským orgánům, co se o nich v souvislosti s Jantarovou komnatou v novinách píše."

"Ale vždyť jsme přece, Martine, našli celou řadu ohromně zajímavých věcí! I Barbara, chci říci 1 doktorka Medunová měla celou řadu docela nadějných nápadů."

"Prosím vás, přáteli, a jakých? Ze je komnata v Grónsku? Ze písmo je snad z Tibetu odkud ten zatracený počmáraný kámen putoval jako pohádkový vdolek z východní Asie až do Grónska? Ze ho tam možná dovezl bláznivý alchymista? Ze španělští fašisté pomáhali na sklonku války svým německým přítelíčkem? Nebo že byl Bormann třikrát zabit, čtyřikrát pochován a jaksí v nadplánu žije na pěti dalších místech? Už mi to, promiňte, leze z krku. Asi stárnu..." Přitáhl si zas roztržitě koflík, ale zapomněl se napít.

"Ať je tedy po vašem. Hitler žije, je někde v Grónsku, zrovna teď se krmí svou oblíbenou zeleninovou omeletou, dřepí na jantarovém křesle v jantarovém kumbálu a kolem sebe má všechny obrazy, o kterých byla řeč. A navíc asi ještě římskou bronzovou sochu chlapce z Xantenu. Jeho žena Eva, za svobodna Braunova, mu k tomu hraje na klavír."

"Římskou bronzovou sochu? O té nic nevím," poznamenal jsem.

"Teď už víte! Dostal jsem včera další dopis od doktora Salze. Jeho paměť zřejmě vychází na pokračování jako šestákový román," skřípal hlas Andělův. "Ostatně je to další potrava pro vaši bujnou fantazii. Tuhle sochu totiž vytáhli xantenští rybáři asi před sto lety z Rýna, až do Hitlerovy smrti nebo útěku z Berlína byla v Pergamonském muzeu. Pak ji jaktěživ nikdo neviděl."

"Hm..." okázale jsem vytáhl z kapsy blok a předstíral, že si veledůležitého xantenského mládence poznamenávám. Trik měl neočekávaný úspěch, Martin vzplanul jako prskavka.

"Výborně, váženosti! Důkladnost především. Tak si tam laskavě při dobré paměti poznamenejte ještě něco. Za prvé: Grónsko, ostrůvek o rozloze asi dva a čtvrt miliónu čtverečních kilometrů. Tedy sotva sedmáct Československých republik, naskládaných pěkně jedna vedle druhé. To bude mít génius vašeho formátu prohlédnuté jedna dvě, že? A pro povzbuzení za druhé: Toplitzské jezero a Proprian. Máte to? Krasopisně?"

"Mám," přikývl jsem. "Čekám jen, co mi o tom povíte.

O Toplitzském jezem jsem už ovšem ledacos četl."

"Jakpak by ne, pane novináři! Četl jste asi, že tam fašisté potopili v říjnu čtyřiačtyřicet, a to dokonce pod osobním vedením samotného Kaltenbrunera, zlato a diamanty. A hlavně hesla, na něž je možné u švýcarských bank vyzvednout valuty, ulité tam ještě za války nacistickými velmoži, že?"

Opět jsem přikývl.

"To jsem si myslel! Pak ovšem také asi víte, že si dvaapadesátého roku udělal ohromnou reklamu západoněmecký ilustrovaný časopis Stern, když poslal k Jezeru skupinu potápěčů. Vylovili tenkrát ohromné množství padělaných librových bankovek. A pak, což patrně nebylo v plánu, bednu s pečlivě a vodotěsně zabalenými dokumenty Hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Ještě se ani v lejtrech nezačali hrabat, když je policisté od bedny odehnali, dokumenty zapečetili a odvezli. Tím průzkum milého jezera skončil. Je to tak?"

"Pokud si pamatují, přesně."

"Tak vidíte, váženosti...", pokýval Martin hlavou a přešel do poněkud méně výbušného tónu. "I vy znáte sotva polovinu příběhu, a to ještě tu méně zajímavou. Dopovím vám tu druhou, zajímavější část. U jezera se už v roce čtyřicet šest, kdy po Sternu ještě nebylo ani vidu ani slechu, objevili dva inženýři z Lince. Oba bývalí námořníci, dokonce z jednotek, které měly kdysi cosi společného s Kalten-brunnerovými kejky u jezera. S nimi tam byl ještě třetí muž, specialista a rutinér, který nikomu neukázal svůj šeredný obličej. Nikde se nepodepsal, nikde nepromluvil, zkrátka pan X. Oba námořní inženýři se horempádem pustili do průzkumu jezera. Notně s tím pospíchali, protože Američané už tenkrát o jezeru také ledacos věděli a byli sami zvědaví. A vidíte, zase jednou se osvědčilo spolehlivé heslo starých vojáků. Kdo pospíchá, pospíchá do neštěstí. Když tam konečně přifřel džíp s americkou vojenskou policií, byli oba páni inženýři po smrti."

"Utopili se?"

"Co vás napadá! Odborně a tiše to udělal nůž, přesně podle vyzkoušeného receptu zvláštních esesáckých komand pro záškodnic-kou válku."

"Pan X se zachránil?"

"Ze se vůbec ptáte, váženosti... Nikoliv zachránil, ale zmizel. Ztratil se jako pára! Tím ovšem historie Toplitzského jezera

zdaleka neskončila. Roku tisíc devět set padesát se na jeho březích objevili další dva turisté. A představte si tu náhodu: jako na potvoru zase jeden z nich sloužil za války na námořní stanici u Toplitzského jezera, a dokonce pomáhal Kaltenbrunnerovi schovat nějaký ten groš pro plánovanou čtvrtou říši, až ji zas pilné nacistické včeličky zřídí. Začal chytře, vyšplhal se na stráň nad jezerem, aby měl výhled - ale co se nestalo? Spadl a zlomil si vaz! Na docela mírné stráni se šípky a trnkami. Námořník, který nejméně tisíckrát v životě lezl v bouři na stožáry a po ráhnech, to se totiž musí na školních lodích jaksi z tradice provádět do dneška."

"Hm ...," zůstal jsem raději věren osvědčené a nezávazné stručnosti.

"Jenom hm? To vám tedy musím ušetřit úder z milosti. Roku tisíc devět set šedesát tři se v Altausee ubytovali tři západoněmečtí turisté, kamarádi, jak se sluší a patří. Spojovala je i jistá kolegialita, jeden z nich byl totiž spolupracovníkem bonnské tajné služby a druzí dva měli za sebou těžkou a záslužnou službu u nacistického abwehru, kontrarozvědky. Ti mohli něco vědět o potopených zajímavostech."

"A utopili se?" hádal jsem. "Ti dva?"

"Omyl, váženosti, právě naopak! Tentokrát se utopil aktivní člen bonnské tajné služby, ačkoliv by se dalo předpokládat, že bude jako kvočna stát na břehu a dívat se, jak ti dva tahají bedny se zlatem a lejstry na světlo boží. To jsou záhady, vidíte? To koukáte!"

"A co Proprian?" vzpomněl jsem si na další jméno.

"Proprian je zatím proti Toplitzskému jezeru úplná rekreační oblast, oáza míru, ačkoliv leží na Korsice a měl by právo na rozhodně krvavější mordýřské historie než nějaké Altausee. O Toplitzském jezeře jsem vám totiž zdaleka neřekl všechno. V tiché válce, kdy proti sobě bojovali lidé, kteří chtěli bedny z jezera vyzvednout, proti neméně odhodlaným zastáncům názoru, že je jim sto dvacet metrů pod hladinou docela dobře, přišlo už o život jenom od roku šestačtyřicátého více než dvacet lidí. Pokud vím. Pravděpodobně je jich víc."

"To snad ne!" řekl jsem polekaně.

"Ano!" triumfoval Martin. "Říkám vám čistou pravdu. Proprian má zatím na kontě jen ubohé dvě mrtvolky. Tam byl nejdřív po rozčileném rozhovoru s několika cizinci, kteří včas a navždy zmizeli, zastřelen šéf potápěčské školy André Mattei. Jako mstitel docela podle korsických tradic se po stopách pachatelů vydal jakýsi Antoine Gaggioli, majitel baru Le Napoleon v Proprianu. Nám to jméno sice nic neříká, to se ví, ale v Marseille mělo zvuk! Gaggioli byl jedním z vládců marseillského podsvětí, gangster velkého formátu a vůdce početné bandy střelců. Jistě v tom uměl chodit. A přece, sotva se vydal na válečnou stezku, provrtali ho jako řešeto. Kdo, ví bůh!"

"Ale jak souvisí Toplitzské jezero s Proprianem?"

"Velmi prostě. Mattei totiž taky hledal nacistický poklad, ne sice Kaltenbrunnerův, ale skoro stejně zajímavý.

Rommelův. Polní maršál Rommel, liška africké pouště, jak mu Němci s oblibou říkali, si taky ledacos nahospodařil pro špatné časy. Mattei se dostal ve Francii do vězení, což při jeho pochybných známostech nemohlo být nic zvláštního. V cele se od bývalého německého potápěče Petra Flegla dozvěděl, že Rommelův poklad je potopen u korsických břehů, v šedesátimetrové hloubce. Fleglovi bylo možno věřit, seděl totiž v kriminále právě kvůli němu, přesněji řečeno kvůli filmové kameře, kterou se pokusil ukrást francouzské expedici pověřené hledáním pokladu. Po odpykání trestu se Mattei za spoluúčasti Gaggioliho pustil do hledání na vlastní pěst, ale onen vzájemně se podporující spolek fašistických sirotků byl rychlejší a střílel od boku. To je všechno, redaktore. Máte to, doufám, pěkně poznamenané."

"Ano," sklapl jsem blok. "A teď už taky vím, proč celé to kázání, proč ta vaše špatná nálada, proč úvodky o pulci, který ztrácí oásek."

"To jsem tedy sám zvědav!" Anděl dopil vlažný čaj a opřel se lokty o stůl.

"Protože se o mě a teď už i o doktorku Medunovou bojíte. Protože si myslíte, že bychom skončili stejně jako třeba Mattei nebo Gaggioli. Protože -"

Martin prudce otočil křeslo od stolu a jel k oknu. Dlouhou dobu se díval na zahrádku paní Kalousové, kde zrovna začal vystrkovat žluté prstíky květů zlatý déšť, forsytie.

"Uhodl jste, váženosti," řekl suše. "Proti zkušeným zabijákům, kteří dokázali levou rukou zlikvidovat i náčelníka gangsterské bandy, máte asi tolik šancí, kolik jich má králík proti brejlovcí. Promiňte," zarazil posuňkem moje protesty, "nechci vás urazit, ale tohle musíte slyšet. Už jednou proti vám ti lidé vyrukovali, když jste šel po Případu čerta číslo čtyři. Tenkrát nasadili primitivnější arzenál - uspávací prášky a svítiplyn. A vidíte, moc nechybělo a bylo po vás. Myslíte, že nemají v záloze úspěšnější prostředky? Plastické bomby, halucinogenní drogy, automobilová neštěstí? Mimoходом, pokus o autonehodu tady už taky byl. Nebudte blázen, příteli! Vzpomeňte si na profesora Howarda."

"Nejsem blázen. Myslím si jenom, že tohle nesmí rozhodovat. Přece jim nedáme zelenou! To jim můžeme rovnou vzkázat: prosím, páno-vlé! Račte pokračovat v krasojízdě, jak se vám líbí. My připouštíme, že válka neskončila."

"Probůh, vážený, pochopte přece, že všechno na světě chce odborníky! Po těch pánech pase izraelská tajná služba Mossad, jdou po nich útočné i obranné rozvědky aspoň dvacetí dalších států. Krucifix!" výbuch Martin docela neočekávaně. "Proč jenom musím dřepět mezi rybičkami... Já jejich kouzla a čáry znám, mohl bych je možná ještě ledacos naučit, jenomže ..."

Kousl se do rtů a opřel hlavu do dlaní. "Nerozčilujte se," řekl jsem po chvíli výmluvného ticha. "Zas to bude v pořádku, uvidíte. Já budu vašima nohama, vy mi na oplátku prozradíte něco z vaší špižirny. Vždycky mě lákaly všechny záhady a tajuplnosti, teď mě nesmíte zklamat. A všechno dobře dopadne. Určitě."

Martin zavrtěl hlavou a položil pěsti na stůl. "Ne. Mluvme rozumně jako dospělí lidé. Víte, do čeho se pouštíte. A víte taky až moc dobře, že vám nemohu pomoci. To bychom si lhali do kapsy, váženosti. Vaše hlavní a patrně jediná naděje jakožto králíka, když dovolíte, je v tom, že se budete řídit králíčí taktikou. Že na sebe brejlovce neupozorníte. To je jeden z receptů, po kterých tak dětsky toužíte. Dokonce ten hlavní. Používají ho všichni agenti, protože všichni musí pracovat sami. Nikdo je z malérů nevytáhne, nikdo jim nepomůže a oni to vědí. Proti nim pracuje celá mašinerie,

sehraná, vycvičená, disponující vším možným od okamžitého telefonického spojení až po speciální laboratoře. To první je, mimochodem řečeno, důležitější a nebezpečnější.1"

"Dobře. Bude ze mě tedy úplně výstavní králíček. Znáte ještě něco krotšího, Martine?"

pokusil jsem se zavtipkovat. Ale Anděl se nedal rušit.

"Musím vás ovšem upozornit, že všechny naše úvahy a všechny vaše akce, pokud se do nich vůbec pustíte, budou možná úplně zbytečné. Skoro mám chuť věřit, že Jantarovou komnatu nakonec opravdu opravdu najdeme zahrabanou někde v Kaliningradu. Tím odpadne první a hlavní důvod celého vašeho i mého bláznění.

"První snad, Martine, ale hlavní? To přece nemyslíte vážně! Vlastně teď už vůbec o Jantarovou komnatu nejde, ať ji najdou třeba zítra. Tím se nic nezmění!"

"A o co tedy jde? O další starobylé poklady ze seznamů ctihodného doktora Salze?"

"To všechno jsou řečnické otázky, Martine. Vy přece víte ..."

"Tak tedy o Hitlera?" nenechal mě Anděl domluvit. "O tu trosku, která se už v berlínském bunkru chvěla jako osikový list? Měl podle všeho Parkinsonovu nemoc, byl poloslepý a dneska by už byl tak jako tak dávno pod drnem. Proč oživovat staré duchy?"

"Ne!" řekl jsem rozhodně. "Víte stejně dobře jako já, Martine, jak je důležité s konečnou platností dokázat, že Hitler opravdu nežije. Soudy, které na něho vydaly zatykač, posloužily spíše fašistům než antifrašistům. Připustily totiž úředně možnost, že přece jen žije! A víte, jaká oživující injekce to pro fašisty musí být?"

. "S těmi zatykači máte asi pravdu, váženosti, řekl po chvílce přemýšlení Martin. "Snad opravdu mohly vzbudit naději u těch nejbláznivějších a nejfanatictějších. Je to až neuvěřitelné, jak dlouho se obvykle věří v návrat kdekjakého mrtvého vládce, jak usilovně se udržuje šeptanda, že žije a vynoří se v době budoucí. Jenže ani fašisté Hitlerovi neodpustí jeho největší a podle jejich názoru jediný hřích."

"O čem to mluvíte? Fašisté? Svému vůdci, nad něhož nebylo?"

"Prohrál válku. Nic víc. Všechno se přece nakonec svedlo na něho, copak nečtete noviny? Všichni němečtí generálové a maršálové byli geniální, všichni poddůstojníci kamarádští, všichni vojáci udatní a nepřemožitelní. Jen ten mizera Hitler jim všechno zkazil! To se neodpouští, váženosti, to ne! My jsme taky tenkrát na hranicích nehledali Hitlera, ale kořeny fašismu. Zůstaly v zemi a občas vyrazí." "A létající talíře?" nadhodil jsem.

"Víte, příteli, co napsal francouzský historik Le Goff? Doslova: Znepokojivým obzorem středověkého světa byl les ... Dokonalé, že? V lese byli vlci a medvědi a nebezpeční zubři, řádili tam loupežníci - představte si, že se usadili dokonce i na místě, kde je dnes v Praze Strahovský klášter. Na dosah ruky od pražského knížecího hradu skotačily rusalky a hejkali hejkalové. Středověký člověk si moc dobře uvědomoval, že ovládá jen maličký kousek vykloučených a vypálených polí a luk mezi ne-

konečnými lesy. S námi je to podobné. Znepokojivým obzorem člověka dvacátého století je vesmír. Uvědomujeme si, že naše Země je v něm jen maličkou a pracně obdělanou kuličkou. Do vesmíru klademe sídla moderních rusalek a hejkalů, létajících talířů."

"Vy tedy nevěříte, Martine?"

"Panu Lusarovy a jeho knížce? Ne doslova. Tady je, opatřil jsem ji," řekl Martin a podal mi přes stůl svazek v trochu pošramoceném modrém obalu. Na titulním obrázku startovala z hypermoderní ponorky ještě hypermodernější raketa se čtyřmi stabilizátory a tak ušlechtilého tvaru, že se s ní Polaris nemůže vůbec rovnat. Podle pana Lusara zřejmě sladké plody nacistické válečné techniky za druhé světové války. Z valné části výplod zbožných přání, zbytek ze spisovatelovy bujné fantazie.

"Pokud ovšem jde o ty létající talíře, upřímně řečeno, pan Kobzina mě trochu zviklal. Ale krk bych na ně rozhodně nevsázel," slevil Martin.

"Nemusíte nic vsázet," zasmál jsem se. "Nechtě to n, a svém oddaném králíčkovi. A věřte, že všechno dobře dopadne. Uvidíte!"

Martin dlouho, velmi dlouho mlčel. Pak se poprvé za celý večer aspoň trochu rozjařil.

"Dobře, vybral jste si, vážený. Kdybych byl na vašem místě, skočil bych do toho po hlavě. Jenže tohle všechno jsem vám musel říci, rozumíte? Musel! Já už jsem totiž viděl moc dobrých lidí odcházet a říkat, že všechno dobře dopadne... Za války to bylo přirozené. Ale teď? ... Máte pravdu, už o tom nebudeme mluvit. A nyní vám musím opravdu říci několik receptů z čarodějnické kuchyně, jak to nazýváte. Tak poslouchej..."

A já jsem si uvědomil, že v té poslední větě mi začal Martin Anděl tykat. Po tolika letech naší známosti. Vlastně to už nebyla jen známost, právě přerostla v kamarádství. A to je něco víc, protože to zavazuje. Vděčně jsem řekl:

"Mluv, jsem teď jediným velkým uchem."

Mamut na kulečnicku

Mlhou, plnou bodavých sněhových krystalků, bylo vidět sotva korouhvičku anemometru, divoce kroužící kolem osičky. Vítr měl deset bálů, což jsem samozřejmě sám nepoznal. Dozvěděl jsem se to před chvílí od radiotelegrafisty Kraga. Deset bálů, to je bouřka. Totiž bouřka pro nás, suchozemce. Tlustý kapitán ovšem klidně hraje jednu z nespočetných partií piketu s různolícím pastorem, plujícím na zkušenou do Godthibu, a starostlivě uvažuje, jestli to krásné počasí vydrží... Mohlo by se totiž pokazit.

Všechno kolem bylo bílé, jako polité mlékem. Nebyla noc, nebyl den, zmizela země, zmizelo moře, zkrátka ztratilo se všechno kromě nejbližších předmětů, mezi něž patřila

i korouhvička anemometru. Na stěžni někde nad ní byl legrační, mňavý, skoro kapesní radar, Kragův miláček. Přesně řečeno, dumal jsem, že tam opravdu je, jinak by byla plavba podle mého názoru, který ostatně do puntíku sdíleli i mladí novomanželé na svatební cestě z Roskilde do Grónska, vyslovenou sebevraždou.

Plul jsem totiž do Grónska. A to za okolností, které rozhodně opravily všechny mé představy o Skandinávii a o severní Evropě vůbec, spočívající hlavně na informacích z Cesty na Sever pana spisovatele Čapka. Břehy nevypadaly ani za mák tak dobrotivě a malebně, jak je popsal a nakreslil, a většina námořníků motorové lodi Kerguelen, na níž jsem se zrovna nechával zapadávat závěje sněhu a ostřelovat salvami ledových projektilů, nevypadala ni zdaleka tak bodře. Nevím, jestli se od Čapkovy cesty počasí na světě tolik změnilo nebo jestli snad jsem nakloněn dívat se na věci spíše z té horší stránky, ale je to tak.

V Kodani nás v cestovní kanceláři United Shippmg Company odbavili s dokonalou zdvořilostí, s předepsanými úsměvy a mrazivou neosobností, zkrátka se sortimentem obvyklým od benzinové pumpy až k nejdražšímu z Hiltónových hotelů. Dostali jsme plnou náruč prospektů, snažících se vykouzlit z Grónska cosi mezi Floridou a zábavním parkem Walta Disneyho, s literárními i fotografickými chvalozpěvy na "polární Benátky" Sukkertoppen a s nadšenými přísliby jízd na opravdových saních tažených psy a lovu, před kterým by zbledly závisť i nejslavnější sloni revíry v Keni a Ugandě. Jaksi nádavkem zaručovaly prospekty každému turistovi vlastnoručně podepsaný diplom od kapitána Kerguelenu, ctihodného patrona Sjogrena, hlásající, že je koncesovaným, státně zkoušeným polárníkem, skoro ničím se nelišícím od Pearyho nebo Amundsena. A to přece za těch pár dánských korun není málo ... Měl bych asi vysvětlit, proč píší v množném čísle. Netýká se to ani dánských novomanželů, kteří se rozhodli prožit líbanky v severním Atlantiku, ani různolícího pastora, ani deseti či patnácti dalších spolecestujících. Dole v kabině totiž chvílemi sténala a chvílemi nadávala doktorka Medunová, Barbara, postižená už od Skagerraku překrásnou ukázkou mořské nemoci. Snášela ji tím hůře, že se strašně nerada přiznávala k nějaké slabosti. To jsem ostatně zjistil už dávno. Původní plán, jak se stát pokud možno nenápadnými králickými, vypracoval Martin Anděl s velkorysostí sobě vlastní. Měli jsme podle něho předstírat, že jsme novomanželé na svatební cestě. Ačkoli jsme tenkrát sni netušili, jaké trampoty tahle funkce přináší, neznali jsme totiž ještě ubohou dánskou dvojici, odsouzenou od rána do večera poslouchat všelijaké vtipy a neupřímná blahopřání fa nesmět ani vzhledem k dobrému jménu United Shipping Compa-ny nikoho pořádně nakopnout), přece byl tento plán zavřen. Zejména doktorka Medunová byla, nevím vlastně proč, velmi rozhodně proti. Já bych se byl pro dobrou věc obětoval.

Brzy se ovšem ukázalo, že Martinův nápad tak jako tak nebyl uskutečnitelný. Museli bychom být totiž opravdu manželé, mít společný cestovní pas a tak dále. A to se Barbaře nezamlouvalo dvojnásob.

Nakonec jsme tedy jako dva nahodilí známí podnikli docela obyčejný turistický zájezd. Bylo-li naše počínání pošetilé a výstřední, United Shipping Company to rozhodně nedala ani mrknutím najevo. Vždyť z podobných obětí, toužících po krásách Grónska, žila. Ne špatně, soudě podle výstavní budovy na Sjael-landu, hned vedle Den Danske Landnansbank, kde jsme vyměnili své skrovné jmění za dánské koruny a obdrželi jízdenky. Na všechno, co jsem právě na vysvětlenou předeslal, jsem ovšem v desetibalovém nečasu nemyslel. V ruce jsem držel pořádně provlhlý formulář telegramu, který mi Krag před chvílí předal zároveň s poučením o povětrnostní situaci. Písmena byla rozmazána skoro do nečitelnosti, ale znal jsem už text nazpaměť:

PODRUHÉ UZ NEUTEČU STOP BUDU VAS OČEKÁVAT V GODTHABU STOP HOTEL ZAJISTÍM JESTLI TAM NEJAKY VŮBEC JE STOP LED TO NEREZE I KDYŽ JE TO RYBÍ HISTORKA STOP NEMOHU TO VZÍT DO DŘEVA STOP
HOWARD

Roztomilé, na mou duši!

Howard se zřejmě musel dozvědět o naší rekreační cestě od Martina. Druhým a posledním zasvěceným člověkem byl můj šéfredaktor. Přijal projekt cesty do Grónska s ledovým klidem a kupodivu dokonce vydal jakýsi zvuk, který bylo možné při troše dobré vůle chápat jako souhlas. Stejný zvuk vyloudil i na moji nesmělou nabídku, že bych třeba časopisu dodal několik vynikajících reportáží, a tak jsem s sebou nakonec táhl kromě dobrých předsevzetí a doktorky Medunové i fotoaparát a závazek.

Šéfredaktor určitě neměl s profesorem Howardem zhola nic společného. Zbýval Martin. Takhle se změnil králik velmi brzo ve slona, pomyslel jsem si a sešel po kymácejících se schodech ke kabině vážené spolecestující.

Barbara ležela v mikroskopické prostře na lůžku, připomínajícím žehlicí prkno, a s odporem sledovala, jak se ručník, poslušný zákonů tíže, kývá na háčku u umyvadla sem a tam.

"Grónsko v dohledu?" zeptala se tragickým hlasem.

"Skoro. Zatím jsme sice jenom na skok od Švédska, ale všechno má svůj konec."

"Děkuju za útěchu!" zakvílela, otřela si čelo a pokusila se posadit. Nevyšlo to. "Co se stalo?"

"Dohromady nic, jenom to, že v Grónsku budeme tři."

"Vážně?" projevila Barbara vlažný zájem. "Budete mít děťátko?"

"Nebudu. Přijede profesor Howard."

"Tak ho ode mě pěkně pozdravujte a ať příležitostně navštíví můj hrob ...," zaúpěla a přitiskla si kapesník k puse.

"Řekněte mu, že bych ho byla moc ráda poznala osobně. Řekněte mu, že ..." Zbytek vzkazů utonul v klokotavém zvuku, Barbara se neočekávaně svižně vymrštila a vyřítla na chodbu. Za chvíli se vrátila o poznání bledší, ale v trochu lepší náladě.

"Teď už v sobě opravdu vůbec nic nemám. To už mi nebude špatně, vidíte?" ptala se s dojemnou prosbou v hnědozelených očích.

"Určitě ne," uklidnil jsem ji, "mořská nemoc je tak jako tak jenom následek hysterie a hypochondrie a dostanou ji slaboši a ..."

"Vy sprostáku!" zahrozila mi pěsti pod nosem. "Jak se vůbec můžete opovážit? Vám náhodou nic není! Ale ještě nejsme v Grónsku!"

"Dobře, počkám," na to já, "jenže nevíte to nejhorší. Profesor Howard se zbláznil. Blábolí v telegramu o řezání ledu, o rybích historkách a že prý něco, nevím co, nemůže vzít do dřeva."

"Asi chyba telegrafisty," mínila Barbara. "Třeba mu je zrovna tak bídně jako mně."

"Není!" ujistil jsem ji. "Krag je čilý jako pulec. Tohle pro něho totiž není žádný vítr, tím méně bouře. Říkal, že prý Kerguelen už dlouho neměl tak pěknou a klidnou plavbu," vymýšlel jsem si škodolibě.

Doktorka Medunová mě ale stejně neposlouchala.

"Rekněte mi to o tom telegramu ještě jednou!"

Poslušně jsem opakoval přesný text. A s údivem jsem zjistil, že se Barbara poprvé od Skagerraku srdečně zasmála.

"Je to v suchu, redaktore! Howard se nezbláznil, je to jen Američan. Neznáte amerikanismy, víme? V telegramu určitě bylo it cuts no ice, fish story a také to the wood. Nemám pravdu?"

"Máte," připustil jsem.

"Aha! To znamená, přeloženo do lidského jazyka, že profesorovi Howardovi nezáleží na tom, jestli je to všechno nakonec jenom báchorka, ať tak či tak, nemůže se vyhnout zodpovědnosti. Čímž jsem opět jednou dokázala naši naprostou nadřazenost nad nevzdělanými muži, ačkoli jsem právě zkrušena přírodní katastrofou. Jedna nula!" triumfovala. "A teď zmizte, nechtě mě v klidu umřít."

Raději jsem tedy odešel do bílého a bodavého šera na palubě. Viditelnost se ani trochu nezlepšila, naopak.

Korouhvička anemometru byla sotva vidět a radistickou budku pod velitelským můstkem, Kragovo království, jsem v chumelenici neviděl vůbec. Na palubě nebyla živá duše. Všichni cestující dali zřejmě přednost kabinám, konstruovaným podle mého názoru pro africké trpasličí kmeny. Mně se představa pobytu v kličce velikosti sprchového

koutu protivila. Uvažoval jsem právě, jestli se nemám schovat aspoň do jídelny, sloužící mimo dobu jídla za kužárnu, když se vedle mě objevila zasněžená postava. Byl to Krag.

"Nechcete se na chvilku ohrát u mě?" zeptal se a ani nečekal na souhlas. Popadl mě za rukáv a táhl ke své boudičce.

Podle námořních předpisů je to nedotknutelná a přísně zakázaná svatyně, kam smí kromě radisty vstoupit jen kapitán, ale na výletních lodích se to tak přísně nebere. U Kraga se za těch pár dní, co jsme už měli za sebou, vystřídala polovina cestujících.

Radista setřásl sníh a led z dehtovaného kabátu a pověsil ho na věšák u dveří. Natáhl dlaně k ústřednímu topení.

"Vy jste od novin, že? Z Československa, já vím. Mluvil jsem v Kodani náhodou s doktorem Stigem Veibelem. Říkal mi, že na lodi popluje nějaký Čechoslovák s paní. Víte, já jsem taky členem Dánsko-československé společnosti ... Ona to není vaše paní? Jéje, promiňte, ale kdo to má vědět, že?"

Krag povídal jedno přes druhé. Pořád jsem nevěděl, proč mě vlastně zatáhl do svého doupěte. Docela určitě mě nepotěšila sdílnost pana Veibela, králíček zas o kus povyrostl.

"Bohužel vám nemohu ukázat mašinu v provozu, je to přísně zakázané," brebentil Krag. "Na lodi se, jak snad víte, nesmějí posílat šifrované telegramy, tajnost je zajištěna jen tím, že držíme jazyk za zuby. Mimochodem, jste to opravdu vy? Mluvil doktor Veibel o vás?"

"Jak to mohu proboha vědět?" řekl jsem trochu netrpělivě. V Kragově kabině bylo dusno a vedro, ostře tu čpěla ozónová vůně, která všude doprovází aparáty s mnoha elektronkami a elektrickými hejblátky.

"Ale ano, jste československý novinář... Žádný jiný přece na Kerguelenu není, určitě ne," přesvědčoval Krag sám sebe, až se mu to nakonec povedlo. "Podívejte se například na tohle, to je ohromně zajímavé, že? Tady v té krabičce, co vypadá jako kafemlejek, se morse hned přepíše do abecedy a ven lezou lenty s písmeny, vidíte?"

Krabička mi nepřípadala nijak zvlášť vzrušující. Tutíž jsem totiž viděl už mockrát v pražské ČTK u pana Beyera. Ale Krag mě nechtěl za nic na světě pustit na čerstvý vzduch, po kterém jsem začal toužit. Přidržel si mě za klopu kabátu.

"Tady, mrkněte, ale jenom na kousek. Služební tajemství, víte?"

Podával mi konec zmuchlané papírové pásky, lenty s vyraženými písmenky. Abych mu udělal radost, předstíral jsem zájem. Jenom chvíličku. Sotva jsem očima přelétl první slova, zájem jsem už předstírat nemusel. Páska byla utržena těsně pod mým jménem, Krag to tak zřejmě narafičil. Depeše pak pokračovala: NAŠI SPOLEČNOST VELMI ZAJIMA PRŮZKUM TURISTICKÉHO RUCHU V GRÓNSKU ZJISTĚTE A OBRATEM LASKAVĚ SDĚLTE CIL CESTY PŘÍPADNE VŠECHNY PŘÁTELE PANA

REDAKTORA NA LODI NEBO V PŘÍSTAVECH: STOP STUREBY A COMP (KOBENHAVN VANLONE SCHRÁNKA 476)

Podivné! Odkud se vzal ten náhlý a překvapující zájem pana Sturebyho a comp.? Že by to byl konkurent čilé United Shipping Company, který chce zachytit alespoň pár kapiček z obrovského vodopádu turistů, bloumajících jak kočovníci sem tam po zeměkouli? Ale proč se zajímá i o mé známosti v přístavech? To bylo poněkud neobvyklé a velmi dotěrné.

Krag honem nacpal lentu do plechové schránky a ohlédl se ke dveřím kabiny. Za skleněnými, napůl sněhem zalepenými tabulkami se převalovala jenom mlha jako mléko.

"No, a potom už všechny depeše jen přepíšu na blankety a doklušu s nimi k adresátům, víte? Když dostanete zase nějaký telegram, jako před chvílí ten ze Spojených států, budete ho mít v kapse natošup. To je pohodlíčko, co?"

"To je . . .," připustil jsem. "Pokud ovšem adresáta najdete. Kerguelen sice není moc veliký, ale přece jen ..."

"Maličkost, to vůbec nedělá potíže," ujistil mě Krag. "Naši cestující dostávají zaplat' pámbu málo telegramů. Víte, Kerguelen je spíš turistická loď, bez byznysmenů. Ti dokážou radistům prohánět faldy od rána do večera, to tedy ano! Taky už jsem to zažil. Ale tady? Klid a mír!" mnul si potěšené ruce. "Depeše jsou většinou služební, pro naše oficíry. Tak třeba ta, co jste jí měl kousek v ruce - ale ne abyste to někomu vyprávěl! Byla pro druhého důstojníka. Poručík Wulff. Neznáte? Moc dobrý námořník, výtečný. Ohromné zkušenosti na všech možných oceánech."

"Neříkejte! Vážně?" udržoval jsem užitečnou konverzaci.

"To si pište!" Krag se ke mně důvěrně naklonil. "Za války byl námořním poručíkem německého válečného loďstva.

Sloužil na torpédových člunech a potom dokonce na ponorkách. Má kila vyznamenání a metálů, aspoň to říká. Jak jsem řekl, šéfe, námořník jako břitva. A taky tak ostrý!"

"Ostrý? Jak to myslíte, pane Kragu?"

"Jak to myslím, tak to myslím. Až uvidíte na velitelském můstku nebo v jídelně hubeného dlouhána s tváří plnou jizev a s levou rukou, na které chybějí dva prsty, tak to je poručík Wulff. Já neříkám tak ani tak, ale k takovým zraněním člověk nepřijde třeba - třeba při koukání do stropu. A teď už, prosím vás, jděte!" Kraga přešel záchvat pohostinnosti, začal mě postrkovat ke dveřím.

"Ještě maličkost. Můžete odeslat telegram do Kodaně?"

"Jasně!" kývl Krag. Vytáhl formulář a naslinil inkoustovou tužku. "Diktujte! Slovo stojí - moment - aha, tady to je, asi čtvrt koruny. Tak raději stručně," radil.

"Tak tedy: doktor Stig Veibel, Dánsko-československá společnost Kodaň. Prosím obratem o laskavé sdělení všech dosažitelných úda-

jů o charakteru firmy Stureby a comp., Kobenhavn, dále o ..."

Krag odhodil tužku, až se zakutálela na podlahu, roztrhal formulář na malé kousky a ty schoval do kapsy stejnokroje.

"Ušetřím vám prachy, člověče. Žádná firma Stureby a comp. v Kodani neexistuje. Ale dejte si pozor, jestli jsem pro vás něco udělal, nechci se proto vézt v nějakém maléru. To ne! Na to nejsem stavěný - já mám dva kluky a nemocnou ženu, rozumíte? Čekají v Taarnby na mě, a ne na kus papíru o tom, jak jsem někde sjel do moře, zašitý v plachtě. Hleďte si teď svých věcí sám, já jsem udělal dost."

Otevřel dveře na palubu. Vedraly se kotouče mlhy a hejna sněhových vloček.

Mlčky jsem vyšel do nečasu. Pokud to bylo vůbec možné, vypadalo to venku ještě hůř než před chvílí. Zdálo se, že si všichni čerti smluvili svatbu zrovna nad severním Atlantikem.

Paluba byla pořád jako po vyměnění. Za mnou se v bílém šeru rýsovaly obrysy velitelského můstku a všelijakých nástaveb, které dovedou námořníci odborně a tradičně pojmenovat.

Shledával jsem v hlavě nitky myšlenek, abych mohl doktorce Medunové souvisle vylíčit, co jsem se právě od Kraga dozvěděl, ale zvlášť dobře se mi to nedařilo. Vítr hvízdal, korouhvička anemometru protivně vrzala a ke všemu se teď v pravidelných intervalech ozýval na přídí řev mlhové sirény. Znělo to jako projevy nelibosti hladového brontosaura. Kapesní radar asi objevil na blízku nějakou spolutrpičí loď.

Tak tedy: Stureby a comp. neexistuje, pan poručík Wulff sloužil řízením osudu nejen v nacistické maríně, ale dokonce na ponorkách, má zjizvený obličej, což může být jednak z války, jednak ovšem i ze studentských soubojů. Němci si na ně náramně potrpěli. Buršácké pivní spolky byly úplnou líhni nacistů.

Krag se asi dobře zná s doktorem Veibelem, a proto mě proti předpisům seznámil s telegramem pro Wulffa. Musel mu tedy přikládat nějaký význam, a ne zrovna malý. Byl postrašený až hrůza, div mě nakonec nevyhodil z telegrafní kabiny. Asi má o poručíku Wulffovi osobité a vyhraněné mínění. Odkud ví, že firma Stureby existuje jen ve fantazii odesílatele telegramu, nejvýš snad ještě na vanlonské poště, kde má schránku 476? Přece nenosí v hlavě adresář. Velká Kodaň má skoro půldruhého miliónu obyvatel, a všelijakých firem a firmiček, makléřství a jednatelství, agentur a zasilatelství tam bude jako máku. Že by se setkal s panem Sturebým už někdy dřív? Za okolností ne zrovna příjemných? Jak se o mně pan Stureby vůbec dozvěděl? Od United Shipping Company? To sotva, rozhodně by to neodpovídalo velmi diskrétnímu a korektnímu jednání všech slušných cestovních kanceláří, kterým nadmíru záleží na tom, aby se spokojení zákazníci vraceli. Sahá snad zdroj Sturebyho informací až do Prahy?

Pooděšel jsem po vratké palubě až k výklenku mezi dvěma nástavbami. Procházely tu asi roury ústředního topení nebo nějaké trubky z kotelny, dřevěné stěny příjemně hřály. Sníh tady skoro nepadal, koutek byl pěkně v závětrí. Hrál jsem do kapsy pro balíček cigaret a sehnul jsem se, abych si pod klopou kabátu zapálil. Ten drobný pohyb, nechci to přehánět, nevím, možná mi zachránil život. Rozhodně ušetřil lodnímu doktorovi pořádný kus práce.

Přes plamínek zapalovače jsem koutkem oka zahlédl, jak ke mně z mlhy něco letí, přímo na moji hlavu. James Bond, ba i staříčkový komisař Maigret by určitě bystře uskočili, jenomže já jsem docela obyčejný živáček, a tak jsem strnul jak solný sloup. Nabyl jsem schopnosti pohybu, teprve když už to bylo zbytečné, když mi totiž pár centimetrů nad skloněnou hlavou prolétl těžký železný hák. Prorazil prkennou stěnu a zůstal v ní třet. Jedna obzvlášť zlomyslná tříška si neodpustila tu schválnost a zabodla se mi pořádně do tváře. Za chvíli jsem měl kapesník plný krve.

Na palubě bylo pořád pusto a prázdno. Bůhví odkud ten hák přiletěl.

Chuť na kouření mě rázem přešla, s kapesníkem přitisknutým na krvácející tvář jsem se rozhořčeně vydal vynadat někomu na velitelském můstku. Vyšplhal jsem se po kluzkém železném žebříku až k zasklené kukani. Patron Sjogren tam byl, zrovna sel dobře bavil; rozkládal tlustýma rukama a šermoval neměně tlustým doutníkem v družném hovoru s vytáhlým lodním důstojníkem. Pokud jsem mohl zjistit, měl dotyčný důstojník všechny prsty a tvář bez jizev.

Když si mě za sklem povšiml, projevil kapitán neočekávanou čilost. V okamžiku odemkl posvátnou místnost a vtáhl mě dovnitř. Viděl jsem ho zblízka vlastně poprvé. Podobal se dobromyslnému mroži až k těm prošedivělým, od kouření zažloutlým vousům pod nosem.

"Človíčku, co se vám to stalo? Hej, Nils, zavolej doktora!" nařídil přes rameno důstojníkovi, pokukujícímu po mně zvědavě od radarové obrazovky. "Upadl jste?"

"Ne," opáčil jsem vztekle. Drobná, uslzená mroží očka na okamžik ztvrdla.

"Málem mě zabila nějaká pitomost z vaší lodi. Pojdte se na to laskavě podívat!"

Kapitán trošku odtáhl šátek, který jsem si držel na tváři, a s uspokojením oznámil Nilsovi, že během transportu k doktorovi patrně nezahynu. Na ošetřovnu mohu dojít po svých. Pak si navlékl gumový kabát, sahající skoro až na paty, a vykolébal se za mnou.

"Hele . . .," podivil se háku, zabořenému do prken, a dokonce ho ohmatal, jako by nevěřil vlastním očím. "To je davit!"

"Prosím?"

"Schwerkraftdavit, jeřáb. Ale hák je pořád přece zajištěný, hergot! Zatracená práce..." nadával rozsáhle a květnatě, jak se na mořského vlka sluší. "Pojďte, človíčku, podívám se na to!"

Podíval se. Schwerkraftdavit bylo, jak jsem zjistil, to veliké a železné na pravém boku Kerguelenu, co se s tím nakládaly do bezedného břicha lodi bedny, sudy a taky dvě nebo tři auta, která s sebou majitelé vlekli z Kodaně až do Grónska. Připadalo mi to trochu vý-střední.

Así v polovině jeřábu byla zasklená boudička pro obsluhu. Prázdná, to se ví. U dvířek do boudičky bylo mohutné železné oko, které si kapitán nedůvěřivě prohlížel. Zřejmě měl hák trčet tady místo ve stěně kabiny, ale klíčka zajišťovacího lana byla povolena a třepetala se ve větru.

"Zatracená práce!" funěl kapitán. "Já jim zvednu mandle, holomkům! Spolehněte se! Nějaký mamlas zapomněl prohlédnout dávit a ten špagátek," ukázal tlustým palcem na coulový provaz, „se holt rozvázal. Mno - človíčku .. Jak nemáte oči všude . . .," posteskl si, ale pak sledoval můj pohled na příčky žebříku, vedoucího k boudičce. Po stranách byly olepené mokřým sněhem; uprostřed ovšem bylo železo skoro holé a teprve se na něm znovu usazovaly čerstvé vločky. Za chvíli bude celý žebřík opět pod sněhem. Jenže teď bylo docela jasně vidět, že po něm před chvílíčkou někdo lezl!

Kapitán chvíli koukal, obloukem odhodil nedopalek doutníku do vln. Zasyčel v mlze a fujavici někde pod námi.

"Zatraceně ... Copak vás to napadá?" zafuněl. "Snad ne, že tam někdo lezl, aby to po vás hodil? Vždyť vás v té zatracené mlze nemohl vidět. To bych si vyprosil, pane! Zatracená mizerná práce! Maate!" zařval najednou.

Kde se vzal, tu se vzal, z mlhy vykryštalizoval hranatý námořník v gumáku.

"Přivažte ten hák! Poškození stěny vám pokladník v sobotu strhne a vy můžete honit toho halamu, co měl dneska službu. To je všechno. Krucinál, vlastně není! Ještě vám strhnu bolestné, jestli ho bude ten pán vymáhat. Nenechám se tahat po zatracených soudech a po pojišťovnách. Rozumíte?"

Maat zavřel něco v tom smyslu, že rozumí a že někomu natrhne faldy, a vydal se podle povoleného lana jeřábu za hákem. Ujistil jsem kapitána, že mu nebudu už tak dost těžký život ztěžovat pro takovou maličkost.

Pak mě něco napadlo.

"Poslyšte, kapitáne, kdepak je poručík Wulff?"

Kapitán překvapeně zamrkal.

"Kde by byl? Přece tady, na Kerguelenu!"

"Já vím. Ale myslím teď, zrovna teď."

"Teď? Zrovna teď? Človíčku..." Strčil mi nos do tváře, až mě ovanula směs nejrůznějších vůní. od silného tabáku k jakési bližší ne-určitelné lihovině. "Co vy si vlastně myslíte? Poručík Wulff ..." Kapitán zarazil ruce do kapes gumáku.

"Copak já vím, kde je teď poručík Wulff? A vy jste ten novinář z Československa, aha! Já už vím. Už mi nemusíte nic říkat.

United Shipping Company. Kgbenhavn-Godiháb. Turisté. Himlhergot!"

Otočil se na patě, odkolébál se zpátky k schwerkraftdavitu a ještě jednou prohlížel žebříček. Stopy už skoro zavalí sníh.

"Víte co?" změnil náhle téma hovoru. "Běžte za naším doktorem, zalepí vám tu tvář. Ten dávit bude až do Godthabu přivázaný. Spolehněte se! A..." Kapitán trošku zaváhal. Zadíval se mi asi tak do míst, kde odjakživa nosím játra.

"Nechodte zbytečně do mlhy. To není nic pro vás. Rozumíte? Zatracená práce!"

Bručel a huhlal, ještě když šplhal zpátky na můstek.

K Barbaře jsem vstoupil, ozdoben křížem leukoplasti na tváři. Vyprávěl jsem jí celou příhodu a podotkl jsem, že jsou mi v poslední době vzbouřenci Bounty ještě milejší než kdykoli jindy. Jejich vůdce Christian Fletcher měl kapitána Bligha nejen vysadit do člunu, ale taky ho měl napřed něčím praštit. Třeba hákem schwerkraftdavitu.

"Prosím vás, a proč?" zajímala se Barbara. Překonala kritické chvíle mořské nemoci a začala pomaloučku pookřívát. "Co jste čekal? Že kapitán Sjogren zatkne poručíka Wulffa a uvrhne ho v železech do podpalubí jenom pro nějaký telegram? Nebo snad za jeho udatnou službu na německých válečných lodích? Nebuďte blázen a raději zatelefonujte stewardovi, jestli by mi nepředhodil čaj a nějaké sušenky. Musím začít s jídlem sice pomalu, ale hned. Jinak zhynu hladu, prohlásila doktorka Medunová rezolutně.

"Výborně! To se vám zase jednou moc_povedlo," řekl jsem s hořkou Ironií a opatrně si pohládl náplast. "Vašeho spolupracovníka nějaký mizera málem přizabil, ale vy se samozřejmě zajímáte jen o kus toho žvance!"

"Na lačný žaludek mi to jaktěživo nemyslí," vymluvila se. "Ostatně kapitán byl přece docela prima, nebo ne?"

"Krucifix!" na to já. „mně se moc nezdálo."

"Ale zato mně se zdá. Docela moudře vám doporučil, abyste nechodil zbytečně do mlhy na palubu, a zaručil se, že až do Godthábu bude od davida ..."

"Davitu," opravil jsem ji.

"Jo, zrovna od něj bude pokoj. To vlastně znamená, že si bere na starost vaši bezpečnost. Copak to nechápete? Že nechá hák přivázat, to je snad samozřejmé. O tom by se s vámi vůbec nebavil. Horší je, že z naší králičí taktiky zbyly jen ubohé trosky. Profesor Howard, pan Stureby a comp., Krag, teď ještě i lajtnant Wulff - už nás pomalu zná celá severní polokoule."

"Vypadá to tak," mračil jsem se. "Takový králíček je nenápadný v trávě nebo na poli, ale když ho posadíte třeba na kulečnick? Špatně jsme si vybrali prostředí. Čechoslováci, a ke všemu turisté, na cestě do Grónska! To není králíček v trávě, to je mamut na kulečnicku!"

Přikývla a dodala:

"Tak objednáte mi aspoň ten čaj, než nás oddělají? Myšlenka na smrt s prázdným žaludkem mě totiž opravdu ničí."

Považoval jsem to sice za nečitelnost první třídy, ale co se dalo dělat? Objednal jsem čaj. Barbara sezobla dvě tři

sušenky a za chvíli s údivem zjistila, že by se už docela cítila na pořádnou večeři. Takže den skončil přece jen úspěšně. Pro ni.

Jan Mayen

"To je už Grónsko, kapitáne?" ptala se nedočkavě Barbara, nakloněná přes zábradlí tak výstředně, že málem přepadla do moře.

"Blbost," zabručel patron Sjogren, využívající slunného odpoledne k propagační procházce mezi turistickými poutníky. "To je zatracený Jan Mayen, madam. Do Scoresby sundu máme ještě kousek cesty. Krucifix!" "Čemu říkáte kousek cesty?" "Kousek cesty je kousek cesty. Asi tak čtyři stovky kilometrů. Jsme na půl cestě od Islandu, už se dočkáte. Ve Scoresby jsou zase zaplatřpánbu kavárny a vinmonopolet." Odmlčel se a pokračoval: "Zatracený život! Tady na Janu Mayenu jsou jenom skály a ptáci, co žerou ryby, a lišky, co zase žerou ptáky. A tři chlapi v norské meteorologické stanici, tamhle pod Wildbergem."

Mávl tlustou rukou ke smutnému, osaměle vypadajícímu uzlu skal a vysokých hor, trčících z oceánu.

"A co je to strašlivě modré až docela nahoře?" zajímal se růžolící pastor.

"Beerenberg, Weyprechtův ledovec. Nic pro vzdělané lidi, samý led. Tam už nejsou ani ty mizerné lišky."

"A co je tamhle? ... A tamhleto?" sesypalo se na kapitána krupobití otázek ze všech stran. První země na obzoru se stala vítaným námětem zábavy.

"Hora Františka Josefa, Fishburn Pie a Voringerův kráter. Tam prý ještě zbyly po sopkách horké solfatáry. Nevím, nikdy jsem tam nebyl. Taky proč, že? A teď, promiňte, musím zpátky na můstek. Tady to pořád fouká. Zatracený kus moře!"

"Přistaneme tady, kapitáne?" "To ani nejde. Ale chlapi ze stanice si jako vždycky přijedou pro čerstvou zeleninu a noviny a takové ty věci. Vidíte je? Už jedou ..." Skutečně. Od vzdáleného čedičového ostrova, připomínajícího náhrobek, plula černá tečka s ocáskem bílé pěny. Probíjela se vlnami, motorový člun.

"Ty názvy si Sjogren stejně všechny vymyslel," poznamenal jsem k doktorce Medunové. "Oblíbená zábava všech domorodců."

"Pořád proti němu něco máte," zastala se tlustého patrona Barbara. "Náhodou říká všechno docela správně, jenom ten Beerenberg se teď pro změnu jmenuje Hakluytova hora. Vypůjčila jsem si od pana Anděla námořní atlásek, takový šikovný, do kapsy. Od Justa Petha-se z Góty. V něm je všechno." "Proč, prosím vás?"

"Za prvé, abych pořádně využila hříšné peníze, když jsme je už do Jantar... ehm, do našeho výletu vrazili. A za druhé, protože Jan Mayen je náramně zajímavý. Kapitán přece mluvil o horkých pramenech, o solfatárech. Netrklo vás to?"

"Proč? Pil jsem něco takového už v Karlových Varech. Vřídlo neboli šprůdl. Taky je horké, a jak!"

"Moc kombinačních schopností zrovna nemáte," přeměřila si mě Barbara. Pokračovala šeptem: "To vás nenapadlo, že by zrovna tady mohla být Bobří hráz?! O hlavní podmínku, o teplo, by tu měli bobří postaráno. A klid je tu taky."

"Tak dost!" řekl jsem rázně. "Jednak mi nešuslejte do ucha, lechtá to. Jednak dost fantazírování! Jan Mayen nebyl nikdy obsazen Němci, nemohli si tady nic připravit. Meteorologická stanice je tu už hodně dlouho, protože ostrov za druhé světové války obsadili Britové zrovna ve chvíli, kdy se na to se vši parádou chystali nacisté. Zajíždějí sem z Grónska lovci lišek, mají tu dokonce chaty, ve kterých občas přezimují. Ti tři mládenci z norské stanice si po práci určitě taky přivydělávají lovem kozišin a šmejdi při tom po celém ostrově. A když mají pocit, že už ubohých lišek povražďili dost, jdou se docela jistě vykoupat k solfatárům. Jinde to na Mayenu totiž nejde. Tady by se, milá doktorco, neschovala ani myš. Za pár minut by ji někdo zákeřně zastřelil."

"Koukejme se, co vy všechno víte," řekla vyčítavě Barbara. "To jste se ke svým vědomostem nemohl přiznat už dřív?"

"Krucifix!" zaklel jsem jako patron Sjogren. "Nikdo se mě neptal..."

Člun zatím přirazil k boku Kerguelenu a tancoval na vysokém moři tak náramně, že se oba muži, jeden u kormidla a druhý na přídi, chvílemi ocitali skoro v úrovni naší paluby. Kuchař vystihl příznivý okamžik a vhodil do člunu několik balíků a krabic.

Muž u kormidla rozčileně cosi hulákal a mával rukama.

"Co je? Nějaké neštěstí?" zajímala se starostlivě Barbara.

"Nikoliv. Chce pivo. Už mu ho spouštějí tou potvorou, co mě mohla zabít."

Skutečně, schwerkraftdavít byl v činnosti, něžně a obezřetně spouštěl do člunu bednu s basami lahví. Vlastně by se lépe hodil lehký schwenkdavít, ale pro jednu jedinou bedýnku se přece nebude náš Kerguelen otáčet! Poskakující a gestikulující muž se rázem uklidnil a připevnil k háku jakési pouzdro. Motor znovu naskočil a člun se rozjel zpátky k ostrovu.

"Dobrá věc se podařila, pivo je naloděno a zapláceno, můžeme jet klidně dál," poznamenal jsem. Jenomže jsem se mýlil. Za chvíli se přikolébal patron Sjogren a jako zlotřilý intrikán na ochotnickém divadle mě koutkem úst vyzval, abych šel za ním. Šli jsme do jeho kajuty.

"Sakra . . .," řekl kapitán a prohledával si kapsy kabátu. "Dělejte, jak rozumíte, človíčku. Ale já jsem vám říkal, abyste se do mlhy raději nehrnul."

"Já vám nerozumím, patrone," podivil jsem se docela upřímně. "Mlha přece nebyla od té příhody s davitem. Teď je venku překrásně."

"Překrásně!... Ještě pár takových příhod, a nic mě tu neudrží, rozumíte? Já mám totiž, abyste věděl," popadl mě za knoflík a nemilosrdně s ním kroutil, "chalupu na Rold Skoy, kolem samé buky a duby a jilmu a takové ty . . . no . . . jo, vrby. V létě tam rostou křeme-ňáky jak pěst. A mám už taky plné zuby zatraceného Jana Mayena a ještě zatracenější práce s turisty, co jsou horší než mrňaví frackové. Je mi to zapotřebí, človíčku, hlídat všelijaké zatracené bláznů a ke všemu ještě dělat poslička lásky? Hergot, že bych si pořídil růžová křídýlka s brkama a luk?"

Spravedlivě rozhořčený kapitán konečně vystrachal v jedné z mnoha kapes obálku a vrazil mi ji pod nos. Adresa Kapitán Niels Ryberg Sjogren, Kerguelen D.D.S., pouze do vlastních rukou, důvěrné!, byla naprosto Jasná. Nechápal jsem, co mám s dopisem společného a proč si zrovna ze mě dělá patron hromosvod.

"Blbost," vysvětlil mi patron názorně. "To je totiž jen taková slupka, víme! Pod ní je zatracený dopis pro vás."

Uvnitř byla opravdu obálka s mým jménem a červeně podtrženou doložkou: Doručit Jen do rukou adresátovi! Osobně a diskrétně!

"Zatracená práce!" bublal Sjogren jak kotlík s čajem. "Copak jsem nějaká guvernanka? Osobně a diskrétně ... Nechcete to servírovat na stříbrném talíři?" úspěšně se uváděl do varu. "To se mi za pětadvacet let poctivě plavby mezi Kodaní a zatraceným Godthábem jaktěživ nestalo, človíčku... Ale to nic," uklidnil se najednou a jeho mroží očka chladně zablýskala. "Chci vás ještě jednou a naposledy varovat. Já nevím, co jste zač a co s kým máte. A jestli vůbec něco s někým máte. Ale rozhodně si vaše zatracené věci vyřídíte jinde. Ne na Ker-guelenu, pane, ne na Kerguelenu! Já mám důležitější starosti než tady dělat hlídacího čokla!"

"Nerozumím vám, kapitáne. Proč byste mě měl hlídat? Kvůli davitu? Já si už dávám pozor."

"To rád slyším," prohlásil smířlivě patron. "Víte, je o vás nějak moc velký zájem, človíčku. Nevezete v kufříku náhodou diamanty nebo heroin nebo nějaké jiné zatracené svinstvo? To nemají policajti v Grónsku rádi!"

"Co vás to napadlo?" zděsil jsem se.

"Himlhergot, to já nevím. Já jsem jenom už dvakrát načapal druhého strojníka u dveří vaší zatracené kajuty. Ve Scoresby dostane pár facek, knížku a půjde. Já chci mít svůj klid."

"Druhého strojníka? Ale vždyť ho vůbec neznám!"

"Já taky ne, člověče, já taky ne. Musel jsem ho přijmout na poslední chvíli v Kodaní, když se mi nevrátil Jorgen Christensen z horoucích pekel nebo kde se vlastně coural. On se ani nemohl vrátit. Ještě jsme to ani neotočili ve Skagerraku a už jsem se dočetl v Aalborg Stiftsidende, to je takový mřňavý plátek pro ten kraj, rozumíte, hodili mi ho ve Frederikshavnu na palubu, že starého Jorgena našli u trajektu s nožem v zádech. Zatracená věc! Christensen, který se nikdy nerval, chlap jako máslo, holubičí povaha. Na jeho místo přišel ten mizera ... " Sjogren si odplivl a po očku se na mě podíval. "Přivedl mi ho za ručičku poručík Wulff, tak to je."

Chtěl jsem ještě něco poznamenat, ale patron mě zarazil rázným pohybem tlusté ploutve.

"Koukejte, mě vůbec nezajímá, co si o tom myslíte. Já udělám, co se sluší a patří, to si pište. Davit zůstane přivázaný a ten druhý strojník hned ve Scoresby poletí. A vy si dopis přečtete tady, můžete ho pak spálit v kamínkách. Na moje revna to zatracené ústřední topení nestačí..." vysvětloval přítomnost šeredného železného bubínku s rourou, vyvedenou okénkem kabiny.

Roztrhl jsem dopis. Byl podepsán: profesor Howard. Díky jistým zkušenostem s telegramem jsem nepodleh omluvitelnému dojmu, že si se mnou koresponduje nebezpečný šílenec. Vybrané amerikanismy, jak se zdálo, měly být jakousi šifrou, skrývající alespoň částečně význam pro nezasvěceného a příliš všetečného čtenáře. Howard se snad od Martina Anděla dozvěděl, že Barbara dokonale ovládá nejen angličtinu, ale i americké slangy, a dosyta toho využíval. Vážený redaktore,

v obchodě jsou černí koně (dark horses.) Mám dojem, že kolem vás čenichají pavouci, musíme jim poslat chlapce (frend a boy). Bude mrtvým dřevem (deadwood), když dupnete na plyn (step on gas) a vypadnete s vlečňákem ve Sco. Budu čekat. Zavazadla zaparkujte (park) raději v lodi. Nedělejte opičí obchod (monkey business) - viz Stuttgart.

Za chvíli mi Barbara vysvětlila smysl, který jsem jenom tušil. Zněl přeložen do lidské řeči takto:

Vážený redaktore,

objevily se dosud neznámé veličiny. Mám dojem, že se o vás zajímají nacističtí agenti "Pavouci sítě", musíme je oklamat. Bude výhodné, když co nejrychleji opustíte i s dr. Medunovou loď ve Scoresby. Budu vás tam čekat. Zavazadla ponechte raději na lodi. Nedělejte hlouposti, vzpomeňte si na mé zkušenosti ve Stuttgartu.

Howard

Po prvním přečtení jsem dopis takhle nedešifroval, to se rozumí, ale že máme vystoupit už ve Scoresby a ne na západním pobřeží Grónska, v Godthábu, to jsem poznal. Naučil jsem se Howardovo surrealistické poselství nazpaměť a dopis putoval do ohně v kamínkách. Patron Sjogren mě při tom pozorně sledoval.

"Ještě něco chcete, človíčku? Nebo jsme už hotovi?"

"Ještě něco, kapitáne. Byl bych vám vděčný, kdybyste tomu syčákovi mohl dát knížku až kousek dál od Scoresby sundu. A čím dál, tím líp. Nejlíp až v Godthábu."

"Blbina!" zavrtěl patron rozhodně hlavou. „Toho mizeru si na palubě nenechám. Vyloučeno! Ostatně se divím, že se za něho přimlouváte zrovna vy."

"Mě můžete vypustit, kapitáne," podotkl jsem, "se mnou asi budete mít už od Scoresby po starostech ..." Málem jsem se kousl do jazyka. Ale co! Kapitán nám šel zřejmě na ruku a neměl v lásce ani Wulffa, ani zvědavého druhého strojníka. Teď ho ještě ke všemu neurčitě, ale s tím větší zuřivostí spojoval s nožem v zádech chudáka Christensena. Alespoň to tak vypadalo. A když už tak jako tak ví skoro celá severní polokoule, že jedeme s Barbarou do Grónska, a snad i to, proč tam jedeme ... Naše zmizení z lodi ve Scoresby by ovšem mělo být přece jenom provedeno pokud možno po anglicku.

"Takhle je to," zadumal se kapitán. "No, človíčku, asi víte, co máte udělat. Já vám do vašich zatracených záležitostí nos strkat nebudu. To ne, to Sjogren jaktěživ nedělal a na stará kolena už s tím nezačne. A to jako chcete jen tak... pffft...?" Patron naznačil nenapodobitelným pohybem ruky a hvízdavým zvukem zmizení.

"Ano. Zrovna takhle - pffft!" pokusil jsem se ho s nevelkým úspěchem napodobit. "A pokud možno nenápadně. Jak bychom to mohli sfouknout se zavazadly, kapitáne. Není jich moc. Čtyři kufříky."

"Vy chcete zmizet s tou blond slečinkou, že? No, proč ne. Cestu sice máte zaplacenou až do Godthábu, ale já vás držet

nebudu. Víte co, človíčku? Strčte si ty kufry zítra večer ke mně, já se o ně nějak postarám. Vylodíme je v bedně, a až Kerguelen odrazí, můžete je na molu popadnout a běžet."

"A co poručík Wulff? A druhý strojník?" zajímal jsem se ještě.

"Zatracená práce! Copak s nimi? ... Tak se mi zdá, že poručík Wulff bude mít službu v podpalubí u vykládání zboží, potom u přejímky. A mašina stejně zlobí, tak jí ten nový chlap, ten holomek druhý strojník bude muset dát v sundu do pořádku," zatvářil se blaženě, nadšený svým důvtipem.

"Díky, patrone."

Když jsem vyšel z kapitánovy kajuty na palubu, mizel už smutný ostrov Jan Mayen pod obzorem. Jen Hakluytova hora s Weyprechto-vým ledovcem svítila jako ohromný maják. Někde pod ní byli ptáci pronásledující ryby a lišky pronásledující ptáky a lidé pronásledující

líšky. A občas taky lidé pronásledující pro změnu jeden druhého.

Na moři ostře foukalo, zvedaly se ostré vlny, hřebeny připomínající ztuhlou sádru. Přitáhl jsem si zimomřivě límec kabátu těsněji ke krku a sešel do podpalubí. Byl čas pomalu začít s balením.

Tutaksimatyangelagut znamená nerozumíme

"V životě jsem nebyla tak hrozně zklamaná," poznamenala Barbara, pokud jí to dovolilo hopsání džípu mezi loužemi a bahnem na hlavní třídě Amdrupshavnu. "A taky jsem nikdy takhle nelitovala peněz. Tohleto má být Grónsko? Tohle jsou nezkažené děti přírody?" rozhořčeně mávala rukou k dřevěným domečkům nejsevernější osady východního Grónska.

Vzduch byl pěkně hutný a proleželý. Všude se totiž povalovaly hlavy a vnitřnosti tresek, na nichž hodovaly vypasené kočky. Nejvíce doktorku Medunovou urazil kráček u přístaviště, jak vejce podobný boudám na nebožce matějské pouti v Praze. Osmahlý "přírodní člověk" v teniskách a promaštěné americké čepici s polámaným štítkem a nápisem TIGER - THE BEST FOR YOUR TANK! se nám snažil lánanou angličtinou vnutit nejen mezinárodní turistické trpaslíky eskymáckého vzoru - tady to byly figurky tuleňů a mrožů -, ale dokonce i jabloneckou bižutérii, což Barbaru rozlítilo k nepříčetnosti. Naštěstí se nemohla u stánku zdržet. Hleděli jsme být co nejdřív z přístavu pryč a patron Sjogren, dobrá spolupracující duše, taky. Sotva Kerguelen vyložil-hromadu sudů a beden, naložil do objemného břicha svazky sušených tresek a balíky kožešin, převázaných dráty a opatřených plombami velikosti dlaně, přátelsky zahoukal a otočil se k Amdrupshavnu bachratým zadkem. Za chvíli se stal dětskou lodičkou, ztrácející se v lehkém oparu nad černou hladinou Atlantiku.

Profesora Howarda jsme našli bez nesnází. Čekal za rohem jediné a tím i největší zdejší výstavné budovy, bisingnarfiku, místního obchodu smíšeným zbožím. Seděl v nejkrásnějším automobilu asi tak v okruhu tisíce kilometrů, ovšem za předpokladu, že tenhle čtyřkolový klenot i kletba civilizace už pronikl i do Angmagssaliku, uprostřed cesty mezi Scoresbyho zálivem a nejjihnějším cípem Grónska, mysem Farvel.

Rozhořčení doktorky Medunové jsem zcela chápal. Místo malebných sněhových iglů stálo u mola na břehu Scoresby pár desítek pre-fabrikovaných dřevěných domečků, čistoty přinejmenším pochybné, dovezených z mateřského Dánska. Místo ušlechtilých divochů s harpunami a v tuleních šatech, vyšívaných korálky, se tu hemžili docela obyčejní dělníci, pohybující se bezedným blátem v gumovkách nebo na kolech, což byl vynikající výkon. Za domečky vykukovalo ze země několik chatrčí, skutečných iglů, postavených většinou z plochých kamenů, oplácaných hlinou. Místní obyvatel sice pokukovali se zájmem na kraslany, jak říkají bělochům, ale profesor Howard nás včas a důrazně varoval. Vidí v nás prý Američany, Tuluity, což vzniklo zkomoleninou anglického "do you?", a jejich zájem je podnícen výhradně očekáváním velkého obchodu. Pojetuci!

Danskis v Amdrupshavnu momentálně nebyli, správní úředník a lékař zrovna objížděli eskymácké rody, usídlené v okolí, ale profesor Howard už prozíravě předem zajistil dvě docela slušné místnůstky v prvním a zároveň posledním patře bisingnarfiku, přímo nad kanceláři

Kerguelen už dávno zmizel, ani Wulff, ani druhý strojník nevystoupili. Oznámil jsem to s uspokojením profesoru Howardovi, zahalenému v celé kolekci šál, a dokonce i některých částí eskymáckého kraslíku, kalhot z medvědí kůže z chlupy navrch. Přímou obdivuhodně se nehodily k jeho trošku ptačímu a ryze vědeckému obličejí a k jeho nablýskaným brejličkám. Mluvili jsme bez obav. Ulipalik, místní nezkažené dítě přírody a kromě toho šofér džípu, neuměl ani slovo anglicky a rozuměl i málo dánsky. Podle profesora Howarda prý rozděloval lidi jen na kalatdloky čili eskymáky a na krasluny, čili všechny ostatní. Jinak se pyšnil obsáhlým vzděláním. Z kapsy kožené bundy mu okázale čouhal otrhaný výtisk místních eskymáckých novin s nesnadným názvem Atuagagliutit. Barbara si toho rázem všimla a vyjádřila se o podobných jazykolamech značně skepticky. Nedovede si prý představit, že by přišla k novinovému stánku a chtěla Atuagagliutit. Než by to ze sebe vymáčkla, vyšlo by už dávno další číslo.

"Copak Atuagagliutit," řekl profesor Howard. "My goodness! Vzal jsem si s sebou anglo-eskymácký slovník svého přítele Arthura Thiberta, můžete se pokochat. Eskymáci vkládají jedno slovo do druhého, takže vznikají úplně tasemnice."

Stáhl si rukavici a otevřel silný, notně ohmataný špalíček.

"Běžná eskymácká slova, jakýsi soupis nejvšednější konverzace pro turisty. Nerozumíme se řecké tutaksimatyangelagut. Úplněk, to je úplná hrůza. Ahningark suahadelkukahjo! Číslovky jsem vzdal, lepší je ukazovat na prstech. Tak třeba jedenáct lze nejjednodušším způsobem říci arkanek imalunit isigkanek. Báječné!"

Já chci domů," řekla Barbara. "Je tu zima a ty tresky hrozně smrdí. Navíc eskymáctina, to je trochu moc."

Kolem přístavu ležel ještě sníh, nahlodaný v teplých větrech. Jen tu a tam se draly na povrch plochy písku a omšelé balvany, chránící trsy suché loňské trávy. Na cestách čvachtalo lepkavé bláto a zurčely stružky vody, ale na dosah ruky za posledními domky a hliněnými iglů už olizoval osadu jazyk špinavě hnědého ledovce. Fičel odtamtud mrazivý

chlad. Kupodivu pár set metrů dál na pobřeží poskakoval s opičí obratností několik desítek žen a dětí, mávajících síťkami na motýly.

Chvilí jsem se tomu divil. Sběratelé motýlů bývají většinou samotáři, a kromě toho jsem nepředpokládal takový zájem zrovna u Eskymáků. A potom, představa motýla na šedesáté deváté rovnoběžce v tomto nečase mi už vůbec nešla na rozum. Ale to jsem si už všiml pronikavého pištění a rozeznal jsem spousty černých teček, hemžících se ve vzduchu nad pobřežními skalisky. Žádní motýli! Byli to drobní ptáčci, eskymácky kiviak, které lovila většina obyvatel vesnice z důvodů zcela prostých, jako doplněk zdejší nepříliš pestré stravy.

"Fuj," komentovala jejich počínání doktorka Medunová. "To si pečou?"

Profesor Howard zavrtěl hlavou.

"Nepečou, madame ... Z nouze o jiné maso, protože celou zimu je tu k maní jediné maso polární lišky, a to je prý značně špatné, nakládají s těmi ptáčky poněkud jinak."

"Tak je vaří?"

"Ani to ne ... Zavážou je do pytlů z tulení kůže, se vším všudy, tedy i s peřím, a tam je nechají, až všechno uvnitř zkvasí. A teprve pak jim to chutná."

Barbara polkla naprázdno.

"Pár dní to tu snad vydržíme, profesore," řekla sklesle.

"Doufám, doufám ...," pokyvoval Howard hlavou, ale moc optimisticky zrovna nevypadal. "Tady je rok velmi krátký, myslím to období roku, kdy se dá vůbec něco podnikat. Přijeli jste právě včas."

Posunul si brejličky na čelo a profesorsky předčítal ze slovníku.

"Sekiliniak to znamená - slunce se objevuje, čili únor. Duben je arkažuerssuak, slunce hřeje. Květen se řekne agpaliarsuut tikitarfiat, tedy ptáci se vracejí. A hned v červnu snášejí vejce, což je obsahem názvu tohoto měsíce, tingmissat erniviat. Srpen je ivnanit aorsar-nialertarfiat."

Barbara se pokřížovala v posvátné hrůze.

"Ano, je to snad trochu dlouhé a těžko se to vyslovuje," dokončil profesor. "Znamená to: nově vylíhnutí ptáci odlétají na jih. A září je talsit sikutat, neboť jezera zamrzají. Tma, zima, konec."

"Do září tu určitě nebudu, profesore. Můj šéfredaktor by vyletěl z kůže," prohlásil jsem kategoricky a vystoupil z džípu. Byli jsme před bismgnarfikem, kde Ulipalik zabrzdil a hrdě se rozhlížel, jestli všichni okolní kalatdlokové slyšeli bravurní zakvílení pneumatik. Slyšeli a po zásluze ocenili, šofěři jsou zřejmě stejní na celém světě.

"Uatsik, počkejte chvíli," řekl Howard dítěti přírody Ulipalikovi. "Ještě někam možná pojedeme."

"Mammarei, prima!" rozzářil Ulipalik široký obličej s rošťáckýma černýma očima. "Senang, tatse. Bud'te zdrav, doktore!"

Otřeli jsme si z bot bláto a sníž a vešli do dveří. Uvnitř to zavonělo obchodem smíšeným zbožím. Byl zde uložen bohatý polárnický sortiment, lovecké pušky a harpuny, dlouhé nože na stahování tuleních kůží, balíky kožešin, připravených k odeslání, hromady bedniček s vyceněnými zuby pérových pastí. Z příšeří se vybatolil tlustý Eskymák v manšestrových kalhotách a hrubě pleteném svetru. - "Pozor, mluví anglicky," zašeptal profesor Howard. A představil nám našeho pana domácího a zároveň navirtoka, obchodvedoucího. Po správním úředníkovi byl nejdůležitější osobou celé obce. Hrdě nesl jméno Sauninguak.

"Senang!" rozzářil se pan obchodvedoucí jako sluníčko. "Agssuut, pojd'te rychle do tepla. Amassa mamakpa? Všechno v pořádku?"

"Soo, děkuji. Mamakpa!" ujistil ho Howard a ukázal nám komůrky, kde jsme měli bydlet.

Navirtoft nás potěšil radostnou zprávou, že nás určitě navštíví, což zní eskymácky kupodivu stručně: pollartapunga. A odšoural se na revmatismem zkroucených nohách zpátky do krámu. Bylo tam zima jako v hladomorně, ale s tím se bohužel nedalo nic dělat. Dánská vláda po nesčetných špatných zkušenostech s požáry zakázala v prodejnách bisignarfiků topit. Eskymáci jsou jako děti, a hry s ohněm poblíž krabic se střelivem, kožešin a barelů s petrolejem, to všechno v dřevěných domcích, znamenají vážné nebezpečí. Zvláště když se zde voda vyskytuje osm měsíců v roce jen v tuhém skupenství, jako led a sníž.

V našich komůrkách ovšem vesele praskala litinová kamínka, živená uhlím. Z Polska, jak poznamenal profesor Howard.

Výzdoba prozrazovala podnikavost ctihodného pana Sainguaka. Ze stěn se na nás šklebily fotografie herců a zpěváků, vystříhané z Politiken, z Liju a ze Sternu. Dokonce i skupinový snímek Beatles, oblečených v jakési fantastické variaci na vojenský stejnokroj. Na skříních stály květované hrnečky, na stole byla petrolejová lampa. Postele vypadaly docela slušně a byly vysoko zastlané peřinami v modrobíle pruhovaných povlácích.

Zasedli jsme v pánském pokoji k válečné poradě.

"Tak především, profesore," zahájil jsem, "proč jste sem vůbec přišel? Doufám, že vás o naší cestě do Grónska vyzuměl Martin Anděl."

"Kdo? ... To jméno jsem nikdy neslyšel. Nějaký váš přítel? ... Hned po návratu do Států jsem se shodou okolností dostal do zvláštní situace -, ale o tom vám budu vyprávět až jindy. Je to trochu dlouhá historie. Zkrátka, rozhodl jsem se, že začnu tam, kde jsem tenkrát ve Stuttgartu z opatrnosti skončil. Měl jsem k tomu výborné důvody, přátelé ..." profesor Howard si naučeným pohybem sundal z nosu brejličky, kriticky je proti maličkému oknu prohlédl a začal je usilovně leštit.

"Well... Protože je možné, že řešení nebo alespoň kus řešení je u vás v Československu, chtěl jsem se s vámi spojit.

Požádal jsem o tuto laskavost dopisem pana - jak se jen jmenuje? ... No, vždyť víte, ten redaktor českého kosmonautického časopisu. Byl také na kongresu v Praze."

"Kolegu Tikovského!" pochopil jsem.

"That's right, Tejkofsky. Myslím, že moji žádost předal vaší redakci."

"Zaplat' pánbůh, všechno je jasné!" vyskočil jsem, ale rychle si zase sedl a třel bolavé místo na temeni. Strop byl pro moji postavu přece jen trochu nízký. "Franta Vobr napsal našemu příteli Andělovi, rozumíte, Barbaro? Martin pak řekl o mé cestě Frantovi, Franta Tikovskému a Tikovský profesorovi Howardovi. Bylo to tak?"

"Vím já?" dokončil Howard leštění okulárů. "Snad trochu složitější, nikdo totiž přesně nevěděl, kterou lodí do Grónska cestujete."

"To je možné, pane profesore," podotkla Barbara. "Zdrželi jsme se tři dny v Kodani, chtěli jsme se poradit s panem doktorem Vei-belem."

"Right!" kývl profesor Howard. "Něco takového jsem předpokládal, ale jen předpoklad mi nebyl nic platný. Musel jsem se spojit s kolegou Ivingem z Danmarks Tekniske Hojskole, který nechal pár hodin odpočívat ty své elektrické mašinky a oběhl cestovní kanceláře. Našel vaše jména v seznamu cestujících Kerguelenu."

Profesor Howard udělal pohyb, jako by si chtěl znovu sejmout brýle a podrobit je další očištění.

"Chtěl jsem se pak s vámi spojit písemně. Netušil jsem, že se s vámi sejdu."

Úplně jsme oněmli. Howard si toho povšiml.

"Lituji, jestli jsem vás zklamal. Z Chicaga, kde zrovna na čas působím, je do Grónska daleko. Sedm tisíc kilometrů."

Jestliže jsem nakonec přece jen tady, je to zásluha tak velkého štěstí a tak velké náhody, že si víc ani nelze přát. Kolega Iving mi totiž, hned jak objevil vaše jména na listě Kerguelenu, telefonoval všechna jména ze seznamu cestujících, nebylo jich mnoho."

"Asi patnáct," podotkl jsem.

"Sedmnáct," opravil mě Howard. "Jako poslední byl dodatečně připsán doktor Josef Menzel, psychiatr. Zdá se, že přiletěl do Kodaně letadlem."

"Jak vypadal?" zajímala se doktorka Medunová. "Velký, malý, tlustý, tenký? Fešák? ... Tak s námi jel psychiatr?"

"Bohužel, popisem nemohu sloužit, madame," řekl Howard. "Ale jméno toho člověka mi něco připomínalo, musel jsem dlouho vzpomínat. Měl jsem přítom nepříjemný pocit, až mě konečně pomohli přátelé. Josef Menzel, tak se jmenoval člověk, který měl kdysi něco společného s nacistickým plánem euthanasie. Zabíjení nepohodlných osob, které byly označeny za duševně choré. Všichni takto nemocní měli být prostě zlikvidováni, aby neujídali zdravým chleba, a jak nacisté říkali, aby nekazili čistou rasu. Podrobnosti o tom shromáždila izraelská služba Makkabi. Simon Wiesenthal, který s ní spolupracuje, se pokoušel dostat Menzela na listinu válečných zločinců. Tenhle pán byl ovšem tak chytrý, že se včas odklidil k méně šibeničnímu oboru, stal se odborným poradcem supertajného německého raketového výzkumu. O těch věcech vím zase já! Nejspíš si teď myslíte: psychiatr v raketovém výzkumu? Nesmysl! Ale to je omyl, dear friends. Němci stavěli použitelná raketová letadla, Me 203, a snad ještě další prototypy, se kterými prý koncem války překonávali zvukovou bariéru. Taková rychlost je pro nepřipravené a nezkušené piloty velkou duševní a fyzickou zátěží, nehledě na to, že havárie pokusných strojů byly na denním pořádku. Pekelná vajíčka, jak se podle tvaru raketovým messerschmidům říkalo, v sobě měla místo žlutku s bílkem prudce výbušné pohonné hmoty a explodovala jako granáty. Každou chvíli. Při startu, při přistání a někdy bez zřejmých příčin i za letu. Piloti speciální letky 200, kteří je zalétávali, jim říkali létající rakve. Psychiatr byl tedy na místě, zvláště když se pak zřizovala letka sebevrahů. Měli pilotovat fídelné střely V-1 a V-2. Damned fools, zatracení blázni! Jenže ..."

Aniž jsem Howarda přerušil, šel jsem po špičkách ke dveřím. Když jsem je prudce otevřel, vletěl dovnitř po hlavě navrtok Sauninguaak. Vteřinku vypadal jako právě vyoraná myš, ale hned roztáhl obličej do měsíčního úsměvu.

"Otokratsopujga, promiňte! Nechcete čaj? Opravdu ne? Alyornarato, není možné ... Ale jak si přejete, senang!" Rozzářeně zmizel.

Barbara se právě chtěla spravedlivě rozhořčit, ale profesor Howard ji zavčas předešel. "Don't be angry, jsou hrozně zvědaví, to jsem už poznal. Ostatně, i kdyby nás byl poslouchal, nevdá. Myslím, že už stejně všechno ..."

"Ví celá severní polokoule," neodpustil jsem si doplnit.

"Beg your pardon," pozdvihl pan profesor udiveně obočí. "Promiňte, nerozumím."

"Nic, nic. To je jen takové naše zaříkávadlo. Pokračujte, prosím."

"Well. Jenže ten Menzel nebyl u letky 200. Na tři válečné roky zmizel tak dokonale, jako by se nad ním slehla země."

Domnívám se, že pracoval v nejtajnějším výzkumu, kde se mimo jiné zajímali o Coandův princip. Tam, kde až do svého rozchodu s fašisty pracoval i Burghard Heim. Pamatujete se přece."

..Ovšem, bezruký slepý fyzik. Dynabarické a kontrabarické mezopole," vylovil jsem ruče z paměti.

"Po válce uveřejnil doktor Menzel několik celkem nevalných odborných prací z oblasti psychóz a stresových neuróz, to jsou nervová onemocnění z duševního přetížení. Já sám samozřejmě nemohu posoudit, jestli ty práce byly opravdu špatné, ale pokud jsem slyšel, shodli se na tom odborníci dotyčných oborů se vzácnou jednomyslností. Potom Menzel zase někam zmizel, snad pro jistotu a v souvislosti s jeho minulými hříchy, myslím tím plán euthanasie. Znovu se vynořil až roku tisíc devět set padesát dva."

"Opravdu?" poznamenal jsem zdvořile, abych vůbec něco řekl. Zatím jsem z poněkud zdoluhavého Howardova vyprávění moc nezmoudřel.

"Ano. Byl to totiž právě doktor Menzel, kdo toho roku dostal fyzika Burgharda Heima do uzavřeného psychiatrického ústavu. A, byl i jeho ošetřujícím lékařem! Možná že on způsobil ten zázrak, když Heimovi znovu narostly obě ruce."

That's all."

Nůž v pavoučí síti

"Tohle všechno musíte jednou vyprávět svým dětičkám. A když nebudou usedavě plakat, jak hrozně tatíček zkusil a co všechno se mu mohlo stát, seřeže je," radila mi Barbara. "Člověče redaktorská, vždyť po vás na mňhavém Kerguelenu šli rukou společnou a nerozdílnou hned tři raubíři! Poručík Wulff, strojník a slovutný doktor Menzel!"

Trochu křečovitě jsem se zasmál. Vzpomněl jsem si na Toplitzské jezero, na Rommelův poklad, na vraždy v Proprianu. "Pan redaktor měl štěstí," poznamenal profesor Howard, když jsme mu značně nesouvisle a společnými silami vylíčili, co všechno se zběhlo na lodi. "Ti tři raubíři, jak jste se ráčila vyjádřit, madame, ovšem nepostupovali rukou společnou a nerozdílnou. Právě naopak! V nejlepším případě o sobě vůbec nevěděli, spíš si však myslím, že pracovali proti sobě. Možná ještě usilovněji než tady proti panu redaktorovi."

"Jak to?" podivila se Barbara.

"Dokazuje to přece ten telegram," vysvětloval Howard trpělivě. "Podle toho, co jste mi řekli, obsahoval upřesňující informace pro poručíka Wulffa a jeho komplice, druhého strojníka. Naproti tomu Menzel měl přesné instrukce už v kapse. To myslím obrazně, samozřejmě. Je to zatím všechno značně zamotané, ale doporučuji následující pracovní domněnku: poručík Wulff, bývalý důstojník bývalé nacistické maríny, byl nejspíš zasvěcen do Donitzova plánu odsunout některé zvláště významné nacistické veličiny na předem připravená a bezpečná místa. Zkrátka do Bobří hráze, jak tomu říkáte. Proto také nastoupil na poněkud ponižující službu na turistické lodi, ačkoli by ho v západoněmeckém válečném námořnictvu patrně přijali s otevřenou náručí. Snad pracuje jako spojka podzemní nacistické centrály se základnou v Grónsku, jestli tam ovšem vůbec nějaká je. Snad obstarává přísun nezbytných potravin a ostatních potřeb pro Bobří hráz prostřednictvím řetězu dalších agentů. Víte, já myslím, že na nějaké naprosté odloučení od světa nelze myslet, hrát si na Robinsona je dnes nesmysl. That's nonsense."

"Souhlasím, profesore," přikývl jsem. "A co dál?"

"Poručík Wulff, zapojený patrně do pavoucí sítě kontrašpionážních agentů bývalého abwehru admirála Canarise, dostal z Prahy zprávu, že jste se vyptával na onu tajuplnou projekční kancelář v Avii. Navíc se stýkáte s bývalým důstojníkem československé zpravodajské služby. A nakonec odjízďte na dovolenou zrovna do Grónska. Není to údajů víc než dost?"

"Mohli se toho dovědět ještě mnohem víc," poznamenala přemítavě Barbara. "O doktoru Salzovi, který má patrně jedinou existující písemnou zprávu o Bobří hrázi. O jízdách za dědousem z Avie, o cestě do Krkonoš na Zlaté návrší, a taky o styku s vámi, pane profesore."

"Určitě máte pravdu, madame," připustil Howard. "I am sorry. Netušil jsem, že bych mohl být ještě po tolika letech sledován... Nu, co se stalo, stalo se ... Wulff patrně dostal příkaz, aby vás zlikvidoval za každou cenu. Sám nechtěl riskovat, a proto si vzal na pomoc nůž."

"Nůž?" podivila se Barbara. "Byl to přece hák..."

"Promiňte, neznáte hantýrku chicagských gangsterů. Nůž je odborný výraz z podsvětí a znamená profesionálního vraha, který za peníze odklidí určenou oběť. Myslím, že tím nožem měl být druhý strojník. Aby mohl vůbec vstoupit na palubu Kerguelenu, musel nejdřív odklidit svého předchůdce. Pak měla přijít na řadu cílová oběť, pan redaktor. A ještě jedna zajímavost. Profesionál se vždycky snaží zabít tak, aby to vypadalo jako nehoda. Volí zbraň odpovídající danému prostředí. Na lodi to měl být hák, který se uvolnil..."

"Ale co když si s tím hákem hrál Menzel?" namítla Barbara.

"To nemyslím ..., " přemýšlel chvíli Howard. "Kde by vzal psychiatr námořnické zkušenosti? V úvahu přicházejí druhý strojník nebo sám Wulff. Menzel je intelektuál a podle mého názoru měl redaktora a vás, madame, jen sledovat. Třeba i kontroluje činnost Wulffa, takové věci se v tajných službách dělávají. Ale zbývá v pavoucí síti tolik lidí, aby jimi mohli nacisté takhle mrhat? Řekl jsem pavoucí síť, sorry, to je omyl! Menzel určitě nepatří k těm organizacím jako Wulff, spíše ho řídí nějaký pohrobek sicherheitsdienstu, Hitlerovy tajné služby. Kdysi ji organizoval neblaze známý Heydrich. I v době největších německých úspěchů se abwehr a sicherheitsdienst milovaly jako pes a kočka. Že by se to po pádu Německa změnilo? Pochybuji."

"Nezlobte se, profesore," vložil jsem se do hovoru, který mi byl dosti nepříjemný, "ale já pořád nevím, proč by mě měl Menzel sledovat."

"Ale to je přece nejjednodušší a nejpravděpodobnější z celé mé domněnky, i když má jinak moc slabín. Menzel se chtěl prostě dovědět, kde je Bobří hráz! Kde jsou poklady, které by umožnily financovat síť jeho organizace na dlouhou dobu dopředu! To je snad přirozené, isn't it? A jestli chcete nádavkem trochu fantazie, prosím. Menzel se vydal hledat Hitlera, kterého z Berlína odvezla a pro případné použití v budoucnosti ukryla v záloze konkurence. Tedy abwehr!" Chvilí jsme všichni mlčeli. Potom Barbara zabručela něco v tom smyslu, že by se s Hitlerem mělo před použitím řádně zatřepat, a nahlas řekla:

"Nezlobte se na mě, profesore, proč si raději nedáte pokoj? Sypete nám tady z rukávu všechno možné i nemožné o nacistech a přitom jste na ně už jednou málem doplatil životem."

Howard potřetí sňal brýle. Tentokrát je čistil mimořádně dlouho.

"Nemohu přestat, madame, i když jsem se spokojil řadu let jen ryze teoretickými úvahami. Předpokládám, že mám už dávno záznam v kartotéce podzemní nacistické organizace, která odstranila nebo ještě spíše unesla Burgharda Heima. Kdysi jsem toho nechal, protože jsem věděl, že nemá smysl pokoušet se o samostatné akce. Ale teď jsme skupina, tím se mnohé mění. Ovšem ne zas natolik velká a vyzbrojená takovým technickým aparátem, abychom mohli uspět."

"Trochu přeháníte, profesore," řekl jsem snad ostřeji, než jsem měl v úmyslu. Barbara se na mě překvapeně podívala, ale neřekla ani slovo. "Podle vašeho názoru tedy nemáme žádnou naději a měli bychom sbalit fidlátka? Nazvěme to pravým jménem: utéct! Simon Wiesenthal, který od pětáctýřicátého roku nedělá nic jiného, než že honí nacistické válečné zločince a má už skalpy i takových prominentů jako Eichmanna nebo Sonnenberga, vrahů Anny Frankové Rajakovice a Silberbauera, ten by pak podle vás musel utíkat v jednom kuse. Nezlobte se, máte velké oči. Máte je rozšířené strachem."

Profesor se neurazil, jen se smutně usmál.

"Však taky Wiesenthal stále utíká, musí měnit bydliště, aby unikl pronásledovatelům. Mají zatraceně velké finanční

prostředky! Podporují je velcí průmyslníci. Wiesenthal, odkázaný jen na dobrovolné příspěvky a na pomoc izraelského Mossadu, pořídil seznam dobročinných dárců. Překvapil byste se, redaktore ..."

Howard vytáhl zápisník a začal své tvrzení dokladat.

"Zvláštní komise zjistila, že bývalí nacisté mají k dispozici poklady Říšské banky a jiných fondů, úměrně menších a méně známých. Prokazatelně existuje tajná organizace

Šest hvězd, opět bývalí nacisté, která řadu let dostává pravidelné podpory od - a teď se podržte: pětaticeti podniků v Turecku, padesáti osmi v Portugalsku, devadesáti osmi v Chile, dvanácti ve Španělsku a dvou set třiceti pěti v Argentině. Podrobné informace? Dokonce byly uveřejněny v časopise Manchete v Rio de Janeiru, roku 1967, a v sovětském Za rubežom. Téhož roku ... Nejsem z těch, kteří tvrdí, že peníze rozhodují o všem, ale jsem dalek toho, abych jejich sílu podceňoval. Už tisíc dolarů může zlomit charakter leckterého člověka, natož když jsou to milióny."

"To je neuvěřitelné ..., " špitla Barbara. "Pak ovšem..."

Ted' už zaváhala i ona. Musel jsem zasáhnout do věci co nejostřeji.

"Budiž, to jsou fakta. Ale proti nim stojí jiná fakta, neméně pádná, podle mého názoru ještě silnější než peníze.

Například Simon Wiesenthal. Má k dispozici neomezený počet odhodlaných mladých lidí, jejichž matky, otcové a sourozenci zahynuli v nacistických vyhlazovacích táborech. Jejich touha po spravedlivé odplatě nikdy nevyhasne. A to je síla morální, neporazitelná."

Howard mlčky roztáhl ruce, jako by chtěl říci, že tohle uznává.

"Vím to," pravil poněkud sklesle. "A to je taky jediná věc, která mě žene stále vpřed, i když vlastně nechci. Přiznávám, že se leckdy bojím. Dokonce jsem toho na dlouhý čas nechal, vlastně až do pražské rozmluvy s vámi, redaktore. A zas bych toho nechal, určitě, nebýt ... Zkrátka, zapletl jsem se do celé té věci až moc, nelze ustoupit. Snad by to už ani nemělo smysl. Ted' už ne. Jsme v tom všichni stejně, a budeme v tom ještě víc, docela určitě a brzy. Nemáme moc času. Všechno vám příležitostně vysvětlím, je to delší vyprávění o kopci Vintén, o panu Clayovi..."

Najednou se rozveselil, až příliš prudce a podezřele. Jako by v sobě něco násilím potlačoval.

„O Cassiu Clayovi alias Černém bombardáku?" projevila jsem zájem a zároveň se blýskl sportovními znalostmi.

"Ne, chraň bůh! O Clayovi Trowbrodovi z Oklahomy, ale na to nyní opravdu nemáme čas. A taky to teď není důležité. Především musíme zhodnotit situaci: chtěli jste jet až do Godthábu a já jsem vám to překazil. Věřte, měl jsem dobré důvody."

"Výtečné!" potvrdil jsem a pohladil si nenápadně ustaranou hlavu, kterou o vlásek minul hák schwerkraftdavitu.

"Godtháb, škoda," zamyslel se Howard. "Snad by tam opravdu bylo možné získat nějaké informace, nějaké nitky, vedoucí k Bobří hrázi. Pravděpodobnost sice není velká, ale stojí za zkoušku. Celé západní pobřeží je otazníkem, pohybovaly se tam německé výpravy těsně před druhou světovou válkou. Podnebí je tam snesitelnější než tady na východě, zvláště v nejsevernějších částech. Od Amtrupshavnu

až k Pearyho zemi už není ani jediná stálá osada, potlouká se tu jen pár skupinek kočovných Eskymáků."

"Ani se jim moc nedivím, že odmítají civilizaci," suše poznamenala Barbara. "A kromě toho má jihozápadní Grónsko, panečku, nějakou tradici! Osady Vikingů bývaly zrovna tam, viz Sága o Rudém Erikovi a Sága o Thorfídovi a Gudridě. Žádné báchorky, ale prababičky cestopisů. Rudý Erik, grónský náčelník, se pořád pral se skralingy, jak říkali tenkrát Eskymákům a Indiánům, a ve volných chvílích založil celou hromadu dvorců na severozápad od mysu Farvel a kolem dnešního Godthábu."

"Ano, madame, to je sice argument pro, ale bohužel také proti," poznamenal zdvořile profesor Howard. "Mluvil-li velkoadmirál Donitz o úkrytu, který nemůže být objeven, pak měl docela jistě na mysli nějakou skrýš v neobydlené krajině. A tu bychom na západním pobřeží Grónska od mysu Farvel až k Urale a ještě výš, k nejsevernější vesnici světa, k Etanu, marně hledali. Prostudoval jsem si to doma. Pravda, na sever od Etahu je v Inglefieldově zemi ještě kus pobřeží bez ledovce, ale tam zajíždějí Eskymáci na pravidelný letní lov a prošmejdí kdejakou píď krajiny."

"Jako na Mayenu ..., " poznamenala moudře Barbara, aniž uvedla, odkud tuhle informaci má.

"Maybe, nevím. Ale ať už je tomu tak nebo tak, odmítám clo Godthábu pospíchat. Ono by to asi ani nešlo, lodě tam zajíždějí velmi zřídka. A ještě něco, redaktore. Pokud ještě hledáte létající nacistické talíře, tak v západním Grónsku určitě nejsou."

"Proč?"

"Operace Blue Jay, sojka. Vy jste o tom nečetl? Vlastně se ani nedivím. Bylo to v době korejské války, svět měl tehdy jiné starosti. Tableta akce přivedla do západního Grónska tisíce amerických vojáků a odborníků. V Thule vzniklo celé nové město, rozjezdové plochy, hangáry, sídliště, obchody PEX, zkrátka letecká základna se vším všudy. A samozřejmě taky řetěz radarů, namířených do všech směrů. Těm by určitě neuniklo nic, co létá ve vzduchu a nemá peří. Od dvaapadesátého roku, kdy to v Thule začalo, se nad západním a severním Grónskem nic výstředního neobjevilo. Na to vezměte jed."

"Co té vaší sojce říkali Eskymáci?" jízlivě podotkla Barbara.

"Excuse me, madame, promiňte. Ale to nebyla moje sojka, mám na zřizování amerických základen na území cizích států svůj názor."

Chvilí jsme mlčeli.

"Dobrá, když tedy nepojedeme do Godthábu, máme se snad vrátit domů?" namítl jsem.

"Určitě ne! For God's saké! Proto jsem přece nepřiletěl až z Chicaga!" protestoval Howard. "Chtěl jsem vás jen upozornit na východní, vlastně severovýchodní pobřeží. A zvláště naléhavě na Pearyho zemi. Je skoro úplně neprozkoumaná, fjordy jsou zakresleny do map velmi přibližně a ledabyle, leckteré vůbec ne, ačkoli na Heilprinově zemi, jenom pět set kilometrů jižně od mysu Morrise Jesupa, bývá každé léto meteorologická stanice. Podívejte se sami."

Profesor vytáhl mnohokrát překládaný a vetčný sektor mapy, označené US/ARMY - SECRET, a rozložil ho vzhledem k

nedostatku místa na kolenou.

"Hele, profesor je špión!" jásala Barbara.

"Proč?" zděsil se Howard. "Myslíte kvůli tomu nápisu? Tyhle vojenské mapy se u nás prodávaly po válce za pět centů, a kdo má zájem o zeměpis, jako třeba já, udělal si z nich pěknou sbírku. Jsou sice pětadvacet let staré, ale od té doby se tady na severu určitě nic nezměnilo. To se ví, přes Pearyho zemi létá dnes spousta letadel, vede tam linka Dánsko-Japonsko, která si to zkracuje přes severní pól. Ale dole na zemi je pustá a prázdná jako před stovkami let."

"Výborně, profesore," navázal jsem. "První podmínka pro Bobří hráz by byla splněna. Pearyho země je náležitě z ruky. Máte pro mě v rukávu ještě nějaké další argumenty?"

"Of course, přirozeně! Na Pearyho zemi je jedna důležitá věc, uhlí."

"To jsem tedy blázen. Proč tady v tom případě topíme uhlím z Polska?"

"Nic divného," usmál se Howard. "V Polsku se určitě těží líp a hlavně levněji než tady, na věčně zmrzlé půdě. A kromě toho grónské uhlí vlastně není skutečným uhlím, ale něčím mezi rašelinou a lignitem. Hoří skoro tak rychle jako dříví a jeho těžba se vzhledem k obtížné dopravě vůbec nevyplácí. To uhlí by mělo smysl, jen kdyby se využívalo přímo na místě, to jest na ostrově Disko, přímo proti Jakobshavnu."

"Dobře. Druhý bod pro vaši teorii!" zaradoval jsem se.

"Třetím argumentem je členitost pobřeží, vidíte?" Howard ukazoval prstem na mapě. "Třeba tady, zátoka Independence se větví ve stovky všelijakých zálivů a zálivečků, průlivů a jezer, spojených úzkými hrdly. Hydeův fjord na sever odtud je sice zakreslen podstatně jednodušeji, ve tvaru jakéhosi kříže, ale to neodpovídá skutečnosti. Míst pro Bobří hráz je tu určitě víc než dost."

"Tím jsou vaše argumenty vyčerpány?"

"Zdaleka ne. Jen se podívejte lépe na mapu. Uvidíte spoustu německých jmen. Hans Egede, Moltke, Biering, Tausen a další, tady všude prošly německé výpravy. Jejich zprávy, náčrtky, měření, meteorologické závěry a tak dále, to všechno se dostalo do rukou nacistů. Jsou to sice materiály staré většinou mnoho desítek let, ale tady v Arktidě na nějakém tom desetiletí tolik nesejde. Věřte zkušenému."

"Věřím zkušenému, dokonce jste mě už pořádně nahlodal. Zatím mí do toho nezapadá Jenom Bončkovského destička."

"Cože?" profesor povytáhl obočí.

"Ah tak," uvědomil jsem si až teď. "Promiňte, zapomněli jsme vás o tom informovat."

"Nevadí, jestli to není pro náš případ moc naléhavé, můžeme to odložit na pozdější dobu," řekl Howard. "Máme před sebou ještě cestu."

"Kam proboha?" zděsila se Barbara. "Sotva jsem roztála."

"I am very sorry, madam, ale myslím, že není času nazbyt. Máme-li se alespoň pokusit získat nějaké podrobnější zprávy o Pearyho zemi, musíme se obrátit o radu na Eskymáky, kteří kočují kolem pobřeží a loví tuleně, mrože a lední medvědy. Říkají jim avangnamiut, lidé ze severu. Tady je nemají moc v lásce, vidí v nich tak trochu kouzelníky. Na zimu se lidé ze Severu vždycky vrátí na jih, do Scoresbyho zálivu, ale už na počátku léta zase putují k nejsevernějším krajům Grónska."

"Pěkně děkuju," poznamenal jsem uznale. "To je nejmíň jeden a půl tisíce kilometrů."

"Přesně sedmáct set, vzdušnou čarou. Pro Eskymáky to moc neznamená, v Kanadě a na severní Aljašce podnikají ještě delší cesty ..."

"Když si třeba zapomenou koupit pepř nebo spínací špendlíky," vpadla Barbara profesorovi do řeči zcela podle svého špatného zvyku. Howard se usmál.

"Maybe. S dobrými saněmi ujede Eskymák sedmdesát i více kilometrů za den, pokud je sníh pevný a hladký. Dlouhé cesty jsou dokonce jeho ctižádostí a pýchou."

"Jsou teď někde tady v okolí?" snažil jsem se zabránit doktorce Medunové v dalších nevhodných poznámkách.

"Pár kilometrů odtud. Ulipalik nás k nim doveze, vede tam prý cesta, kterou by džíp měl zvládnout. Nepobudou moc dlouho, v bisinguar-fiku si už nakoupili a mohou zmizet každým dnem. Pak bychom na ně museli čekat šest měsíců. A ještě něco. Obávám se, že tady jsme trochu moc na ráně. Na Kerguelenu je přece vysílačka a vsadím krk na to, že už teď ví jak bývalý abwehr, tak bývalý Sicherheitsdienst, kde jste loď opustili. Příští loď nebo dokonce i letadlo, které tu taky občas na vodě přistane, může ze sebe vyklopit dalšího pavouka. Budu rozhodně klidnější, až se odsuneme kousek dal."

"To se máme přestěhovat z místní parodie na hotel někam do eskymácké krtiny?" zděsila se Barbara.

"Osobně se přimlouvám, abyste tady zůstala... My dva staří vojáci," profesor ukázal na mě, "se v nejhorším případě spokojíme na těch pár dnů s iglú, popřípadě dáme přednost stanu. Teď už se v něm dá docela dobře spát, teplota v noci neklesá pod deset stupňů."

"Tepla?" zeptal jsem se znepokojeně.

"Mrazu, samozřejmě ... Mimochodem, mohl bych vypočítat ještě další obstojné důvody pro domněnku, že Bobří hráz je někde na východním nebo na severním pobřeží Grónska, ale teď mám jeden veliký argument proti. A totiž, že jste tak snadno a bez obtíží zmizeli. Nešlo by to tak hadce, kdybyste se o to pokusili někde poblíž Bobří hráze, to by poručík Wulff určitě nepřezil. Skutečnost, že se vám vůbec podařilo uprchnout, znamená jen jedno: Nebyli jste maximálně hlídáni. A proč? Nebyli jste ještě bezprostředním nebezpečím. A proč? Protone jste se neocitli v bezprostřední blízkosti Bobří hráze."

"Máte o našich schopnostech dost špatné mínění, profesore," poznamenal jsem vyčítavě. "Vaše úvaha může být sice logická, ale jen formálně. Praxe bývá často jiná, liší se od těch nejpřesnějších kalkulací. Život je složitější."

"Nebudte nespravedliví! Víte přece sám, že tohle je demagogie. Lidé jako poručík Wulff jsou ve svých věcech zbláhli a zkušení. Asi zná místo, kde je Bobří hráz. Navíc má za sebou tvrdou školu. Třeba jste mu opravdu unikli pod prsty. Ale třeba to dovolil, protože jste se k tomu měli v místech příliš vzdálených od centra, které má hlídat. Nepodceňujte soupeře!"

Něco podobného mi říkal už Martin Anděl, bez obalu a naplno. Pamatuji si, že jsem se chtěl profesora Howarda ještě na cosi zeptat, ale vtom někdo zaklepal. Než jsme mohli říci dále, klika cvakla, dveře se otevřely a vešel navirtok. "Suna di kia? Co je?" zeptal se nevrle Howard, jako by řadu let nedělal nic jiného, než studoval eskymáctinu. Rozhodně to tak vypadalo.

"Agssiut! Pojdte rychle!" spěchal navirtok. "Unuarssuak, velmi velký člun, tam v přístavu, Kerguelen se vrátil!" Podrážděně jsem vyskočil.

"Kerguelen?"

"Tak vidíte," zachmuřil se Howard. "Začíná to dokonce rychleji, než jsem předpokládal. A jsme v tom!"

Kus železa jako pramice

Měl jsem šťastně za sebou seznámení s kvašenými kiviaky, kteří vypadali, páchli a patrně i chutnali ještě daleko otřesněji, než to byl schopen popsat profesor Howard. Seznámil jsem se i s mrozím masem, ukrytým od podzimu pod kameny tak, aby ho pokud možno nenašly žravé polární lišky. Ale hlavně jsem poznal kmen, vlastně spíš rod avangnamiutů, lidí ze severu.

Bylo jich sotva padesát. Usadili se přes zimu nedaleko Amdrupshavnu asi v deseti iglů, podobajících se hromádkám drnů a kamení. Zdálo se však, že s lepším počasím přišly do módy stany, vlastně jenom dřevěné plachty, které si už poctivě odsloužily své na všech mořích světa, přehozené přes několik svázaných tyčí a na okrajích zatížené kameny. Krajina kolem se náramně podobala, ačkoli to zní podivně, Sahaře; zvlněná rovina, pokrytá plochými oblázků a písku, jen tu a tam postříknutá skvrnami lišejníku. V nejbližším okolí tábořiště se nasrádaly za celou zimu hromady odpadků, nad nimi bzučely roje much.

Tohle všechno jsme měli příležitost prohlédnout si s profesorem Howardem důkladně a dopodrobna, byli jsme tu totiž od samého rána a pomalu se blížil čas k večeri. V táboře byly teď jen děti a několik malebných staříků s řídkými vousy. Přemítavě civěli na moře, vyřezávali ayagaky, hračky z nárožích klů, v pevné víře, že za ně příležitostně dostanou tollar amorslana čili balík dolarů od pošetilých kraslunů. Děti si hrály se zkamenělými mušličkami, povalujícími se všude kolem, ale nejoblíbenější se zdála být hra s provázkem. Kluci byli úplnými přeborníky, předvedli nám celé desítky všelijakých složitých proplátaček, provázkové tuleně, tuleně a lovce, koroptev, dvě tresky . . . Pak nás nechali být.

Usadili jsme se nakonec s profesorem Howardem na balvanech nedaleko břehu a trpělivě čekali, až se vrátí muži a ženy z lovu. Ženy proháněly a dlouhými pruty mordovaly bezbranné, pomalé a neobratné sněžné koroptve, muži pátrali v kajacích i větších člunech, vypůjčených z Amdrupshavnu, mezi ostrůvky. Vzdálené výbuchy nás nenechávaly na pochybách, co tam tropí. Válka zanechala i v Grónsku spoustu střeliva. A jako všude na světě se i tady zřejmě našli amatérští pyrotechnici, vyzbrojení spíše důvěrou v osud než odbornými znalostmi, otevírali granáty a miny a ze získaných výbušnin a prázdných plechovek od konzerv vyráběli bomby pro docela zvláštní druh rybolovu. Detonace pod vodou je ještě účinnější než na vzduchu, protože voda je nestlačitelná. Obrovský tlak zabije, ryby v dosti širokém okruhu, ty vzdálenější omráčí. Opomeneme-li nebezpečnost takového lovu, zůstanou i tak dvě velké nevýhody. Většina ryb zůstane pod hladinou a je pro lovce ztracena. Takže úlovek je stejně malý. Jenže ryby zahynou i tak a loviště se tedy beznadějně plení, vlastně bez užítku. Dříve či později vybuchne bomba lovci v ruce, a potom, pokud to přežije, proklíná tu chvíli nadosmrti. Je mrzák, dvojnásobně postižený nutností žít v končinách, kde zdraví a tělesná zdatnost jsou základními podmínkami.

V podvečer zvuky výbuchů utichly. Eskymáci skončili lov a vraceli se domů.

Naše poslední dva dny se trochu podobaly americkým groteskám z údobí němého filmu. Když si dnes snažím vybavit přesný průběh událostí, zdá se mi všechno dokonale zmatené a propletené. Vlastně tomu chyběla jen velká dortová bitva na konec.

Sauninguakova zpráva o návratu Kerguelenu do přístavu nás dokonale překvapila. Potom jsme najednou pocítili něco jako úlevu. Znáte to, je lepší mít nebezpečí před očima než za svými zády. Lékařská diagnóza není nikdy tak zlá jako nejistota, co nám vlastně chybí.

Naší první reakcí byl zkrátka jistý pocit zadostiučinění, že jsme na dobré stopě. Bobří hráz přece jen nebude tak daleko, a jestliže ano, potom cesta k ní vede přes Amdrupshavn. Jinak by se na nás poručík Wulff i doktor Menzel byli vykašlali. Panebože, donutit patrona Sjogrena, aby se vůbec vrátil, to nemohla být maličkost!

Tohle bylo jasné. A co dál? Situaci podle našeho mínění trochu komplikoval odjezd nagalak sauca, dánského úředníka, který nám mohl ze své úřední funkce poskytnout ochranu, kdybychom o ni požádali. To jsme si totiž bláhově mysleli. Krátce poté jsme byli naopak rádi, že je pryč. Profesor Howard se totiž vydal na výzvědy do přístavu. Vrátil se do bisingnarfiku značně rozčilený.

"Kerguelen se co nevidět potopí!" hlásil hned ode dveří. "Má v boku někde pod hladinou díru, kterou nelze ucpat. A tady není dok, kde by se to dalo opravit. Chápete už, odkud fouká vítr? Za chvíli sem dorazí všichni vaši bývalí spolucestující, musejí je někde ubytovat. Zatraceně dobře vymyšleno, co!?"

"O všechno musím přijít, já nešťastnice!" zabědovala Barbara. "Už jako malá holka jsem si tolik přála ztroskotat! A teď se o to sama připravím . . . To jste zavinil vy, profesore, tím vaším telegramem!"

"Very sorry," rozhodil ruce Howard. "Ale kdybyste pokračovali v cestě, tak by se Kerguelenu určitě nic nestalo. Vím, že to chápete sama nejlíp. Tady přece nejde o žádnou náhodu. Důležitější je, že máme nejvyšší čas . . . Aby bylo všechno jasné, madame, na lodi došlo k výbuchu. Žerty stranou! Protože vy dva jste zmizeli, všeobecně se soudí, že snad právě vy dva máte tu věc na svědomí. Slyšel jsem námořníky, jak v přístavu křičeli: Měli jsme v podpalubí časovanou pumu. A trvají na tom, aby místní správce pachatele zatkl, jakmile se vrátí. Chápete? Wulff vás teď může odstranit, aniž by se vás dotkl!"

"Ale to přece . . ." třeštila oči Barbara. "Co navrhujete?" přerušil jsem její bédování. "Teď už opravdu není času nazbyt."

"Zmizet, okamžitě zmizet!" prohlásil Howard. "Později se určitě všechno vysvětlí. Zůstanu tady a postarám se, aby se celá věc pořádně vyšetřila, ještě dnes se obrátím na amerického konzula v Godthábu. Musí přece ..."

"Nic nemusí! A taky nebude. Ani ve snu ho to nenapadne!" řekl jsem ostře a citoval Martinova slova: "Tajní agenti - a co jiného teď děláme? - musejí pracovat sami. Nikdo je z maléru nevytáhne, nikdo jim nepomůže. Vy to moc dobře víte, profesore! A pak, útekem bychom hráli přímo do ruky Wulffovi a Menzelovi. Celou zdejší veřejnost bychom utvrdili v mínění, že to opravdu máme na svědomí. Kam až bychom utekli? Nakonec byste se dostal do obtíží i vy. Vždyť jste tu na nás čekal! Myslíte, že se to v Amrupshavnu neví?"

"O mě se nestarejte," mávl Howard velkoryse rukou.

"Já se o vás taky vůbec nestarám, příteli, já se starám o náš úkol. Jenže vy jste jedním z koleček ve hře zrovna jako my, vaše řešení nemohu přijmout. Jaké jsou další návrhy?"

"Nevím," řekl Howard po chvilce přemýšlení. Nepřemýšlel jsem o tom. Připravil jsem pro vás už předem všechno potřebné na cestu k avangnamiutům, a když by to bylo nutné, i dál. Anorak krepik, to jest spací pytel podšitý liščí kožešinou, konzervy a podobné věci. Pro sebe, to se ví, taky." "Kde to všechno máte?" "Dole, ve skladu navirtoka Sauninguaaka. Taky pušky tam jsou."

„Trefím ještě tak stodolu, ale to musím být uvnitř a pečlivě zavřít dveře," poznamenal jsem. "Ale co, hodit se může všechno na světě. Tak pojďte, profesore, jedem!"

"Výborně, jsem rád, že jste změnil svůj názor," ulevilo se profesorovi. Zavrtěl jsem hlavou.

"Nezměnil, jen jsem ten váš návrh poněkud upravil."

"Počkat, počkat, pánové! A co já?" vyskočila Barbara. Taky se pořádně bouchla do hlavy, ačkoli je o notný kus menší než já. "Mě tady jen tak necháte?"

"Nezlobte se, Barbaro," řekl jsem doktorce Medunové poprvé křestním jménem. "Někdo z nás dvou tu musí zůstat, jinak se nám v tu ránu pověsí na paty dánský správce. To bychom snad ještě vydrželi, ale nápor rozzuřených námořníků z Kerguelenu by nás asi smetl naráz, než bychom stačili říct jedno slovo na svou obranu. Vám samotné se jako ženě určitě nic nestane, musíte se přesvědčivě divit a všude roztrušovat: Oni jeli na lov, oni se vrátí, to se ví. Právě tím zdůrazňováním našeho návratu vyrazíte všem zbraně z ruky. Námořníci zaváhají a řeknou si: Copak se ten, kdo má špatné vědomí, vrací? Copak by tady nechal ženu a sám upláchl? ... Rozumíte mi? Vy jste teď nejsilnější argument naší bezúhonnosti! A navíc budete právě zde užitečnější než někde v divokých pustinách.

Mějte otevřené oči, já vás tu na mou duši nechávám moc nerad, ale jak jinak to vyřešit? Když na čas zmizím, stanu se pro Wulffa i Menzela větším nebezpečím. Půjdu za mnou. Vás nechají na pokoji."

"Vy si myslíte, že se bojím?" špitla Barbara. Bylo vidět, že nemá daleko do breku. připomněla mi naše první setkání u Martina Anděla, když podobným tónem vyčítavě řekla: Vy mně nevěříte?"

Za chvíli jsme už s profesorem Howardem seděli v Ulipalikově džípu a kodrcali se ven z přístavu. Sauninguaak se za námi díval. Zdálo se mi, že se usmívá o poznání méně přívětivě. V šeru, které tady touhle dobou přichází brzo, jsme zahlédli u mola Kerguelen. Jak hluboko je ponořen, nebo jestli se už naklání, to se na tu vzdálenost nedalo posoudit. Ale rozhodně se kolem hemžila spousta lidí. Když jsme vyjeli až nahoru na kopec, vypadali jako mravenci.

Poměrně brzy jsme dorazili k tábořišti

Eskymáků. To ovšem ještě zdaleka nebyli lidé ze severu, avangnamiutové, ale jen obyvatelé jakéhosi vzdálenějšího předměstí Amrupshavnu. Něco podobného jsem viděl na druhé straně světa, v Mongolsku. Kolem Ulánbátaru jsou do daleka všude po stepi rozestry žurty kočovníků. Tito lidé sice vítají nákupní i prodejní možnosti měst, ale odmítají v nich žít. A tak volí jakýsi kompromis.

Tady jsme se dověděli důležitou věc. Avangnamiutové prý už přede dvěma dny odtáhli i se stany, saněmi a psy, zůstaly po nich jen opuštěné trosky hliněných iglů a hromady odpadků. Byli jsme s profesorem Howardem notně otrávení, než jsme zjistili příjemnější zprávu. Lidé ze severu nejsou daleko, spojili se jen s druhou půlkou rodu, která přezimovala na břehu malého zálivu dvacet kilometrů nad Amrupshavnem. Před velkou cestou na sever za mroží a liškami prý nejdřív každoročně loví tresky. Do zásoby, pro psy.

Bohužel, džípem to dál už nešlo. Howard se díky částečné znalosti místního jazyka a divokému posunkování dohodl s šilhavým mládencem jménem Arnarlunguak, že nás dopraví k cíli.

"Massakut? Teď hned?" váhal ještě šilhavý Junák.

Ano!" přisvědčoval rázně Howard. "Massa kut. Za dobré peníze."

Arnarlunguak s mnohým vzdycháním, které mělo zřejmě rozmožnit slíbenou odměnu, zamířil ke svému iglů. Připravil krimušini, sáně a psy. Podobali se spíš vlkům a náuru neměli o nic lepší. Vzpomněl jsem si při té příležitosti s plným pochopením na starého Seppa Fussliho z Krkonoš. Od tlam stoupala těm bestiím oblaka páry a zdálo se mi, že se na mě dívají hladově a zároveň s určitými nadějemi. Hubeným Howardem očividně pohrdaly.

Najatý psí drožkář nijak nespíchal, spěch vůbec není mezi Eskymáky v oblibě. Právě naopak. Evropany považují za vysloveně směšné bláznů, kteří vždycky pospíchají, ačkoliv nikdy nemají pádny důvod. Vlastně si vůbec rádi dělají z kraslunů bujarou legraci, ale běda, když se žert obrátí proti nim! Pak jsou s to propíchnout vás harpunou jako tuleně. Pak jsme už na vlastní kůži poznali jízdu na saních, vlastně by se spíš hodilo říci pobíhání kolem saní. Do kopce se totiž musí tenhle strašlivý dopravní prostředek po předchozím zdvojení psích řemenů zezadu tlačit. Psi tady nejsou zapraženi jako na Aljašce jeden za druhým, ale do vějíře. Z kopce zase musíte pro změnu sáně zuby nehty přibrzďovat, aby ta ekvipáž neskončila v některé z četných ledových trhlin. Asi na třech zvláště prudkých svazích Arnarlunguak dokonce omotal sanice koženými řemeny a řetězy. Pouhé zadržování naparayı, dřevěného opěradla na zadním konci saní, by bylo zřejmě nestačilo. Odvolávám všechny urážky, jimiž jsem tak často častoval automobily!

Za čtyři hodiny usilovného cestování jsme se

konečně dostali do blízkosti dočasného sídla lidí ze severu. Prozradilo je žalostné vytí hladových psů a světlo,

pronikající potrhánymi plachtami několika stanů. Amarulunguak zvažněl, velmi se obdivoval kalatdlokům schopným po celý rok vzdorovat ještě drsnějšímu počasí nežli on sám. Této úcty jsme si ostatně povšimli víckrát, celé Grónsko s obdivem mluví o několika rodinách, trvale usídlených v nejsevernější vesničce západního pobřeží, v Etahu. Vzdušnou čarou je to tisíc kilometrů, po zemi nejméně dvojnásob daleko směrem k pólu od nejzazší výspy bělošských osad, stanice Thule. Samozřejmě že ani východní pobřeží nesmělo zůstat pozadu.

"Daleko na severu žijí inuit jako my!" prohlásil pyšně Amarulunguak. Ale kde žijí - to už nevěděl.

Podívali jsme se při tomto tvrzení s Howardem rozpačitě jeden na druhého. Byla to snad stopa? Snad námřeknou víc sami avangnamiutové.

A na ty jsme teď v jejich dočasném sídlišti čekali.

Za chvíli se začali trousit od moře první lovci, přes rameno tulení vak s nalovenými treskami. Okázale nás přehlíželi, jako bychom vůbec neexistovali. Nebyla to snad nezdvořilost nebo nezáměr, prostě to přikazuje zdejší společenská norma. Nikdo nás neoslovil. Museli jsme počkat, až se vesnička uklidní, až všichni lovci zmizí v iglú, bezpochyby celí bez sebe strašným napětím, koho z nich navštívíme nejdříve. Že pak musíme postupně tak jako tak vystřídat všechny, bylo sice samozřejmé, ale přece jen vedlejší. Důležité bylo, kdo bude poctěn prvenstvím.

Začali jsme u lovce, kterého nám Amarulunguak označil za nejzkušenějšího z celého rodu. U jakéhosi Anoretoka.

V příkopu před hromádkou z drnů a kamení, označující místo narychlo vybudovaného iglú, jsme se zastavili. Slavný a otužilý lovec Anoretok zřejmě pohrdal i takovou vymožeností, jakou je stan. Profesor Howard ze sebe vydal chraptivé zakašláni, aby dal najevo, že přišli hosté. Prkno v úloze padacích dveří, uzavírající vchod do iglú, naráz zmizelo.

Anoretok nejspíš ani chvíli nepochyboval, že bude první.

Hutný zápach spáleného tuku a vydělaných kůží nás málem vystřelil zpátky na čerstvý vzduch. V zájmu věci jsme se přemohli. Mihotavé světlo olejové lampičky, vyřezané z mrožího klu, spoře osvětlovalo stěny z rašeliny, ozdobené vystřiženými obrázky z časopisů. Ale žádné herečky a zpěvačky, majitel této bytovky byl zřejmě mužem činů. Zhlédl se v moderní technice. Do rašeliny zapichal kousky dřívěk celou sbírku automobilů a letadel, dokonce i jedné atomové elektrárny. Jaký kontrast vedle staříckého petrolejového primusu a kostěných jehel!

Podél stěn seděl omračující množství dospělých kalatdloků, v koutě ležela hromada pruhovaných peřin. Děti zde byl nespočet. Užasl jsem, jak se může tolik lidí naskládat do tak malého prostoru. Velryby v krabičce od sardinek! Na první pohled bylo sice zřejmé, že se už čekalo jen na nás, ale železná pravidla zdejších mravů zakazovala dát to najevo. Podle nevyhnutelného obřadu si nás zprvu nikdo nevšiml, jenom tu a tam po nás nenápadně mrkla některá ze zvědavějších žen, sedících v dlouhém kabátě z liščíků kožešin a vysokých veverčích botách při stěně. Ženy seděly a bafaly z fajčíček. My jsme naopak předstírali, že se pekelně nudíme. I to patří k bontonu.

Konečně se hostitelova manželka, patřičně tlustá, a tedy krasavice, uráčila uvařit na primusu kafe. O jeho kvalitě se raději nebudu šířit. Kdyby žádné jiné na světě nebylo, zůstal bych nadosmrti raději u pramenité vody.

Hosté důstojně vystrachali ze záhybů svých anoraků květované hrníčky a lžičky, důstojně je hostitelce nastavili a se zřejmým potěšením si pak zahřívají dlaně. Dalším chodem bylo vařené tulení maso, servírované v plechovém vědru. Každý si po delším přehrabování vylovil kus, který se mu zalíbil, a po jídle otřel masné prsty do koroptvího křídla, kolujícího od jednoho hosta ke druhému. Hrníčky a lžičky pak zmizely pod anoraky, prázdné vědro putovalo do kouta a zábava mohla začít. Konečně se smělo promluvit.

Zahájil to sám hostitel. Zalichotil mi slavnostním prohlášením, že jsem tlustý přinejmenším jako dva tuleni. Je vidět, že netrpím nouzí, musím být jistě dobrý lovec. Dalším námětem rozhovoru byla místní černá kronika. Ve vesnici u zátoky Innarfissuak se kočkovali dva kluci. Z kočkování byla rvačka, do které zasáhli příbuzní z obou stran. Protože to k ničemu nevedlo, vzali si na pomoc harpuny, nože a pušky. Teklo mnoho krve, ale aspoň se dohodli. Sláva těm třem mrtvým a pěti těžce zraněným. Jejich zásluha, že to skončilo tak dobře.

Potom přišla ke slovu zemědělská rubrika. Starší muž s bradkou o pěti vousech, ale zato pořádně dlouhých, výmluvně dokazoval, že červnový tuleň vůbec k ničemu není, nemá cenu se za ním pachtit. Rozkládal divoce rukama a křičel, ačkoli se s ním vůbec nikdo nepřel. Všichni věděli totiž od svých pradědů a ti zas od pradědů svých otců.

Konečně došlo na zahraniční zpravodajství, totiž na nás. Profesor Howard, přerušovaný výbuchy nadšeného veselí, doprovázejícími jeho přebrepty, vysvětlil naše přání. Rádi bychom věděli, zda nebojácní lovci, nejstatečnější a nejuspěšnější daleko široko, táhnoucí za nespočetnými stády obrovských mrožů a tlustých tuleňů až tak daleko na sever, kam nedoletí ani divoké husy, nevědí nic o nějakých bílých mužích, kraslunech, kteří se snad tam nahoře skrývají. "Krasluna sunauna? Běloch tam? Tak daleko?" šeptaly si ženy. "Alyomara. To není možné. Pissortut, opravdu ne ..."

"Tama! Přestaňte" překřičel je Anoretok. "Já vím. Adglau, před dávnou dobou, jsem jel na sever. Pořád dál, za velkým karibo, agssuken. Dlouho, dlouho. Zářivá hvězda, Nalagssartok, "vycházela nejprve večer, pak ráno, větší a větší.

Třpytila se jako plamen. Mohl jsem ji skoro dosáhnout, ieh.

Nerrevik, bohyně vod, mě zavedla k volnému moři. Mnoho mrožů, mnoho tuleňů. Hej - hak! Harpuna nikdy neminula cíl. A potom prásk! Puška. A mrož mrtvý jako krupanuk, sněžný vrabec. Ej - ja! Islkia nortook. je zima. Suna di kia? Copak to je? Země na břehu nezamrzá. Sníh taje. Cenartok. Teplo. Senang suneu sekrenok, sláva ti, slunce! Ale slunce nevycházelo. Divné. Nerozuměl jsem.

Jednou jsem lovil mrože. Na moři mnoho ledu, musel jsem objíždět. Mrož. Naa? Kde? Tam. Adgssuk! Rychle! Rychleji než rychle!

Přede mnou kus ledu jako iglú. Něco uvnitř. Nevidím, ale cítím. Tipi. Smrdí to. Tipi ayorpok. Moc. Kolem létají naya, rackové, křičí. Píchnu do ledu harpunou. Ajajaj... Mrtvý krasluna. Dlouho mrtvý. Zamrzl v ledu. Mrož zatím pryč.

Vracím se. Kiva tanna? Kdo to je? Nevím. Na břehu pořád teplo. Pod zemí někdo topí. Kolem zvěř, ukadok, zajíc, teriangňak, liška. Připravuji pušku - odlapungal Už na ně jdu! Ale nejdu. Ne. Jeden spánek, dva spánky - pořád spím.

Hlava se točí tak, tak.

Psi utekli. Aya! Sunauna, co to asi znamená? Škrábu se pryč. Kolem zima. Chytám psy. Najednou stojím. Paralu, podívejte! Předě mnou velký kus savik, železa. Větší než loď kalatdlou v Amdrupshavnu. Není kde projít. Hledám. Ol wunee tok! Tudy! Jde to. Teď zpátky, zády k velkému karibo. Smůla. Ve vařiči se zlomila jehla. Moc zima. Mrznou prsty, obličej, všechno. Ojojjoj! Pobízím psy. Hak - hak - hak! Nakonec vidím své iglú. Namagtok. Dobré!"

Hosté pochvalně zamručeli nad vynikajícím řečnickým výkonem. Anoretok není jen nejlepší lovec, který se nebojí jít dál, nejdál ze všech na sever, není jen manželem nejkrásnější a nejlustší ženy, je i velkým vypravěčem příběhů.

"Jste z toho moudrý?" řekl profesor Howard.

„Ne," pokrčil jsem rameny. "Cožpak ten chudák v ledu, mohl to být rybář, meteorolog. Ale ten kus železa? Snad velký meteorit? Tady v Grónsku se tu a tam objeví. Četl jsem, že tady našli pořádnou skupinu železných meteoritů už na konci minulého století. Peary to byl, nebo někdo jiný?"

"Peary," přikývl Howard. "A dokonce ještě loni se podařilo dánskému geologovi Buchwaldovi najít podle údajů domorodců další kousek, těžký skoro sedmáct tun. Leží prý pár set metrů od pobřeží na poloostrově Agpalilik. Můžete mít pravdu."

A pustil se do delší a složitější diskuse s Anoretokem.

"Meteorit to určitě nebyl," sdělil mi za chvíli, "je to neobyčejně svízelné, říká pořád takové to, ono, neumí pojmenovat spoustu věcí. Nemá slova. Vypadalo to nejspíš jako převozní pramice, kterou kdysi viděl v Angmags-saliku, jenže to leželo kus od moře, mezi mořenovými skálami u ledovce. Ale jestli myslíte na totéž, na co teď myslím já, tak jste fantast!"

"Možná," připustil jsem. "Jenže uznejte sám, k čemu může přirovnávat létající talíř, když ani obyčejný talíř nikdy neviděl? Nejspíš k ploché a široké pramici, ne? Bylo to rezavé?" "Tak, že si nemohl ani kus železa odnést. A to jistě dělal, co mohl, pro Eskymáky má železo dodnes velkou cenu," profesor ukázal kolem dokola. Většina předmětů byla z kostí. "Teď mě čeká práce galejníka, zjistit, kdy se to stalo."

A pokračoval v rozmluvě s Anoretokem. V iglú bylo pekelně horko. Nepotili jsme se o nic víc než domácí obyvatelé, ale těm to nevadilo. S obavami jsem sledoval profesora, který se brzo vzdal s posuňkem úplného zoufalství.

"To je nad moje síly, redaktore! Ti chlapi nejenže vůbec nedovedou aspoň trochu počítat, to bych jim ještě prominul, ale ani to nechtějí umět. Dovedete si to představit? Prostě nechtějí! Počítání vůbec je pro ně pošetilou kratochvílí leda tak pro krasluny, kterou pořádný kalatdlou vůbec nepotřebuje. Víte, co mi řekl? Že se to stalo potom, když ulovil velkého mrože, ale předtím, než si zlomil jehlu. To jsou fantastické časové údaje!... Takže nevíme nic. Mohu se jen domnívat, že je to už nejméně tři roky, protože číslovky atosok a margdluk, jedna a dvě, Anoretok nastudoval a ovládá je, jako když bičem mrská. K trojce se zatím nedostal, od ní výš je všechno adglan, dávno. A kolik je mu let, to taky neví, ani ho to nezajímá."

Stěží jsem potlačil smích. Zoufalá očka profesora Howarda za zapocenyými brýlemi. Kusy polosyrového tuleního masa ve džberu. A redaktor zemědělské rubriky, mávající kumakem, lapačem vši, chumáčem tuleních chlupů na hůlce. To všechno mi najednou připadalo jako ztřeštěný sen.

"Zjistil jste aspoň, kde se to stalo?" "Zatraceně, na to jsem úplně zapomněl. Držte mi palec!"

Držel jsem. Marně. Třebaže pomáhala celá společnost. Dokonce i nahaté děti vylezly z pruhovaných peřin, ale jen ještě víc rozmnožily ten zmatek v různosti zeměpisných názvů. Avangnamiutové sice znali celý severovýchod Grónska jako svá iglú a patrně ještě lip, vzhledem k nepořádku uvnitř, ale mapy pro ně byly stejně zbytečné jako matematické znalosti. Jména Gael Hamkes Bugt, Dove Bugt nebo Ardencaple fjord jim nic neřikala. A nám zas nepomohly názvy jako "Záliv, kde jsme chytily mnoho mrožů" nebo "Hory, kde si mi-na zlomila nohu". Kletba Babylónu!

Nakonec jsme dospěli k nepříliš jistému názoru, že podivný kus železa a mrtvý kraslun byli nalezeni někde poblíž Hudsonovy země. Anoretok si totiž pamatoval, že nedaleko bývala velká eskymácká osada, ale obyvatelé jednoho velmi špatného jara vymřeli na jakousi nemoc. Howard soudil na chřipku nebo rychlé souchotiny. Obojí má podobný průběh, obojí je daní, kterou kalatdlou zaplatili za zvýškačky, petrolejové vařiče a smaltované hrnce, zkrátka za styk s civilizací. Oboje se ostatně jmenuje eskymácky skoro stejně: nuak a puak. A jediná opuštěná osada na sever od Scoresby, na kterou by se Anoretokův popis jakžtakž hodil, bylo místo nazvané Ymer. Na jih od Hudsonovy země, na poloostrově u Fosterova zálivu. Přesnost zeměpisného určení byla ovšem asi tak plus minus sto až dvě stě kilometrů.

"Dál na severu by už asi Bobří hráz stejně nebyla," částečně se ulevilo Howardovi. "Určitě ne, to dá rozum."

"Proč?"

"Především proto, že jste mi vyprávěl o německých pokusech aklimatizovat tam u vás, v Československu, všelijaké rostliny. Obilí a tak."

"Ale jak to s tím souvisí?"

"Požádal jsem docela nezávisle na vašich informacích o odbornou poradu největší ústav, který se ve Státech zabývá aklimatizací obilí, Minnesota Agricultural Research Center. Jako krajní vegetační mez pro Grónsko označili jednademdesátou rovnoběžku, samozřejmě pro speciální druhy, pěstované po zahradničku. Na malých bohatě hnojených záhonech. O hromadném výsevu nechtěli ani slyšet."

"Dobrá, ale Anoretok přece něco povídal o nápadném teple. Všude kolem prý byla zima, jenom v okolí té železné záhady ne. Nemyslíte, že ..."

"Nemyslím!" přerušil mě Howard. "Vy si asi neumíte představit, čemu všemu říkají Eskymáci teplo. Když je deset stupňů pod nulou, připadají si jako v parní lázni. Mohla tam být ostatně docela dobře nějaká mikroklimatická anomálie, zkrátka kousek tundry za větrem. A tenhle mistr v počítání div neshořel vedrem. Zapomeňte na nějaké umělé vytápění, to je nesmysl."

Měl jsem sice jiný názor, a navíc jeden nebo dva malé nápady, ale tenkrát ještě nedomyšlené. A tak jsem se s nimi

profesoru raději nesvěděl. Škoda, mohl jsem dokázat, že nejsem novinářský fantasta.

"Jak se rozhodneme dál, profesore?" zeptal jsem se, když bylo jasné, že další vyptávání už je k ničemu. "Vzdušnou čarou je to asi dvě stě kilometrů, to by ještě ušlo, ale kolem pobřeží se cesta protáhne nejméně dvojnásobně. Řekněme čtyři sta kilometrů, tam a zpátky osm set. To znamená v nejlepším případě čtrnáct dní. Riskneme to?"

"To je to nejmenší, proto jsme nakonec tady," mnil Howard. Musel jsem obdivovat neuvěřitelnou čilost toho muže, který prožil desítky let za psacím stolem a je o pěkných pár let starší, než jsem já. Možná že v něm bylo vůbec víc, než se na první pohled zdálo.

"Jenže," pokračoval, "nejsme na tom moc skvěle s výbavou. Budeme se muset vzdát pohodlí, které si obvykle dopřávali i nejskromnější badatelé, budeme cestovat jako Eskymáci. Bude to tvrdé, redaktore. Troufáte si?"

"No dovolte?" nasupil jsem se. "Když vy, já taky!"

"Budiž," pokýval Howard ptačí hlavičkou. "Jak myslíte, mladíku. Jenom nezapomeňte, že já už mám za sebou Mato Grosso a džungle kolem Tufí na Nové Guineji..."

"Co jste tam dělal, proboha?"

"Co? Hledal jsem přece Unidentified Flying Objects, redaktore. Hlásil nám je tenkrát nějaký kapitán říční lodi. Bohužel, přijeli jsme pozdě."

"Uletěly?"

"To taky, jenomže s tím se jaksí vždycky počítá. Ale kapitána zatím snědli Kukukukové, víte, Dajakové," řekl Howard lítostivě. "Takže to byla zbytečná cesta. No, a taky jsem byl v zatracené poušti Viktoria, v Austrálii. Je tam docela uprostřed jediné městečko, Alice Springs. Málem jsem tam tenkrát zůstal. Žízeň, víte? Úplně tuctová historka. Ale proč vám to vlastně všechno říkám? Aha, vy jste se vytahoval."

"Já?"

"Ale ano," zašveholil Howard flétnovým hlasem princetonského pedagoga. "Nafukoval jste se před dědkem jako páv. Ale počkejte, mladíku! A teď už vážně: do Amdrupshavnu se vrátit nemůžeme. Se vši pravděpodobností už tam na nás čeká dánský správce se zatykačem. Jsem tu tak jako tak na trní, nejráději bych už vypadl."

"Souhlasím," a položil jsem mu ruku na rameno. "A jsem rád, profesore, že jsem tu zrovna s vámi. Dánského správce se moc nebojím, horší by bylo, kdyby mě pohladil ploutví osobně patron Sjogren. Krucifix, himlhergot, to bych nechtěl držet, na mou duši! Budu klidnější, až mezi mnou a Sjogrenem budou všechny možné zatracené sundy a fjordy, co jich je mezi námi a Hudsonovou zemí."

Pokračovat jsem už nemohl, bez obvyklého zdvořilostního zakašlání odletělo prkno, uzavírající vchod do iglú. Tak prudce, že několik nejbližších besedníků polekaně vyskočilo, pokud jim to nízký strop dovolil. S hrozným funěním se do iglú vepal kapitán Sjogren a rázem vyplnil všechn zbývající prostor.

"Himlhergot, človíčkové, tak jste přece jen tady!" zahulákal.

Pro Barbaru, která se vsoukala za ním, už skoro nezbylo místo.

Pokličky nad ostrovem Maur

"Možná že jste roztomilý blázen, ale blázen jste určitě, človíčku," prohlásil patron Sjogren a jako tečku za větou vyplivl ukousnutou špičku doutníku. Seděli jsme v prázdném iglú, které nám Eskymáci velkomyslně propůjčili. Tentokrát byl tím človíčkem profesor Howard. Starý Sjogren zřejmě netrpěl pocitem méněcennosti a univerzitní tituly ho nijak neoslňovaly.

"To jste myslel vážně? Osm set kilometrů na cestě s Eskymáky? Teď, na jaře? Bez zásob? Bez barelů nafty? Vy nejste normální!"

Chtěl jsem se chudáka profesora zastat. Snažil jsem se zdůraznit v tom nejlepším světle jeho mnohá dobrodružství při honbě na UFO v Mato Grosso, na Nové Guineji a v Austrálii. Marně. Sjogren moje námitky odbyl mávnutím tlusté ruky.

"To jsou řečičky, člověče! Ale tady jsou v ledu trhliny, hluboké stovky metrů, taje, z ledovců padají balvany velké jako kutry. Kdyby vás do toho zatáhl tamten," ukázal palcem směrem k iglú, které jsme před chvílí opustili, "ten Amoritok, nebo Amurnitok, nebo jak se vlastně jmenuje, to bych ještě chápal. Místní cvok, krucifix!" Patron si významně poklepal na čelo. "Víte, jaká jsou tam na severu tornáda a sněhové víry? Zdvíhají kameny větší než hlava a praskají s nimi jako se šrapnely. Měsíc jíst jen polosyrové tulení maso! A noci bez kamínek, himlhergot, to vám tedy nepřiju! Je vám vůbec známo, že se tady petrolej mění v něco podobného krupicové kaši? Tahle zatracená země není pro krasluny! Tohle není pro bílé človíčky, ale pro domorodce!"

"Ono to všechno mělo špatnou režii," zapípala Barbara, která se zatím nedostala vůbec ke slovu. "Vy jste, pane profesore, trošičku zpanikařil. Nezlobte se na mě, ale nás totiž nikdo z Kerguelenu ze sabotáže nepodezíral. Asi jste v přístavu něco špatně zaslechl."

Profesor Howard si rozpačitě odkašlal. A pustil se do obvyklého čištění brýlí.

"To zas není úplně pravda, slečinko," zafuněl Sjogren. "Někdo vás dva "určitě podezíral, hned jak to dole bouchlo. Totiž já, v prvním okamžiku. Představoval jsem si tenkrát, jak by to bylo krásné, kdybych vás měl v tu chvíli pod rukama." A ukázal doutníkem na mě. "Člověk se někdy nezná. Být ta zatracená díra trošku větší, šli jsme k rybičkám Pumpy i tak sotva stačily."

"Víte už přesně, kdo to udělal?" zeptal jsem se.

"A to se ptáte vy? Človíčku, to vám nestačil hák od schwerkraftdavitu? Samozřejmě že ten mizera druhý strojník! Jenže to provedl tak nešikovně, použil moc dlouhý doutnák, a když se mu za chvíli zdálo, že už to trvá dlouho, šel to okouknout. To se stává, mladíku, víme? Někdy člověku připadá minuta delší než týden. Krucifix! Bouchlo to ve chvíli, když odtamtud zrovna lezl, našli jsme ho už po smrti. Všechno bylo pak jasné, kus doutnáku měl ještě v kapse a obal od

té zatracené bomby taky," tvářil se patron znechuceně. "Naštěstí to můžeme opravit svépomocí, loď bude do týdne v pořádku. Jenom musejí přiletět z Godthábu a přivést nějakou šikovnou záplatu."

Profesor Howard se usilovně rozkašlal a začal nápadně rozhánět mohutná oblaka tabákového kouře. Z doutníku dýmající Sjogren si takových maličností vůbec nevšímal.

"Jsem rád," řekl, "že jsme sem přišli zrovna včas, než jste se pustili do toho bláznovství. Za to poděkujte tady slečince. Mně úplně stačí mrtvý strojník, i když to byl holomek, nerad bych navíc pohřbíval vás dva ... A tak jsme sem vypluli. Slečna si to přála, já bych se bez toho obešel."

"Vypluli?" vpadl jsem patronovi překvapeně do řeči. "Vaši lodí?"

"Ale ne," loupal po mně okem Sjogren. "Najal jsem v Amdrupshovnu od toho zloděje navirtoka motorový kutr. Abyste totiž věděli, poručík Wulff zmizel!"

Hvízdal jsem překvapením. To nebyla příjemná zpráva.

"A ještě jeden cestující se vypařil, nějaký doktor Menzel. Jo. Tak to je," pokračoval Sjogren.

Vyměnili jsme si s profesorem pohledy, mluvit o tom nemělo smysl. Naše dřívější podezření se tím vším jen potvrzovala. Ale patron Sjogren ještě neskončil.

"Ostatní by vám snad měla tady říct sama slečinka. Himlhergot, to jsou už věci, kterým vůbec nerozumím. Dneska je leckterá bába nad chlapa - ehm, promiňte!"

Barbara trochu zrudla.

"Já jen vím, že udělala ohromně chytrou věc. Jednoho by to vůbec nenapadlo! Hned druhý den, co jste byli pryč, šla do místní školy a prohlédla si takové ty malůvky, co dělají Eskymáci. Děti a vůbec. A jestli se strefila do černého, tak toho dneska ví o Jantarové komnatě zatraceně víc než vy."

"Malůvky?" nadsedl jsem nepokojeně profesor Howard. "A co jste to říkal o Jantarové komnatě? Odkud o tom víte? Jak to, že o té věci vůbec víte?"

"Vím!" prohlásil s bohorovným klidem patron Sjogren a zamáčkl nedopalek doutníku do rašelinového sedátka.

"Himlhergot, človíčekové, proč si lhát do kapes, no ne? Pokud jsem tady se slečinkou mluvil, tak zrovna všichni ti, co by o tom vědět neměli, vědí až moc. A ti, co to měli vědět už dávno, například já, o tom nevěděli nic. Kristovy rány, vypadám snad na fašistu?"

"To ne," prohlásil jsem upřímně. "Jen jsme předpokládali, že se utají původní smysl naší cesty."

Sjogren zafuněl jako mrož. "Hlavně že se už nedomníváte! Slečinko, nechcete jim něco říct o těch malůvkách? Tady je máte."

Patron vytáhl z kapsy svazek notně zmuchlaných papírů.

"Propána!" zabědovala doktorka Medunová. "Vy jste jim to sebral? Učitel mě zabije!"

"Ať to zkusí, já si to s ním vyřídím osobně."

Barbara jenom vzdychla, rozložila papíry

v dosahu dost bídného světla olejové lampičky. Lidé ze severu zřejmě nepocit'ovali potřebu svítit si petrolejovými lampami, ačkoli jich měl navirtok Sauningvak plný sklad.

"Může to být všechno jen moje fantazie," zahájila Barbara s chvályhodnou skromností. "Zkrátka jsem si řekla, že těch pár dní bez vás strávím nějak užitečně. A protože jsem věděla, že Eskymáci mají velmi vyvinutý výtvarný talent a dělají si takové obrázkové deníčky, chtěla jsem něco z toho poznat. Obrátila jsem se na místního učitele, to dá rozum. Náhodou to vyšlo, tyhle ty obrázky sbírá a obkresluje. Je na to úplně fanoušek."

"Nebo kšeftař," zabručel Sjogren. "Kdykoliv sem připluji, nutí ty své malůvky turistům. Myslíte, že jim prodává originály? Blbost! Ty si nechává, lidem nacpe jen to, co sám obkreslil. Všude vládne švindl, krucifix!"

"No dobře," pokrčila Barbara rameny, "to je docela možné, ale nám to může být jedno. Originál nebo kopie, zajímá nás obsah ... Například tohleto je obyčejný zápis do deníku: do sítě se chytily zároveň čtyři tuleni a kachna, tahleta potvůrka s vajíčkem v sobě. Čili jakési lovecké konstatování. Druhý obrázek je už líčením dramatického zážitku.

Přeloženo z piktografické řeči obrázku, který u Eskymáků vždycky něco znamená, vypráví o velrybě, která se chytila do tulení sítě a vlekla ji za sebou tak dlouho, dokud deset harpun neukončilo její život."

"Ty myši s dlouhými ocásky mají být harpuna?" posunul si profesor Howard brejličky.

"Kde vidíte myši, človíčku?" zaburčel Sjogren. "To jsou nafouknuté tulení kůže, bóje a plovatky, aby se harpuna neponořila a velryba po celé té štrapáci neupláchla!"

"Ach tak, pardon," zabručel profesor. "Trochu moc vysoká matematika na můj duševní obzor."

"Nic se nestalo," mávla Barbara rukou a strčila nám pod nos další list papíru. "Tady už máme celý příběh. Obrázek má, abych tak řekla, časovou dimenzi, je rozdělený na dvě části. První díl popisuje: našel jsem harpunu zabodnutou do větve, vyplavené mořem. Druhý díl pokračuje: vyměnil jsem harpunu a větve za tuleně ... Výborný obchod, všichni Eskymáci, kterých jsem se ptala, mi to potvrdili."

"Není to trochu přitažené za vlasy? Lze tak složité termíny vyjádřit tak jednoduchým obrázkem?" odvážil jsem se namítnout.

"Tak to uvidíte ještě jiné věci, redaktore," odpověděla Barbara. "Prosím nejjednodušší případ. Zde nakreslený předek, rozumí se tedy, že to bylo kdysi dávno, našel na pobřeží mrtvou velrybu. Protože má ta postavička kulatou hlavičku a černé tělíčko, je to určitě předek, pravidla eskymáckých piktogramů jsou pevně stanovena a dodržují se. A když má velryba otevřenou hubu a jazyk venku, tak je leklá ... Tady už je vyjádřena celá primitivní povídka. Psi obstoupili medvěda, ten jim sice nemůže uniknout, - ale přece jen hryzl lovce, sedícího trochu stranou. Na pomoc přijíždějí dvoje saně, jedny řídí Eskymák, druhé běloch. Ten je podle předpisu nakreslený s bílými kalhotami a je větší."

"Promiňte, paní doktorko, že přerušuji," ozval se Howard. "Čím je to vlastně nakresleno?"

"Vlastní krví... Eskymák si poraní ostrým dřívkem vnitřek nosu, až se mu spustí - brrr, trochu drastické. Kalamář tedy

nepotřebuje... Držme se raději věci. Poznáte, co je tohle?" Barbara nám podala další list.

"Hroty kopi? Les?" hádali jsme.

"Počkejte, mám to tady napsané doslova, pro jistotu. Je to milostný dopis opuštěné dívky, která si stěžuje: Opustil jsi mě pro copatou kraslunku a ona ti brání, aby ses ke mně vrátil. Možná že dokonce budete mít děti. Sedím smutná ve svém domě, ale budu ti stále věrná a nebudu hledat nikde útěchu, ačkoli mě miluje jiný muž ... Na dalších obrázcích máte eskymácké strašidlo, které se zmocnilo saní a uhání i s jejím majitelem do podsvětí. Duch je tady nakreslený přesně podle předpisů, jen v obrysech. A teď dávejte pozor, blížíme se k podstatě věci... I na této kresbě je údajně zachycen zánik člověka. Zemřel Eskymák, jeho duch vstupuje do těla velryby. Šaman mu k tomu tluče na buben. Tak vysvětluje obsah kresby místní učitel. Běloch, zdůrazňují! Co o tom soudí navirtok, rodilý Eskymák? Především se mu nezdá to stěhování duše člověka do velrybího těla. Když to má být duše, proč tedy není nakreslena jen v obrysu, jak to prikazuje tradice? Na tom obrázku strašidla je přece duch taky jen v obrysu!"

Sborově jsme přikývli.

"A tady na této kresbě je ještě něco podivnějšího. Prosím!... Z moře se vynořuje velryba. Porovnejte ji s tou velrybou, do níž vstupoval Eskymákův duch. Totéž? Žádné vynoření velryby, ale ponorky! A taky žádné vstoupení duše do velrybího těla, ale člověka do ponorky! ... Pánové, očekávám vaše výhrady!"

Patron Sjogren zuřivě zabafal z dalšího právě zapáleného doutníku. Zřejmě obrázky už znal.

"Připouštím, že snad ..." Přestal jsem mluvit. Nenalézal jsem další slova pro své překvapení. Naopak profesor Howard kupodivu zachoval ledový klid.

"Podstata výkladu je pravděpodobně správná," řekl. A obřadně se uklonil Barbaře. "Obdivuji váš postřeh, doktorko. Vidět detail, to je nejdůležitější prvek analýzy při jakémkoli pátrání. Mám jen jednu připomínku, či spíše dotaz."

A profesor se obrátil ke Sjogrenovi.

"Zamyslete se, kapitáne, a vyrukejte se svými znalostmi odborníka, který strávil celý život na moři. Je to opravdu ponorka, co zde vidíte? ... Není to něco jiného? Třeba předmět, který prostě startuje z mořské hladiny? Počítejte s tím, že autor kresby byl samouk, cosi krátce viděl a zpodobil to popaměti. Tedy do značné míry i nepřesně. Rozhodněte: ponorka, nebo UFO, neznámý létající předmět?"

Kapitán zaváhal, začal se potit. Najednou se udeřil pěstí do kolena a vzrušeně, jako by se chtěl naráz zbavit tísnivého pocitu, začal ze sebe chrlit:

"Tak já vám to teda povím, himlhergot!... Povím, jak se na to dívám, třebaže jsem to nechtěl říct. Měl jsem dojem, že už taky fantazíruju... Ale budiž, krucifix! Nikdy bych neskočil tady slečince na nějaké řečičky o Jantarové komnatě, ale když jsem viděl tohle - řeknu to rovnou. Já ty létající věci viděl taky. A proto jsem vlastně vůbec tady."

Všichni jsme ožili, nejvíc pochopitelně náš ufolog Howard. Hned se náležitě ovládl a flétnovým hlasem poznamenal, že pan kapitán nebyl ovšem ani prvním, ani posledním z mnoha tisíců svědků, kteří měli to štěstí.

"To je mi fuk," vybuchl Sjogren. "První nebo poslední, já to prostě viděl u Mauri Islandu."

"Vím," prohlásil Howard s převahou znalce. "A stalo se to jednadvacátého června roku tisíc devět set čtyřicet sedm." Sjogren zamrkal mrožími očky.

"Odkud to víte, člověčku? ... Vzal jsem tenkrát službu prvního důstojníka na starém Tacoma Harbour Patroly, ploužili jsme se sem a tam kolem Mauru. Kvůli podlouhým, to se rozumí. Zrovna toho dne bylo nebe modré jako... jako třeba voda Limfjordenu u nás doma v Hole. Ani jeden zatracený mráček, krucifix! A najednou začne námořník na hlídce, nějaký Dani, řvát: Táhle nad námi něco lítá! - Co řveš, chlape, povídám, tady toho lítá, až pánbůh brání. Nasekali za války mašin za hrůzu dolarů a teď s nimi lítají, no ne? Ale chlap řval pořád víc, tak jsem se šel podívat. Šest těch potvor nad námi viselo, ne moc vysoko, tak asi šest set metrů. Vypadalo to jako pokličky. Každá mohla mít v průměru nejmiň padesát metrů. Himlhergot! Zavolal jsem kapitána. Za chvíli bylo všechno na palubě. I topiči a strojníci vylezli, maat je se strašným řvaním honil zpátky dolů. No, a ty poklice chvíli stály nad lodí jen tak, jako balóny, ale za chvíli se jich pět seřadilo kolem šestého a potom šly všechny dolů až na sto padesát metrů. Úplně nás zastínily. Vypadalo to, že na nás spadnou. Kapitán začal ječet, hrozit pěstmi, a ty mrchy jako by to slyšely. Poodlétly tak dvě stě až tři sta metrů - a najednou jsme všichni museli zavřít oči."

"Prostřední létající talíř vybuchl," napověděl Howard.

"Jo, jako, když bouchne granát z třiatřicítky, jenže to byla ještě zatraceně větší šupa. Viděli jsme, jak se z té prostřední pokličky, co vybuchla, vysypal nějaký černý cár, vypadalo to jako člověk, ale přísahat na to nemohu. Než jsme zas našli řeč, bylo po cirkusu. Trosky zapadly do moře, šplouchlo to, a těch pět pokliček odfrčelo pryč tak rychle, že jsme nestačili vyvalovat oči."

"A potom se do toho vložila military comission, vojenská komise," ušklíbl se profesor a začal si zuřivě čistit brejličky.

"Himlhergot, ani mi to nepřipomínejte! Tři dny jsme je měli na palubě, tahali z nás rozumy. V moři nic nenašli, bylo to všechno pro kočku. Nejspíš si mysleli, že lžeme, abychom se dostali do novin a byli slavní. Krucifix, ale my jsme ty potvory na mou duši viděli!"

"Co se rozčilujete, kapitáne, zachovejte klid," řekl Howard. "Stejně nevíte všechno. Téhož dne, kdy k vám na palubu přišla komise, potkal létající talíře Kenneth Arnold nad Mount Rainierem u Great Rockies. Viděl jich devět. Tenkrát ještě o vaši příhodě nevěděla živá duše."

"To teda ne!" potvrdil se zadostiučiněním Sjogren.

"Prosím. Teprve zpráva Kennetha Arnolda, naprosto střizlivého obchodníka a vynikajícího sportovního letce, poplašila Ameriku. O létajících talířích se začalo mluvit a psát. Stačí vám to, kapitáne?"

"Stačí," uklidnil se Sjogren. Zašlápl zbytek doutníku a bojovně si nás prohlížel. Potom s odhodlanou rozhodností vyhrkl: "Tak co, člověčkové, vás nechávají takové věci v klidu? Vy můžete sladce spát při pomýšlení na to ... Já tedy ne, krucifix! Straší mi to v hlavě od té doby. Jdeme!"

A těžkopádně se zvedl.

"Teď hned?" zeptal jsem se. „Kam?"

"Na Kerguelen, krucifix! Je to dobré tři hodiny cesty. Vykoupete se, převléknete se, zítra nebo pozítří můžeme vyrazit. I s tím vašim Anoketukem nebo Akorenukem, či jak se vlastně jmenuje. A bude v tom čert, jestli to železo nenajdeme."

"Vy pojedete s námi?" řekli jsme s Howardem zároveň.

"Popluj, človičkové, ale jestli je vám líbo, můžete se klidně plahočit se saněmi a psy. Já dám přednost zatracenému kutru, hosty přijímám, zbývá několik posledních volných míst! Jestli je ta železná hromada opravdu někde kolem Ymeru, budeme u ní do večera a nejspíš ji uvidíme z moře".

"Výborně, kapitáne," nasadila Barbara nejsladší tón, "jenže víte, my jaksi - pokud jde o peníze - tedy ne že bychom je vůbec neměli, to ne, ale ..."

"Tenhle výlet platím já!" bouchl se Sjogren do prsou, až to bohatýrsky zadunělo. "A kdo nesouhlasí, himlhergot, ten je u mě nádiva!"

Kámen mi spadl ze srdce.

"Ještě maličkost, kapitáne," řekl jsem napůl vážně, napůl zlehčujícím tónem, "mám dojem, že jsem byl tenkrát u vás na lodi tak trochu raněný slepotou. Jak vlastně vypadá ten doktor Menzel?"

"Ten?" ušklíbl se Sjogren. "Toho poznáte na kilometr daleko, malý a vyzáblý skrček. Vůbec nevyšel z kabiny, krucifix, i jídlo mu tam museli nosit. Až pod ten jeho přeražený nos."

Zahlédl jsem, jak se Barbara zarazila. Kousla se do rtů. Věděl jsem docela přesně proč.

I tady, skoro na konci zeměkoule, znovu ožívala vzpomínka na projekční kancelář B-7, Malý skrček s přeraženým nosem. Nacistický konstruktér létajících talířů Schriever! Svět je vlastně malý.

My Eskymáci jsme pašáci

Na Kerguelen jsme sice svorně nadávali, ale vedle historicky cenného kutru Sauninguaaka byl úplným hotelem. Navirtokova kocábka se jmenovala Nerrevik, což znamená Velká bohyně vod. Navrhl jsem přejmenovat ji na Bohyni vodních mšic, připadalo mi to výstižnější.

Kutr s maličkou kabinou, sroubenou dodatečně jako nástavba zvýšeného sternu, skřípal ve všech spárách a podle hlučnosti se zdálo, že jich má víc než dost. Prkna dávno zčernala časem a vrstvou drobných ulit, usazujících se na bocích a na dně dřevěných lodí ve všech oceánech. A kdyby bylo zápach vidět, táhl by se za námi určitě pět kilometrů dlouhý závoj. Tak bylo všechno na Nerreviku prosáklé žluklým tulením a, mrožím tukem a všudypřítomnou vůní tresek. Jen motor, novotou se blyštící Johnson, byl v naprostém pořádku. Patron Sjogren prohlásil, že byl málokdy v životě něčím tak překvapený, jako když na tomhle starém krápu našel dvě stě koňských sil, které by dělaly čest i milionářské jachtě.

"A mě to zaráží, krucifix, moc mě to mate," dodal přemítavě a pod vlivem dlouholetých zkušeností. "Nic naplat, človičkové, lidi jsou pakáz. Jestli ten mizera navirtok s tímhle kutrem loví tresky, tak sním svůj zatracený klobouk. Bez soli. S takovým motorem musí hladce upláchnout i hlídkovým člunům pobřežní kontroly, aby ne! Vsadím se, že si občas přivydělává pašováním"

V patronovi se probudily profesionální vzpomínky. Jinak jen nadšeně bafal z doutníku, když jsme po zpěněné vodě skoro vyletěli z přístavu a po obeplutí mysu nedaleko Amdrupshavnu nabrali kurs přímo na sever. Navirtok Saununguak by se byl tuze rád naší výpravy zúčastnil, navíc chtěl jako strojmistra přibrat jakéhosi mladíka v roztrhané rádiovce, ale Sjogren ho odmítl rázným máchnutím tlusté pracky.

"Já najal loď. Namakpa, v pořádku. Až budu chtít najmout bisingnarfik, tak si řeknu. Já. Taku! Podívej se!" poklepal na rameno zklamanému navirtokovi a předváděl při zkušební plavbě v přístavu tak bravurní obraty, že se Nerrevik pokládal střídavě na board a star-board. Navirtok zřejmě nebyl příliš zkušený námořník, pobledl a křečovitě svíral zábradlí. A víc už nenaléhal.

K opuštěnému Ymeru jsme se tedy vydali v sedmi. Sjogren, doktorka Medunová, profesor Howard a já, pak jeden námořník z Kerguelenu, nemluvný dědek, který rozuměl lodním motorům, a jako hlavní osoba samozřejmě Anoretok. Vzal s sebou na palubu svého nejstaršího syna Gutikitoka, šestnáctiletého mládence s téměř evropským vzezřením. Vytáhlého čahouna, což mezi Eskymáky není zrovna obvyklé.

Prvních pár hodin plavby proběhlo bez příhod, jen profesor Howard zjistil, že zapomněl na lodi příručku eskymácké konverzace, a nemohl se tudíž trénovat na Anoretokovi a Gutikitokovi. Potom Barbara málem přepadla přes palubu při bedlivém zkoumání medúz, vznášejících se jako rosolovité balóny těsně pod hladinou.

Sluneční koule se kutálela nízko nad východním obzorem a rozhazovala po obloze rudé pruhy, ale nehřála ani jako zápalka. Bezbarvé pískovcové útesy a ledovce na pobřežních kopcích se tam, kde na ně dopadly sluneční paprsky, rozsvěcovaly jako lampióny. Byly žluté a hned oranžové či rudé, pravé vodopády ohně, padajícího přímo do vln.

S patronem nebyla kloudná řeč. Otáčel sem a tam kormidelním kolem a zuřivě kouřil jeden doutník za druhým. Když se ho Barbara pokusila rozptýlit nějakými poučnými příhodami ze života, zuřivě zaklel a odbyl ji sdělením, že s mužem ve službě se nemluví, zvláště když na mapě je zakreslený sotva každý pátý fjord. Navíc jsou zde kry a kutr nemá brzdy jako automobil.

Doktorka se po tomto odmrštění raději odplížila na před, kde navázala pomocí výrazového tance, posuňků a nedostatečné pomoci profesora Howarda živou diskusi s oběma eskymáckými lovci.

Anoretok byl ve výtečné náladě. Kdy se zas starému avangnamiotovi podaří svézt se na takovém unuarsuaku, velmi velké lodi? Prožíval slavnostní okamžiky. Vyhlízel z přídě pátravě jako Kryštof Kolumbus.

K Hudsonově zemi jsme se dostali ve výtečném čase, rychleji, než, jsme vůbec doufali. Brzy odpoledne. Ani jsem raději nechtěl vzpomínat na náš bláznivý projekt výpravy vnitrozemím se psím spřežením. Kraslunové opravdu udělají nejlip,

když tyhle senzace ponechají odborníkům. Uvědomil jsem si to, když jsem si všiml, že Anoretok a Gutikitok na sobě nemají nit z evropského oděvu, jen a jen eskymácké šaty z kůže karibu a kraslík, kalhoty z medvědí kožešiny, srstí navrch. K tomu jemné, nepromokavé boty z tulení kůže, pošíité drobnými korálky a kostěnými knoflíky. Na přídi kutru měli s sebou dva titěrné a hračkám podobné kajaky, dokonce i svazek kůží, z něhož trčela hlaveň pušky a zubatá harpuna. Ano, tohle byli skuteční avangnamiutové, lidé ze severu, poslední vládcí Thule.

Krajina byla nedotčená, panenská. Myslím, že Barbara už dávno nelitovala peněz, vsazených do naší společné cesty. Ledovce a nakupené kry kolem fjordů byly větrem a táním vymodelovány do fantastických tvarů, jaké by si patrně nevymyslel ani nejzarytější moderní sochař. Občas se kus ledu, veliký jako celý

Nerrevik, utrlh a s rachotem se roztříštil na kamenité pláži nebo sjel do vln. Všiml jsem si, že se patron Sjogren drží od břehu v uctivé vzdálenosti všude, kde byl řetěz strmých pobřežních ledovců příliš blízko. Byl to zářící, pohádkový svět ledu, s katedrálami, gotickými hrady, tvrzemi a hlavně neuvěřitelnými diamanty, rozzářenými nízkým sluncem a oslepujícím leskem tisíců plošek. Barvy se měnily každou minutu. Po rudé přišla do módy zelená, ledovce najednou vypadaly jako potopené pod vodou, dokonce i několik mráček vysoko nad námi se zbarvilo průsvitnou zelení. A všechno kolem nás vypadalo jako nepovedená a zároveň krásná barevná fotografie.

Anoretok se chvíli rozčileně dohadoval se synem. Potom odešel na žád' k patronu Sjogrenovi.

"Taku, podívejte se! Tady záliv, kde jsem lovil mrože. Adglau, dávno. Kus dál bylo železo."

"Kus dál, kus dál... To musíš, mládence, říci trochu přesněji," bručel Sjogren.

"Oo wunee tok! Tudy!" ukázal rukou Anoretok. "Fjord chvíli úzký, dva a dva a dva kajaky vedle sebe, pak širší.

Uvidíš!"

"Starého čerta uvidím. Kde se provlékne jen šest zatracených kajaků vedle sebe, tam my už neprojedem. Kdepak, mládenče! Spoléhám na to, že neumíš počítat."

Neměli jsme příležitost zjistit, kdo z těch dvou měl pravdu. Gutikitok, stojící zatím důstojně a se založenými rukama na přídi, se najednou pustil do divokého tance.

"Avek, avek! Mroži!" hulákal. "A ya, a ya!"

Anoretok rázem ztratil klid. Jedním skokem byl na přídi, vteřinu něco pozoroval a obrátil se k nám.

"Uatsik, počkej chvílku! Massakut, hned. Paralú, avek! Podívejte se, mrož! Za chvíli mrož náš. Jen se dívej, malá chvílka, konec."

"Zatracený život," řekl Sjogren kupodivu klidněji, než jsem očekával. Zastavil motor. Kutr pomalu doplouval do široké zátoky, sevřené plochými a písčítými břehy. Tady opravdu mohl být ráj všech mrožů, měli dost místa k dovádění na pobřeží, jenže to teď bylo pusté a prázdné. Pár set metrů před námi se však chvílemi cosi vynořovalo. Vypadalo to jako skupina hastrmanů nebo otužilců s plnovousem. Opravdu mroži!

"Jeden on, starý otec," vysvětloval Anoretok. "Dvě a dvě a dvě hú-u, krávy. Ty vidíš?"

Viděl jsem, jenže těch hastrmaních hlav bylo daleko víc než sedm. Anoretokovy matematické znalosti prostě na víc nestačily. Nerrevik se konečně zastavil, tiše se pohupoval na malých vlnách. Anoretok a Gutikitok bleskurychle, bez jediného šplouchnutí spustili na vodu kajaky a nějakým záhadným akrobatickým manévrem se do nich dostali bez nedobrovolné koupele. Paluba kutru byla dost vysoko nad hladinou. Pomalu vypluli ke zvířatům. A opět, bůhví jak, se voda kolem nich ani nepohnula. Nepozorovali jsme dokonce ani jediny pohyb veslem, a přece se kožené lodičky sunuly vytrvale a neodvratně vpřed.

"Hotovo, rozhodnuto," řekl Sjogren, jako by se vzdával. "Mužem se klidně jít ohrát do kabiny, tahleta legrace potrvá nejmíň dvě hodiny. Já je znám."

"Ale to už bude večer!" protestoval profesor Howard.

"A co mám s těmi zatracenými Eskymáky dělat? Když jim v tom zabráníte, je konec. Himlhergot, víte, co je to lovecká vášeň? Zvláště když se tím živíte? Tihle lidé jsou tak citliví, že když se jim v něčem brání nebo se jim věci nedaří, onemocní z toho a do rána umřou. A jestli si myslíte, že kvůli nám budou spěchat, tak to jste taky na omylu. Ti si ten svůj lov pořádně vychutnají!"

Otevřeným poklopem vylezl na palubu mlčenlivý dědek, znalec motorů. Nevěnoval pobřeží ani jeden pohled, viděl jich za svého dlouhého života tolik, že ztratil navzdýcky zájem. S hekáním si sedl na kotouč lana, vytáhl z promaštěných montérek krabičku cigaret a s gustem si zapálil.

"Nevím sice, co se stalo, ale řekl bych, že ti dva šli lovit," řekl smířlivě. "Jo, neměli jste si začínat."

Stáli jsme s Howardem a Barbarou na přídi jako tři sudičky a sledovali napínavý závod mezi sluncem, rychle klesajícím k zubatému obzoru ledovců, a oběma kajaky, pomalu se blížícími k mrožům. Za námi v kabině dusal a funěl Sjogren.

"Co to tam provádíte, kapitáne?" nakoukla do dveří doktorka Medunová.

"Ale rozhlížím se tak trochu kolem, jedna puma na lodi mně bude dost dlouho stačit. Byl bych nerad, kdyby to i tentokrát skončilo jako s Kerguelenem."

Hrklo ve mně.

"To se tedy staráte dost pozdě, kapitáne!"

"Napotřetí snad zas až moc brzy," usadil mě.

"Našel jste něco?"

"To bych už asi nadával," přiznal se vzácnou upřímností patron. A vykolébal se z kabiny.

Oba lovci se zatím přiblížili mrožům na několik metrů. Ted! Vzduchem se mihly dvě harpuny. Zajely do vody, která se začala okamžitě vařit.

"Zatraceně těžký chlebiček. Krucifix," poznamenal kapitán. "Musí tu potvoru strefit do jednoho místečka za hlavu, jinak rozmlátí kajak na cucky. Vidíte? Jedou pryč, jako by je čerti honili. Aby ne, takový mrož je někdy ještě horší."

„Už plave na hladině!" zajásala Barbara, zachvácená loveckou vášní pralidí. "Už je po něm! Hurá!"

"Blbost," zkazil jí radost patron. "Žádný mrož, zatím jen na foukla tulení kůže. Taková bójka na místě, kde se ta potvora potopila. Zároveň ji drží na šňůra od harpuny, aby mrož neuplaval. Bude to ještě chvíli trvat. Himlhergot, co je to zas tady?"

Obrátil se neočekávaně čile k zábradlí a pohlédl dolů.

Nic jsme neviděli, jen kusy plujícího ledu, ale na ty jsme si už zvykli. Nerrevik je rozhrnoval oplechovanou přídí po celou cestu. "Na co koukáte, kapitáne?"

"Na tu zatracenou kru..." Sjogren ukázal na zvláštní kus, podobný velrybě. Houpal se sotva pár metrů od kutru. "Copak ji nevidíte, kris-tepane?"

"Ale ano," připustil jsem. "Co má být? Viděl jsem už kry jako ptáky, jako medvědy a kdoví ještě jaké."

Kapitán mě probodl pohrdavým pohledem.

"Jenže jste asi neviděl žádnou kru, která by byla takhle zdělaná od řezu. Krucifix, už to konečně vidíte?"

Opravdu, na jedné straně ledové velryby byla rezavě hnědá skvrna. A co víc, byla nápadně hladká a pravidelná. Jako by kra delší čas přiléhala k nějakému železnému plátu nebo nádrži.

"Připlavala ze zátoky," soudil Sjogren. "Jenže čím dále tam jedeme a čím víc si namáhám oči, tím míň se mi tam chce s touhle zatracenou pikslou."

Lov zatím skončil. Eskymáci dobili tuleního samce harpunami a trubicí, kterou mu zavedli tlamou do žaludku, ho nafoukli tak, že plaval jako měch. Vítr vál našťestí od moře, takže Anoretok se se synem nemuseli moc namáhat. Vlny jim zahaly kořist, vážící několik metrů, až ke kamenité pláži.

"Zůstaneme tady," rozhodl patron po chvíli přemýšlení. "Ten mizera navrtok by se zbláznil, kdybych mu s tím křápek něco provedl. Slečinka se může vyspat v kajutě, pro nás udělají ti dva přeborníci sněhové iglů. Za chvíli bude stejně tma. Strojník loď uhlídá.."

Nastartoval motor. Narrevik se pomalu odšoural o pár desítek metrů blíž k pevnině, kde Sjogren za pomoci nemluvného dědka spustil kotvu. Dědek se zřejmým potěšením vyslechl zprávu, že zůstane na palubě. Zmizel v padacích dvířkách do strojovny. Nasedli jsme do maličkého člunku, poskakujícího na laně za kutrem, a přemístili se na břeh.

Anoretok s Gutikitokem seděli na bobku v radostném obdivu nad svým úlovkem. Vůbec tomu nerozumím, a nedovedu tedy odhadnout, jestli to byl kapitální kus nebo zakrslý chudinka, ale pěkná porce to byla. Potom Anoretok vytáhl ze záhybů kožešinového kabátu předmět, podobající se sekýrce, používané na poutích k sekání tureckého medu. Mělo to rukojeť z mrožího klu a zakřivené ostří, vybihající do oblouku na obě strany. Strkal ten podivný instrument do ruky Howardovi.

"Tak si to už vezměte, človíčku," vrčel Sjogren. "Copak neslyšíte, že jste nagalak suak, velký náčelník? Máte právo prvního řezu,"

Howard vypadal dost vyděšeně. Vysunul si brejličky na čelo a snažil se nechápajícího Anoretoka přesvědčit, že se v Princetonu ke stahování mrožů zatím nedostal.

"Tak dělejte!" hartusil patron. "Nebo se ti dva urazí. Popadněte ten zatracený " ulu a šmikněte, kde vás to napadne. Stejně je to jen taková připitomělá formalita."

Profesor vzal ulu štítvě do prstů a šmikl. Barbara obřadně zatleskala. Vlastně ještě ani neprořzl tlustou kůží, a už se nože zmocnil Gutikitok. Poodešli jsme raději o kus dál. Písek a štěrka kolem se za pár minut změnil v krvavé bláto, ve kterém zvesela kapkali dva Eskymáci. Pracně převraceli chudáka mrože násadami harpun.

Barbara se otřásla a obrátila zády. Oba lovci vyčarovali z nevyčerpatelných anoraků květované hrníčky, otevřeli krční tepnu mrtvého zvířete a s labužnickým pomlaskáváním pili ještě horkou krev, ze které se kouřilo.

"To máte těžké, slečinko," pokrčil rameny Sjogren. "Tady je oheň leckdy zatraceně vzácný a horká krev je jediná možnost, jak se trochu zahřát na lovu, který někdy trvá od rána do večera. Račte jít ještě dál, krucifix, protože naši milí průvodci se dají co nevidět do očí a potom do střev se všim všudy."

Barbara povážlivě zbledla.

"Snad bychom se měli pustit do stavění iglů," vykoktala, aby se konečně začalo mluvit o něčem jiném.

"Hohó! Jaktěživ jsem neviděl krasluna, který by dovedl postavit iglů tak, aby mu to o půlnoci nespadlo na hlavu. To přenechte těm mládencům. Jen žádný strach, taky chtějí mít střechu nad hlavou. Pojdte se raději projít."

Přijali jsme s povděkem, jen dál od těch jatek! Pomalu jsme šli po kamenité pláži dál do zátoky. Kolem bylo ticho, pravé desetistupňové arktické ticho. Jen vlny šplouchaly o břeh. Patron Sjogren se hrbil, ruce zabořené hluboko do kapes nepromokavého námořnického pláště. Oči mu jezdily po břehu i po skalách kolem nás. Profesor Howard prudce oddychoval, jako by stoupal do prudkého kopce, a já ... Já jsem si zas jednou vzpomněl na Gag-gioliho a Matteiho.

Jestli jsme blízko Bobří hráze, tak se chováme jako spolek šilenců! Jeden dobrý střelec za kterýmkoli ledovým cimbuřím by nás mohl umlčet za pár vteřin... Ano, odstřelil by nás jako zajíce na kulečnicku.

Barbara se zastavila. Nastavila obličej větru, vanoucímu ze zátoky.

"Nezdá se vám, že je tu nějak tepleji?"

"Taky jsem si toho už všiml," překousl mezi zuby Sjogren. "To může být od skal vyhřátých sluncem, to se tady ..."

Zarazil se. Zrovna jsme obešli skálu, která nám až dosud bránila ve výhledu. Opodál ležela ve vodě ohromná konstrukce s polámanými a rozpadajícími se nosníky, s rozervanými trubicemi a kabely. Celá ta hromada rzi tiskla k pobřežním balvanům jakési kulové nádrže, zmuchlané jako papírové koule. Další zbytky byly téměř úplně odtrženy od spleti součástek a trčely kolmo do výše mezi zprohýbanými pruty antén. Podobalo se to kabině s vytlučeními okny. Cítil jsem, jak mě Barbara popadla za rukáv, ale nevšímá jsem si toho. Ani nevím, co říkala a jestli vůbec něco říkala. Nemohl jsem odtrhnout oči od Anoretokova velkého kusu železa a usilovně jsem vzpomínal, co mi připomíná. Tohle jsem už přece někde ...

Ale ano, trosky zřícené vzducholodi Hindenburg, ohořelé a změněné v beztvornou hmotu po výbuchu při nešťastném

přistání v Lakehurstu. Viděl jsem několikrát za sebou archivní film, který se shodou okolností podařilo kameramanovi natočit, a vždycky znovu a znovu mě děsil nepoměr lidských mravenců utíkajících pryč na všechny strany od té obrovské hořící hmoty, která se bortila vlastní vahou.

Profesor Howard se chtěl rozběhnout, ale Sjogren ho zadržel.

"Stát, krucifix!" rozkázal hlasem, jaký jsem od něho neslyšel ani na Kerguelenu. "Kdo pospíchá, pospíchá do neštěstí... Co když je všechno kolem zamořené?"

"Záření myslíte?" zarazil se profesor. Rozhlížel se kolem dokola. "Dávno by už tak zesláblo, že sotva někomu uškodí."

S údivem jsem zjistil, že se v patronové ruce objevila šeredně vypadající pistole s dlouhou hlavní, automatické parabelum ráže 9 mm. Sběratelský kousek, německá důstojnická zbraň. Zahnal nás mávnutím tlapy za sebe jako kvočna, chránící kuřata, a pomalu se šoural kupředu. Všude kolem bylo mrtvé ticho, nic se nepohnulo, jenom vlny občas zašplouchaly a zaskřípal kus ledu.

"A je to, zas padla jedna pověra o létajících talířích," řekl Howard, jevící snahu zachovat náležitou rozvahu a klid.

"Všeobecně se říká a soudí, že žádný UFO nikdy nepřistál, nikdy se nesetkal se zemí."

"Tehle se tedy setkal se zemí až moc," poznamenala Barbara. "Jestli je to ovšem UFO."

A byl.

Trosky mohly pocházet jen a jen z létajícího talíře, který musel mít čtyřicet až padesát metrů v průměru. Odpovídalo to Lusarovým údajům. Stroj havaroval u čáry příboje, jako by se snažil posledními silami doletět na pevnou zem.

Profesor Howard rozčileně prolézal tím zrezivělým zmatkem. Patron Sjogren se k němu postavil zády a s pistolí v ruce hlídal skály nad námi. Nevím sice, co by si byl počal, kdybychom byli opravdu napadeni, ale bylo to od něho docela hezké. My s Barbarou jsme obcházel talíř, vlastně jeho část na břehu, a snažili jsme se vypadat pokud možno zasvěceně.

"Pojďte sem, honem!" svolal nás Howard, sklánějící se nad nějakou součástkou. "Vidíte ten plát.. ? Ani ocel, ani železo, nic takového. Bez metalografického rozboru sice nic nesvedeme, ale předběžně sázím na titan. A tady, jen se podívejte!"

Přejížděl prsty nějaké hrbolky na zmuchlaném plechu a tvářil se neobyčejně spokojeně.

"To je důkaz, že tu fungoval Coandův princip. Tryskové plyny se ohýbaly o sto osmdesát stupňů pod diskový trup a nadnášely ho. Jiné trysky obstarávaly pohyb dopředu, případně rotaci. Tady jsou jejich zbytky, pokud se vůbec zachovaly."

"Říkáte trysky, profesore? Tedy žádné kontrabarické mezopole? Žádný šestirozměrný prostor?"

"Určitě ne, tohle vůbec vypadá na klasickou techniku. Víte, redaktore, co je nejzajímavější? Určitě mnoho věcí chybí, to by vám potvrdil každý pilot. Tady se demontovalo, stoprocentně ...! Všimněte si tohoto místa, vidíte? Část nosníku, přeříznutá úplně hladce autogenem. A tady opět, a ještě jednou, do třetice! Všechno, co šlo odmontovat a co za odmontování stálo, je pryč! Tak třeba tady byly určitě kulometry. Copak nevidíte? A celý plášť je pryč. O využití Coandova principu svědčí jen jediný plech, který už nestál za demontáž."

"Blbost, kdo by to byl udělal?" ozval se patron. Ale neotočil se od skal nad námi. "Eskymáci rozhodně ne, taky čím? Nemají na to nástroje."

"To opravdu nevím, kapitáne," povzdechl Howard. "Taky si nedovedu představit, že by někdo v této krajině mohl daleko cestovat s tak těžkými věcmi. Součástky musely vážit pořádných pár metráků. Ale zbyla tu všeho všudy jen jedna turbína, pět až šest je jich určitě pryč. A celá elektronika jakbysmet. Tyhle dvě koule jsou nejspíš zbytek řídicího panelu s celou armaturou."

"Tak když ty věci nejsou tak daleko, měli bychom odtud raději zmizet. Ráno je taky den. Třeba si sem ještě občas někdo pro kousek železa zajde a mohl by nás tu načapat na švestkách."

"Asi těžko, kapitáne," zavrtěl hlavou Howard. Drolil mezi prsty rezavé hrudky, ve které se změnila většina konstrukce.

"Z toho už nikdo nezbohatne. Leda kalatdlokové, pro ty by mohly mít cenu měděné kabely a dráty, které zachránil pořádný nátěr."

Opustili jsme trosky létajícího talíře a vraceli se po chřastících kamíncích zpátky k Nerreviku. Barbara se přitočila k Howardovi a zašeptala:

"Poslyšte, profesore, nebyli tam i - lidé?"

"Ne, madame," odpověděl s jistotou. "Po těch jsem se díval nejdříve a nepečlivěji. Po posádce ani stopy.

Nejdůležitějším zjištěním však zůstává, že tam kdysi lidská posádka byla. Sedadla a tak... A vůbec vybavení, převzaté celkem beze změn z letadel. Tím je alespoň dokázáno, že piloti létajících talířů nejsou ani fialoví trpaslíci, ani šestinozí obři z jiných planet. A taky tam byl přímý důkaz, pádnější než všechny ostatní."

Howard vytáhl z kapsy trochu poškozovaný kotouček s arabskými číslicemi od nuly do čtyřiaadvacítky. Na některých ještě zůstaly zbytky svítící fosforové barvy.

"Vidíte? Ciferník! Věc dokonale pozemská, naše."

"Co když hodinky používají i jinde?"

"Myslíte?" profesor blýskl očima. "Pak mi ovšem najděte nejdřív ve vesmíru planetu, která se přesně jako ta naše otočí kolem dokola jednou za čtyřiaadvacet hodin! A kde je noc i den zrovna jako u nás, aby si museli číslice kreslit ze svítícího fosforu."

"Výrobní značku jste nenašel?" řekl jsem kyselé u vědomí své porážky. "To se tedy divím, při vašem štěstí."

"Nenašel. Ale to nic neznamená, nemyslíte? Chemický rozbor fosforu ukáže, která továrna na světě ho dala dohromady. Pokud to vůbec bude zapotřebí."

Potom jsme už jen s tichým sakrováním zakopávali o kameny.

Anoretok a Gutikitok zatím udělali kus práce. Na pobřeží šlehalo do výšky plameny pořádného ohně, živěného kusy

mrožího tuku, politého petrolejem. Borové větve sice voní podstatně příjemněji, ale byli jsme vděční za jakýkoliv tepelný zdroj. Při ústí zátoky jsme už teplé závany nepocíťovali a s příchodem noci začalo pořádně mrznout. Oba Eskymáci právě vyřezávali dlouhým dřevěným nožem poslední z padesáti kvádrů, nezbytných ke stavbě iglů. Jeden domeček už stál hotový a svítil do houstnouceho šera jako lampión, jak naše petrolejová lampa prosvítala sněhovými stěnami.

Gutikitok ještě utěsnil spáry druhého iglů měkkým sněhem a Anoretok pečlivě vyřezal sněhovým nožem nízký románský vchod. Konečně bylo všechno šťastně hotovo.

"Pissortut inuit!" řekl hrdě a poklepal si na prsa. V překladu to nejspíš znamená: My Eskymáci jsme pasáci!

A my jsme s tím do písmene souhlasili.

Konec velkého krále

Normálnímu člověku se obvykle ráno nechce vstávat, i když má bačkory u postele a perspektivu voňavého šálku horké kávy. Tím spíš odrazuje vstávání dočasný obyvatel Iglú-iaku, který protrpěl noc na sněhovém lůžku. Díky přehozeným tulením kožešinám, kůžím karibu, vlněným pokrývkám a spacímu pytli vás to sice nestudí, ale zato neurvale tlačí. Ani na tu kávu nebylo pomýšlení, což mě uvádělo do hluboké trdnomyslnosti.

Naši eskymáčtí průvodci uvařili ze sněhu hustý, černý čaj, přidali hrst sušeného mléka a pak nad ohněm jakžtakž osmahli kus zmrzlého tuleního masa. V Arktidě se musí snídat pořádně, nejbližší bufet, kde vám mohou nabídnout přesnídávku, bývá několik tisíc kilometrů daleko.

Patron Sjogren snědl svou porci bez protestů, já jsem dokázal silou vůle sežvýkat jen kousek. Profesor Howard a Barbara zdvořile odmítli, spokojili se tabulkou čokolády. Doktorka Medunová objevila ve své čokoládě reklamní obrázek automobilu Ford Mustang, profesor Howard podobiznu herečky Kim Nowakové. Tedy věci v Arktidě náramně užitečné.

Před naším odchodem nařídil Sjogren nemluvnému dědkovi, který se vyhrabal z podpalubí Nerreviku, aby na nás čekal do rána. Kdybychom se nevrátili, má se vrátit s kutrem do Amrupshavnu a zorganizovat pomoc.

Konečně jsme mohli opustit tábor. Anoretoka a Gutikitoka nijak zvlášť nevzrušil vrak létajícího talíře. Otec ho už viděl, pro syna neměl žádnou cenu, železo bylo zrezivělé. Za troskami se záliv zužoval do táhlého fjordu, sevřeného skálami a ledovci. Kamenitá pláž zmizela, museli jsme pracně prošlapávat cestu pobřežním ledem. Anoretok šel vpředu, pečlivě zkoušel jeho kvalitu a ustavičně nás poučoval.

"Lesklý sníh, co znamená? Špatné! Měkký aya! Černý led, stojím. Paralu, podívejte se!" zarazil harpunu do ledu.

Pronikla hluboko. "Boří se. Nejde jít. Bílý led, mamakpa amassa. Všecko dobře. Mammarei! Prima!"

A tak jsme tedy šli husím pochodem po prima bílém ledu. Překvapil mě patron Sjogren. Poskakoval po ledových splazech jako objemný gumový míč a funěl ztelně méně, než když se velebně procházel po palubě.

"Tady já našel zmrzlého krasluna. leh, ano," ukázal Anoretok na ocelově šedou hladinu fjordu. "Tenkrát žádný led.

Ikklia nortok, teď je tu zima. Bylo teplo!" pokyvoval udiveně hlavou.

Upřímně řečeno, moc velká zima tu nebyla, opět jsme z hlubin fjordu cítili lehké závany teplého vánku. Led byl všude kolem rozleptaný táním a v ledovcích zely modré trhliny, z nichž tu a tam vytékaly malé vodopády. Vlěvaly se stružkami do fjordu. A ještě něco tu bylo podivného. Zatímco při ústí fjordu, kde kotvil Nerrevik, nebylo ani stopy po nějakém životě, nepočítáme-li ovšem všudypřítomné polární vrabce, krupanuky, tady se do sněhu zapsala nejrůznější havěť. Rozeznal jsem stopy lišek, které se skoro vůbec nelišily od stop jejich sestřenic v našich lesích, spousty ptačích t'apiček, podobných klínovému písmu ...

"Poslyšte, doktorko," napadlo mě v té chvíli, "naše obsidiánová destička tu byla asi doma, že?"

"Ani bych neřekla," utrousila Barbara. "Vidíte snad na skalách kolem něco, co by se třeba jen zdaleka podobalo obsidiánu nebo bazaltu? Ty totiž bývají obvykle společně. Nejspíš to byl nějaký import."

"Například z Tibetu," popíchl jsem ji. "Proč ne, že ano? Z Tibetu do Arktidy je to pár kroků!"

Doktorka unaveně vzdychla.

"Koukejte, příteli, nechte si ty vtípky, rozumíte tomu jako koza petrželi. Já jsem dneska nějaká špatná a nemám náladu dávat někomu kondice ze severských dějin. Zvláště když neví tak základní věci, jako že Vikingové začali se svým loupežnickým řemeslem na pobřeží Skotska a Anglie, rozšířili je na Frísko, Francii, Španělsko a dostali se až na Sicílii. Jiní pronikli po Dněpru až do Černého moře. A jak Černé moře, tak i Sicílie jsou už oblasti, které měly dost velký styk s Východem. Za určitých okolností, jak račte vidět, může být z Tibetu do Arktidy blíž než třeba rozkopanou Prahou z jednoho konce na druhý. Víme?"

"Děkuji za laskavost," ještě jsem se nevzdával. "Hlavně pak onomu neznámému Vikingovi, který se uráčil přenést destičku na tak velkou vzdálenost. Jistě myslel zejména na to, jak ji někdo později najde a zamotá mu to hlavu.

Vikingové z Tibetu, to se vám tedy povedlo!"

"Propánakrále, vy jste přece ..., " pokleपालa se Barbara významně na čelo. "Vikingové, waringové, přece jezdili jako žoldněři s tureckými sultány na válečné výpravy. Do Chorezumu, do Persie a občas i do Dárvázu a Indie. Nic lehčího než sehnat si tam nějaký ten staroturecký suvenýr, nemyslíte? Když se pak takový waring vracel domů, vzal si destičku s sebou třeba jako talisman. Pak se ocitla na Islandu nebo v Grónsku, na tom není vůbec nic zvláštního. Mimochodem, jak tak koukám kolem sebe, ani mi ten název Groenland, Zelená země, nepřipadá moc přitažený za vlasy. Ze by to nebyl jen reklamní trik Erika Rudého, když chtěl sehnat pro novou zemi osadníky?"

Souvislá sněhová a ledová pokrývka se tu změnila v ojedinělé ostrůvky, tající v paprscích odpoledního slunce. Na holých místech břehu kvetly celé trsy sněženek, lomikamenů a kohoutků s purpurově červenou korunkou. Barbara utrhla několik kvítků a přivoněla.

"Nevoní, vidíte?" zeptal se profesor Howard.

"Ne. Tohle není země pro krasluny . . ."

Anoretok nápadně ožil, zastavil "se a zkoumal okolí.

"Aya, ano, tady to bylo! Mnoho spaní. Jeden, dva spánky. Mnoho. Tenkrát tady žádný sníh. Až u železa zase zima.

Ojoj! Veliká. Tady teplo. Řekl jsem."

"Za pár týdnů tu zase sníh nebude," mnil Sjogren. "Tady to jde se zimou rychle z kopce, krucifix."

Bylo tu docela hezky, se zalíbením jsme si prohlíželi skály a ledovce, jen o maličko veselejší než hrozné katafalky na Jan Mayenu. Fjord tady končil vysokými, neschůdnými skálami, zdvihajícími se od hladiny kolmo až k převislým ledovcovým čepicím. Žádná cesta nevedla dál. Vypadalo to, že se budeme muset vrátit.

Howard vypadal překvapeně a zmateně.

Na Eskymácích jsem nic zvláštního nepozoroval a také patron Sjogren s doutníkem v našpulených rtech vypadal jako vždycky. A já? Nevím, jestli si dodatečně nevymyslím, ale pokud se pamatuji, připadal jsem si podivně lehký a unavený, zralý na jeden malý šlofiček mezi sněženkami a purpurovými kohoutky.

"Náramně objemný přelud, himlhergot," poznamenal kapitán a ukázal palcem dozadu, kde ležel napůl potopený talíř. "Tady už nic dalšího nenajdeme!"

"Myslíte?" přemítal profesor Howard. "A kam zmizely všechny ty chybějící díly a součástky havarovaného talíře? To je někdo odvezl po moři? Jak, můžete mi to vysvětlit? Když je v tomto místě fjord tak úzký, že nemůže ke břehu přirazit ani náš kutříček! A ten je tak malý, že by nepobral ani desetinu chybějících věcí. Nehledě na to, jak je vůbec naložit bez jeřábu ... Musí tu něco být. Zkrátka musí!"

"A k tomu všemu to teplo ...," poznamenal jsem. "Anoretok říkal, že tady bylo tenkrát ještě tepleji."

"Eskymáci toho napovídají, až jednoho brní hlava," odfrkl pohrdavě Sjogren. "Ale zrovna tohle bych mu náhodou věřil, krucifix. Podívejte se na tamhleto chamrad!" ukázal k úpatí skály, kde se uchytilo několik trsů lžičnicku a potom ještě něco, co jsem nedovedl botanicky určit. Vypadalo to jako stroměčky, vzrostlé sotva po kolena.

"To je zakrslá vrba, víme? Jenže v tomhle zatraceném koutě světa dorůstá tak nejvš do výšky deseti centimetrů. Když se jí chce růst dál, což obvykle nechce, plazí se po zemi. Himlhergot, ale tahle stojí!"

"Snad je tu někde sopka," myslel nahlas Howard. "Ale ty skály na to nevypadají, samá břidlice. Nevím, nerozumím."

Z bezvýhodných úvah nás vyrušili eskymáčtí průvodci. Skláněli se nad něčím a vášnivě se dohadovali. Zaslechli jsme jen jediné slovo - nanuk.

"Lední medvěd?" ožil trochu profesor Howard.

Šli jsme se podívat. V měkkém firnu byl vytlačen řúženec pořádně velkých stop, podobajících se trochu otiskům prstové rukavice. Anoretok poklekl a opatrně lehkými doteky zkoumal okraje stopy.

"Ayay ...," zašeptal po chvíli. "Velký nanuk prošel před námi. Možná viděl. Taku, podívejte se! Sníh se ještě hrne do stop."

Nic takového jsem sice nepozoroval, ale Anoretok byl odborník.

"Nanuk taserartalik, je na moři. Nemůže nic ulovit. Žádný avek, tuleň. Nic. Má hlad, ayayay. Sunauna, co to znamená?"

Nanuk proto na břehu. Loví sněžné koroptve, loví ukadoky, polární zajíce. Chrup, chrup - konec. Nanuk kongissuak, velký král."

"A mně je to stejně jedno," prohlásila Barbara. "Proč kolem toho dělají takový kravál? Nanuk sem, nanuk tam. V zoologické zahradě jsou taky," začala podřimovat na kameni. Anoretok a Gutikitok opravdu štěbetali jak špačkové a bázlivě se rozhlíželi, jako by nevěřili vlastním očím. Medvěd sice vylezl z vody, ale nevrátil se tam. Po cestě jsme ho taky nepotkali. A fjord dál nevede. Kam se tedy zvíře podělo?"

"Nejspíš se tu konalo medvědí nanebevzetí," zavzdychala zhroucená doktorka. "Nebo ho odnesla žluna, jako se to málem stalo Broučkovi ... Mě to nebaví, dělat si legraci. Nemohl by někdo říct těm dvěma, aby byli chvilku zticha? Bolí mě hlava a chce se mi spát." Velmi jsem Barbaru litoval, ale tohle byla opravdu zvláštní věc. Kolem dokola hradba skoro kolmých skalních stěn a ledovců, za námi úzký břeh, kudy jsme přišli, a od čáry příboje jeden jediný řetízek stop, ztrácejících se na kamenitém podkladu.

Naši společníci se už vydali za řešením záhady. Vpředu se kýval patron Sjogren s rukama vraženými do kapes gumáku, kde zřejmě držel pažbu svého parabela, za ním capkali oba Eskymáci s připravenými harpunami. Průvod uzavíral profesor Howard, sice beze zbraně, ale zato s nesmírně bojovným vzezřením. Zrovna jsem uvažoval, jestli mám u Barbary zůstat, když nás Howard zavolal. "Pojďte honem!"

Našli cestu, pokud se to tak dalo nazvat. Podal jsem Barbaře ruku, abych jí pomohl do svahu. Musela být opravdu unavená, motaly se jí nohy a sotva se vlekla. Chvillemi se zdálo, že snad usne ve stoje.

Konečně jsme se vyškrábali průrvou, zezdola maskovanou záhyby- skal a napůl zavalenou balvany. Před námi postupovala skupinka, vedená patronem. Teď se všichni zarazili. Sotva padesát metrů před námi stál na zasněžené pláni lední medvěd. Po pravé ruce se krajina svažovala k malému jezírku s několika hromadami ker na břehu. Překvapilo mě, že není zamrzlé. Z šedivé hladiny stoupaly chuchvalce par, zahalujících okolí. Vytáhl jsem z kapsy fotoaparát a naslepo zmáčkl spoušť s objektivem namířeným přibližně ve směru nanuka. Výsledek také podle toho dopadl, promiňte. Viděl jsem, jak si Eskymáci připravují harpuny. Medvěd zavětril, rozkolébal se ze strany na stranu a udělal dva kroky nazad, jako by nechtěl podstoupit souboj. Pak si to rozmyslel, vyrazil vpřed a zrychloval. Podobal se bílé vystřelené kouli.

Sjogren se rozkročil a namířil pistolí. A vtom se to stalo. Výbuch, oslnivý záblesk - a tlak vzduchu, který nás všechny povalil. Někde za námi, na skalách, nad fjordem, zarachotily uvolněné balvany. Na hlavy se nám sesypala tříšť zmrzků, kamínků a břidličnatých úlomků.

Medvěd zmizel. Na ledové pláni kolem kráteru se povalovalo několik zkrvavených cárů obalených chlupy.

"Mina," řekl suše Sjogren do mrtvého ticha. A zasunul pistolí do kapsy. "Stát, ani o krok dá!. Himlhergot, tady to asi

bude pořádně prošpikované v "několika řadách."

Podíval se dolů k dýmajícímu jezírku a dodal:

"Házení žabiček na hladinu se dočasně odkládá. Tady je ta vaše zatracená Bobří hráz. Nemáte někdo po ruce zápalky? Zhasl mi doutník, krucifix!"

Piblokta

Kolem jezírka bylo několik znamenitě ukrytých staveb. Byly vidět vlastně jen proto, že maskovací sítě nad nimi potrhaly čas. Domečky, podobné pevnůstkám, splývaly se skálami a ledovcem. Možná že bychom si jich byli vůbec nevšimli, nebýt medvěda. Teprve později jsme našli trosky dalšího létajícího talíře, rozervaného výbuchem a rozházeného po okolí.

"Poslyšte, profesore, existují na světě vůbec ještě nějaké létající talíře v obstojném stavu?" zeptala se ironicky Barbara. V několika minutách strávených tady nahoře zázračně okřála. Ani já jsem už nepozoroval protivný pocit lehkosti.

"Doufám, madame, že tyhle ne," ušklíbl se Howard. Pozoroval patrona Sjogrena, který podobně tlustému brouku opatrně slézal k domečkům. Sám si zvolil svůj osud. Prohlásil, že sice žádný pyrotechnik není, ale viděl ty bláznů při práci na ostrově Soroya, kam občas za války provázel německou blokadou potraviny, munici a léky bojovníkům norského hnutí odporu.

Teď byl pro nás k nezaplacení. Vlastně jsem vůbec dospěl k zjištění, že nám ho poslala sama nebesa. Zatímco jsme po výbuchu pořád ještě byli paralyzováni, odhrabával už dávno s chirurgickou opatrností sníh kolem nás. Sotva půl metru od Howarda objevil tenký drát. Vedl k protipěchotní mině, k té našlápně potvoře, která se roztrhne ve zlomku vteřiny na tisíce střepin a zamete kolem sebe všechno do poměrně slušné vzdálenosti.

Patron prohmatával cestičku k jezírku a značkoval průchod špalírem sněhových koulí. Byl už téměř u cíle, když narazil na celé minové hnízdo. Každý z těch čtyř plochých kotoučů měl uprostřed víka pohyblivou tyčinku. Stačil by jen lehký dotyk . . .

"Flinkové, úplní fušeři," bručel Sjogren a opatrně štrachal v mokřem sněhu. "Nebyli tu holt odborníci, krucifix. Každý drát přivázali jedním koncem k mině, druhým ke kolíku - a hotovo. Machr by spojil vždycky dvě miny, přidal by na druhou stranu gumové nebo drátěné tahy a pak bych s tím svinstvem bez štípaček nic nesvedl. Asi se báli, víme? Ono když se to dělá správně a složitě, tak to někdy bouchne v rukách." Narovnal se v zádech a znovu přičapal ke své práci. Howard přešlapoval rozčilením.

"Kapitáne, dejte pozor! Nechcete toho radši nechat? Přece se v Grónsku najdou pyrotechnici, ne? Třeba naši vojáci. V Thule určitě! Přijedou s minohledačkou a je to bez rizika."

"Zásadně neodcházím od rozdělané práce," řekl patron. Neobtěžoval se ani otočit, jen zdvihl hlavu a ukázal palcem nahoru. "Himlhergot, to se podívejme! Tady zrovna máte ty vaše vojáky, človíčku. Nechcete na ně zavolat?"

Chvíli jsme nevěděli, o čem patron mluví. Pak si Barbara všimla vysoko nad námi osmi stříbrných nitek kondenzačních pruhů, rýsujících se na temně modré, skoro fialové obloze. Byl to jeden z amerických B-52, které neustále hlídají s náloží nukleárních bomb. Létají nad Grónskem den co den, k hranicím Sovětského svazu a zpátky.

"Doufám, že nám nespadne na hlavu. Už jednou se to stalo," řekl nakysle profesor Howard. "Jsou to blázni, nezodpovědní blázni!"

"Nechápu, že ještě tohle místo neodhalili," napadla mě souvislost, zdánlivě logická. "Když tudy soustavně přelétávají, mohli si toho už dávno všimnout."

"Z výšky třiceti tisíc stop? Myslíte?" pokyvoval profesor hlavou. "Ani na nějaké pozorování nemají čas, palubní elektronika je stačí dokonale zaměstnávat. A pokud vím, tyhle hlídky NORAD ani nemají snímkovací aparáty. Jinak by ovšem zkušený vyhodnocovač mohl z fotografií ledacos vyčíst."

"Hotovo," ozvalo se zdola. Sjogren se protahoval v zádech a mával na nás. "Blízko toho zatraceného hnízda už nic není, jen blázen položí miny do míst, kudy musí sám chodit. Ale pro všechny případy koukejte, kam šlapete, krucifix!" Koukali jsme, snad nejvíc ze všech Anoretok a Gutikitok, úplně vyvedení z míry nenadálým výbuchem, který dokázal roztrhat na drobečky tak velkého medvěda. Vůbec to nechápali.

Do bunkrů, byly to opravdu spíš bunkry než domečky, jsme pronikli bez obtíží. Těžké pancéřové dveře zely dokořán a zrezivělými věvějemi se ani nedalo pohnout. Omítka se odlupovala v celých plástech a kupila se pod stěnami v plesnivých hromadách. Všude vanul sychravý chlad, na podlaze ležel poprašek sněhu s nesčetnými stopami ptáků a lišek. Častá přítomnost těchto zvířat už sama o sobě zaručovala, že lidé zde nebyli celou věčnost.

"Tak o tomhle tedy mluvil admirál Donitz ...," prohodila tlumeně Barbara. "Moc přívětivé hnízdo pro Hitlera zrovna nevybral."

"V zoufalství je i díra dobrá," řekl Howard. „Ale na závěry je ještě brzo. Zatím tu nic nevypadá na Bobří hráz, spíš na opevněnou meteorologickou základnu. Tamhle, vidíte? Věže s kulometnými střilkami."

Podotkl jsem, že ani to nic neznamená. Podobná kulometná hnízda ze železobetonu měl Hitler dokonce i na zahradě svého berlínského kancléřství, ačkoliv tam nemohly mít vůbec žádnou cenu. Prostě měl takové věci rád, to je všechno. Potrpěl si na opevňovací parádičky a ty musely být všude, kde byl on.

Za chvíli jsme zjistili, že bunkry hlavně kryjí vchody do nižších pater. Z každého bunkru vedlo někam dolů schodiště, vysekané do skály. Stupně pokrýval led a chůze po nich vyžadovala zvýšenou opatrnost. Měli jsme jen dvě baterky, první patřila Sjogrenovi, druhou, k všeobecnému údivu, vymotal ze záhybů svého anoraku Gutikitok. Lidé ze severu zřejmě tak docela všemi dary civilizace nepohrdali.

Schodiště mi připadalo nekonečné. Barbara byla přesvědčena, že už musíme být na úrovni hladiny. Howard dokonce tvrdil, že jsme ještě níž. Jenom Sjogren vrtěl hlavou, prý se to jen zdá, uvidíme.

A viděli jsme. Za jedním zákrutem schody ústily do rozměrné plošinky, opět zavalené kusy opadané omítky a dokonce i cihlami, vylomenými ze stěn. Anoretok jednu z cihel zvedl a udiveně si ji prohlížel.

„Právě se mu rodí v hlavě zlepšovák," poznamenal Jsem. „Určitě vidí takovou věc poprvé, tady se staví jen ze sněhu a bláta, nejvýš tak ještě ze dřeva."

Schody pokračovaly na druhé straně plošiny, o pár stupňů níž přerušené dalšími železnými dveřmi. Když jsem se jich dotkl, vypadly ze zrezivělých veřejí a zákeřně mě udeřily do ramene. Dál byla jen tma, prohmatávaná kuzelem světla z kapitánovy baterky.

"No ne, pravá starogermánská Valhala!" spráskla ruce doktorka Medunová. "Vypadá to tu jako v muzeu nacismu! Nebeská svatyně esesmanů a gestapáků!"

Něco na tom bylo. Stěny byly obloženy nazlátlým mramorem a visely na nich mosazné štíty, které patrně měly v architektově fantazii symbolizovat výzbroj germánských předků. Na průčelní stěně roztahoval křídla ohromný černý orel, držící v pařátech dubový věnec s hákovým křížem uprostřed. Všude byly železné tepané svícníky, ozdobné mříže.

"Jen račte dál, dámy a pánové!" vyvolávala Barbara, napodobující průvodce turistů. "Zde, prosím, vidíte typickou ukázkou nacistického vkusu, aneb jak si Adolf Hitler představoval příbytek germánského nadčlověka. Blut und Eisen! Krev a železo! Valhala a dubové věnce! Pěkně v jedné kupě, staří Římané, starogermánští bojovníci, normanský folklór. A to všechno náležitě upraveno podle krásy, jak ji chápal zkrachovaný umělec Hitler, zpočátku mizerný malíř pohlednic, tak mizerných, že mu zbývalo jediné. Prodat vodovky a stát se vůdcem ve jménu násilí a lži!"

"To je všechno moc hezké, slečinko," přerušil ji Sjogren, "ale mě by spíš zajímalo, proč je tu tolik těch zatracených větráků nebo čeho. Vidíte?"

A skutečně, ve všech rozích místnosti ústily dost neobratně zakryté roury a ze stěn trčely zamřížované ventilátory. Mohutných rour-jsem si ostatně všiml už na schodišti. Podle průměru to rozhodně nemohly být trubky ústředního topení, nebyly to ani vodovod, spíše nějaká vzduchotechnika.

Vzpomněl jsem si na zvláštní pocit lehkosti, který" jsem na sobě zjišťoval tam dole u fjordu. Bylo to bezpochyby první stadium, mám jisté osobní zkušenosti s otravou svítiplymem. Barbara na tom byla mnohem hůř, dělalo se jí špatně a mohla se sotva pohybovat. Přesně tak začíná a pokračuje otrava uhelným plynem!

"Zřejmě tady někde hoří," řekl jsem nahlas. "Neustále, bez lidského zásahu ... Je to snad tak těžké, zapálit místní podzemní ložiska uhlí? Ústřední topení bez páry a těles, pěkně přímo od podlahy, co myslíte? . . . Tím lze zajistit v nejbližším okolí přijatelnou teplotu, dokonce i vrbičky tu vyrostly! Ale řekl bych, že uhelné žíly slábnou, aspoň podle toho, co tvrdí Anoretok. Dřív bylo v okolí tepleji. Ovšem na chronickou otravu uhelným plynem by to dodnes stačilo, proto ty mohutné větráky. Vsadím se, že nasávaly čerstvý vzduch až někde za ledovcem."

"Myslíte, že je to nebezpečné?" zvážněl profesor Howard.

"Určitě, ale až po několika dnech pobytu. A rozhodně je to nebezpečnější venku než tady uvnitř. Cítíte, jak to protahuje?"

Místy jsme procházeli dalšími sály. A všude tentýž pochybený vkus. Tu a tam byly stěny ozdobené zbytky fresek plavých germánských hrdinů Siegfrieda, Lohengrina a svalnatých Nibelungů v družné pospolitosti s nacistickými vojáky, letci a tankisty z druhé světové války. Obrovská freska zobrazovala tažení do Francie, jiná útok na Sovětský svaz. Hákové kříže se táhly podél stěn v nekonečných pasech. Těžká křesla, hodící se spíše do středověkého řádového hradu než sem, se rozpadala při pouhém doteku. Čáry kobereců se pletly pod nohy a při každém zvuku, při každém pí omluvení se ze stěny sypaly celé hrstě omítky. Všechno rozžvýkala vlhkost.

"Víte, co mi to připomíná?" ozvala se Barbara. "Hitlerův berlínský bunkr, jeho poslední ú očištění před příchodem Rusů. Tentýž koridor kolem místností, mřávané pokojíčky, všude pancéřové dveře - i kulometné hnízdo tu je, přímo v bytě. Fantastický nesmysl!"

"Zrovna jsem na to taky myslel," přiznal jsem. "Jenom dvě věci zatím chybějí. Umělecké poklady ukradené Hitlerem a - on sám."

"Nestrašte," zachmuřila se Barbara. Udělala krok stranou a narazila na Sjogrenovu nataženou ruku. Stál ve dveřích do další místnosti a zabraňoval jí, aby mohla vstoupit.

"Zpátky, slečinko! Tady není nic pro dívčí oči, křucifix!"

Pošetilý patron! Tohle říci Barbaře a věřit, že poslechne? Proklouzla mu pod rukou, dřív než se nadál. A pak jen stála přimrazená na místě, bledá a s vytřeštěnými očima. Zděšeně ustoupila zpátky.

Bylo to opravdu hrozné. Místnost naplňovaly tělesné pozůstatky mnoha lidí. Kostry se zbytky svalů a kůže. plísni potažené a tlející zbytky uniform. Německých, pilotů, německých námořníků, německých pěšáků. Hnědé uniformy esamanů, černé uniformy esesáků.

"Postrádal jste Hitlera, redaktore? Prosím, vyberte si," řekl Howard. A vyběhl ven z místnosti. Uvnitř zůstali jen oba Eskymáci, otrlejší než my.

Stáli jsme v pokoji s otrhanými červenými čalouny, kdysi pošitými zlatými hákovými kříži. Tu a tam bylo lze ještě rozeznat na stěnách světlejší obdélníky, jejichž smysl jsem pochopil až za chvíli, když jsem si všiml skobiček.

"Obrazy! . . . Tady visely obrazy!"

"A stály tu sochy," doplnila Barbara. "Na těch konzolách přece něco muselo stát."

Z místnosti s mrtvolami vyšel Anoretok. Tvářil se starostlivě a potřásal hlavou.

"Piblokta . . ." oznámil. "Ayayay, kraslunové, amassa krasluna, všichni běloši. Paralu! Podívejte se!" Ukázal rezavý bodák, za končený orlí hlavou. Nacistický bajonet.

"Ať to dá pryč," chytla mě Barbara za paži. „O čem to vlastně mluví?"

Nechápal jsem to, proč tolik zmatku kvůli nějakému bodáku? Takových věcí by se tady našlo jistě víc.

"Piblokta, himlhergot, to je taková zatracená věc," ozval se Sjogren. "Polární hysterie, víme? Něco jako tropický amok ve studeném podání. Běloši špatně snášejí dlouhou zimní tmou, leckdo se z ní pomine, takových případů už bylo! Zpočátku je to jen neklid, zvýšená nervozita. A pořád stoupá, rozlézá se v těle, člověka začínají nesnesitelně dráždit i úplné maličkosti. Dny, týdny i měsíce vidíte pořád jen tytéž, věci, nic se nemění, začínáte předpovídat chování okolních lidí v příštím okamžiku, protože je už naprosto dokonale znáte. Potom to jednoho dne ve vás vybuchne. Najednou, himlhergot, bez varování... Popadnete nůž, vraždíte. Chcete se toho nějak zbavit... Piblokta, ten Eskymák má pravdu. Zná to, všichni to tady znají... Tam uvnitř nebylo žádné střelení, ačkoli každý z nich měl v opasku pistoli. Piblokta, to znamená zabíjet nožem, bodat, mlátit kolem sebe. Někdo začal, ostatní se přidali. Je to nakažlivé a oni se jistě už dávno navzájem nenáviděli."

"Pissdrtut, opravdu! Všechno savik, všechno nůž!" kýval horlivě Anoretok, usilovně se snažící pochytit, o čem je řeč. Najednou se zarazil a strnul. Napjatě poslouchal.

"Suna dikia? Copak to je?" šeptal. "Adgssuk! Matu!" vyhrkl a popadl harpunu, rozběhl se do schodů.

"Zatracená práce," sykl Sjogren a s hbitostí, která mě už tentokrát nepřekvapila, utíkal za ním. "Počkejte, ani se nehněte!" vyštěkl přes rameno. Rval z kapsy pláště parabelum.

"Co se děje, redaktore? Professore!" zbledla Barbara. "Co to říkal?"

Nevím. Něco o dveřích a o - nevím," Howard pokrčil rameny.

Na schodech práskly dva výstřely, vzápětí se ozval třetí. Gutikitok nás málem porazil, vyhrnul se z pokoje mizivých jako velká voda a uháněl za svým otcem.

"Zůstaňte tu s ní!" houkl jsem na Howarda.

Byl jsem sotva v polovině schodiště, když se někde poblíž ozvaly další dvě rány. A jako doprovod k nim - jak se mi ulevilo! - bylo slyšet klení patrona Sjogrena. Konečně sem se ocitl na zápraží bunkru.

Zamračený patron dobíjel zásobník parabola náboji a navýsost rozezlený Anoretok si držel ucho, kam ho škrábla kulka. Dvacet metrů opodál ležela na sněhu další postava krátkého dramatu, v námořnickém koženém kabátě a s něčím ve ztuhlé ruce, co se podobalo ručnímu granátu.

"Měli víc štěstí než rozumu, lumpové," vrčel Sjogren. "Projeli minovým polem."

"O kom to mluvíte?" popadl jsem konečně dech.

"O té zdvořilostní návštěvě, krucifix!" patron ukázal hlavní pistole na ležící postavu. "Přihmul se sem pan poručík Wulff a ten skrček, doktor Menzel ..."

"Schriever?" vyhrkl jsem překvapeně.

"Menzel nebo Schriever, co já vím, jak se vlastně jmenuje. Chtěli nám dolů zakutálet pár granátů. Ještě že je Anoretok slyšel... Pašák, rozumíš, mládenče? Pašák! A z toho ucha si nic nedělej, než se ti narodí další kluk, tak ti doroste!" poklepával mohutnou tlapou Anoretokovi na rameno.

Ten se už zase usmíval.

"Nechápu," usilovně jsem přemýšlel. Wulff a Menzel se dali dohromady? Pak jsem si uvědomil, že jim vlastně nic jiného nezbývalo.

Museli to udělat, aspoň načas. "Kam se poděl ten druhý? Menzel, vlastně Schriever."

"Vím já? Krucifix!" odplivl si patron. "Viděl jsem ho, jak kličkuje k saním. Nalehl na ně, vykřikl na psy a vzal do zaječích. Tamhle vidíte stopu."

"Škoda," řekl jsem tvrdě. V tomto případě nebyl žádný cit na místě. "Dostal jste jednoho, mohl jste dostat i druhého. No, nedá se nic dělat."

"Já, himlhergot? Já že Wulffa dostal? To se tedy mýlíte, moc mýlíte. Stál, ruce nad hlavou, chtěl se vzdát, byl v šachu. Nic jiného mu taky nezbývalo. Vidíte? Ani granát nestačil odjistit, už se shýbal, aby ho položil do sněhu - a vtom ho ten na saních zezadu odpráskl. Za jízdy a pistolí, musí mít setzatraceně přesnou mušku."

Patron se zachmuřil, pořád ještě držel v ruce čerstvě nabitou pistoli.

"Zůstanu tady pro jistotu s oběma mládenci, kdyby se ten gauner náhodou vrátil... To všechno se nemělo stát, krucifix ... Teď už to není jen váš byznys, človíčkové, musíme to hlásit místním úřadům"

"Samozřejmě, kapitáne," řekl Howard a nasadil si vyleštěné brejličky. "A opatrně s dýcháním, cítíte to ve vzduchu? ..."

Mý se ještě jednou podíváme dolů, mohlo nám ledacos uniknout."

"Pochybuji," řekl jsem sklesle. "Ale když myslíte."

"Samozřejmě že si to myslím. Například, co je tohle?" Howard sáhl do kapsy a vytáhl ušpiněný kousek plátna. Když setřásl prach a dlaní setřel plíseň, rozeznali jsme zřetelně útržek nějakého obrazu. Svalnatá ruka, kovářský perlik ...

"Rébus pro vašeho přítele, doktora Salze. Co jste mi vyprávěl tenkrát v Praze u výborného vína, pane redaktore? Přímou z Hitlerovy pracovny se ztratil nějaký jeho zamilovaný obraz. Výjev z kovárny, ne?"

"Defregger! Kovárna před tyrolským povstáním nějakého roku. Tohle může být zbytek, na mou duši. Víte, co to znamená? To je důkaz, korunní svědek! Kde jste to našel?"

Nečekal jsem na odpověď a krkolomně jsem se řítit dolů po schodech. Barbara mi sotva stačila.

"Tady to bylo," řekl profesor v předpokojí hromadného pohřebiště. Místnost bez nábytku kdysi zřejmě sloužila jako skladiště obrazů a soch. Byly tam přihrádky, všechny prázdné, bedny se shnilou dřevitou vlnou a spousta prázdných rámu. Z některých byly obrazy jen vyřiznuty, někdo měl moc naspěch.

"Snad se podaří určit nějaké obrazy i ze zbytků rámu. A z rozměrů rámu ostatní. Doktor Salz si s tím určitě poradí."

"Nepochybně," přikývla Barbara. "Ani jeden jediný obraz tu nezůstal? Ani jedna socha?"

"Bohužel. Půjdeme dál?"

Cesta byla stále obtížnější, tady už sice nebyl led, ale zato všude tekly potůčky a rozlévala se celá jezírka. Schody byly čím dál víc zavalené opadaným zdivem, které podléhalo vlhku. Z hloubky chodby vanul teplý vzduch, nasycený

kouřem tak silně, že jsem se rozkašlal.

Zbývající metry jsme urazili v předklonu. Chodba končila v uměle vytvořené jeskyni, která nás dokonale zmátla. Jak jsme se později domluvili, doktorce Medunové připomněla Modrou jeskyni v Biševu, profesoru Howardovi podobný přírodní div na Capri. Obrovský prostor osvětlovala prozářená hladina, lépe řečeno světlo z podmořského tunelu, který podle všeho ústil do fjordu. Strop tunelu byl těsně pod hladinou a při největším odlivu se nejspíš vynořoval. Ale zas ne tolik, aby tudy mohla proplout větší loď, snad jen ponorka. Všechno v jeskyni bylo ocelově modré a zelené, zbarvené světlem, filtrovaným barvou moře. Medúzy se podobaly rentgenovým snímkům.

"My goodness, redaktore! Vždyť to jsou opravdu ponorky," zašeptal Howard.

Naklonil jsem se nad hladinu. Ano, teď jsem už také viděl vřetenovité, žraloci tvary s nástavbami velitelských můstků.

Německé ponorky ležely jedna přes druhou, nejvyšší byla obrácena přídi k hladině, jako by se chtěla právě vynořit. Rozeznával jsem zřetelně ocelovou pilu na prořezávání protiponorkových sítí. V modrozelené hladině Bobří hráze bylo pohřbeno nejméně pět ponorek. Pocítil jsem slabé zadostiučinění, tohle byla skutečně pravá Bobří hráz s vchodem pod vodou. Nehrabal jsem se v indexu krycích jmen nacistických operací zbytečně.

"Haló, pánové," kašlala Barbara, která poodešla kus dál po betonovém molu, táhnoucím se podél celé stěny jeskyně.

"Tady jsou taky nějaké ponorky, nepotopené."

Vydali jsme se za ní v kotoučích modravého dýmu. Ložiska uhlí zřejmě prohořela až ke stěnám jeskyně, kouř pronikal skalními trhlinami a vrstvami rašeliny.

Barbara stála u dvou dlouhých válců, téměř úplně potopených. Z vody vyčnívaly vlastně jen úzké pásy povrchu a metrové kopule s kulatými okénky.

"To nejsou ponorky, madame," profesor naráz ožil. "Redaktore, vidíte věc, kterou viděl jen málokdo. Já sám jsem o tom jen slyšel. Němci to tajili ze všeho nejvíc. A dodnes začínou před vámi kličkovat, když to nařknete. Ani Lusar o tom nepíše, chápete? Víte proč? Tohle je totiž dodnes aktuální. Hádejte. No, hádejte!"

Howard se pásl na svých rozpacích. Namáhal jsem se, lovil jsem v paměti kdejakou vědomost o německých zbraních. Nic, nic. Zmohl jsem se jen na konstatování, že jsou to prostě jakási pouzdra. Obrovská.

"Kontejnery to jsou, redaktore. Němci v nich převáželi ve vleku za ponorkami rakety s velkým doletem. Chtěli jimi bombardovat Spojené státy. Někteří odborníci dokonce tvrdí, že jed-
na V-2 dopadla u města Savannah. Výbuch prý byl americkými úřady vysvětlen jako exploze muničního skladu."

"Myslíte, že jsou rakety ještě uvnitř?"

"Určitě."

"Tak tyhle dvě potvory měly dopadnout na vaše město; profesore?" oklepala se Barbara. "Je to jasné, z Německa nejdřív sem. Potom za ponorkou kolem Grónska až ke Spojeným státům. Jak se to vlastně odpalovalo?" "Z vody, madame. Kontejnery mají přetlakové komory. Dolů se vpustila voda, vzduch se stlačil ke špičce, takže raketa stála kolmo. Ale v jednom se pravděpodobně mýlíte. Na Londýn dopadlo hodně těchto raket, způsobily tam značnou škodu. Ovšem dvě rakety na celou Ameriku? Jistě, vznikla by značná panika, působil by zde moment nečekaného překvapení. Ale přece jen ... Pochybuji, že by Němci táhli ty dvě věci až sem jen kvůli tomu. Vojenský účinek by se prakticky rovnal nule. A potom, víte, každý generál především počítá. Němci to pak dělali dvojnásob důkladně. Kolik toho může zničit nasazená zbraň? Jestliže toho zničí nepříteli mň, než kolik sama stojí, nemá cenu ji v dané chvíli vůbec použít. To je mrhání materiálem, které si generál dovolí, jen když je v naprosto zoufalé situaci. Osobně si myslím, že ..."

Howard se odmlčel, jako by váhal nad zbytkem svých myšlenek. Mluvil pak pomaleji, pečlivě volil slova.

"Řekl bych, že tyto dvě rakety zde čekaly... Na něco ... Na věc, která zatím chyběla. Věc, která by význam raket tisícinásobně umocnila! Tak, aby stačily opravdu jen dvě. Ano, určitě! Čekaly tady na první dvě atomové hlavice! Až je panstvo z Bobří hráze nějakým způsobem získá."

"V tom případě čekaly zbytečně," mávl jsem rukou. "Jak je dnes už všeobecně známo, těžká voda a tak dále, německý atomový výzkum se dostal za války na špatnou kolej."

Profesor se zachmuřil.

"Vy mi nerozumíte, redaktore ... Pro tyhle fanatiky přece válka neskončila pětáctýřicátého roku, nikdy se nesmířili s porážkou. Mám dojem, že tyto dvě rakety měly posloužit později. A opravdu s atomovými hlavicemi. Jak získanými, to nevím, ale ke slovu by jistě přišla i špionáž. Němci měli létající talíře. Kde se tyto UFO motaly až nápadně často? V blízkosti atomových střeľnic v Nevadě, v Novém Mexiku, v Tichomoří. A pokud vím, taky nad Sovětským svazem. Smysl toho všeho, účel? Domyslete si to sám. V době, kdy atomové tajemství znaly jen dvě velmoci - jen dvě, zdůrazňuji - dvě jako tyto dvě rakety."

Začal jsem chápat a dělalo se mi z toho nanic. Vzpomněl jsem si na údajně poslední Hitlerovy dny v pětáctýřicátém roce. Jak se usilovně obíral myšlenkou, aby sovětská vojska přicházející z východu a americká vojska ze západu se do sebe zahrzly, sotva se setkají na Labi. Válka měla pokračovat dál, v podobě ještě hrůznější, tentokrát mezi Spojenci. Intrika nevyšla, samozřejmě. I tento Hitlerův sen padl, sen o pomstě, když už ne o vítězství.

Ale zbyla ještě jedna možnost, v budoucnosti. Za dva roky, za pět let, někdy. Jedna z těch dvou raket vyletí k Sovětskému svazu. Atomová hlavice vybuchne. Vzápětí druhá zničí jedno americké město. V několika minutách je zde atomová válka, a kdo bude mít čas a chuť zjišťovat, jak vlastně vznikla? Válka kontinentů, stamilióny mrtvých, zatímco ti zde pod ledovcem budou v bezpečí čekat na výsledek. Až bude po všem, vystoupí na povrch. Jediní nedotčení, ujmou se vlády ...

"Hrozné, přátelé. Člověk může uvažovat

o nejrůznějších věcech, i o těch nejhorších, ale když před nimi nakonec stojí tvář v tvář? Vyrazí mu to dech. Promiňte."

"Pojďte pryč," řekla Barbara. "Je mi z toho kouře špatně a nechci vědět víc."

Došli jsme až na konec mola. Všude se válely odpadky, prázdné krabice, plechovky, prkna, všechno spečené plísní.

Doklad postupného a nezadržitelného úbytku vojenské kázně, jak mizely i ty poslední naděje.

Vraceli jsme se stejnou cestou nahoru. Ještě jednou jsem mohl všechno hodnotit, teď už s odstupem a klidně. Nezbyl tu nikdo s dostatečnou autoritou. Ti, kteří nějak přežili, mysleli jen na sebe. Mrtví je nezajímali, nechali je ležet. Hůř než barbaři! I ti nejprimitivnější lidé aspoň pochovávají zabitě a mrtvé! ... Tito dali přednost kořisti. Vyřízli obrazy z rámu, shromáždili sochy. Snad zabalili i Jantarovou komnatu. Šli tak daleko, že ze stěn strhali cenné potahy. Pospíchali snad? Sotva, v pěti místnostech rezivěly i teď tisíce konzerv, stačily by celému pluku na několik let. Ty hromady odpadků jsou po těch, kteří vraždění přežili. Předtím by si byli sotva mohli dovolit takový nepořádek. Dokonce na molu, u ponorek a raket!

"Jak se asi odtud dostali?" řekl jsem mimoděk nahlas.

"Určitě po vodě, lépe řečeno pod vodou. Donitz sem jistě poslal nejlépe vycvičené posádky. Jedna z nich nejspíš přežila ostatní a zařídila si tu pohodlný život."

"Doktor Salz z toho bude smutný, všechno je pryč," poznamenala Barbara. "Tolik si od nás sliboval."

"Doufám, že dánské úřady budou úspěšnější. Jistě tady prohledají všechno systematicky kousek po kousku," utěšil ji Howard.

Konečně jsme se ocitli na vzduchu bez kouře. Zato s plynem. Patron seděl u vchodu bunkru a čmáral něco větvičkou plazivé borůvky do sněhového poprašku. Opodál leželo tělo poručíka Wulffa se zakrytým obličejem a s rukama, složenýma na prsou. Sjogren beze slova vyslechl Howardovo vyprávění o podzemní jeskyni, pak se zaškaredil a řekl: "Čekají nás největší možné maléry. Nejdřív budem čekat na deset komisí z Godihíbu. A potom na deset superkomisí z Kobenhavnu."

Přijede pětadesát odborníků, tisíc dní se nás budou vyptávat na deset tisíc blbostí, až z toho zešedivíme. Já tyhlety "zpravodajské důstojníky znám, krucifix!"

"Nestrašte," zděsila se Barbara, "mám dovolenou jen na měsíc. To mě bude stát místo!"

Sjogren ji mávnutím tlapy umlčel.

"Není pro nás naděje! Zvednout kotvy, jdeme."

Opatrně jsme prošli úzkým koridorem vyznačeným sněhovými koulemi mezi minami. Byli jsme už docela nahoře a naposled jsme pohlédli dolů ke kouřícímu jezírku s Bobří hrází v podzemí. A tehdy patron Sjogren zaklel zvlášť hutně, až to zahučelo v jeho medvědíhru hrudníku.

"Himlhergot, zapomněl jsem vám něco říct!... Protože se nic nedělo, nechal jsem na stráži tyhlety dva brášky a šel jsem se ještě jednou podívat dolů. Abych si ověřil to svoje povídání o pibloktě. Ještě že jsem to udělal, človíčkove!"

Všechno беру zpátky, do posledního slůvka ... Krucifix, kam jsem dal prve oči, nevíte? Prohlížel jsem si ještě jednou to.. zkrátka, bylo to jinak. Žádný bajonet, i když taky přišel ke slovu, ale jen na okraj. Tam se střílelo, zatraceně moc střílelo, pistolemi a samopaly. Někdo je pak musel posbírat, ale díry ve stěnách zůstaly, taky rozplácené kulky na podlaze. Přišel jsem na to vlastně náhodou, krucifix, byla to moc šťastná náhoda, když jsem na jedné z nich uklouzl. .. Prohlédl jsem to po částech, ještě že mám bytelný žaludek ... Teda: mrtvolky tam leží ve dvou skupinách. Početnější hned kolem vchodu, jako by to byli útočníci, kteří se chtěli prostřít dovnitř. Pak je prázdné, nikde nic ... Až v koutě za pilířem leží další lidé. těch je snad pětkrát míň. Obránci, himlhergot, nic jiného tam nemohli dělat než se bránit. Podle uniforem samé větší šarže, zlaté lampasy. A ten, co měl na sobě nejvíc zlata, aspoň jako generál nebo admirál, držel v ruce tohle. Je to sice přetřené, ale přečíst se to dá."

Bylo to sice nanejvýš neslušné počínání, ale vrhli jsme se po zežloutlém kousku papíru všichni tři najednou. Ukořistil ho díky nečekané rychlosti profesor Howard. Posunu! si brejličky na čelo a zahloubal se do útržků, které přiložil k sobě.

"Nějaký los do loterie," ohrnula rty zklamaně Barbara.

„Chachá! Hohó! ...“ hlasitě se rozesmál profesor. "Promiňte, madame, neuvědomil jsem si, že u vás v Československu máte jiný způsob peněžního hospodářství. Tohle zná u nás ve Státech každý kluk! Je to šek, madame, docela obyčejný šek, vystavený na Americkou národní banku, a sice ... sice v červnu čtyřiapadesátého roku. Šek na obnos sto dvaceti pět tisíc dolarů. A převádí ho ze svého konta, počkejte, je to tak poškozené ... ano, nějaký Robert Lee Chandler, South Bay, Florida."

„A je to jasné, krucifix!“ ulevilo se Sjogrenovi. "Povraždili se kvůli penězům, jak už to človíčkove dělají. Já tušil, že v tom bude docela něco všedního, jak to bývá na tomto světě."

"Lee Chandler, Lee Chandler," omílal jsem pořád dokola. Nic mi to neříkalo, to jméno jsem slyšel poprvé. Pak mě najednou osvitil nápad. "Co když ten člověk kupoval z Bobří hráze obrazy a vůbec věci, profesore? Stačí ho trochu zmáčkout..."

"Ano, to rozhodně stojí za pokus," přemýšlel Howard. "Adresu máme, nepříliš starou, to vypadá nadějně."

"Nesmysl!" přerušil nás Sjogren. "Chcete zmizet, co? Tak to zas ne, človíčkove, nejdřív zakotvíte pěkně v Amádrupshavnu, dokud se celá záležitost nevyřeší s úřady. Já v tom nechci zůstat sám, nechci nakonec ještě přijít o kapitánský diplom. To tedy určitě ne, himlhergot! Vy si absolvujete ty galeje se mnou do poslední tečky."

Barbara zrudla vzteky.

"A co doktor Menzel alias Schriever? Uvědomujete si to, kapitáne? Předstihne nás, stačí pár minut náskoku a ta americká adresa se stane prázdným hnízdem. Jak si chcete tohle zodpovědět?"

Podíval jsem se na doktorku s neskrývaným obdivem, byl to skvělý a pádný argument. Kapitán očividně zaváhal. Ocítil se v úzkých.

"To určitě ne, slečinko... Krucifix, co mám tedy dělat? Od starého Keru se tak jako tak nemohu hnout - a hlásit to musím!"

"Budiž," Barbara se zatvářil upjatě. "Konejte povinnost, dají vám za to metál. A novou uniformu. Ale až s ní poprvé vyjdete na ulici, ucítíte na sobě tisíce pohledů. Každý z nich bude říkat totéž: to je ten kapitán, který sic vykonal úřední"

povinnost, ale zároveň dokonale pokazil všechno, co jen mohl. Sláva disciplíně, ať na ní tratíme sebevíc!"
"Proboha, slečinko, takhle se mnou nemluvte! Takhle ne!" zaúpěl Sjogren. Byl dokonale vyveden z míry. Přeshlapoval z nohy na nohu a relé jeho obrovité tělo se tak nešťastně natřásalo, že se oba Eskymáci nestačili divit.

"Všechno se dá nějak zařídit, to se ví... Zítřej ráno se asi bude do Godthábu vracet letadlo, které nám přivezlo náhradní díly. Odveze taky pasažéry. V Godthábu můžete přestoupit na letadlo do Států, pilot ve Scoresby vám řekne, kdy letí. Copak musím vědět, že zrovna ve chvíli, kdy to jdu hlásit, berou moji tři pasažéři roha? Himlhergot, jak to mám vědět? Pro mě jste prostě v hotelu a čekáte, jak jsem vám to přikázal."

"Dědule!" vybuchla Barbara. Popadla tlustého patrona kolem krku a vlepila mu dvě upřímné pusy. Zmohl se jen na zděšené:

"Á, krucifix!"

Druhý den odpoledne jsme už seděli v letadle grónské vnitřní dopravy, ve dvoumotorovém létajícím člunu. Mladý pastor a dánští

novomanželé nás dojatě přijali jako ztracené a opět nalezené ovečky. Doktora Menzela nikdo nepostrádal.

Opodál zátoky, kde hydroavion startoval, jsme z okénka viděli tři postavičky. Jednu tlustou, s obláčkem modrého dýmu kolem hlavy. A dvě menší, znatelně hubenější, ačkoli vězely v eskymáckém kroji.

"Tak tedy sbohem," řekla Barbara. A myslili jsme obal na totéž. Eskymáci jsou pasáci...

III. díl OLOVĚNÉ MASKY

Nec minus ergo ante haec quam tu cecidere,
cadentgue.

(Tak jako tyto věci pomíjely před tebou, budou
pomíje i nadále)

LUCRETIUS CARUS / O přírodě, III. 969

"Nesmysl. Jak mohou mít sputníky, když nedovedou rovnoběžně přiřznout kus prkna?" zeptal se NGTRX z vnitřku umělého dvouožce.

STANISLAV LEM / Invaze z Aldebaranu

Indian Road

Reklamní tabule vybuchovaly kyticemi ostrých barev a nápisů. PASTA SUPER COLGATE ČISTÍ CHRUP I DECH!... JEŽÍŠ JE TAKÉ TVŮJ KAMARÁD!... HLASUJTE PRO NIXONA!... ZVĚROLÉKAŘI PRO VAŠEHO MILÁČKA 200 YARDŮ... ARKADIA BANK ROZMNOŽÍ VAŠE DOLARY... Nápis, které vzrůstající rychlostí automobilů donutila natáhnout se do délky jak žvýkací guma, řvaly zdaleka: MÁM TYGRA VNÁDRŽI!... COCA-COLA...

FANTASTICKÉ OBĚDY - 250 YARDŮ... POZOR! BOČNÍ VÍTR V ÚSEKU 2 MIL!... Profesor Howard řídil buicka z PŮJČOVNY AUTOMOBILŮ TETY MYERSOVÉ, CENY NEVÍDANĚ MÍRNÉ. Počínal si při tom, jako typický americký šofér, to jest: jel rychle a spolehlivě, bez jakéhokoliv pocitu vzrušení, jaksí samozřejmě. Zkrátka jako člověk, pro něhož je automobil zdokonalenou obuví, sloužící především k tomu, aby uspořila čas a dopravila člověka co nejrychleji z bodu A do bodu B.

Doktorka Medunová už dávno přestala vykřikovat údivem nad kostely, které vypadaly jako banky, nad bankami, které vypadaly jako trafiky, a nad trafikami, které připomínaly kostely. A já jsem si zas pomalu zvykal na udivené pohledy protijedoucích řidičů a mladíků, opřených v každém městečku, kterým jsme projeli, o rohové budovy supermarketů, dragstorů a generalstorů, což je ve všech případech jakási obdoba našich samoobsluh. Museli jsme působit nezvykle v našich rozhalených košilích a se všemi okny buicka otevřenými dokořán, třebaže venku nebylo zrovna nejtepleji.

Barbarin návrh, opatřit buicka nápisem Expedice Grónsko - Hudsonova země - Florida, jaksí zapadl. Proto ti mládenci nemohli tušit, že zdejší počasí, pro ně chladné, musíme nutně přijímat po zálivu Scoresby jako úplnou parní lázeň.

Kolem Indián Roadu kvetly bougainvilley a frézie pastelových barev. Vlevo se snaživě modral Atlantik, vpravo se kmitaly borové háje s nespočetnými kanály a jezírky, tu a tam byly pomerančové plantáže za vysokými ploty z ostnatého drátu. Občas stál u silnice osamělý slon nebo velbloud a zoufale se nudil týmž pohledem na téže věci.

Teprve profesor Howard nám vysvětlil, že to jsou živé poutače soukromých zoologických zahrad, kterých je na Floridě jako máku. A po nejlepších obchodních zkušenostech s obrovským mořským akváriem a s cirkusem delfinů v Miami přibývají další a další.

"Jsem celá netrpělivá," ozvala se Barbara. "Co to může být za člověka, ten Robert Lee Chandler? ... Podobně se jmenuje jeden známý detektivkář."

"Evropan?"

"Ne, Američan. Samozřejmě."

"Nečtu detektivky." Howard odtrhl znechucený pohled od rezidence zubního lékaře, která měla tvar obrovské vykotlané stoličky. Amerika je s vkusem a smyslem pro přiměřenost na štíru.

"Jméno Chandler ml samo o sobě nic neříká, madame. Zato ml "vzdáleně připomíná South Bay."

"Cože?" poposedla Barbara.

Zastavili jsme na okamžik u benzínové pumpy. VY NATANKUJETE, JÁ ZATÍM NAMALUJI VÁŠ PORTRÉT! To druhé jsme skromně odmítli. Taktéž jsme se nenechali o kousek dál zlákat velkohubým STOP, SKVĚLÁ ZMRZLINA A OBROVSKÝ MRAVENECNÍK 300 YARDŮ.

"Tak tedy South Bay, přesněji řečeno okolí jezera Okechobee. V posledních měsících se tam děly věci!... Zprvu jsem to považoval za novinářské kachny, člověk musí být opatrný. Prý se tam objevily UNFO. V Lakepoitu, ve Fort Pierce, kterým za chvíli projedeme, ve Fort Myers, a dokonce zároveň na dvou farmách u jezera Istokpoga, to je na

severozápad od Okechobee, Všude tamprý lidé viděli UNFO.

"Snad UFO?" pokusil jsem se upřesnit. "Ne, právě že UNFO, Unidentified Non-Flying Objects. Nelátající neurčené předměty.. Bylo to jako epidemie, šířilo se to z Floridy na všechny strany.

"Propánakrále," řekla doktorka Medunová. Nevím, jestli to platilo nelátajícím UNFO nebo nápisu ČTENÍ MYŠLENEK, ASTROLOGIE, CHIROMANCIE, GRAFOLOGIE. To všechno bylo napsané na betonovém čele cikánky, přesněji domku ve tvaru její hlavy. Svítila očima a měla náhrdelník ze žárovek. Profesora Howarda to nijak nevzrušilo, viděl zřejmě ještě oftesnější věci.

"Došlo to tak daleko, madame, že byla založena zvláštní společnost, UNFO Society, se sídlem v Duluthu, v Minnesotě. Předsedou je jakýsi pan Emil Buglund, neobyčejně rozvázný a vzdělaný pán, inženýr v jedné z továren 3 M, jak zkráceně říkáme trustu Minnesota Mining and Manufacturing Co. Společnost vydává zvláštní časopis-pio všechny zájemce a pro ty, kdo se s UNFO setkali."

"Pan Buglund měl osobně to štěstí?" zajímal jsem se.

"Of course! Proto se taky postaral o založení společnosti. Ryl na své zahrádce, on je totiž vášnivý rybář, a jako všichni vášniví rybáři pořád shání žížaly, a najednou narazil na předmět, podobný nejspíše gramofonu s velkou troubou. Předmět byl zabalen do jakéhosi papíru a převázaný, ale ani papír, ani podivná šňůra, ani obsah, zkrátka nic nejevilo stopy dalšího pobytu v zemi. A přece to v ní muselo ležet hodně dlouho, trávník byl předtím nepoškozený. Pan Buglund běžel domů pro fotoaparát, aby udělal dokumentární fotografie, ale než se vrátil, všechno zmizelo. Ze zahrádky u domku na samotě, za vysokým plotem se zamčenými vratky, široko daleko žádný člověk."

Poznamenal jsem, že na světě se děje ledacos. Například můj přítel Franta Vobr ztratil jednu zapalovač. Vypadl mu z kapsy na betonovém a úplně prázdném dvorku, docela jasně slyšel, jak to cinklo. Kanál tam nikde nebyl, a přece ten zapalovač nenašel, třebaže to tam prohledal kousek po kousku. Za týden správcová našla zapalovač na chodbě ve třetím patře, kde Vobr nebyl snad celý rok. Ležel na okně. Teď ať někdo vysvětlí, jak je tohle možné! To snad ten zapalovač vypadl nahoru?

"Tak vidíte," řekl Howard. "Jenže nezůstalo pouze u žertujícího gramofonu. V obci Elsie ve státě Oklahoma jakýsi pan Clay Trowbrodge, jméno jsem vám už jednou říkal, ale nevysvětlil jsem tenkrát souvislost, zkrátka ten muž otevřel pancéřovou místnost Fannerls Trust Bank, kde byl zaměstnán jako pokladník, a neobyčejně se vyděsil. Mimo obvyklých peněz a cenných papírů tam leželo cosi, co popral jako strašáka na vrabce, uplácáného ze skle-nářského kytu; bylo to velké jeden a půl metru! Honem zase pancéřové dveře přirazil a běžel pro šéfa. Vrátil se s ním a ještě se dvěma klienty, kteří nechtěli přijít o senzaci, ale strašák tam už nebyl... Další případ se stal v Surfaitu, v Nebrasce. Paní Maria Cuseyová otevřela ledničku a v ní našla ...

"Strašáka!" vyhrkla doktorka. "Nebo láhev mléka?"

Káravě jsem si ji změnil. Profesor Howard se jen shovívavě usmál.

"Chyba, madame. Tentokrát se předmět podobal sedlu. Opět to byla hmota podobná kytu. Paní Causeyová to uložila do garáže, aby to později ukázala manželovi. Do večera to zmizelo. Jiný předmět ze stejné hmoty vylovil pár dní nato pan Al Selznik při rybolovu na jezeře Petite ve Wisconsinu. Učitelka Althea Campbellová z Tucsonu v Arizoně našla ve starém psacím stole, získaném v dražbě, jakýsi dětský klobouček z hnědošedého dřeva, vydávající zvuk podobný řinčení. Poděsila se toho tak, že klobouček co nejrychleji zabalila a doporučené poslala na policii. Pošta doručila jen prázdnou krabici. Obsah se nevyšvětlitelně ztratil, obal však zůstal neporušený. Paní Carlton Mingusová při úklidu upozorovala pod vanou podivný předmět, který se podobal plácače na mouchy, vyrobené z nazelenalé hmoty, měkké a trochu pružné. Ukázala to manželovi. Podivil se jak zvláštnímu tvaru a materiálu, tak i faktu, že se ta věc ocitla zrovna v jejich koupelně. Plácačku ukázali i vedoucímu v blízkém drugstoru L. V. Edicottovi. Jeli na policii autem, přirozeně. Cestou předmět zmizel. Plácačka se objevila ještě jednou, tentokrát v jiném automobilu. Lou Welter z Julianne v Marylandu ji našel v kufru s náradím. Šel pro manželku, ale než se s ní vrátil, ta věc zmizela. Podobných případů mohou citovat stovky. Vždycky to má tentýž průběh, mění se jen tvar předmětu a místo nálezu."

Namítl jsem, že to už může být davová psychóza. Lidé jsou s to vidět duchy, když budou neustále číst a slyšet, že je viděli jiní. Don-kichotská schopnost vidět obry místo větrných mlýnů přežila až do dvacátého století. Zajímavé je, že ti lidé se nemohou shodnout, jak záhadné předměty vlastně vypadaly a co to bylo za materiál.

"Vidíte?" ožil Howard. "Na UNFO je vůbec nejpodivnější, že se svědkové většinou nemohou shodnout. Naopak v případech UFO se popisy dost přesně shodují, ať už je osoba ,viděla u nás nebo v Austrálii. S popisem UNFO jsou vždycky potíže, viz případ v Pugsley, v Pennsylvánii. Při lehkotletických závodech studentů místní koleje v hale pozoroval asi čtvrtina ze sta diváků, jak se při běhu na jednu míli pohyboval po dráze zvláštní předmět. Viděli ho rozmazaně. Jedni tvrdili, že se podobal hadici od hydrantu, druzí mluvili o velkém slaměném klobouku, a třetí dokonce o silném polenu. Vítěz závodu prohlásil, že chvíli vedle té věci běžel a že byla určitě uplácána ze sklářského kytu."

"Podíval jste se, profesore, do kufru?" rýpla Barbara. "Co když tam máme šicí stroj? Z kytu, samozřejmě."

"Obávám se, že nikoliv," usmál se Howard. "Ale ujišťuji vás, madame: držel bych se v tom případě přesně pěti základních pravidel UNFO Society. Zachoval bych klid. Nenechal bych předmět bez dohledu a nepokoušel bych se ho přemístit. Co nejrychleji bych pořídil fotografický snímek. Uvědomil bych UNFO Society. Odmítl bych použít jakýkoli uklidňující prostředek."

"Výborně, profesore! A, díky za kratochvíli, která nám má zkrátit cestu. Když jsem byla malička a jeli jsme vlakem na dovolenou, vyprávěla mi maminka pohádky. Vždycky to zabralo, ohromně! Pět hodin jízdy je na dítě moc."

Howard se překvapeně otočil. "Ale ne! Určitě ne! Copak jste si nevšimla, že všechny případy mají řadu shodných momentů? Nejzajímavější je začátek celé série v South Bay, kde mimo jiné bydlí - doufejme, že ještě - i dobrodinec Bobří hráze, pan Robert Lee Chandler. Asi jste to nepostřehli, ale UNFO jsou objeveny téměř vždycky ve tmě, v uzavřeném prostoru, mají podobnou strukturu a vždycky záhadně zmizí. Každý je vnímá jinak, což je ovšem způsobováno nejspíš

momentem překvapení a nejistoty. A právě ten faktor nejistoty mě zajímá ze všeho nejvíc."

"Milý profesore," ozval jsem se. "Kdyby vám teď středověcí venkované popisovali baziliška nebo hejkala, kterého taky docela určitě viděli, bezpochyby byste rovněž našel svůj důvtipný faktor nejistoty. Rozjítřená fantazie, nic jiného! A rozjítřovaná až do nemožnosti bláznivými články v novinách. Tenkrát ve středověku měli úlohu nezodpovědných novinářů kněží a mniši. A místo novin byla kázání plná čertů a pekla. Kdo z nás, prosím vás, nevystrachal alespoň jednou v životě něco neočekávaného zpod vany? A koho, prosím vás, z nás nenapadlo jen tak pro legraci strčit kamarádovi nějaký nesmysl třeba do ledničky?"

"Myslíte?" řekl pomalu Howard. Kolem nás se mihlo desetimetrové ujistění, že NEJLÉPE SE VĚČNĚ ODPOČÍVÁ NA HŘBITOVĚ V CALUMNY VILLAGE.

"Pozor, redaktore, abyste nenarazil. Věřil jste před rokem v létající talíře? A přece jste si je mohl ohmatat před docela krátkou dobou, respektive jejich trosky. A vidíte, teď si UFO dávají s UNFO- pravidelné schůzky. V okolí jezera Okechobee. Jakkak se může neexistující věc scházet s věcí existující?" "Tady? Na Floridě?"

"Ale ovšem," řekl Howard se zřejmým potěšením. "Zhruba před deseti měsíci, když začal tanec kolem UNFO. O létajících talířích nepadlo v tisku ani slovo, to se rozumí. Psalo se o záhadných světlech na floridských bažinách, o tělesech, vynořujících se z vody mezi jezery Trafford a Okechobee, o podivných skvrnách na radaru. Zkrátka, všechno pro důvtipné čtenáře. O UFO ani muk."

"Proč? ... To se snad vaši novináři dobrovolně zřekli takové lahůdky? Dovolte, abych se zasmál! Lovec senzací se bije v prsa a praví: Už žádné novinářské kachny, budme střízliví!"

"Ale, ale, proč ta ironie, redaktore? A vy byste snad na jejich místě riskoval? Nedlouho předtím totiž vydal ATIC, Air Technical Intelligence Committee, letecká technická zpravodajská služba, jednak slavné hlášení č. 14 o výskytu UFO ve Spojených státech v letech sedmačtyřicet až pětapadesát a jednak zákaz pro všechny vojenské osoby. Nesmějí hovořit a psát o UFO pod trestem vězení do deseti let a pokutu deset tisíc dolarů. Vzápětí zasáhl FBI i vůči tisku. Kdokoliv zveřejní informace o létajících předmětech, které předtím nebyly schváleny zvláštní komisí, budíž potrestán vězením až do tří let. Proti rozsudku se nelze odvolat, trest je nepodmíněný, šance k nastoupení trestu na svobodě nepadají v úvahu. Vy byste to riskl, redaktore? Nehledě na to, že váš článek by stejně nakonec nevyšel, agenti a informátoři FBI jsou všude, jsou jich desetitisíce. Celý náklad novin by byl zabaven dřív, než by se dostal do stánků."

Moc jsem tomu nerozuměl. Proč by se nesmělo o setkání s UFO psát? A copak se o nich nepíše? Píše, sám jsem to viděl!

"Ovšem," přikývl profesor. "Záleží pak na tom, co se píše. Žvásty a neškodná povídání komise k uveřejnění povolí. Fakta nikoliv. A hlavně ne ve spojitosti s UNFO a floridskými bažinami. Naopak, novinářské lži jsou vítané, odtahují pozornost od podstaty celé věci."

Uvědomil jsem si, že tohle je opravdu rafinovaně vymyšleno. Hlavně proti šuškaně. Dost prostoru pro neškodné řeči, žádný prostor pro pravdu. Kdyby náhodou přece jen proskočila mezi lidi, nikdo jí neuvěří. Svět chce být klamán, řekl jistý filozof.

"Jestli dobře rozumím, profesore, váš názor je tento: nad světem se prohánějí dál německé talíře, tady nad Floridou zvláště. Trosky dvou strojů, které jsme viděli, byly jen částí té záhadné flotily. Souhlasí? I když tyto zde jsou snad jiného typu."

Howard přikývl bílou hlavou.

"Řeknu jenom tolik: doufám a zároveň se bojím, že talíře kolem jezera Okechobee nejsou nacistické stroje."

"Doufáte a zároveň se bojíte? Jak tomu mám rozumět? Podle vás tedy nemají žádnou souvislost s Němci a s Chandlerem? Vždyť jste přece zrovna před chvílí..."

"Nic takového jsem neřikal, redaktore! Obávám se jen, že nějaká souvislost tady je, ale ne taková, jakou máte na mysli. Horší, mnohem horší. Uvidíme."

Nemám rád tento druh záhad. A při všech starostech, jaké jsme-právě měli, se mi Howardovo tajnůstkářství nezamlouvalo.

"Tak tedy Mart'ané?" snažil jsem se ho vyprovokovat.

"Prosím vás!" mávl pohrdavě rukou. Projeli jsme Fort Pierce, souvislým řetězem měst, městeček a vesnic. Howard opustil pobřeží a vydal se napříč východní Floridou do Okechobee. Reklamní tabule příjemně řídly a kiosky zmizely skoro úplně. Naprostá většina automobilů totiž jezdila dál podél pobřeží přes Stuart na Palm Beach a Miami, případně až na nejjihnější cíp Floridy, po nekonečném mostě, spojujícím řadu ostrůvků s tím nejposlednějším, Key West. Všude tam se obchody hýbaly rozhodně čileji než tady ve vnitrozemí.

Krajina se podobala barvou, teplotou i vlhkostí skleníku. Otevřenými okny auta na nás útočily závanů ostré vůně puškorce a nasládlých bahnišť a hlavně stovky zlatých a černých broučků, úplně opilých jarní nádherou. Silnice vedla po náspu, položeném přes souvislou plochu bažin, jezírek a slepých ramen, porostlých vysokých rákosím. Jen tu a tam se vedle silnice otevíraly průhledy na pastviny s kravičkami, skvrnitými jako fazole. U pastvin stála nízká stavení farmářů, předem ohlášená ručně psaným oznámením, že tu lze koupit ovoce, mléko nebo domácí koláče. Howard na chvíli zastavil, aby si odpočinul. Barbara vycítila svoji příležitost. "Nechcete vystřídat, profesore? Chtěla bych jednou vychutnat takový bourák. Mám jen oplechovanou sedací vanu, tedy fiatku."

Honem jsem potvrdil vynikající šoféřské kvality naší plavé společnosti, tak trochu jako pokání za hřích, že jsem jí tenkrát u Martina Anděla nedůvěřoval. Howardovi se zřejmě ulevilo, přisedl si ke mně dozadu a díval se na krajinu kolem silnice, plnou vodních ptáků a drobných sov, vyhrabávajících si hnízda v zemi jako syslové. Sluneční světlo jim vůbec nevadilo.

"Žije tady vůbec někdo?" zeptal jsem se.

"Seminolští Indiáni, hned za jezerem Okechobee začíná jejich rezervace. Podívejte se, tamhle vpravo!"

V kanále, souběžném se silnicí, uháněl skoro tak rychle jako my barevný motorový člun s plováky. z plastické hmoty, vzdušným kormidlem jako letadlo a s mohutnou tlačnou vrtulí. Na vysokých sedátkách seděli dva muži v kostkovaných košilích. Než jsem se nadál, zmizeli v hustém porostu.

"Loví v bažinách aligátory. Někteří Indiáni jsou vybaveni docela moderně, je to dobrý obchod. Jiní mají pořád jenom své staré kanoe s plachtou. Kromě toho také chovají dobytek. Farmy kolem silnice jsou alespoň zčásti majetkem Indiánů."

Ubíhaly nekonečné minuty, cesta se vlekla a pociťovali jsme únavu. Vlastně jsem pořádně nespal už třetí den, nebo dokonce čtvrtý?

Mlčeli jsme. Chvilími jsem líně uvažoval, co vlastně budeme v South Bay dělat. Neměl jsem o tom žádnou přesnější představu, v poslední době o všem rozhodoval jen a jen profesor. Věcně a zkušeně.

"Máte nějaký plán?"

"Vlastně ani ne ... To vyplyne z toho, co zjistíme na místě a kdo je vlastně ten Chandler. A jestli se zároveň s námi přihrne i Schriever, to je důležité! Může to být i někdo jiný, posel se zprávou, že Bobří hráz už není tajemstvím. Zkušenost mě velí předpokládat, že zas budeme středem nepřilíš lichotivé pozornosti. Jestli ne, věc je jasná - byli jsme rychlejší. Tím líp!...V tom případě bych plán měl."

"A sice?"

"Rozhlédnout se dobře po okolí. A hledat, hledat, hledat."

"Co?"

"Nikoliv co, ale koho. Jistého muže, který se údajně zbláznil, a přece nikdy nebyl v blázinci. Bezrukého slepce Burgharda Heima."

Vyrazilo mi to dech. Nezmohl jsem se, pokud vím, na odpověď. Ano, takový předpoklad mohl odpovídat pravdě. Ten muž z psychiatrické kliniky měl přece ruce! Heimův mozek bezpochyby pracuje dál už řadu let. Proboha, pro koho? Snad tady?

VAŠE STAROSTI NA NAŠI HLAVU! řvala u silnice reklamní tabule. POUŽIJTE SEKRETÁŘSKOU SLUŽBU HERMES!

Docela malá muška

"Nejsem ani trochu ospalý," ujistil nás profesor Howard. "Do jedné hodiny to vezmu, redaktore, potom mě vystřídáte. Doktorku nechá-me až na ráno. A jestli ve vás zbyl aspoň jeden volt životní energie, měl byste to zkusit s Fausim. Naděje se sice blíží nule, ale člověk nikdy neví."

"Máte pravdu, zajdeme tam. Zatím dob on noc."

"Good luck! A zlomte vaz!"

Noc nad South Bay byla sametová, voněla kouřem a vodou. Neměla v sobě vůbec nic z mrazivé bodavosti nekonečných nocí ve Sco-resby nebo na Hudsonově zemi. Vydali jsme se od domečku slečny Hialeah dolů k jezeru, přesně řečeno k silnici, oddělující město od jezera Okechobee. Společensky znamenala cesta dolů pravý opak, cestu vzhůru. Tam nahoře žila chudina, dole žili lidé zámožnější a posléze boháči. Ostatně South Bay, podobně jako mnohá jiná městečka na Floridě, neslo nevyhleditelnou pečeť španělské kolonizace, se kterou zoufale a marně zápasily desetimetrové reklamy, standardní betonové krabičky novostaveb a pralesy benzínových čerpadel. Ty jsou tu cizí a jaksi pomíjivé, barokní, kostely španělských dobyvatelů a stinná patia ne ze ničím utlumit. A ještě méně lze potlačit minulost v hlavách lidí, to hluboce zakořeněné přesvědčení, že zítra je taky den. Co můžeš udělat pozítří, netřeba dělat zítra, natož dnes. Jaký kontrast vedle ustavičného spěchu amerického severu!

Něco z toho nám už předvedla slečna Hialeah, před jejímž krámkem na náměstí jsme zastavili. Na jedné straně motel, na druhé chrám de Maria Purissima, ošlehaný větrem a deští do běla. V motelu bylo všechno ze skla a z chrómu, nemluvě ani o rozměrné hale s desítkami automatů. Za příslušnou částku vhozenou do otvoru tu bylo možné získat údaje o své váze, spolehlivé planety a horoskop s předpovědí budoucnosti, patentní tužky a pera, čtyři vlastní fotografie za čtyři minuty a pochybnou rozkoš elektronické střelby leteckým kulometem na pohyblivé se stíhačky. Ty při zásahu vzplanuly a řítily se v kotoučích dýmu ze zorného pole kukátka. Jiné automaty načuraly podle chuti coca-colu, limonádu nebo horkou kávu, jiné zas vyklopily porci zmrzliny či sendvič.

Slečna Hialeah nabízela kromě svého havajského jména cosi mezi motelem a chrámem. Růžence a hygienicky zabalená lízátká, strašlivé malůvky indiánských náčelníků a kolorované fotografie J. F. Kennedyho, svaté křížky a striptýzové tužky. Snad právě z toho důvodu vydělávala víc než všechny automaty dohromady, jistě díky tomu, že byla sama velmi půvabná. Kdyby se Seminolové rozhodli poslat na příští světovou výstavu něco opravdu reprezentačního, doporučil bych rozhodně slečnu Hialeah s modročernými vlasy, sepjatými tenoučkou sítkou. Barbara si je nenápadně a závistivě prohlížela, slečna se zase nemohla odtrhnout od jejího blond vrkoče. Další důkaz prokleté touhy po tom,co zrovna nemáme.

Naše volba nepadla na toto místo náhodou. Profesor Howard měl výtečný nápad použít staré zkušenosti, že nejspolehlivější informátory všude na světě jsou hned po dětech všechny druhy trhovců. Vědí všechno. A Hialeah nás opravdu nezklamala. Vysvětlila nám, kde bydlí pan Robert Lee Chandler. A nabídla nám pokojík ve svém domku, pro nás strategicky přímo skvěle položeném trochu šikmo proti Chandlerově rezidenci. Barbaru jsme odsunuli do starého Aligator House, hotýlku z průkopnických dob. Vonělo to tam sušenými jablky, karbanátky a vyvařovaným prádlem.

V doprovodu Hialeah jsme se vydali na kopeček, kde stál její dům. Krámk zatím svěřila línému individu s roztrhaným tričkem a se jménem Bastiano, které se zabývalo tupým zíráním na vydlážděné a liduprázdné náměstí.

Od toho okamžiku jsme nespustili Chandlerovou rezidenci z očí, ani ve dne, ani v noci. Museli jsme se nejdřív seznámit

s rytmem a provozem sídla, aby chorá vůbec mohli postřehnout nějaké nepravdivosti. Z informací naší půvabné bytné vyplývalo, že Robert Lee Chandler je nejzámožnějším občanem v celém South Bay. Mělo to pro nás jistou výhodu, byl ustavičně středem zájmu a klepů, znalo ho každé malé dítě. Tuto výhodu znevažovala skutečnost, že na jakoukoli spolupráci s místní policií nebylo ani pomyšlení. V těchto malých městech vždycky ruka ruku myje, a jsou to boháči, kteří platí ve volebním boji své kandidáty na místo šerifa a soudce. Barbara a já jsme si pak navíc uvědomili, že jsme z Československa, což v uších zdejších katolíků a boháčů nezni právě nejlíp. Museli jsme být dvojnásob opatrní. Proto jsme se předem vzdali jakéhokoliv pokusu vniknout do rezidence. Byla dokonale zajištěná proti takovým případům a podobala se horečnému snu zednického učedníka o gotickém hradu. Oplývala věžičkami, ochozy, cimbuřmi a dokonce i padacími mosty, které se spouštěly samočinně při přerušení paprsku namířeného do fotobuňky. Budova stála na umělém ostrůvku nedaleko mola, spojeného se světem úzkým mostem. Od jezera chránil tuto pseudogotickou nestvůru vysoký plot z ostnatého drátu, přerušovaný jenom u malého soukromého přístaviště s několika motorovými čluny, kde se ustavičně střídali hlídači. Izolatory svědčily o zajištění elektrickým proudem nebo o poplašném zařízení. V Evropě by se za něčím tak obudným táhli turisté jak železné piliny za magnetem. Tady, v zemi obytných muchomůrek, vytržených zubů a cikánek se svítícíma očima vypadala tato napodobenina hradu docela střízlivě. Ani bezpečnostní opatření nikoho neudivovala, celý South Bay věděl, že Chandler má co hlídat, a domníval se, že je to tedy v pořádku.

Zbylo nám zkrátka jen pozorování, které jsme prováděli co nejpečlivěji. Možnost, že si nás někdo z hradu všimne a požtve na nás policii, byla nepatrná. Ale vyloučit jsme ji nemohli.

Za tři dny jsme objevili celou řadu zajímavosti. V Chandlerově hradě žilo neobyčejně mnoho lidí, kteří určitě nepatřili ke služebnictvu. Několik desítek sluhů přece nemůže po celý den brouzdat na terasách a zrudně vyhlížet z oken. V rozporu s tím byla skutečnost, že motorové čluny, plachetnice a tenisový kurt nikdo nepoužíval. Znamenalo to snad, že čas od času sem přijíždějí hosté? Také okna velké jídelny zůstávala temná. Chandler sám se nikdy neukázał, a mezi lidmi kolovalo, že prý je na cestách. V tomto směru jsme nic přesnějšího nezjistili. Zbývalo jen doufat, že některé z aut, projíždějících se staženými záclonkami občas v noci po padacím mostě, přiveze hradního pána. Ani Schriever se v okolí neobjevil.

Tváře mužů všech věkových stupňů v oknech sídla vypadaly jako vystřižené z alba zločinců. Profesor Howard mě jemně upozornil, abych nepodléhal předpojatosti. Jako vzorný příklad uvedl nedávnou anketu, v níž měli soutěžící rozřadit do správných kategorií portrétní fotografie spisovatelů detektivek a nejtěžších hrdelních zločinců. Většina zcela neškodných spisovatelů byla považována za gangstery. A naopak. Připustil jsem, že opatrnosti nikdy nezbyvá, ale tím se mi pánové za okny nestali nijak sympatičtějšími. Tím spíše, že se mi zdáli být oblečení v jakýsi druh uniformy, měli jednotné tmavé šaty, odlišující se ostře od bílých nebo barevných úborů obyvatel městečka.

"Ale abych se vrátil k začátku kapitoly. Sestupovali jsme s doktorkou Medunovou od našeho domku ke světlům South Bay. Město oživalo teprve večer. Zavírací hodinu krámů a krámků se nám nikdy nepodařilo zjistit, každý majitel si ji určoval sám a mnozí měli otevřeno nepřetržitě. Tím stoupla naše naděje, že zastihneme i Charlieho Fausiho, místního nositele a prodavače kultury, zkrátka obchodníka uměleckými předměty. Hialeah nás ujistila, že v South Bay nemá konkurenta, což bylo ostatně přirozené. Dva obchodníci s obrazy se stěží užijí i v městech větších, než je ospalé South Bay.

Nic bližšího jsme o Fausim nevěděli, jen to, že je původem Libanonec. Otevřeno měl. Byl malý, kulatoučký, s olivovou pleť a obrovským safírem v přeprstě kravatě, pohyblivý jako kopací míč. Na tak malé město byl zásoben celkem slušně. Po stěnách visela řada pěkných a zajímavých obrazů, sloupec ohromných desek naznačoval, že má i úctyhodný výběr grafických listů a reprodukcí. Sochy zato byly zastoupeny hlavně čínskými a tibetskými pámbičky, tuctovým zbožím z Benáresu, pokud nebylo odlito přímo v Essenu u Kruppa.

Mužiček Charlie nás ovšem nepřilákal svým zbožím; předpokládali jsme, že snad ví něco víc o poměrech v Chandlerově rezidenci.

Provedl jsem opatrný výkop. Projevil jsem ledabylý zájem o nějakou skutečně dobrou starou sochu. Fausi bystře chytil míč a snažil se vytáhnout protivníka na svou polovinu hřiště, nabízel mi totiž jeden z nejhorších lucknowských bronzů, Buddhu, držícího si se zoufalým výrazem břicho, jako by ho bolelo. K dobru zaimprovizoval, historku o vylupovačích prastarých hrobů, kteří tento skvost našli. Věděl, že na jeho křivé přísahy nenaletím. A já jsem zas věděl, že to o mně ví. Takže šlo vlastně o jakési dodržení tradice a vzájemné měření sil. Potom se Charlie pokusil proniknout po křídle.

Otevřel zásuvku s kolekcí opravdu dobrých japonských netsuké, roztomilých věciček ze slonoviny a jadeitu, sloužících jako závěsné knoflíky. Moje srdce chudého sběratele zajásalo. S těžkou lítostí jsem provedl osvobozovací odkop zcela lživým prohlášením, že jsem takových tretek viděl celé košíky na pekingské Wan-fu-tin, kde je vyrábějí pomocí zubařských vrtaček a prodávají na váhu. Charlie se pobaveně zašklebil a odpískal první poločas. O přestávce se podávala neobyčejně silná a neobyčejně sladká arabská káva - to se ozvalo Fausiho libanonské srdce. A pak jsem opakoval svoji žádost: chci nakupovat, ale jen skutečně dobré a skutečně staré věci.

Charlie to vzdal, snad se mu zželelo sebe sama, snad se jen chtěl ospravedlnit. Spráskl ruce.

"Nic starého a skutečně dobrého bych jaktěživ nekoupil, rozumíte? Nemám to tak snadné jako třeba Bobby McTavish, co hned za rohem kšeftuje s auty. Když má podezření, že vůz byl ukraden nebo že patří půjčovně, zavolá policii a za pár minut ví, na čem je. O obrazech a sochách žádná ústřední kartotéka neexistuje. Koupím, duhy den se objeví pravý majitel a já pak budu brečet: ještě včera jsem měl věc za deset tisíc krásných dolarů! Kdepak, pane! Jestli vám smím poradit, sbírejte moderní malíře. Jsou zas učeně praví, ceny jsou slušné a třeba se vám podaří vsadit na nějakého budoucího Picassa. Pomozte mi přesvědčit pana manžela, milostivá paní! Ruce pryč od starého umění! Vite, jak dokonalí jsou dnes falzifikátoři? A když je to náhodou právě, tak už to určitě hledá federální policie. Ne, to není dobrý obchod!"

Barbara předstírala, že jeho výzvu přeslechla.

"Musíte mít při svém povolání spousty zážitků, vidíte, pane Fausi?" řekla sladce. "Opravdu k vám chodí lidé s kradenými obrazy a sochami?"

Charlie znatelně ochladl.

"Tu a tam mám tak trochu podezření, to ano. Ale ujist'ťuji vás, že se v krámě dlouho neohřeji. Na takové obchody nejsem zvědavý ... Lituji, že pro vás nic vhodného nemám," snažil se odpískat konec.

V tom okamžiku však vypálila Barbara docela neočekávaně z voleje.

"Opravdu? Víte, doufali jsme, že u vás dostaneme například nějakou římskou figurku. Třeba chlapečka. Nebo nějaké opravdu dobré staré mistry. Cranacha, Mengse, Durera, Spitzwega ... Rozumíte, pane Fausi?"

Rozuměl dokonale, začal se potit.

"Vy jste od federální policie? Můj ty bože, už zase!"

Otevřel zásuvku pod pokladnou a hodil na pult účetní knihu, až to zadunělo.

"Prosím, jen račte! Tady jsou do posledního centu zachyceny všechny nákupy a prodeje. Legitimujte se, podívejte se, a mažte odtud!"

Nelíbují si v podobných situacích, ale Barbaru to zřejmě nevyvedlo z konceptu.

"Opravdu se mýlíte, pane Fausi," prohlásila tím nejpřesvědčivějším hlasem, "nejsme od policie. Očekávali jsme spíš vaši pomoc."

Charlie chvíli usilovně přemýšlel, viditelně se mu ulevilo. Uložil knihu do zásuvky a cosi zabručel. Barbařina přímočarost ho odzbrojila, snad pomohl i ten její blond vrkoč. Celou tu dobu jej pozoroval skoro fascinovaně.

"Mengse jsem měl v rukách jen jednou, už je to hodně dávno, ve Frisku. Jen jednou v životě! Poprvé a naposled. A kdyby mi říkal pane nějaký Ditier, nezahrabal bych se tady, v South Bay. Byl bych už dávno boháč... já vím kam míříte, nemusíte mi nic říkat. Ale radím vám jen jedno. Nechte Chandlera na pokoji. A neposlouchejte nikoho, kdo vám snad bude vyprávět o jeho sbírkách. Neříkám, že nebude mít pravdu, to nevím. Zato vím určitě, že to nekupuje obvyklými cestami, ani jeden z mých kolegů s ním nikdy neměl co dělat... Tak odkud to, kčertu, bere?"

"Chápeme, pane Fausi. Promiňte, že jsme obtěžovali," řekl jsem zdvořile, popadl "manželku" za loket a vykročil ke dveřím. Fausi nás s orientální zdvořilostí doprovodil až na liduprázdnou ulici. Jen několik krámů svítilo do noci.

"Snad by vám posloužil lip Kahnweiler," řekl ještě. "Ano, to snad. Zkuste si opravdu staré a opravdu dobré obrazy

"zajistit u něho přímo v Paříži, slyšel jsem, že prý získal nedávno nějaké nové, velmi zajímavé akvizice. Odkud, to nevím. Ale rozhodně je nedávno získal, ukazuje je jen přímým zájemcům."

Nepochopil jsem, proč to říká, ale Barbaře to v tomto okamžiku myslelo rychleji.

„Skutečně? To je od vás velmi laskavé, upozornění, pane Fausi. Tuto informaci jste získal tady? V South Bay?"

Fausi se usmál jako hráč, který dovede ocenit kvality protivníka.

„Ano, madame. Tuto informaci jsem získal zde v South Bay.

Dobrou noc!"

Celkem jsme dopadli nad očekávání dobře. Chandler měl umělecké sbírky, patrně pořádně cenné, když se o ně zajímá jeden z největších evropských obchodníků s obrazy. Možná že Chandler funguje jen jako překupník, který umělecké předměty kupuje od nacistů a podle možností a okolností je prodává dál. Poslední várka šla ke Kahnweilerovi do Paříže, tak to Fausi myslel. V žádném případě nebyl šek v ruce mrtvého generála náhodným nálezem! A naše cesta na Floridu nebyla pošetilým omylem.

V domku nad náměstím jsme našli profesora Howarda při černé hodině. Seděl u otevřeného okna a skoro vyskočil, když jsme vešli do pokoje.

"Redaktore, dole se něco děje! Odpoledne přijel do hradu černý chrysler se zataženými záclonami. Za pár minut nato zmizeli všichni ti chlapi, co bloumali sem a tam. Hlídač u přístavu dostal posilu, podívejte se!" nabízel mi triedr. "Uvidíte dva ohníčky cigaret. Dva chlapi tam sedí a hulí od samého večera. A kromě toho se dnes poprvé rozsvítila okna velké jídelny."

"Může být, že se Chandler vrátil." "Ale může taky být, že dorazil jen posel," namítl Howard. "Krátce po vás vyšli z domu dva chlapi a zamířili si to někam dolů do města, vypadali jako dvojčata. Poslal jsem za nimi Hialeah, ale nechtěla, poručila to Bastianovi. Jak jste pořídili vy?"

Sdělil jsem Howardovi výsledek našich diplomatických jednání s panem Fausim. A dodal jsem, že podle mého názoru si neumím představit horšího stopaře na celém světě, než je ten líný nekňuba Bastiano.

"Nějaké informace z toho směru považuji za předem ztracené, profesore."

Nemohl jsem tušit, ze se události zrovna teď daly do trysku a dramatické vyvrcholení celé akce kolem jantarové komnaty je docela nablízku. Nic tomu nenasvědčovalo, právě naopak. Do pokojíku se vloudal ochotnický detektiv Bastiano a s výrazem úlevy se zhroutil na židli. Strašlivou směsí angličtiny a španělštiny vysvětloval, že tenhle den byl ealanutoso, pnyponrom, a jeho opakování by byla camino de airunaise, čili cesta k úplnému bankrotu. Oba muži, které sledoval, byli patrně insensato, zkrátka cvoci, protože šli justamente do oluudy toho ladróna Johna Riba nedaleko en mucno tiemplo de San Simon y San judas a dvě hodiny tam otravovali kulhavého Johna, aby mezi starým kovovým haraburdím, kterým obchoduje, hledal olověný plech. Infatuliudo John! Namítal, že teď večer není taková práce vůbec oportuno. Plně dvě hodiny, ano, señore, nad ním ti dva borachové dona Chandlera stáli, než přece jen vystrachal pár kusů olověného plechu. Teprve pak šli ke všem čertům, tedy do casa do don Roberto, a on, ubohý ridiculo Bastiano sem Načež natáhl ruku a otevřel dlaň. Tohle výmluvné gesto ovládal naprosto dokonale.

Profesor Howard ho poslouchal nanejvýš jedním uchem, sledoval, co se děje v Chandlerově domě a hlavně na věži. I bez triedru jsem viděl, nebo se mi alespoň zdálo, že vidím růst nějakou konstrukci. Najednou profesor vyletěl, jako by ho píchla vosá.

"Co to říkal ten lenoch? Olovo, olovený plech? My goodness!" A zpopelavěl.

"Jste si docela jistý, že to bylo olovo, člověče?" popadl Bastiana za chatrné tričko.

"Si, si. ..." couval Bastiano zděšeně. "Indu-dablemente, señore! Docela jistě!"

"Redaktore!___," obrátil se ke mně profesor. Vůbec si nevšímal Barbary. "Vy nevíte ... A není už ani čas. Ano, ovšem, to olovo muselo přijít! Je to vlastně štěstí, že jsme se o něm dověděli aspoň teď. Tam na věži stavějí Drouetův solenoid, rozumíte?"

"Pranic," odpověděl jsem podle pravdy a opatrně osvobodil svůj knoflík, který Howard v rozčilení popadl. "Co že to stavějí?"

Nedomluvil jsem. Jak už jsem řekl, události, které se u nás doma vlekly a v Grónsku běžely, tady letěly kosmickou rychlostí.

"Tamhle..." řekl ospale Bastiano. Cívil z okna a ukazoval na střechu rezidence. "To je señor Chandler. On se vrátil? Don Roberto je zase tady?"

Musel mít dokonalý zrak, když viděl na takovou vzdálenost, a ještě za tmy. Mě světla na střeše spíš oslňovala, než aby pomáhala rozeznávat podrobnosti. Howard popadl triedr.

"Který to je? Ten na věži?"

"Si, señore ... Malý. Přeražený nos."

Profesor odložil triedr a obrátil se k nám.

"Tohle je už, na mou duši, trochu moc, redaktore. Chápete? Don Roberto čili Robert Lee Chandler alias Schriever alias doktor Men-zel... Vlastně jsme to mohli čekat! A teď stavějí Drouetův solenoid. Ti blázni, ti zatracení, mizerní blázni! Copak nestačilo ..."

Nikdy jsem se nedozvěděl, co nestačilo. Ve zlomku vteřiny se objevil nad věží létající talíř. Měl jsem dojem, že je snad průsvitný, byl lesklý a zároveň hluboce matný, připomněl mi stříbřitou rtuť. Vzápětí noční oblohu protrhla modrá záře výbuchu, která mě oslnila. V té chvíli jsem si vzpomněl na velkého krále nanuka, na ledního medvěda, který zmizel v detonaci miny na Hudsonově zemi. Tohle však bylo nesrovnatelně silnější, myslel jsem nejdřív na atomovou bombu. Tlaková vlna vyrazila kus stěny nad oknem a odhodila mě ke zdi. V pádu jsem ještě stačil zachytit Barbaru a strhnout ji stranou. Její hlava mířila přímo proti okovaným hrotům železné mříže u krbu.

Pokoj se naplnil narůžovělým prachem z cihel. Pracně jsem shledával střípky rozbitého vědomí. Především jsem nedovedl pochopit, že výbuch postrádal obvyklý zvukový doprovod. Žádná hromová rána, spíše to jen krátce zasyčelo. Vzápětí bylo slyšet, jak ze střechy padají tašky a třískají o chodník. Všechna světla zhasla.

Posadil jsem otřesenou Barbaru na postel. Bylo už slyšet první vyděšené hlasy ze sousedství.

"Kde jste, Howarde?" tápal jsem v šeru.

Nikdo neodpovídal. Hledal jsem jako slepec v tom narůžovělém prachu z rozdrcených cihel, který pořád ještě zaplňoval pokoj a usazoval se jen pomalu.

"Profesore!"

Konečně jsem ho našel. Ležel na podlaze až v předsíni, kam ho odmrštila tlaková vlna, z rozraženého čela mu prýštila krev. Snažil jsem se mu vrátit vědomí, ale bylo to horší, než jsem zprvu myslel. Vůbec neeagoval, jeho dech byl slabý, puls nitkovitý.

"Proboha, Barbaro!... Zůstaňte tady, musím najít pomoc!"

Vyrazil jsem do ulic. Co jsem uviděl, mi vyrazilo dech. Chandlerův hrad zmizel, jako by ho někdo odřízl u země. Na ostrově zbylo jen několik hromádek kamení, cihel a betonové drti. Most se propadl do vody, v přístavišti se potápěly lodčky. Z převrženého automobilu pár kroků opodál vyprošťoval jakýsi muž zraněnou ženu. V dálce vyšlehl plamen, první, druhý, a třetí, rodily se požáry. Z rozbitých hydrantů stříkala voda, z prasklého potrubí unikal plyn a zlověstně syčel.

Běhal jsem ulicemi jako šilený a chvílemi jsem propadal panice, kterou na mě přenášeli ostatní lidé. V naprosté bezradnosti jsem zapomínal na to, že mám především pomoci profesorů Howardovi. Jak zoufalý nápad, dokázat něco takového v té noci plně hysterických výkřiků a ječivého zvuku poplašných sirén! Hasičské vozy se sjížděly ze všech stran.

Viděl jsem domy, uvnitř už vyhořelé, které se hroutily do vlastních plamenů. Viděl jsem muže, který s dítětem v náručí vyskočil z třetího patra. Vlastně až před chrámem, jehož kamenné zdivo kupodivu odolalo tlakové vlně, jsem si dokázal plně představit sílu výbuchu. Na kandelábru, ohnutém téměř do pravého úhlu, se houpala kostra židle. Napřič náměstím ležel rozbitý motorový člun, vyhozený vlnou přes molo.

Po troskách na ulici poskakoval policejní džíp s rozhlasovou aparaturou, vedle řidiče stál důstojník, přidržoval si u úst mikrofon a donekonečna opakoval:

"Nevstupujte do hořících domů a vyklidte jejich okolí!... Zachovejte rozvahu, vojsko a Národní garda přijíždějí na pomoc!... Raněné odnášejte do kostela, kde se jim dostane ošetření! Opakuji!..."

Tak tedy do kostela... Udělal jsem čelem vzad a pospíchal zpátky. Před vchodem do domku se leskl v záři požárů jakýsi střeš se zaoblenými hranami, velký jako krabička od zápalek. Zvedl jsem ho, připomínal úlomek láhvového skla, které bylo krátce vystaveno obrovskému žáru.

Zvláštní, uvnitř bylo zataveno cosi velmi nepatrného. Teprve později, když už jsme s Barbarou přenesli na provizorně sestavených nosítkách profesora Howarda do bezpečí a předali ho do ochrany lékařů, mohl jsem si tu věc pořádně prohlédnout proti světlu. Tím nepatrným bodem uvnitř byla malá, docela malá muška.

"Suvenýr ...," řekl jsem Barbaře. Vyklepala si prach z vlasů a upřesnila můj názor na tu věc.

"Suvenýr? ... Vždyť to je jantar! Staletý jantar, úlomek z většího kusu."

Nerozhodně

"Tady máš ten svůj jed, vážený," řekl Martin Anděl a přistrčil mi obětavě až pod nos šálek horké černé kávy.

Shovívavě se podíval na Barbaru a dodal: "Dáte přednost mému Bílému volavčímu peří?"

Myslím, že jsme oba, Barbara i já, museli v té chvíli vypadat prabídně. Události posledních padesáti hodin nás zle pocuchaly, daly pořádně zabrat našim nervům i našemu zevnějšku. Vlastně až tady, v pokoji s okny do zahrady paní Kalousové, uprostřed akvárií a knih, jsem začal cítit, že se postupně uklidňuji.

Bylo to všechno opravdu příliš vyčerpávající, protože se to stalo a odehrálo v trysku a bez možnosti odpočinout si třeba jen na hodinu. Nejdřív převoz profesora Howarda na chirurgické oddělení kliniky v Miami. Měl nalomenou klíční kost, spoustu oděrek po celém těle, ale tím nejhorším bylo poranění hlavy. Zlomeniny spodiny lebeční, snad i krvácení do mozku. Za tři hodiny nám lékař řekl víc, vynořil se z operačního sálu a suše oznámil, abychom zbytečně neztráceli čas. Může to trvat ještě celou řadu hodin, než se profesor probere z bezvědomí.

"To nejhorší má už za sebou, bude žít... Ale poleží si dost dlouho."

Čekat? Kdesi uvnitř jsme to považovali za morální povinnost, proti které však stála skutečnost, že vlastně nemáme na vybranou. Naše finanční prostředky stačily přesně na zakoupení dvou letenek domů a balíčku cigaret na celou cestu. Konečné rozhodnutí padlo, když se v nemocnici objevili dva asistenti z princetonké univerzity, aby převzali na svá bedra veškerou péči o svého pana profesora.

A tak jsme ještě téhož dne brzy dopoledne použili služeb Pan American Airways, které nás v Paříži předaly do opatrování našich aerolinek. Ruzyňské letiště nás uvítalo mrholením, které během několika minut ušetřilo poslední zničující ránu našim, pomačkaným šatům. Peníze na odeslání telegramu nám už nestačily, zlomyslně jsme přijali nabídku úřednice, že tak lze učinit i na účet příjemce. A tak z letiště putoval do malebného východočeského městečka telegram následujícího znění:

PRIJEDEME PŘED PŮLNOCI VYROZUMTE SALZE VELMI DŮLEŽITÉ

, A teď do garáže!" rozhodla Barbara.

Řítili jsme se v jejím oplechovaném kašli, jak říkala svému fiatu, o něco pomaleji než tenkrát, když jsem viděl doktorku Medunovou poprvé. Tehdy si počínala s naprostou jistotou, dnes se dopouštěla vinou únavy celé řady chyb. Ale i tak jsme byli na místě za hodinu a čtyřicet minut. Městečko už dávna spalo, jen v okně vilky paní Kalousové svítilo do půlnoční tmy světlo a vrhalo na skleněnou, tabulku přihřblý stín soukromého učence, pana doktora Hermanna Salze.

A pak jsme střídavě vyprávěli, chvíli Barbara a po ní opět já, co všechno se odehrávalo. Trvalo to snad tři hodiny. Doktor Salz si nervózně nasazoval a zase sundával staromódní cvikr a jeho světle modré oči plavaly ve smutku. Byl prvním, kdo promluvil, když naše sáhodlouhá historie skončila zároveň s příchodem úsvitu.

"Všechno je ztraceno, pohřbeno, zničeno ..." Kolem očí se mu rozběhly pavučiny vrásek. "Obrazy, sochy, všechno se rozpadlo, stejně jako vzala za své Jantarová komnata."

"Dovolíte?" Martin se naklonil přes psací stůl a uchopil do prstů jantarový odštěpek se zatavenou muškou. Chvilku zamyšleně zkoumal a jako by teprve spřádal myšlenky. Pak se podíval do svých poznámek, které si pečlivě činil během našeho vyprávění.

"Jste si pravdu jistý, pane doktore, že s Jantarovou komnatou vzaly za své i ostatní umělecké předměty?"

"Drahý pane," Hermann Salz se hořce usmál. Jeho naprostá správná čeština teď zněla ještě tvrději než jindy.

"Obrovský výbuch dokázal zničit jantar, jehož nepatrný zbytek zde máme. Jak by pak mohla vydržet díla, jejichž odolnost je mnohem menší?"

"Vy mi nerozumíte. Vzpomeňte si, prosím, na to, co zde vyprávěl před chvílí můj vážený přítel redaktor. Pokud jsem zapisoval správně, znělo to takto" Martin Anděl se zahloubal do svých poznámek a citoval: "Potom ten obchodník s uměleckými předměty zdůraznil, že celou řadu skutečně hodnotných děl získal docela nedávno pařížský Kahnweiler. A dodal: Ano, madame. Tuto informaci jsem získal v South Bay ... Už chápete?"

"Obávám se, že nikoliv," řekl doktor Salz, unavený, celonočním bděním.

"Ale to přece znamená, že starožitník Fausi se bál říci přímo, co o těch věcech ví. A hlavně, odkud to ví! Uchýlil se tedy k formulaci, jejíž obsah si můžeme snadno domyslet... Jestliže informaci získal v South Bay, jak výslovně uvedl, mohl ji mít jen od člověka, který se pohyboval v blízkosti obyvatelů té hradní rezidence, pokud to vůbec nebyl přímo jeden ze Schrieverových lidí. Vezměme to však raději z opačného konce, od začátku. Tedy: mezi zločinci, kteří přežili vraždění v Bobří hrázi, měl Schriever nejspíš hlavní slovo. Především díky svým znalostem, ale bez pochyby i zásluhou své bezohlednosti. Postupně přemístil umělecká díla do South Bay, kde je delší dobu ukrýval ve svém pseudozámku. Hledal diskrétního kupce, kterému by celou kolekci postoupil. Jako odborník víte jistě sám nejlíp, že něco takového není právě snadné, každý obchodník s uměním je dnes velmi opatrný. A teď dávejte ještě jednou pozor, naposled ... " Martin ukázal na jedno místo ve svých poznámkách.

"Starožitník Fausi při rozmluvě mimo jiné řekl, že Kahnweiler, který nedávno získal, neznámo odkud, zajímavé akvizice, je ukazuje, cituji doslova: jen přímým zájemcům!... A to znamená, milý doktore, že nechce jít s díly na veřejnost. Proč? Protože tuší nekalý původ těch obrazů a soch, i když to neví určitě. Milý doktore Salzi, chcete zas uvidět Rembrandtovu Hrozící bouři, Gierymského Zimu v městečku, Melanchtonovu Podobiznu Lukáše Cranacha mladšího a tak dále a tak dále? V tom případě navštivte pana Kahnweilera a dejte mu najevo svůj zájem! ... Vsadím na to krk, že budou chybět jen dvě věci, ostatně umělecky beztak sporné. Hitlerův oblíbený obraz kovárny a Jantarová komnata. Obojí vzalo za své, o tom máme nezvratné důkazy: Útržek plátna se svalnatou rukou, nalezený v Bobří hrázi, a tento kousek jantaru se zalitou muškou."

Soukromý učenec doktor Hermann Salz vyskočil s hbitostí přímo nevidanou, vzhledem k svému pozeňnanému věku a následkům

útrap za války. Světle modré oči mu hořely jak dvě lampičky, živené místo petrolejem roztokem jakési zázračné naděje.

Popadl svůj zim-níček tak prudce, že přetrhl poutko, vklouzl do rukávů a pelášil ke dveřím.

"Haló, kam tak pospícháte?" zvolal Martin Anděl.

"Do Paříže ... Ještě to mohu stihnout, rychlík odjíždí z Prahy v deset hodin a čtyřicet minut."

"Máte pas? Máte západoněmecký tranzit? A francouzské vízum?"

"Prosím vás, nebuďte malicherný, tady přece běží o důležitější věci," mávl rukou soukromý učenec, jako by ho úřední formality ani trochu nezajímaly. Jeho choré srdce naráz omládllo, rozběhl se ke dveřím, práskl jimi a zmizel. Tím navždycky opustil naši společnou hru.

"No vidíte," usmál se Martin. "Jak jste právě byli svědky, umění pozdravit před odchodem je zřejmě vzdáleno i absolventům freiburské univerzity. Budiž totéž odpuštěno i naší mládeži."

Rozednilo se už docela, venku se ozvali první ptáci. V pokoji bylo naopak ticho. Martin si zamyšleně hrál se svým zabíjácím otvíračem dopisů a Barbara usínala v teplém křesílku. Probral ji teprve zvýšený Martinův hlas.

"A teď ještě k našim záležitostem ... Myslím, že už víme, jak se věci vyvíjely, jedna zapadá clo druhé jako solidně vyfrézovaná kolečka. Ale vezměme to postupně, od toho zatraceného kamene se starotureckým nebo kdovíjakým nápisem. To je úkol pro vás, paní doktorko."

Barbara ožila úplně, už první větou se ocitla ve svém historickém živlu, který jí pomohl překonat poslední nápor únavy.

"Tedy, vážená Vědecká společnost pro řešení záhad," tím ironizovala i sebe samu, "já to dnes vidím takhle. Mnozí soudí, že stará vikingská sídla byla jen na jižním a západním pobřeží Grónska. Což je omyl, Normané se dostali i na východní břeh a založili tam několik osad. Když se německé výpravy koncem minulého a začátkem našeho století začaly zajímat o polární sever, některá z nich tam někde vystrachala i zprávu o tomto dřívějším vý-chodogrónském osídlení. Prohledala ta místa, našla jezírko a ložiska uhlí. Pochybuji, že by s tím tenkrát dělali Němci nějaké tajnosti, neměli pro to žádný důvod. Příčina, proč jejich objev zůstal utajený, je podle mého názoru docela všední." "Myslíte?" řekl jsem s pochybami. "Ale ovšem, redaktore. Vědec, který by chtěl v posledních čtyřiceti až padesáti letech poznat všechny novinky jen ze svého oboru, by musel vlastně celé dny a celé noci jenom číst, a číst nepřetržitě a bez přestávk. Odkud by pak bral čas na vlastní vědeckou práci? To je v moderním světě tíživý problém, stále horší a horší, problém získávání informací. Cestopisná novinka německé expedice do Grónska prostě zůstala mimo pozornost a upadla v zapomenutí. Nějakou náhodou ji pak Němci sami znovu vytáhli na světlo, když hledali místo pro vybudování Bobří hráze. Jistě měli větší počet tipů, a jestli vybrali právě Hudsonovu zemi, pak proto, že v místě byla zásoba uhlí. Tečka."

"Nikoliv, jen středník," opravil Martin doktorku Medunovou. "Ještě nám dlužíte vysvětlení v záležitosti obsidiánové destičky a starého pergamenu s anglickým textem o Armorice čili Malé Británii. Proč nacisté obojí drželi pod zámekem?"

"Aha, správně ... Tedy, jak známo, Vikingové se dostali při svých výpravách až daleko na jih, Gibraltarem do Středozevního moře a povolžskou říční cestou až do Černého moře a k Bosporu. Něco z toho jsem už jednou vyprávěla redaktorovi, zopakuj to tedy stručně. Mnoho Vikingů později vstoupilo do služeb tureckých sultánů a dostali se s jejich výpravami až daleko na východ, k dnešní Buchaře a Samarkandu. Jeden z nich někde tam ukořistil obsidiánovou destičku a vzal ji domů do Grónska, čili jak se později říkalo, do Armoriky, Malé Británie. Do těch míst měla totiž mnohem později putovat nikdy neuskutečněná Essexova výprava. Důvod? Essex nejspíš věděl, že se tím směrem už předtím ubírala průzkumná skupina neznámého muže, o němž víme jen to, že byl jedním z předků Johna de Vincey. Onen podnikavý muž zcela určitě plul kolem Islandu, protože tuto cestu tenkrát námořníci znali jako své plachty. Ovšem, co když vítr ustal? V těch oblastech k tomu do-dochází. Řekněme, že veslovali dál. Ale mohli překonat sílu mořského proudu? Musel je zanést proti jejich vůli k Hudsonově zemi. Tam našli zbytky starého normanského osídlení, obsidiánovou destičku a tu pak přivezli zpátky domů. John de Vincey o ní v polovině patnáctého století napsal zprávu. Jak se obě věci, pergamen a obsidián, dostaly Němcům do ruky, to doopravdy sama nevím. Ale to už není tak důležité. Faktem je, že se polekali. Starodávný materiál vlastně prozrazoval polohu budoucí Bobří hráze, polohu místa, o němž soudili, že je známo jen jim. Proto obě věci co nejpřísněji a velkofišsky utajili, dali je pod patero zámků.

Myslím, že jsem se mylila, když jsem původně uvažovala takt: Němci našli pergamen a obsidiánovou destičku, obojí rozluštili a podle toho zvolili místo pro budoucí Bobří hráz. Ale teď vidím, že to je chyba. Z obou materiálů nijak nevyplývá, že v zátoce je uhlí. Rozhodující věc. To místo objevili Němci sami a destička s pergamenem jim jen dodatečně zamotaly hlavu. Stejně jako nám."

"Logický výklad," musel jsem uznat. Ale ještě něco zbývalo, pravý význam obrázků vyrytých na obsidiánu. Položil jsem před Barbaru všechny fotografie a začal ji provokovat. Dlouho to nevydržela.

"Tak já vám tedy řeknu, co si o tom dnes myslím, ale nesmíte se mi smát. Žádná čtyři nebesa kolem kruhu! A jestli ten dolík uprostřed má být Jeruzalém, tak jsem dcera tureckého paši!.... Když se na to dívám, myslím si, že ta destička byla původně prachobyčejný kompas. Čtyři nebička jsou větrnou růžicí se čtyřmi světovými stranami. V tom důlku vězela osička střílky. Kompas je to, pánové!"

První o tom zapochyboval Martin Anděl. Věcně poznamenal, že Vikingové nic takového neznali.

"Ovšem," přitakala Barbara. "Ale kompas tenkrát znali Číňané. Proč by tuto novinku nemohl od nich získat nějaký Viking, který se dostal až do Buchary a Samarkandu? Jistěže svůj majetek přísně střežil a tajil, opravdu jako talisman. Zvýhodňoval ho praotí všem ostatním Vikingům, musel mu dopomoci k výjimečnému postavení. Utajení vlastních námořních pomůcek, pane Anděli, a dokonce i námořních map, bylo samozřejmě ještě v devatenáctém století. Tyto věci se předávaly na smrtelném loži z otce na syna, byly kusem živobytí a existenční jistoty. Už tenkrát byla konkurence, a jaká!"

Vzápětí doktorka Medunová téměř vybuchla.

"Víte vy vůbec, co 'to znamená? Nikoliv obsidiánová destička, ale kompas? To je archeologická bomba! Něco jako

svého času rosettská deska!... Napišu o tom kandidátskou práci!"

"A přidají vám pětadesát korun měsíčně," dodal jsem škodolibě.

"Vy surovče!"

"Pouhé konstatování, madame."

„Surové a neomalené! Zemědělský redaktor, samozřejmě! Všechno hned převádí na peníze, jak ten - no ten - jak se jmenuje ten sedlák z Maryši?"

"Nekřičte, plaší se mi rybičky," vložil se mezi nás Martin. Pobaveně přimhuřoval oči a pořád ještě si pohrával s tím svým vražedným nástrojem na otvírání dopisů. Netrpělivě mávl rukou. "Ustaňte, jste na návštěvě!... A laskavě mi dovoluňte, abych něco řekl i já. Mám toho tady plný blok."

Martin rozložil po stole své poznámky a zajel s pojízdným křeslem ke knihovně. Vytáhl několik předem připravených časopisů a knížek, svazek fotokopii různých dokumentů, to všechno přesně označené záložkami.

"Začneme, vážení," řekl s úlevou, jakou pociťujeme při dovršování úkolu. "V době nepřítomnosti jsem nezhálel, samozřejmě, věnoval jsem veškerý čas lovu dalších informací. Zapadají s vašimi novými poznatky jeden do druhého, zkrátka jsou to solidně vysoustruhovaná kolečka, posbíraná postupně, a my z nich teď máme rekonstruovat fungující soukolí."

Jistý pan profesor Samuel Goudsmith, vědecký velitel amerického komanda Alsos, které pátralo v posledních válečných letech a dnech po nacistických jaderných zařízeních, je autorem dodnes žijícího bludu. Dospěl totiž k názoru, že nacisté nemohli nikdy atomovou

bombu "vyrobit, protože byli od začátku na scestí, takže z tohoto směru světu nikdy nehrozilo nějaké nebezpečí.

Špičkový německý atomový vědec Heisenberg po svém zatčení prý dokonce projevoval, podle Goudsmitha, naprosto naivní představy o samotném principu jaderných zbraní. Samozřejmě! Krátce po válce bývalí nacističtí atomoví vědci takového názoru živě přikyvovali, tenkrát kdekdo sháněl alibi. Ale proč tedy za pár let tentýž " Heisenberg prohlásil, že první atomovou zbraň mohli mít Němci už koncem dubna roku tisíc devět set čtyřicet pět?"

"To znamená, že někdo lhal," poznamenal jsem suše. Martin přikývl.

"Bezpochyby, někdo prostě považoval za nutné utajit aspoň na čas skutečný stav věci. Nechci se pouštět do dalekosáhlých úvah, ale zdá se mi, že hlavní podíl na německém neúspěchu měl sám Hitler. Údělem všech tyranů a diktátorů je žít v bludech a mýlit se ve všech kardinálních otázkách. Atomový výzkum, jak ho němečtí vědci navrhovali už před vypuknutím války, připadal Hitlerovi málo konkrétní a mlhavý. Věnoval mu směšně nízké finanční prostředky. Sám věřil v klasickou vojenskou výzbroj a výstroj, nebývalé početnou a zorganizovanou do podoby dokonalé mašinerie. Jeho ideálem byla blesková válka, která pomocí bombardování, vojenských výsadek v týlu nepřítele a průlomů tankovými vojsky srazí každou jinou armádu v několika dnech na kolena. To se podařilo v Polsku, v Belgii, v Holandsku, ve Francii. Nikoliv už v boji proti Anglii. Ve válce proti Sovětskému svazu pak německá teorie bleskové války zkrachovala definitivně pod Moskvou. Potom přišla bitva u Stalingradu a počátek konce německé mechanizované armády. Psal se rok tisíc devět set čtyřicet dva.

Teprve tehdy začal Hitler svůj názor měnit. Dal vrchnímu zbrojmistrovi Albertu Speerovi rozkaz, aby zajistil urychlenou výrobu první atomové zbraně nejpozději do devíti měsíců. Směšná představa, vážení, typicky diktátorská. Jen devět měsíců. Jen devět měsíců! Hitler bezpochyby těm věcem vůbec nerozuměl. Navíc svým dřívějším chováním své atomové vědce dokonale otrávil, většina z nich ho přestala brát vážně. Princip atomové bomby Němci sice znali, berlínský profesor Flugge o tom uveřejnil dávno předtím článek, ale mezi teorií a praxí leží vždycky velká plocha; kterou je zapotřebí vyplnit technikou.

Němci tedy nasadili pekelné tempo -a tehdy se před Spojenci objevila opravdu nebezpečná perspektiva. Sami totiž nebyli s výzkumem tak daleko. Ke slovu přišly diverzní akce. V únoru roku třiačtyřicet pronikla skupina britských parašutistů do norského závodu Hydro-Elektrisk a vyhodila Němcům do vzduchu celé zařízení, pracně vybudované k výrobě těžké vody. Ta měla v reaktoru sloužit jako moderátor. Jiné speciální komando potopilo trajekt, na němž plula do Německa celá zásoba těžké vody, patnáct tisíc litrů. Víc jí tenkrát v Evropě nebylo."

Považoval jsem za nutné podotknout, že vlastně už tehdy bylo rozhodnuto o osudu nejžádanější německé tajné zbraně. K sestrojení atomové bomby tedy nemohlo dojít, chyběl materiál. A ztracený čas se dohnat nedal.

"V podstatě máš pravdu," přikývl Anděl. "Ovšem s důležitým dodatkem, že i tak chybělo ke katastrofě mále. Profesor Heisenberg se svými spolupracovníky Wirtzem a Baggem totiž dokázali v haigerlochském reaktoru, padesát kilometrů na jihozápad od Stuttgartu, dosáhnout čtyřadvacátého ledna pětáctýřicátého roku téměř kritického bodu na prahu řetězové reakce. K výrobě bomb teď už opravdu chyběla jen těžká voda Svět se mohl stát jedním obrovským peklem, zamořeným radioaktivitou.

Vraťme se teď do doby krátce po stalingradské bitvě. Zároveň s Hitlerovým příkazem vyrobit atomovou zbraň vzniká otázka, jak ji dopravovat k cíli. Chybělo to, čemu dnes říkáme nosič. Proto se začalo usilovně bádát v oboru raketové techniky. Rodily se nejrůznější konstrukce a modely typu země-vzduch, vzduch-země. Rakety protiletadlové, odpalované ze země, rakety odpalované přímo ze vzduchu a naváděné proti jiným letadlům, ale především rakety, určené k překonávání vzdáleností a dopadající na jiném místě zpátky na zem. Tyto poslední rakety, typ V-1, ničily anglická města. Krátce před koncem války k nim přibýly V-2, skutečně mohutné střely, za letu nesestřelitelné žádným druhem tenkrát známé zbraně. Útočily z oblohy jako nečekaný blesk, a bez jakéhokoliv varování jim padaly za oběť celé bloky domů.

Jenže dolet V-2 byl dosti omezený, problém vysoce účinného paliva se Němcům nepodařilo vyřešit. Mezikontinentální raketa, startující z Německa a letící přes Atlantský oceán do Spojených států nebo někam na druhou stranu až k Uralu, byla mimo dohlednou perspektivu. A to Němcům vadilo nejvíc, protože tvrdě pociťovali materiálovou a výrobní převahu Spojenců. Opravdu měli jen jednu možnost, jak se zachránit: napadat Spojence v hlubokém týlu jejich území,

ničit tam továrny, organizační centra, přístavy, železniční uzly a vyvolávat navíc paniku mezi lidmi. Dosáhnout něčeho takového ve velkém činností záškodníků a špiónů bylo nemyslitelné. Ostatně všichni nacističtí agenti byli vždycky velmi rychle pochyťáni, dříve než mohli začít jednat. Co tedy muselo přijít ke slovu?"

Ponorky s raketami," odpověděl jsem na lehkou hádanku. A navíc jsem zdůraznil možnost nacistického útoku ještě dlouho po skončení války, právě těmi ponorkami a raketami, které jsme viděli v Bobří hrázi. Dokud byla osídlena, hrozilo vždycky nebezpečí, že nacisté uskuteční provokaci, která mohla vést v podmínkách někdejší studené války k rozpoutání nukleárního konfliktu mezi Východem a Západem.

"Zdá se," přikývl Martin Anděl. Shromáždil nádobičko a začal vařit novou dávku svého zamilovaného Bílého volavčího peří, nezvykle silnou. I jeho už zmáhalo celonoční bdění, venku za okny se probouzel modrý den a kdesi dole bylo slyšet kroky paní Kalousové. Ale Martin, jak se zdálo, chtěl za každou cenu vydržet až do finišu.

"Myslím, že důsledně utajovaná základna v Hudsonově zemi měla postupně různé poslání. Nacisté bezpochyby začali Bobří hráz budovat jako strategický bod, jako vojenskou základnu mimo své území, odkud budou vyplouvat ponorky s raketami a kam se pak budou vracet po splnění úkolu. Proto ta opevnění u vchodu do podzemí.

Zhruba jeden rok před koncem války začínalo být mnoha nacistům jasné, že je nejvyšší čas, aby pomýšleli na zadní vrátka. Bobří hráz už nemohla zcela vážně počítat s tím, že dostane rakety s velkým doletem a k nim atomové hlavice. Zkušeností z výzkumů v Krkonoších mělo být teď využito jinak. Podzemní labyrint měl posloužit jako úkryt nacistických pohlavárů, nakradených uměleckých děl, peněz a zlata z Říšské banky - a samozřejmě nejtajnějších spisů a technické dokumentace. V kritických dnech a hodinách, kdy už sovětsí vojáci bušili na bránu říšského kancléřství v Berlíně, se začalo pomocí ponorek stěhovat do Bobří hráze všechno, na čem měli nacisté zájem.

Následovalo třetí období, poválečné, v němž Bobří hráz sloužila jako úkryt, kde se má zrodit pomsta za použití všech prostředků neblaze proslulé germánské lsi. A toto období je vlastně nejvíc spojeno s létajícími talíři."

"A s naším kodrcáním se po světě," dodal jsem kysele. Byla to pro mě až příliš živá vzpomínka, která sídlila ve všech mých kloubech a svalch, unavených jak po běhu na deset kilometrů. Jenže těch kilometrů bylo ve skutečnosti tisíckrát víc. "Pokračuj, Martine, jsem jedno velké ucho!"

"A žeňte to tryskem, ať už můžeme jít spát," řekla Barbara, schoulená do klubička v křesle. Chvillemi bděla, chvillemi podřimovala, celá šťastná nad svým objevem. Martin usrl čaj a pokračoval.

"Až potud jsme hnali naše úvahy po pevné zemi udusané z archívních dokumentů, svědeckých výpovědí a našich nálezů. Následující bude daleko víc výsledkem kalkulace, odborně řečeno vytipování těch skutečností, které jsme objevili sami. Co skutečnost, to úlomek. Nemáme ani zdaleka všechny ty střepy, ale původní nádobu snad přece jen dokážeme sestavit. Archeologové přece taky dokáží rekonstruovat tvar celku z jednoho detailu.

Řekli jsme: ponorky a rakety. Ale mohlo jen to nacistům stačit k záchraně? Pochybuji. Jen to mohlo nacistům posloužit leda k protažení války o několik měsíců, přinejhorším let. Spojencům by to bylo znesnadnilo boj, nic víc. Samozřejmě za předpokladu, že by rakety byly vybaveny jen klasickými výbušninami, nikoliv atomovými hlavici. Ponorka s raketou, to je příliš málo, každá armáda potřebuje větší sortiment zbraní. Jedním druhem zbraně válku nevyhraješ.

Zkrátka, nacisté potřebovali další typ zbraně, který by jim vrátil nadvládu ve vzduchu. Luftwaffe leteckého maršála Goringa nebezpečně zeslábla v letecké bitvě o Anglii čtyřicátého a jednačtyřicátého roku. Po útoku na Sovětský svaz se pak do roka a do dne stala už opravdu jen vypelichanou krútou. Oblohu ve dne i v noci ovládaly bombardovací a stíhací svazy Spojenců, které Němcům ničily továrny a dopravu. A vůbec nejhorší bylo, že nacisté už ani nemohli pomýšlet na nějakou výrobu svých letadel ve velkém, i kdyby byli postavili ještě víc podzemních a nezasazitelných továren. Chyběly jim základní suroviny. Proto němečtí letečtí konstruktéři čím dál víc mluvili o tom, že je zapotřebí zkonstruovat něco," Martin zvýšil hlas, "něco zcela nového a nebyvalého. Něco létajícího, co by mělo takové vlastnosti - doletem, rychlostí, manévrovací možností a silou palby -, že by se jeden jediný kus vyrovnal celé spojenecké peruti. Takových strojů by se nemuselo postavit několik tisíc, ale mohly by se počítat na desítky. Úplně by to stačilo, protože by byly prakticky nesestřelitelné. A co je nejdůležitější, k tak omezenému počtu strojů nové konstrukce by mizející zásoby materiálu hladce stačily. Proto přišly ke slovu - "

"Létající talíře!" skočil jsem Martinovi do řeči. "Letadla, která by navíc mohla sloužit i jako nosič atomové zbraně, dokonce ještě lepší než nějaká ponorka s raketou. Ovšem, jak nacisté přišli zrovna na tohle? To mi pořád nejde do hlavy, Martine!"

"Jak, jak! To je právě ta věc," usmál se Anděl. A nalil si další šálek Bílého volavčího peří. "Osobně se domnívám, že se tady sešly v jednom bodě dvě skutečnosti. První skutečnost: v kruzích německých odborníků známé teoretické výzkumy Burgharda Heima. V nich byl obsažen základ superrychlého letadla, jehož budoucí tvar byl ovšem záhadou. Druhá skutečnost: odedávňvý výskyt létajících talířů nebyl známý jen jiným národům, také Němci o nich věděli. Němečtí stíhací je vidávali v době bitvy o Anglii nad Lamanšským průlivem i jinde. A tyto dvě skutečnosti se v představách německých konstruktérů spojily v jedno, protože létající předmět diskového tvaru měl právě ty požadované vlastnosti.

"Nesouhlasím, hloupost, tady si protiřečíš, Martine!" vyskočil jsem jako na jehlách. "Vždyť první létající talíře, které se vyskytly nad německým územím, byly už německého původu. Zkoušeli je sami Němci na raketové základně v Peenemunde před jejím zničením spojeneckými bombami, byly to prototypy konstrukční skupiny Habermohl, Miethe, Schriever? Po zničení základny pokračoval výzkum v pražské Avii, zatímco u Chebu se už budovala podzemní továrna na radovou výrobu diskoplánů. Obě poslední věci jsme prokazatelně zjistili ještě předtím, než jsem s Barbarou vyrazil na cestu. Pět létajících talířů toho druhu, nanejvýš devět kusů, přestěhovali Němci ve vší tajnosti v posledních válečných dnech do Bobří hráze. Tak se věci měly!

A tím se Bobří hráz taky dostala do třetího období, poválečného," neustále jsem zvyšoval hlas, docela nevědomky, protože jsem chtěl zabránit tomu, abychom zabředli do falešných úvah. Namáhat se celé týdny - a potom zásluhou malé

chyby dojít ke špatnému závěru? To bych tedy nepřežil. "Ne, to zas ne, Martine! V nějaké létající talíře v dřívějších dobách nevěřím, dnes už rozhodně ne! Žvásty, výmysly! ... Držme se nezvratných důkazů, které můžeme předložit světu! Číslo jedna: trosky německých létajících talířů u Bobří hráze. Ty stroje pravděpodobně havarovaly při přistání. Číslo dvě: zbývající talíře okupovaly oblohu vlastně na celém světě. Proč se motaly zrovna v místech, kde se válčilo, například nad Korejí? Proč kroužily nad středisky atomového výzkumu všech možných států a nad jejich raketovými střelnici? Proč se vždycky vyhýbaly lidem? Válečná špionáž nacistů v tom byla, poválečná špionáž nacistů, kteří dodnes čekají na den pomsty a hledají všemi prostředky způsoby, jak získat atomovou zbraň. Číslo tři: nedám ani jeden vous ze strniště na mé bradě za to, že lidstvu pořád ještě hrozí nebezpečí. Vražděním v Bobří hrázi sice skončilo třetí údobí, závěrečné, ale neskončil tím ani zdaleka celý případ. Teď byl hlavní osobou dramatu ten skrček Schriever s přeraženým nosem. Vsadím se, že má už dávno někde jinde druhou základnu létajících talířů, o níž nemáme ani potuchy. Finanční prostředky k tomu má, a jaké! Stamilióny z bývalé Říšské banky. Navíc ho podporují stovky fašizujících průmyslníků z celého světa, jak jsme se už jednou přesvědčili. A není vyloučeno, že má někde i tajnou výrobu diskoplánů, dnes už mnohem dokonalejších, než byly ty první. Styku s lidmi se vyhýbá jako čert kříži, protože ví, že stačí jedno přistání létajícího talíře - a všechno se prozradí. Jeho pravá hodina ještě neuhodila. Vzpomínáte si, co Hitler říkával? Es kommt der Tag! Přejde den, přesněji řečeno: On ještě přijde. můj den! Číslo čtyři: dříve či později Schriever atomové bomby získá, i když je sám vyrobit nemůže. Věřím, že by někde mohl vybudovat tajnou laboratoř s reaktorem, že by uplatil vědce, ale na jednom zkrachuje. Bude potřebovat obrovské množství elektrického proudu, a ten nesežene, aniž by se vystavoval nebezpečí z prozrazení. Soukromou hydroelektrárnu si nepostaví, to přímo bije do očí.

Soukromou parní elektrárnu nemůže mít jakbysmet, kdekdo by se ptal, k čemu má sloužit. A vyrábět proud pomocí dynam, poháněných dieselovými motory? Pak by si k té továrně musel nejdřív zavést ropovod, takovou by měl spotřebu nafty. Ne, to všechno nemůže provést v tomto zabydleném světě. Ale jedno je možné. Až povolí napětí mezi Východem a Západem, povolí i ostražitost na obou stranách. A k tomu jednou dojde. Jestliže se dnes mohou gangsterské tlupy, organizované jako vojenské předpady jednotky, vloupat do nejlépe chráněných bank, jestliže mohou jejich odsouzení členové uniknout z nejlépe střežených vězení, jestliže se dodnes mohou úspěšně skrývat nacističtí váleční zločinci, jestliže vůbec mohla tak dlouho existovat bez našeho vědomí Bobří hráze, proč by někdy v budoucnosti, kdy se ostražitost generálních štábů umrtví zásluhou tolik očekávaného a hlavně tak dlouho očekávaného klidu, proč by pak neměl nastat ten den, o němž Hitler mluvil? Uprostřed skladiště atomových zbraní z ničeho nic přistane létající kotouč. Posádka se zmocní všeho, co potřebuje. Zmizí, dříve než někam do štábu vůbec dorazí zpráva o přepadení. A katastrofa je tady!" "Ušetřil si vzrušení, vážený," snažil se mě marně přerušit Martin. Viděl jsem teď všechno v hrozivém světle vlastních vývodů, které mě děsily a rozčílovaly. Martinův škodolibý úsměv pak moje rozhořčení podněcoval ještě víc. Barbara se úplně probrala, byla bledá a měla oči dokořán.

"Když jde o lidstvo, Martine, bylo by zločinem šetřit vlastní síly. Jen mě nech laskavě domluvit!... To není zdaleka všechno, chybí tomu tečka. Ohnivá tečka atomového výbuchu, který rozpoutá třetí světovou válku! Tak to je; Martine. Až se lidstvo navzájem vybijí, vystoupí nějaký nový Schriever ze své ilegality a bude vládnout."

"Troskám?" řekl uštěpačně Martin Anděl.

"Třeba i troskám! Takovým lidem je to jedno. Hlavně když vládnou! Malou zkoušku jsme ostatně viděli, jakousi soukromou předpremiéru. V South Bay, je to tak, Barbaro?" Přikývla, oči plné smutku. "Bobří hráze je prozrazena, řekl si Schriever. Něco takového se mu stalo poprvé. Zpanikařil, to jistě. Ale brzo se uklidnil a rozhodl se, že zamete stopy, které by mohly vést dál. Jistě ho napadlo, že teď přijde na řadu jeho sídlo v South Bay. Urychleně prodal všechny obrazy a sochy, jen na Jantarovou komnatu mu už nezbyl čas. Instaloval na věži rezidence neznámý výbušný stroj, profesor Howard tomu říkal solenoid - mimochodem, musíme ještě zjistit, co to vlastně je - a všechno vyhodil do vzduchu. Jestliže Bobří hráze byla první článek řetězu, zničením své rezidence v South Bay zničil Schriever předposlední článek, aby nikdo nemohl zjistit, jak je napojený dál. Krátce před výbuchem přivolal jeden ze svých létajících talířů a zmizel neznámo kam. Lidi ve své rezidenci obětoval s bezohledností, typickou pro nacisty. Stalo se to už jednou v Bobří hrázi, stalo se to tisíckrát předtím za války.

Dostali jsme se na konec, Martine, a žel opět na samý začátek. S tím rozdílem, že jsme dnes moudřejší, o stupínek výš, ale to je taky všechno. Pravého účelu dosaženo nebylo, můžeme začít znovu."

Nastalo hluboké ticho, chvílemi přerušované jen hlasy dětí na starobylém náměstíčku, které šly do školy. Občas bylo slyšet i paní Kalousovou, jak v přízemí zametá chodbu. Mariin Anděl se k mému nebetýčnému vzteku pořád ještě usmíval. Zajel se svým křeslem, k akváriím a sypal rybičkám sušené dafnie.

"Skončil jsi, můj vážený, milý, důvtipný příteli?"

"Ano!" skoro jsem zařval vztekem.

"Gratuluji k řečnickému cvičení. Jeho skřípání a vrzání a logické pokulhávání omlouvám skutečností, že jsi unavený. Bude povoleno mé bezvýznamné maličkosti, aby položila několik titěrných otázek?"

"Klidně, rozdrtil tě jako hada."

"Výborně, už se těším. Tedy: jak vypadaly trosky dvou létajících talířů, které jste viděli? Myslím, jestli byly z pevných z tuhých, přesněji řečeno z robustních materiálů."

"Ovšem," sebejistě jsem přikývl. "Předmět, určený k vysokým rychlostem, snad musí být z dostatečně pevných materiálů, to dá rozum."

"Díky za odpověď. A dále: Jak vypadaly létající talíře, které viděl váš přítel patron Sjogren, jehož jsem, bohužel, neměl tu čest poznat. Přesněji, jak vypadala celá letka talířů, z nichž jeden vybuchl a zřít se do moře?"

"Myslíš tu událost, která vydělala posádku lodí Tacoma Harbour Patrol?"

"Přesně tak."

"Pokud si vzpomínám," vmísila se po dlouhé době do rozhovoru Barbara, "mluvil kapitán Sjogren v tom smyslu, že to

byly zcela jasně viditelné kotouče."

"Jakou měly barvu?" vystřelil Martin.

"Jakou?" zaváhala Barbara.

"Panebože, k čemu to všechno?" reagoval jsem podrážděně. "Prostě to byly létající disky. Sjogren je viděl jako temnější tvary na obloze."

"Výborně!" Martin Anděl začal mávat svými popsanými listky, plnými výpisků. "V tom to právě je! Hmota, bytelná hmota, kterou lze doslova ohmatat očima ... A jak vypadal kotouč, který se objevil nad Schrieverovou rezidencí krátce před výbuchem? Dovol, abych přesně opakoval tvá slova, vážený. Řekl jsi na konci svého vyprávění o vaší cestě: Ve zlomku vteřiny se nad věží oblevil létající talíř. Měl jsem dojem, že je snad průsvitný, byl lesklý a zároveň hluboce matný, připomněl mi stříbřitou rtuť ... Chceš na tom dodatečně něco opravit?"

"Ne."

"Odpovídá ten popis?" Anděl se podíval na Barbaru. Přikývla. Martin Anděl se rozesmál. "Vážený příteli, před několika minutami jsi tady prohlásil, že bys nechtěl zabřednout do falešných úvah. Že jsi se přece nenamáhal celé týdny jen proto, abychom pak dospěli vinou malé chyby k naprosto špatným závěrům.

Blahopřeji, právě to se ti geniálně povedlo!" "Důkaz!" sveřepě jsem zabručel. "Předved' důkaz!"

"Samozřejmě," přidala se Barbara na moji stranu. Viděl jsem, že mi věří, a neobyčejně mi to zalichotilo. Myslím, že jsem se jí odvděčil náležitě hlubokým pohledem.

"Důkazů je deset, sto, tisíc, vážení. Mezi nimi jeden, který jste poskytli sami. Všichni lidé - zdůrazňuji, že naprosto všichni - až na malou skupinu, velmi důležitou, kteří kdy viděli létající kotouče od dávné minulosti až k dnešku, je popisovali v detailech sice různě, ale v jedné věci naprosto shodně: diskový tvar, stříbřitá barva, jakási zdánlivá průhlednost. Mnozí, jako vy, pak mluvili o rtuti.

Ať se vám to líbí nebo nelíbí, musím se vrátit tam, kde mě vážený přítel redaktor přerušil. K těm dvěma skutečnostem které nacisty hnaly k jednomu bodu, k sestrojení létajících talířů v prototypu. Znovu opakuji: skutečnost první - teoretické vývoje Burgharda Heima. A skutečnost druhá - opravdové UFO, opravdové létající talíře neznámého původu. Tyto jsou i stříbřité, vzdáleně připomínají rtuť, budí zdání průhlednosti. Němci viděli, že něco takového je možné. Měli Heimovu ideu, a tak začali hledat, zkoumat, konstruovat.

Létající talíře nad Peenemünde byly se vši pravděpodobností německé prototypy. První, zkušební. Cituji výpověď Trixi Lúthové a jejího manžela Kurta Lútha, kteří za války tyto předměty viděli přesně čtyřikrát poblíž Peenemünde, kde žili: Bylo to jako díže nebo co, viselo to nízko nad zemí a vrhalo to stín ...

Kdo kdy viděl, aby pravý UFO vrhal stín? Stovky lidí létající talíře vidělo, ale stín? Nikdy! Taky váš patron Sjogren a s ním celá lodní posádka viděli tenkrát v padesátém roce, nebo kdy to přesně bylo, temnější tvary na obloze. Nebudu vás unavovat výčtem dalších svědectví, protože považuji za prokázané: temnější, vyložení hmotné létající talíře byly německého původu. Ostatní průhledné létající talíře jsou pravé UFO. Souhlasím s tím, co jsi řekl: nacisté měli nanejvýš devět kusů obyčejných diskoplánů. To je taky nejvyšší počet těchto strojů, které různí svědci najednou viděli. Tyto hmotné stroje se vyskytovaly v údobí mezi rokem čtyřiačtyřicet až padesát, tedy nanejvýš šest let. Od té doby je už nikdo nikdy neviděl, prostě se opotřebovaly používáním, jejich počet klesal, až posléze zmizely z oblohy úplně. Trosky dvou z nich, pravděpodobně posledních, jste viděli u Bobří hráze.

Mimo to existují jiné, odedávna známé diskoplány, jakoby průhledné UFO. S těmi nemá Schriever vůbec nic společného. A další obyčejné diskoplány německého typu taky vyrobit nemůže. Kdyby jejich výrobu podle původní dokumentace zadal nějaké cizí firmě, automaticky by prozradil celý princip věci. Tím by vlastně předal tajemství do rukou lidí, které nenávidí jako nepřátele."

"Důkazy, důkazy, důkazy!" opakoval jsem zatvrzele.

"Kdyby měl Schriever třeba jen jeden jediný ze starých diskoplánů, byl by v South Bay dřív, než jste byli vy pomocí letadla a automobilu. A stejně tak by tam dorazil dřív, kdyby měl nějaké nové stroje. Ale on přijel až po vás! Použil stejně prozaických dopravních prostředků, jakých jste použili vy."

"Mohl se někde cestou zdržet."

"Kde? A proč? Nejdřív se podle tebe někde zdrží, a pak bude pospíchat jako blázen, aby jeho rezidence zmizela co nejdřív? Kde je logika?"

"Mohla ho zdržet nějaká ještě důležitější záležitost. Tvrdím, že musel ještě něco předtím udělat, a vím, co to bylo!" zvolal jsem vítězně. "Byl pro diskoplán, ve kterém nám pak taky zmizel."

"Moment, vážený, nepředbíhej, ještě není všemu konec. Nechci mít v plynulosti svých vývodů zbytečné mezery. Tak především - logická linka Peenemünde, pražská Avia, podzemní továrna u Chebu a posléze Bobří hráz, to je několik stanic na téže trati. V názoru na jejich sled a význam se nelišíme. Ve vzduchu visí jen některé důležité okamžiky mezi nimi. Jak vznikl německý létající talíř? Schriever byl bezpochyby více organizátorem a intrikánem než opravdovým konstruktérem. Co však měl určitě, byl skvělý čich na talenty. Zapráhl do práce Heima, a když z něho dostal všech no, Co potřeboval, chtěl se ho zbavit, aby získal sám všechny vavříny a pocty. Po atentátu na říšského protektora a náčelníka policie Heydricha, zabitého na našem území, došlo k hromadným popravám ve všech Němci okupovaných státech. Gestapo mělo oči na stopkách a uši ve střehu. Tenkrát stačilo slůvko - a člověk skončil v koncentráku. A takové slůvko každý někdy utrousil, třeba i nechtěně. To se stane i tomu nejfanatičtějšímu nacistovi. Vzato doslova, sám Hitler se dopustil leckdy výroků, které by každého jiného stály krk. Záleží na tom, jak se chce to či ono pochopit. Jistě se takových chyb dopouštěl i Heim, a na to Schriever číhal. Heim ovšem nebylo možné nazvat vlastizrádcem, nebylo možné ho zatknout a popravit, i když je známo, že Heim nebyl žádný nacista. V Schrieverových možnostech však bylo poslat Heima na frontu. Dokonce stačilo, aby jako jeho nadřízený prohlásil: Ten člověk v podstatě vyřešil svůj úkol, dále ho nepotřebuji, dávám ho k dispozici... Vojenské úřady

vykonaly automaticky zbytek.

Heim byl na frontě necelých devět neděl. Pak ho dělostřelecký granát téměř roztrhal na kusy, to se stalo v bitvě u Kurska. Nacistické noviny Volkischer Beobachter shodou okolností uveřejnily reportáž z bojů, ve které byla mimo jiné zmínka i o tom, že mezi mnoha věrnými a nejtalentovanějšími syny vlasti, kteří položili své životy za Hitlera, je smrtelně zraněný poručík Burghard Heim. Tady máte fotokopii toho článku ...

Z toho Schriever vyvodil, že jeho nejobávanější soupeř je mrtev. Taky inženýr Coanda byl už dávno mimo seznam soupeřů a jeho objevy byly navíc dokonale zapomenuty. Coanda, to byl princip výkonného pohonu. UFO, to byla inspirace diskového tvaru. Heim, to byl konstrukční teorie předmětu, schopného pohybovat se nevídanou rychlostí ve vzduchu. Všechny ty tři věci spadly Schrieverovi do klína. Výsledkem bylo několik diskoplánů a to, že povýšil mezi hrstku vyvolených, které Hitler považoval za nutné vzít s sebou při svém útěku z říšského kancléřství. V Bobří hrázi měli být jen nejvyšší vůdčové říše, pokud žili a nezradili, a hrstka specialistů. Mezi specialisty a vedením došlo časem k rozporům, a zcela zákonitě. Vůdčové si bezpochyby přisvojovali i nadále největší práva, specialisté byli víc a víc deklasováni do úlohy jakýchsi sluhů. Vůdčové jsou bezvýznamným nic bez armády, bez policie, zkrátka bez výkonné moci. Naopak specialistova síla je právě v jeho odbornosti. Ale právě ti specialisté přece museli už dávno poznat, jak je absurdní myslet na nějakou odvetu. Oni jediní se čas od času dostali z Bobří hráze ven mezi lidi a viděli, jak se utváří život z poválečných dobách. Naopak vůdčové se nemohli nikdy objevit venku, byli by vzápětí poznáni. Uhníždění v podzemí jako čolci, ztráceli kontakt se vším, co lidskou bytost dělá lidskou bytostí, jestliže jejich plány a sny byly už předtím neuskutečnitelné a v podstatě šílené, od teorie o čisté rase germánských nadlidí až k víře, že ovládnou celý svět, teď se v naprosté izolaci nutně vyvíjely jejich myšlenky dál až k úplnému fantazírování. Za rok za dva roky se vůdčové museli stát shromážděním věčně diskutujících bláznů, kteří vykřikují neproveditelná hesla. Byla to jakási smrtelná křeč organismu, který dlouze a zoufale dodělává, zahrabán v zemi. A bylo v tom i nebezpečí, že vůdčové jednou provedou něco neprozřetelného. Specialisté v Bobří hrázi to jistě pozorovali se zvýšenými obavami, protože neprozřetelnost vůdců by znamenala konec pro všechny. Ponorky byly k ničemu stejně jako rakety bez hlavic. Počet létajících talířů klesal, až jednoho dne nezbyl ani jeden. Myšlenka odvety padla. Zůstaly jen poklady Říšské banky, obrazy, sochy, drahocennosti. A spolu s tím se zrodila i myšlenka, že tohle všechno je přece majetek. Bohatství. Pohodlný život.

Došlo k boji na nůž. Bezohledný organizátor Schrieverova typu musel nutně v tom, vraždění vyhrát. S hrstkou svých lidí postupně vybrakoval Bobří hráz, odkud pravděpodobně už předtím, ještě z pověření vůdců, odvážel některá umělecká díla a organizoval pak jejich tajný prodej. Kdo má peníze, pořídí si dosti snadno úplnou sbírku falešných pasů a jmen. Stal se mimo jiné i doktorem Menzelem, který kdysi opravdu žil. Tentýž už zmíněný Volkischer Beobachter uvádí toto jméno známého psychiatra mezi oběťmi jednoho spojeneckého náletu na Berlín v lednu pětáctýřicátého roku. Bohužel, zjistil jsem tuto okolnost trochu pozdě. Předtím skutečný doktor Menzel napsal několik odborných publikací, které vyšly však až po válce. Z jeho pozůstalosti, samozřejmě. Jestliže si Schriever přisvojil Menzelovo jméno jako jedno z celé řady dalších jmen, vytištění odborných prací pak o to víc podpořilo jeho falešné postavení. Mohl se volně pohybovat.

Jaké však muselo být jeho vzrušení, když náhle zjistil: Burghard Heim žije! Dal ho jistě hlídat. A pak se staly nepohodlnými i všechny osoby, které se začaly o Heima zajímat. Pokud byly příliš nepohodlné, čekala je fyzická likvidace. To se málem stalo profesorovi Howardovi. Vývoj událostí Schrieverovi ukázal, že dokud bude Heim na svobodě, hrozí neustále nebezpečí. Za prvé prostým faktem, že dříve či později budou Heimovy myšlenky znovu využity ke konstrukci létajících talířů. A Schriever chtěl mít primát a hlavně, chtěl je mít jen on. Tehdy je opravdu ještě měl. Za druhé byl Heim nebezpečný tím, že mohl mluvit.

Proto byl odstraněn. Jak, to sotva kdy zjistíme. Bezruký slepec mohl být stejně lehce zavražděn, jako mohl být unesen, aby sloužil dál nacistickým zájmům. Jak si slepec ověří, že lidé, kteří ho navštívili s lákavou nabídkou k práci, jsou nepřátelé. Podle čeho pozná, že není ve styku s dobrými lidmi? Mohou mu namluvit cokoli, odjede s nimi dobrovolně, a protože je odjakživa zvyklý pracovat v podmínkách přísného utajování, nepozastaví se nad tím, když mu řeknou: Tady je teď vaše nové pracoviště. To víte, lidi vám sem vodit nemůžeme, je to všechno tajné ... A on pracuje, vymýšlí - a netuší. S ním pracují jiní vědci, které neznáme, určitě jich bylo víc. A zatím jiná oběť, vidoucí a mající ruce, zoufale tluče do vypolštářované samoty v psychiatrické léčebně, dovolává se pomoci, marně, marně, marně. Je zde přece odborný posudek psychiatra Menzela, který dokazuje, že ten člověk je blázen, že je to jakýsi vědec Heim, jehož myšlenky šly příliš vysoko, zřítily se a ztrhaly mu rozum. Bylo snad takových případů málo?

Mimochodem, tady je odpověď z Německé-spolkové republiky, "Andělův hlas poklesl do smutku. Vylovil z papírků složený půlaršík s předtištěnou hlavičkou jakési nemocnice, podal ho Barbaře a na chvilku se odmlčel. Četli jsme.

Vážený pane,

odpovídáme na váš dopis z 6. ledna. Pacient Burghard Heim, narozený 14. 8. 1901 v Solingen, povoláním fyzik, byl v našem ústavním ošetřování až do 21. 4. 1958, kdy zemřel. Diagnóza: schizofrenie, -v prvním stadiu agresivní. V posledním údobí se pacient značně uklidnil, ale podlehl stavu úplné netečnosti.

Došlo k úbytku základních životních funkcí, které pacientův organismus postupně vysilovaly, až posléze vedly k jeho smrti. Sdělte nám laskavě, kam máme odeslat některé pacientovy osobní předměty, které měl u sebe při přijetí do našeho ústavu, a na jakou adresu máme vrátit zbývající obnos ve výši 11 356,-- DM. Poukázali jsme tyto peníze na adresu dr. Menzela, ale byly nám vráceny poštou jako nedoručitelné. Jmenovaný předplatil u nás pacientův pobyt na dvacet let dopředu.

S pozdravem

MUDr. Egon Fingelstein, šéflékař Nervové sanatorium St. Hubert, ^ Bad Hachlstein, Bundesrepublik Deutschland
Seznam osobních propriet pacienta: 1 náramkové zlaté hodinky zn. Omega

1 plnicí pero zn. Parker, pozlacené

2 zlaté prsteny

1 stříbrná tabatěrka

1 peněženka s doklady (osobní pas, denacifikační osvědčení, vydané úřadovnou US Army 1 klíče, patrně od bytu

"To je hrozné," zašeptala Barbara.

"Ano, je to hrozné," řekl Martin. Uložil dopis zpátky mezi písemné materiály a s omluvou dodal: "Uchýlil jsem se k malé lsti, když jsem do Německa psal... Vydával jsem se totiž za příbuzného doktora Menzela."

"Ale kde jste sehnal adresu toho sanatoria?"

"Prosím vás, doktorko!" mávl Martin rukou. "To byla úplná maličkost, k tomu stačilo napsat německé Lékařské komoře. Jméno Heim jsem znal, tak co? Předali můj dopis automaticky dál... Myslím, že dnes je mrtev i pravý Burghard Heim. Bezpochyby zahynul s ostatními obyvateli Schrieverovy rezidence v South Bay. Nikde jinde totiž být nemoh. Kolik dalších vědců Schriever zaměstnával, těžko říci."

Přiznám se, že mě Martinovy argumenty pořádně nahlodaly. Ostatně jako vždycky. Má přímo d'ábelský postřeh, žádná souvislost mu neunikne. Jiný člověk, trvale znehybnělý zraněním, navždycky upoutaný k pojízdné židli, by snad už dávno ochabl. Martin Anděl ne, právě naopak, jako by ho právě to znehybnění vedlo čím dál víc k soustředění. Rozhlédl jsem se po pokoji, zalitém dopoledním světlem. Připadal mi teď svými knihami a časopisy, jimiž byl doslova vystlán, jako laboratoř mozkového trustu. Vzpomněl jsem si na amerického prezidenta Roosevelta a jeho vždycky zcela jasně formulované myšlenky. I on byl upoutaný na pojízdnou židli.

"Budiž, Martine, upřímně řečeno přistupuji docela rád na tvůj výklad událostí, už proto, že popírá možnost nebezpečí pro lidstvo. Nic jiného si ze srdce nepřeju ... Ale je to opravdu všechno?" podíval jsem se na Barbaru.

"Právě že to není ani zdaleka všechno!" rozzlobila se. Skoro se mi zdálo, jako by nebyla ráda, že jsem prohrál.

Neobyčejně mi to po-lichotilo. Cítil jsem potřebu ji podpořit.

"Jestliže máš pravdu do puntíku, Martine, jak potom vysvětlíš poslední dvě věci? Především výbuch."

"Nevím," Martin trochu povadl. "Nabízí se jen myšlenka, že Schriever dobrovolně vyhodil svou rezidenci do vzduchu. Slovo solenoid mi bohužel nic neříká."

"A co létající talíře? Pravý UFO, nikoliv německý diskoplán. Co ten tam dělal? Ted tedy mluv, Martine!"

"Nevím," Anděl povadl ještě víc. Nikdy předtím jsem ho neviděl tak bezmocného. "Vím jen jedno, a to je pro mě neobyčejně důležité ... Zločince, kteří nepřímo způsobili mé zmrzačení, stihla odplata. Jsou mrtvi. Ale nejde jen o moji osobu, důležitější je, že zanikl poslední článek řetězu. Řeknete snad, že je už čtvrtstoletí po válce. Pro mě však skončila teprve tuto noc."

"Odpověz mi, co dělal nad rezidencí létající talíři" naléhal jsem neodbytně. "Unesly snad Schrievera záhadné bytosti, aby získaly vzácný exemplář všeho lidského zla, kolik ho lze vůbec vtěsnat do jedné jediné tělesné schránky? Považovaly snad tento případ za tak závažný, že porušily svůj odvěký princip nevstupovat do přímého styku s pozemšťany?"

"Byl to nejspíš první doopravdivý UFO nové koncepce, sestrojený kdesi tajně Schrieverovými lidmi podle Heimových posledních výzkumů!" rozkřičela se Barbara téměř hystericky. "Nedám za tcháni zbytek rtěnky, že ten lotr Schriever přece jen unikl! Jako už jednou! Já věřím, že žije!"

"Tuto možnost vylučuji," řekl Martin. "Je nemyšlitelná, nepadá vůbec v úvahu."

"A proč? Proč by nemohla padat v úvahu?"

"Z jednoduchého důvodu, milá doktorko. Protože UFO i ty vaše zcela nové UNFO jsou bezpochyby jevy z jednoho a téhož kadlubu. Jsou to jevy mimo rámec lidského světa těchto dní, i když se v něm občas zjevují. Odkud a proč, to nevím... Ale kde chcete najít nějakou logickou souvislost, nebo aspoň náznaky stopy, která by spojovala Schrieverovu činnost s podivnými předměty nesmyslných tvarů, podobných kytu a vyskytujících se v ledničkách, pod vanami, v automobilových kufrech, aby zmizely stejně záhadně, jako se předtím objevily? Ne, stokrát ne, zde není žádná souvislost! Stáli jsme už mnohokrát před záhadami, které se dříve či později změnilly v docela obyčejné a mozem vysvětlitelné věci. Nevím, co jsou to UNFO. Nevím, co jsou to UFO. Nevím, proč došlo k výbuchu v South Bay" a proč se v té chvíli pravý létající talíř objevil. Ale přímo pudově cítím, že Schriever je mrtev."

"A co tedy vlastně víš?" řekl jsem jízlivě.

"Všechno ostatní. Bylo toho snad málo? Především vím, že jsem dostal zadostiučinění. Kdysi jsem jako zpravodajec přísahal: Budu pronásledovat fašistického nepřítele až do jeho úplného zničení!... Dnes jsem přísahu dovršil."

V pokoji se znovu rozhostilo ticho. UFO a UNFO nás tížily. Měli jsme společně vychutnávat vítězství, ale místo toho jsme spíše uhrý-závali z trpkého jablka tří záhad. Žije Schriever? Co jsou to UFO a UNFO? Člověk je už tak uzpůsobený, že vnímá víc vztek než radost, věci nepříjemné a zlé si pamatuje, zatímco na příjemné chvíle často zapomíná. Snad je to jakási přirozená ochrana proti našemu všelidskému sklonu usínat na vavřínech.

"Já se na to všechno vykašlu!" Barbara se začínala měnit v divou saň. Její hlas dostal prvotřídní pavlačový přízvuk.

Byla tak nádherně ženská a bezprostřední, že jsem byl zcela unesen. Oči jí hořely.

"Člověk se honí po archívech, trmácí se z místa na místo, dusí se v páchnoucím eskymáckém iglú, šlape na miny, leze mezi haldami mrtvol, dá se málem vyhodit do vzduchu a utratí při tom všem úspory za tři roky, takže zítra nebude mít ani na díru v ementálu, natož na ementál, natož na benzín do oplechovaného kašle - a proč to všechno? ... Aby se nakonec vůbec nedověděl, co je to nějaký zatracený UFO nebo UNFO! Řekněte něco, redaktore! Tak proboha, rozetněte to!"

"Nevím," musel jsem přiznat, být nerad. "Něco jsme vyřešili, něco ne. Skončilo to nerozhodně."

"No prosím! On si řekne - nerozhodně! Pan redaktor se spokojí s remízou! Vy chlapi! To rozumíte technice?"

"Mým políčkem je rubrika vnitřní, jakož i zemědělská."

"Samozřejmě! Protože se asi na nic jiného nehodíte!"

"Dovolte, Barbaro?"

"Jaképak dovolte! Pro pravdu se lidi vždycky nejvíc zlobí!"

"Tak mi řekněte, co je to třeba předradlička?"

"Až vy mi řeknete, co je to UFO a UNFO. A kam se vypařil ten skřet Schriever?"

"Copak jsem jasnovidec?" zmocňoval se mě vztek. "Stejně tak dobře se na ty věci mohu zeptat já vás. Máte přece taky vysokou školu, aha! Co vás tam vlastně učili?"

"A máme to tady, to se dalo čekat!" Barbara vztekla zajásala. Šermovala rukama těsně před mým nosem. "Když vám, chlapům, dojdou argumenty, zbývá vám vždycky ta poslední možnost! Hodit všechno na ženskou! A my, ovce pitomý, si to necháme líbit!"

"Já že na vás něco hážu? Chachá, dovolte, abych se zasmál!"

"No jen se smějte, editore - a ještě víc! Proč se nesmějete víc? Nejlepší způsob, jak odbočit jinam a zamluvit celou věc! Známe, to, známe!"

"Kdo chce něco zamlouvat? ... Já?"

"Samozřejmě že vy!"

"Mám toho až po krk!"

"A já snad ne, po těch vašich urážkách?" postupně detonovala Barbara. Byla jako řetězová reakce.

"Kdo vás urážel? Neřekl jsem ani slovo!"

"A teď ke všemu ještě lžete!"

"Vy lžete, Medunová!"

"Slyšíte ho, Martine? Já -a lhát!"

"Seberu se, jdu domů!" důstojně jsem povstal z křesla.

"Proč neřeknete přímo, že chcete utéct?" Vybafla na mě. "Hele, utíká!"

"Nechci se hádat."

"Samozřejmě! Tak proč jste začínal?"

"Já? Vy jste s tím začala!"

Martinova pěst udeřila do stolu. Nasadil si výraz trestajícího Boha a zahulákal dokonale důstojnickým hlasem, který jsem od něho nečekal: "Pozor! Ticho tady!... A mlčet!... Všichni sednout, nebo si vás podám! A nepromluvit, dokud to nepovolím ... Pohov!"

Bouřlivě se rozchechtal, hluboce, až odkudsi z útrob svého nehybného těla.

"A máme to tady...", otíral si kapesníkem usazené oči. Pro samý smích mohl jen stěží pokračovat. "Pořád jsem čekal, kdy se vy dva do Sebe konečně pustíte, já vás upozorjuji už delší čas!... To se ví, společná cesta, vážení... Jste zralí pro svatbu, právě jste absolvovali první tréninkové kolo pro budoucí manželství! Gratuluji, bylo to nadějně!" Barbara zrudla. Na nose jí vystoupily pihy. Zarytě se dívala do koberce a mlčela. Myslím, že tenkrát byly ty její pihy nejkrásnější.

Vlastně to vím už sedm měsíců naprosto jistě. Kdykoliv se schyluje od té doby u nás doma k nějaké bouři kvůli nicotnosti, stačí, aby jeden z nás řekl:

"Ale no tak, Ufíčku!"

A ten druhý odpoví už naprosto klidně:

"To se ví, Unfíčku."

A je zas klid. Neboť věci záhadné jsou odjakživa jakýmsi poutem, které umí lidi vždycky spojit, kdykoliv a kdekoliv.

Martin Anděl nám dal jako svatební dar nádherně ošklivého trpaslíka, kterému vlastnoručně urazil nos. Kolem krku mu pověsil na provázku docela obyčejný talířek.

"Co to je, proboha?" ptají se zděšení hosté.

Odpovídáme:

"To je muž, který chtěl ovládnout svět pomocí talířů. Proto vybuchl, ten blázen."

Načež si s Barbarou vyměníme trochu nejistý pohled. A raději na to dál nemyslíme.

Konec

A vlastně ještě ne konec.

Když autor před více než dvaceti lety odevzdal rukopis této knihy nakladatelství Albatros, příslušný redaktor vznesl po přečtení textu několik závažných připomínek k samotnému závěru popisovaných událostí. Stejně se vyjádřili i lektori, kteří rukopis tehdy odborně

posuzovali. Pro dokreslení lze z jejich posudků vyjmout:

#

... Jednu dějovou linku autor bezpochyby dovedl k formálně vhodnému konci. Ale co ty zbývající motivy? Přece nelze položit otázky a zůstat dlužen odpovědi! Jak se to tedy vlastně má s UFO a UNFO, o Schrieverovi nemluvě?

Doporučuji k vydání s výhradou, že autor nejdříve odpoví i na tyto záhady, snad vůbec nejdůležitější.

Dr. Josef Pilzer, odbor, asistent

...Takhle tedy ne! Co se vlastně stalo v South Bay, jaké síly tam působily? Autor mlčí. Neví? Ale co je čtenáři do toho? Proč má trpět za to, že autor neumí události vědecky vysvětlit? Chápu, že k záhadám dochází v životě dost často, jenže v literatuře platí jiné zákony, literární. Ať si tedy Souček nějaké vysvětlení vymyslí, je snad něco špatného na básnické licenci? Na to má autor vždycky právo. Když to udělá, budu s vydáním souhlasit.

Lubomír Tatarovič, promováný filozof

*

... Případ, stejně- jako každá kniha, je hotový až tehdy, když se podařilo všechny záhady dešifrovat. Proto je tento rukopis nehotový, zatím se nehodí k vydání. Proč se autor neporadí s našimi fyziky, chemiky, inženýry? Čtenář se musí dovědět všechno! Co jsou UFO a UNFO, hrozí lidstvu i nadále nebezpečí? To je kardinální otázka, neboť odpověď se týká bezpečnosti nás všech.

Ivan Springer, lektor

Autor uznal, že tyto lektorské připomínky jsou logické z hlediska literárních pravidel. Proti nim však postavil vlastní argumenty, především etické, které bylo nutno vzít při vydání na vědomí. Ve svém dopisu nakladatelství mimo jiné napsal:

Shromážděval jsem fakta, aby vydala svědectví. Bohužel, toto svědectví zůstalo neúplné. Není v mých silách změnit na tom třeba maličkost. Proto mnohé odpovědi na palčivé otázky visí ve hvězdách. Naši odborníci mi nepomohli, jakkoli se o to snažili. Moje dopisy profesorovi Howardovi zůstaly rovněž bez odezvy, takže se bojím, že podlehl svému zranění. Co mám tedy dělat? Zabásnit si, jak doporučuje jeden z lektorů, a všechny ty pracně posbírané důkazy korunovat líži?

Čemu se tím poslouží? Proč nepřiznat, že nemáme jistotu, jak to vlastně dopadlo se Schrieverem? Falešná idealizace je metlou lidstva, která vymetá pravdu místo pravého smetí. Literatura má být zrcadlem života, nikoliv jeho růžovými brýle-

mi. Promiňte mi, jestli odmítnu lhát. Raději oželím vytištění rukopisu.

Ludvík Souček

Polemika byla tak ostře protikladná, že se nedalo uvažovat o kompromisu. Zbývala poslední, nepříliš nadějná možnost - sehnat vyjádření profesora Howarda. Dva dopisy redakce na princetonkou univerzitu zůstaly bez odpovědi, zbýval tedy poslední pokus, prostřednictvím jednoho pracovníka nakladatelství v zahraničí najít aspoň někoho z profesorových příbuzných, neboť se redakce domnívala, že profesor Howard zemřel. Do pátrání se zapojil pan Jim G.

Hayes, pracovník pasového oddělení pařížského velvyslanectví USA. Díky jeho vzácnému pochopení došel brzy poté telegram následujícího znění:

HOWARD ŽIJE ADRESA ZATÍM NEZNÁMA HLEDÁM DÁL

V další fázi pátrání skvěle vypomohl pan Julien Loewlois z pařížské Office Israélien du Tourisme, který redakci sdělil toto své zjištění:

Můj bývalý spolužák, "dnes docent na princetonké univerzitě, mi oznámil, že Howard je na dolčění někde v Oregonu, v místě nazvaném Yorkton Hills. Poštu mu úmyslně nedoručují, aby měl co nejméně klidu.- Ale lze mu telefonovat, USA, Oregon-Salem, číslo K 71-6321-83.

Krátce poté tedy došlo k telefonickému rozhovoru s profesorem Howardem, pro jistotu nahranému na magnetofon.

Přepis záznamu zní: Howard: Haló, kdo volá?

X. Y.: Tady pracovník československého nakladatelství Albatros, volám z Paříže. Mám vám vyřídit pozdrav od pana Součka. Howard: Cože? Jak se má ten starý medvěd?

Už si vzal tu doktorku?

X. Y.: Mám dojem, že ano, ale nevím to určitě. Byl jsem doma naposled před sedmi měsíci... Ale o co vlastně jde:

Souček napsal o vašich společných zážitcích knihu. My bychom teď potřebovali od vás nějakou informaci. Howard:

Když je to pro Součka - co chcete vědět?

X. Y.: Váš názor na UFO a UNFO. Co se vlastně stalo v South Bay? Žije Schriever, nebo zemřel? Tyto tři body, nic víc.

Howard: Rozumím. Máte dost peněz, abychom

mohli mluvit takhle po drátě aspoň hodinu? X. Y.: Proboha, to ne!... Můžete mi to všechno napsat?

Howard: Samozřejmě, jakou máte adresu? X. Y.: Pište si, hláskuji...

Za tři neděle došel do Paříže Howardův obšírný dopis a obratem putoval do nakladatelství do Prahy. Zde je v plném rozsahu a znění, v překladu dr. Mileny Smolové.

Yorkton Hills (Oregon 14. X. 1968)

Pane redaktore,

posílám slíbenou odpověď a dodatečně se omlouvám. Součkovy dopisy i žádosti Vašeho nakladatelství, adresované na princetonkou univerzitu, ležely až do minulého týdne v rektorově sekretariátu. Ti bídáci mě dokonale odřízli od světa, abych prý se uzdravil co nejdřív. Vyjádřete, prosím, můj dík dr. Medunové a panu Součkovi, kterým je můj život navždy dlužníkem. Jak rád bych je oba zase někdy uviděl!

A teď postupně k Vaším otázkám.

K čemu se v South Bay schylovalo, jsem si uvědomil krátce před explozí. Ve chvíli, kdy se na střeše objevil Drouetův solenoid. Potom se k němu přiblížil létající talíř. Dál už nevím nic, ztratil jsem vědomí. Následky výbuchu znám jen z fotografií. Potud moje osobní svědectví o té věci.

Unáhlený výklad by mohl vést k domněnce, že zde poprvé došlo ze strany UFO k útoku na pozemšťany. To je pochopitelně omyl. Již první historické záznamy o létajících talířích dokazují jejich cílevědomý nezájem o jakýkoliv zásah do našich osudů. Například zápis pořízený roku 1290 v bylafidském opatství, pergamenová listina, objevená teprve roku 1953 v knihovně ampleforthského opatství v Anglii. Cituji:

Když se opat Henryk připravoval na bohoslužby, Jan, jeden z bratří, oznámil, že venku se děje něco podivného. Všichni ihned vyšli ven a spatřili veliký stříbrný předmět podobný mise na kaši. Ten pak volně létal nad nimi a budil jejich velký strach. Tehdy opat Henryk zvolal, že Wilfred jest cizoložník a hřeší předstíráním zbožnosti.

Takových stříbrných létajících talířů, vždycky pasivních vůči nám, bylo pozorováno mnoho. Kdo je v nich? Americký

kapitán Martell krátce předtím, než se jeho stíhačka 7. ledna 1948 rozpadla na kusy při marné snaze dostihnout tři UFO, hlásil radiofonem: Vypadá to jako ze rtuti... A potom: Proboha, vždyť v tom jsou lidé! Toto hlášení, poslední, které vyslal, bylo monitorováno magnetofonem na letišti Fort Knox.

Vůbec nejčastěji se UFO vyskytovaly za druhé světové války nad Pacifikem. Celé dlouhé minuty zvědavě doprovázely letecké svazy obou válčících stran, americké i japonské, ale nikdy neprojevilý útočné sklony. Naši piloti jim časem přivýkali a říkali jim woows, za korejské války foofighters.

Zprvu se uvažovalo o Mart'anech, o Venušanech. Nesmysl! Tyto právě UFO nemají s mimozemskými bytostmi nic společného. A stejně tak neměly nic společného ani s nacistickými diskoplány, které byly vlastně jen dokonalejšími letadly. Německých strojů bylo nanejvýš devět, objevily se koncem války a poslední z nich dosloužily někdy kolem roku 1950. Mezi nimi a skutečnými UFO je obrovský rozdíl v kvalitě. Vnější rozdíl je pak zřejmý na první pohled. Nacistické talíře byly robustní, bytelné. UFO naopak působí až průhledným dojmem.

Do tmy, odkaziva obklopující skutečné UFO, vnesl první světlo Burghard Heim. Americké úřady dnes mají dostatek písemných dokladů o tom, že se zabýval problémem gravitace, zvláštními fázemi hmoty a otázkou, jak obelstít principy setrvačnosti. Začátek všeho je ovšem už u Alberta Einsteina: Čas tělesa je závislý na rychlosti, kterou se toto těleso pohybuje v soustavě. Fakt, dnes čile používaný autory vědeckofantastických příběhů. Posádka meziplanetárního korábu letí kamsi velmi daleko rychlostí, blízkou rychlosti světla. Proto na jejich korábu plyne čas mnohonásobně pomaleji než na zeměkouli. Astronauti se vrátí podle svého palubního času o deset let starší, ale na Zemi mezitím uplynulo celé století. Posádku vítají jejich zestárlá vnučata. To je literární využití jedné ze základních pouček obecné teorie relativity.

Když pak letící těleso dosáhne rychlosti světla, tedy asi rychlosti 300 000 km za vteřinu, zastaví se na něm čas úplně. Zmrtví... Dál se Einsteinovy úvahy nedostaly, narazil na časovou bariéru, kterou chápal jako poslední a nepřekročitelnou hranici.

Z nových pramenů, uveřejňovaných jen po kapkách a hlavně bez podrobností, vyplývá však ohromující skutečnost. Heimovi se teoreticky podařilo najít způsob, jak časovou bariéru prorazit! Tělesa, pohybující se v jeho matematickém mezopoli, dokáží prý překonat rychlost světla. Čas, při dosažení světelné rychlosti dokonale umrtvený, dalším zvýšením rychlosti najednou znovu ožívá. Rozbíhá se stále rychleji, jenže se znaménkem minus. To znamená, že se čas vrací, odvíjí se zpátky.

Jak fantastické jsou dějiny vědeckých objevů! Hledáš něco zcela konkrétního - a najdeš něco obecného a mnohem důležitějšího. To se stalo i Heimovi. Inspirován skutečnými UFO a požadavkem nacistů, chtěl vypočítat podklady, nutné k sestrojení superrychlého letadla. To se sice podařilo, konstruktér Schnever dokonce zorganizoval výrobu prvních prototypů, ale pro Heima to byla jen epizoda. Počítal dál a objevil jakýsi stroj času.

Kriticky příznějme, že tento ryze teoretický stroj měl nevýhodu. Vedl jen zpátky do minulosti. Stejně rychlý návrat do přítomnosti nepadal v úvahu, byl možný jen v času normálně rychlém. Například: jestliže by se nějaká osoba pomocí toho stroje přenesla ve zlomku vteřiny o třicet let do minulosti, potom návrat by trval rovněž třicet let. To znamená, že by ta osoba už nikdy neviděla lidi ze své skutečné doby, kteří by před ní měli navždycky třicetiletý náskok. Heimův stroj času byl tedy jednoúčelový. Ale i tak přinesl obrovskou vědeckou perspektivu. V ní je pak obsažena odpověď na to, co jsou to vlastně UFO.

Stačí, když přijmeme následující předpoklad. Létající talíře stříbřité barvy, průsvitné a připomínající rtuť, popisované už v dávných dobách, nemohou být jakási vysunutá tykadla civilizací z jiných planet, jsou to stroje z toho světa, z naší zeměkoule. Cestují nejen prostorem, ale i časem. Jsou dílem bytostí našeho rodu, které nás prostě navštěvují z budoucnosti. Ano, ty stroje řídí naši potomci!

Rozum do hrsti, uvažujme. Čas plyne. Odkud se odvíjí? A kam se ukládá? Vnímáme jen úryvek, vyměřený délkou našeho života. Existuje pro nás jen to, co bylo, a to, co právě je. Budoucí čas nevnímáme. A přece ten čas už existuje v této chvíli, běží k nám z dálky. V každém semenu je ukryt strom, který je zrodil. Ale v témže semenu je ukryt i strom další. Ve všem existujícím je zároveň minulost, přítomnost, budoucnost. A když tomu tak je, proč bychom jednou nemohli cestovat časem dozadu i dopředu?

Myslím, že UFO s našimi potomky nespustí ani z roku 5000, ani z roku 3000, ale z letopočtu, který je nám podstatně bližší. Nemám pro to důkaz, ale neudivil by mě předstih kratší jednoho století. Za posledních tisíc let se UFO nikterak nezměnily. Naopak my jsme do-stali od balónů přes letadla až k diskoplánům. Předstih bytostí, které UFO pilotují, se neustále zkracuje. Zdá se, že naši potomci jsou už takřka na samé hranici dokonalosti.

Otázka, kterou patrně nerozřešíme. Proč naši potomci rejdí nazpět časem jako pstruzi, táhnoucí proti proudu řeky? Můžeme si to jen domýšlet s odvoláním na naše zkušenosti. Stále víc stoupá zájem o historii. Tisíce lidí navštěvují indiánské rezervace, aby poznali minulost své rodné Ameriky. Boháč použije služeb cestovní kanceláře Bluebird Co. a zajede si až do Austrálie, aby se mohl pokochat pohledem na domorodce, který ustrnul na úrovni mladší doby kamenné. Porovnání s minulostí zvedá naše sebevědomí. Proč by naši potomci nemohli mít cestovní kancelář, která pro ně pořádá výlety časem? Navštěvují nás ve svých létajících talířích a dívají se na nás s úžasem a zvědavostí jako na něco dávno minulého. A snad je trochu mrzí, že je doháníme.

Takový výlet však nutně musí mít značná úskalí. Objekt na cestě proti času je zřejmě ve zcela zvláštní fázi hmoty, která ve styku s naší hmotou v našem času prostě exploduje. Dochází k jakési anihilaci, podobné té, k níž dochází při styku hmoty s antihmotou. Snažil jsem se kdysi vypočítat množství energie, vznikající při setkání dvou hmot s opačným znaménkem v časoprostoru. Vyšla mi cifra, blízká uvolněné energii při řetězové reakci uranu. Tedy slabší atomový výbuch.

Jestliže se UFO přesto mohou pohybovat v naší atmosféře, aniž by docházelo k výbuchům, znamená to jen jedno: nejde o pravou anihilaci, jak si ji dnes představujeme. Kdyby se hmota talířů chovala vždycky jako antihmota

anihlovala by se již stykem s molekulami naší atmosféry. Ve své stuttgartské přednášce mluvil Burghard Heim o tom, jak tuto věc vyřešit. Stroj času je zapotřebí chránit nějakým silovým polem. Zdá se, že něco takového mají i UFO.

Tyto skutečnosti vyvracejí už předem hlavní námitku všech ufobijců, že UFO neexistují a jsou jen výmyslem. Neboť jinak by prý už dávno přistály. Omyl, nikdy nepřistanou. Nemohou. Zabraňuje jim v tom silové pole. Pohltí i všechny elektromagnetické, například rádiové vlny, které by UFO případně vysílaly, aby se jejich osádky s námi mohly nějak domluvit. Kdyby mě některá z těch pvavnuček chtěla políbit na tvář, musela by nejdřív své silové pole zrušit. Což by mělo za následek, že bychom společně explodovali.

Viděl jsem na vlastní oči, k čemu vede porušení této zásady. Výbuch v South Bay byl přesně toho druhu. Stříbrný talíř, který jsem zahlédl nad solenoidem, narazil na věž. Byl k ní přitažen. Silové pole se na zlomek vteřiny protrhlo a hmota dnešní doby se dostala do styku s hmotou jiné doby. Plus a minus se naráz vybil obrovským výbuchem.

První případ toho druhu byl zaznamenán už roku 1962 u vesnice Atafona poblíž Rio de Janeira, na kopci Vintén. Můj dobrý přítel Souček tento název už jednou slyšel z mých úst, ale tenkrát nebyl čas na to, abych mohl vysvětlit souvislosti. Na tom kopci zahynul francouzský inženýr neznámého jména. "Roztrhl ho výbuch, jeho příčinu se nepodařilo policii objasnit. Ani celá série expertiz nemohla odpovědět na to, co zde vlastně vybuchlo. Zajímavá byla jedna věc: na místě zůstaly mikroskopické části oloveného plechu. A olovená maska.

K druhému případu došlo roku 1966 opět u Atafony. Vesničané se probudili, protože se celé okolí otřásl jako při zemětřesení. Oslavný záblesk a náraz tlakové vlny, která poškodila mnoho "budov. Detonaci nebylo slyšet, jen jakési zasyčení. Za týden objevila policie opět na kopci Vintén mrtvolu dvou mužů, v nichž identifikovala dva brazilské elektroniky, inženýra Miguela Josého Vianu (34 let) a Manuela Pereiru da Cruze (32 let). Opět ty, mikroskopické části oloveného plechu! A dvě olovené masky!

Výšetřování převzala pracovní skupina tajné služby Servicos Secretos, a kupodivu zjistila: Viana před svou smrtí několikrát prohlásil manželce, že jí co nevidět přinese něco z budoucnosti ... Zdá se, že všichni ti tři lidé pracovali na něčem, co se podobalo Heimově teoretickému stroji času. Přiměřeně zdokonalenému, nikoliv jen jednoúčelovému, protože měl vést stejně rychle zpátky jako dopředu. Pokusy se nezdařily.

Odkud čerpali ti lidé své vědomosti? Zcela nutně museli znát nejen všechny výdobytky Hermových objevů, ale i dílo francouzského inženýra Emila Droueta. Ten je od roku 1962 neznámý. Byl snad právě on první obětí na Vinténu? Datum by tomu odpovídalo.

Drouet uveřejnil v letech 1946 až 1952 několik pozoruhodných úvah o nadsvětelných rychlostech. Bohužel, formuloval je tak nevráživě, že musel kdekoho urazit. Například o Einsteinovi prohlásil, že je jako kvočna, která snesla vejce a teď nad ním zběsile kdáká, protože neví, co s ním. Tím narážel na Einsteinovu bezmocnost při styku s časovou bariérou. Jiné vážené učence nazýval užvaněnými dědky, absolventy škol pro duševně méně čilé školáky a tak dále. Pochopitelně že takové chování nezůstalo bez následků. Drouet byl napadán ze všech stran pro své velikášství, vláčeli jeho jméno v tisku, znemožnili ho společensky a postarali se o to, aby se mu začalo nedostávat prostředků k dalšímu výzkumu. Zvláště ostře napadli jeho rovnici těles rychlejších světla.

V tomto vzorci znamená Jc zrychlení, m hmotu tělesa, $2\pi r$ úhlovou rychlost rotace - laik to stejně nepochopí. Této Drouetově rovnici v jeho knize Hmota za časovou bariérou předchází 200 kvartových stránek zdůvodňujících výpočtů. Moji studenti je kdysi prověřovali dosazením reálných hodnot. Za osmáct dní, při použití výpočetních strojů, se jim časový faktor tak zmenšil, že se stal nulovým. Při dalším počítání se pak vyvíjel s minusovou hodnotou. Stal se negativním. Právě ten přechod na záporné hodnoty je nejpádnejší důkaz Drouetovy geniality. Nemýlil se. Heimovo těleso ve tvaru rotujícího disku může doopravdy za jistých okolností dosáhnout nadsvětelné rychlosti, může se vymanit z času a obrátit ho nazpět. Tím samo unikne do mimoprostoru.

Drouet reagoval na všechny útoky s tvrdohlavostí sobě vlastní. Řekl, že výpočty dokáže experimentálně. V průběhu příštích let zkonstruoval jakýsi solenoid, anténu, jejíž princip přísně tajil. Dodatečně jsem uvažoval o tom, odkud vlastně bral prostředky k pokusům. Musel na to mít sto tisíc dolarů. Kdo ho tedy podporoval? A co bylo ještě podivnější, ve vědeckém světě naprosto neobvyklé: z ničeho nic ohlásil, že se jeho pokus konečně povedl. Část malé hmoty diskového tvaru prý zasunul do minulosti. Upravením solenoidu prý co nevidět dokáže přitahovat i existující hmoty z budoucnosti.

To bylo pro fyziky přespříliš. Veřejný pokus Drouet provokativně odmítl. Předvedl jen několik fotografií svého solenoidu, z nichž nikdo nemohl nic vyčíst. Řekl, že principem solenoidu je změna v molekulách oloveného plechu, kterou umí vyvolat. Nás však zajímá, že na těch fotografiích měl Drouet jakousi masku. Nazvali ho šarlatánem. Byl vyloučen ze společnosti lidí jako vědec, který neumí ctít nejjzákladnější pravidla profesionální kolegiality. Tehdy natrvalo zmizel.

Dívám se na celou záležitost takto: neblaze proslulý Schriever byl spíše organizátorem než opravdovým konstruktérem. Vždycky si uměl opatřit prostředky. Kdysi se mu podařilo získat Heima; sám ho pak odstranil na frontu, ale když ji Heim přežil, vrátil se k němu znovu. Po válce ho unesl. Navíc získal i Droueta. Ti dva dohromady - fantastické spojení mozků! Francouzova ješitnost musela být hluboce uražena nedůvěrou k jeho pokusům. Člověk s tak složitou povahou může pak reagovat nepředvídatelným způsobem, andělsky čistě i ďábelsky špinavě. Řekl bych, že došlo k té druhé možnosti. Bezrukého slepce Heima bylo jistě snadné podvádět, tvrdit mu cokoli, a Schriever jistě vycítil, že právě Drouet se k tomu může skvěle hodit. Je to odborník nejméně zdatný. Odtud vede cesta dál až k neúspěchům na kopci Vintén. První zahynul Drouet, něco se nepovedlo. Slepý Heim nemohl při pokusech pomoci, a tak přišli na řadu ti dva Brazilci.

Tuto moji teorii podporuje zjištění, uveřejněné až později. Asi dva dny před výbuchem na kopci Vintén, při němž zahynuli i oba brazilští elektronici, monitorovala odposlouchávací služba brazilského námořnictva velmi dlouhý rozhovor dvou černých vysílaček. Jedna se hlásila z prostoru Rio de Janeira, druhá byla někde v oblasti Floridy.

Zdůrazňuji, že právě na Floridě je South Bay. Hlas vysílačky CKJ 21 chtěl vědět, jak pokračují práce. Stanice CKJ-22 odpověděla, že k akci Magnet dojde nejspíše za padesát hodin. Na to CKJ-21 vybídla protistranu, aby si počínala opatrně, protože první Magnet zklamal a je nutné za všech okolností ušetřit obě hlavy. Jinak zbude jen jedna, slepá. Jednoduchou dedukcí můžeme rozšifrovat smysl tajného rozhovoru. Magnetem se rozumí pokus přitáhnout hmotu z budoucnosti. Hlavy jsou lidé, kteří pokus provádějí. Kdyby se i tentokrát nepovedlo, zbude už jen jeden odborník - slepý Heim. To znamená, že roku 1966 ještě zcela určitě žil.

Pokus se, jak známo, opět nezdařil. Ti lidé chtěli dokázat něco, co ani dnes nedokáží naši vyspělejší potomci. Vejit v přímý styk s hmotou na jiné časové úrovni. Schriever začal chápat, že tohle mu v dohledné době nevyjde. O co mu vlastně šlo, proč se tak živě zajímal o budoucnost? Byl přímo posedlý létajícími talíři. Chtěl nejspíše některý UFO přitáhnout, aby se ho mohl zmocnit. Získal by tím nevídaný prostředek. Jeden jediný takový létající talíř by mu umožnil tyranizovat a znepokojovat celý svět. A teď se mu jeho plány začaly bortit.

Když jsme společně s mými přáteli objevili tajemství Bobří hráze, dostala Sehrieverova sebejistota další ránu. Začal tušit: Dny jsou sečteny, i kdybych měl ještě desetkrát víc finančních prostředků. Rozhodl se k poslednímu pokusu, kterým měl zvítězit, nebo navždycky prohrát. Instaloval solenoid přímo na střeše své rezidence. Uvedl ho v činnost. Čekal, co se stane. Minuty ubíhaly. A pak se to stalo, v blízkosti se objevil UFO. Kdesi v mimoprostoru. Byl z toho prostoru násilím vyrván a přitahován k solenoidu. Poprvé se to podařilo úplně! Jenže v cestě se objevila nepřekonatelná překážka, jejíž nebezpečí si Schriever neuvědomil: Věž! Docela obyčejná věž. UFO do ní narazil, obrovská energie se naráz uvolnila a obě hmoty se pozřely v strašlivém výbuchu. Zahynul Schriever, kdesi v rezidenci zemřel i Heim. Nezbylo vůbec nic.

A teď stručně o UNFO. Jsou to předměty ze stejné líhne jako UFO, také vyšly z budoucnosti. Děsí nás řeky, kdysi krásné, které se změnily ve stoky bez života. Místo vody v nich proudí průmyslový odpad. Ovzduší velkoměst je neprůhledně zahuštěno popílkem, výfukovými plyny, exhalacemi chemiček. Stará města mívala kolem dokola hradby. Místo nich jsou dnešní velkoměsta obezděna vrakovišti starých automobilů, nespalitelných odpadků, hromadami zdiva, kusů asfaltu, starými krámy. Nevíme, co s tím. Děláme ze světa jedno obrovské smetiště.

Naši důvtipní potomci využili možnosti překonat časovou bariéru i v tomto směru. Pomocí uměle vytvořených odpadních děr vyhazují všechen odpad do minulosti, snad až někam do prahor, kde už nemohou nikomu uškodit. Při zkouškách s Drouetovým solenoidem byl tento putující odpad zcela pochopitelně přitahován do našeho časoprostoru. Dříve se UNFO nevyskytovaly, jejich první výskyt se časově shoduje s dobou, kdy Schriever zakoupil rezidenci v South Bay. Proto se také vyskytovaly jen v jejím okolí a krátký čas i kolem kopce Vintén u Rio de Janeira. Poté, co rezidence v South Bay byla vygumována výbuchem, se žádný UNFO už neobjevil.

Tvar nalezených UNFO a jejich hmota jistě neodpovídaly tomu, jak vyhozené předměty vypadaly původně. Během krátkého pobytu v našem čase nebyly stabilizovány, neustále podléhaly změnám. Proto je také různí lidé popisovali různě. Oprava do podoby, připomínající kryt, má podle všeho co dělat s bezpečností; zkrátka, hmotně byly ty předměty upraveny tak, aby nemohlo dojít k výbuchu, když se dostanou do styku s jiným časoprostorem. Jakmile přestal solenoid působit, UNFO se opět poslušně vracely do své původní dráhy a nenávratně mizely v minulosti. Naráz, prudce.

Proč v době svého nedobrovolného pobytu u nás vyhledávaly temné prostory? Proč se vyhýbaly světlu? Snad se mu ani nevyhýbaly, ale my jsme je prostě ve světle neviděli. Vnímali jsme jen ty, které se ocitly aspoň v přišerí. Vysvětlení nabízejí teorie dvou vašich krajanů, československých profesorů Herčíka a Borůvky. Tito dva, biolog a matematik, se pokusili řešit už roku 1942 otázku samotné podstaty života jako projevu ve čtyřrozměrném prostoru. Teoreticky chápali život jako jakousi projekci čtyřrozměrného kužele životního světla (což je míněno obrazně na trojrozměrné promítací plátno našeho světa. Jak podivuhodně to souhlasí s Heimovými úvahami!

Představte si dvojrozměrné bytosti, žijící jen na ploše, například postavičky z kresleného filmu. Nemají možnost se přesvědčit, že existuje kromě šířky a délky jejich promítacího plátna ještě třetí rozměr, hloubka. Je to prostě mimo dosah jejich životních zkušeností. A přece ten třetí rozměr existuje, dokonce podmiňuje jejich dvourozměrnou existenci. Vždyť ty postavičky na plátně vznikají jen a jen projekcí trojrozměrného světelného kužele na promítací plátno.

Představte si teď světelný kužel z filmové promítačky, namířený do vesmíru. Pozorovatel z jiné planety, pokud by stál stranou, by ovšem neviděl vůbec nic. I kdyby ho minul třeba jen o centimetr. Jestliže by však stál očima přímo proti kuželu, viděl by sice světlo, ale nic víc. Teprve kdyby tomu světlu postavil do cesty promítací plochu, uviděl by skutečně pohyblivý obraz. Přesněji řečeno, viděl by to takhle: kdesi v dálce se rozzářilo světlo v objektivu promítacího aparátu. Světelný had se plazí vesmírem rychlostí 300 000 km za vteřinu. Je stále delší a delší. Potom objektiv zhasl, promítání skončilo. Ale ten had, vlastně teď už jen světelná úsečka, letí pořád dál. Teď se svým čelem dotkla promítacího plátna, které naráz ožije filmovým dějem. Úsečka je stále kratší a kratší, plátno, jako by ji pohlcovalo. Ve skutečnosti ovšem pohltní jen část paprsků, ostatní se odrazí a rozptýlí se v prostoru. Teď je úsečka už docela krátká a najednou se dotkne plátna svým koncem. Naráz je opět tma. Zkrátka, bylo to jako šíp, vystřelený do prostoru, který se zabodl do plátněného terče a úplně v něm zmizel.

Něco podobného se dělo i s UNFO. Předmět přitážený solenoidem vletěl do našeho prostředí a jako by se v něm začal promítat. Za světla jsme ho vidět nemohli, stejně jako nevidíme nic na plátně při promítání za plného světla v sále. Viděli jsme, že zde předmět opravdu je, jen ve tmě nebo v šeru. Pod vanou, v ledničce, ve sportovní hale, v zemi, v automobilovém kufru. A protože hmota předmětů nebyla stabilizována, neustále se měnila i jejich vnější podoba. Každý člověk je viděl jinak. Ve skutečnosti se chvěly velkou rychlostí. Tentýž pocit vzniká, když se díváme na filmové plátno z bezprostřední blízkosti. A to je zhruba všechno.

Před časem jsem dostal dopis od patrona Sjogrena, který mi ovšem dali taky až teď. Kapitán srdečně pozdravuje,

Kerguelen je opět v pořádku a pluje po své staré trase mezi Kodaní a Godthábem. Na Hudsonově zemi, v Bobří hrázi pracuje ve vší tichosti skupina dánské armády za přítomnosti několika našich expertů. Výsledky zatím nejsou úplně známy, nebylo vydáno žádné úřední komuniké. A myslím, že se ho ani hned tak nedočkáme, vojenští páni mají odjakživa vzácny smysl pro utajování zbytečností. Naopak věci opravdu tajné dokáží prozrazovat přímo geniálně. Pokud jsem v novinách objevil něco o našich trampotách, přikládám výstřižky. Některé jsou docela zábavné. Já sám jsem rád, že to mám už všechno za sebou, celou tu dlouhou lapálii s UNFO především. Konečně se opět budu moci věnovat univerzitě a snad i matematice, jak po tom marně stůnu už hezkou řádku let. Rád bych si především ověřil ty Rettihovy poslední teorie o algebraických kvartách ve vztahu k nepravidelностям množin.

Doufám, že vám můj dopis aspoň v něčem poslouží, a ujišťuji vás, že ve svém denním životě nejsem tak mnohomluvný.

S mnoha přátelskými pozdravy

Váš

profesor Gordon Howard,

princetonská univerzita,

GSA

Manchester Guardian, 7. 7.:

Jednotce dánského královského válečného námořnictva se podařilo před několika týdny objevit v oblasti vesnice Ymer (Grónsko) pozůstatky bývalé základny německé meteorologické expedice, která zde byla před II. světovou válkou. Podle hlášení velitele skupiny byly nalezeny přístroje kupodivu v dobrém stavu.

Corriere della Serra, 11. 7.:

Romantika se nevyplácí! O tom se přesvědčil i kapitán dánského výletního parníku Kegulon... Na základě zpráv, kolujících mezi Eskymáky, chtěl najít poklad, který prý za války někde na grónském pobřeží ukryli němečtí námořníci. Loď narazila na skalisko a potopila se. Posádka i důvěřivý kapitán byli naštěstí zachráněni.

New York Business Reader, 16. 7.:

Oznamujeme všem akcionářům IRC (International Rubber Comp.J, že skonala dlouholetý člen naší správní rady, pan Robert Lee Chandler. Tragicky zahynul při výbuchu kotle ústředního topení ve svém domě, South Bay (Florida, USA). Zároveň oznamujeme, že se příští valná hromada koná 25. t. m. ve 14 hodin v hotelu Plaza, N. Y. Po schůzi společná večere s programem.

Bujaro. Journal, 23. 8.:

Stala jsem se před pěti týdny svědkem neuvěřitelné příhody. Žiji jako penzionovaná odborná učitelka v městě South Bay na Floridě, která má kromě příjemné polohy i vynikající podnebí, léčící mé astmatické obtíže.

Seděla jsem večer se svou přítelkyní Myrtou Beattieovou u otevřeného okna, vedoucího k jezeru. Pojednou se nad překrásným domem pana Chandlera objevilo cosi, co vypadalo jako forma na pudink nebo poklop na sýr, zhotovený z průhledné hmoty, avšak značně velkých rozměrů. V následujícím okamžiku došlo k výbuchu, který docela zničil dům nešťastného pana Chandlera a část města. Když jsme později s Myrtou Beattieovou událost podrobněji probíraly, vzpomněly jsme si zcela určitě, že v onom poklopu (nebo formě na pudink) byly uzavřeny podivné bytosti, velmi podobné Mariánům z kresleného seriálu Spaceman X, vycházejícího jako nedělní příloha Miami News For the Whole Family.

Doufám, že vás toto sdělení zaujme. Za naprostou pravdivost ručí neposkrvrněná pověst moje i paní Myrty Beattieové. Cynthia Duffour-Mageeová, odb. uč. v. v.

Profesorův dopis vnesl do případu rozhodující příliv světla, vydání rukopisu nestálo už nic v cestě. Souhlasil autor, souhlasili i odborní lektori. Snad jen z pochopitelné lidské zvědavosti, která chce vždycky vědět všechno do úplných podrobností, šla redakce po stopě případu dál a na vlastní pěst. Bláhově se domnívala, že se jí podaří přijít i se svou troškou do mlýna.

Pracovník nakladatelství v zahraničí doslova přepadl v kodaňském přístavu kapitána Sjogrena a pokusil se z něho vytáhnout poslední informace o tom, co se stalo s Bobří hrází po odjezdu dr. Medunové a redaktora Součka z Grónska. První kapitánova reakce byla bezprostřední, jeho obličej se rozzářil. Ale hned poté se začal chovat odměřeně, jakkoliv bylo jasné, že tak činí s nechutí a vnitřním odporem. Vyhybal se pohledu z očí do očí a tvrdil, že mu o takových věcech není vůbec nic známo. O nějaké Bobří hrázi prý nikdy neslyšel, jména Schriever či Menzel mu nic neříkají. Ano, předa dvěma lety měl nehodu s parníkem, ale žádná "sabotáž" v tom nebyla, najeli prostě na ledovec.

"Ale jména Souček, Medunová vám snad něco říkají," trval na svém pracovník nakladatelství.

"Nevím.. Už si nevzpomínám," odpověděl patron Sjogren. A snažil se ukončit rozhovor, který ho patrně přiváděl do úzkých. Zcela nakonec přece jen naznačil aspoň něco.

"Pochopte přece... Tak to přece pochopte, krucifix! Nic jsem nezažil, nic jsem neviděl, nic nevím - jasné? Snad až za dvacet let, jestli se toho dožiju."

To už jasné bylo, po dvaceti letech se promlčují tajemství, k nimž jsme přidali svůj podpis - ať už dobrovolně nebo z donucení. Sjogren byl tedy donucen někým něco podepsat. Zkrátka - prohlášení o mlčenlivosti.

Poté se vydal pracovník nakladatelství do Grónska, aby si zbytek svých dohadů ověřil přímo na místě. Hned po přistání ve Scoresbyho zálivu byl zadržen, údajně proto, že nemá doklad o jakémsi očkování. Průhledná záminka, v těchto končinách se nikdy zvláštní očko vání nevyžadovalo! Nehledě ani k tomu, že ostatní cestující dánského původu nenarazili na nejmenší potíže. Byl vyzván, aby opustil ostrov nejpozději do čtyřiařidvaceti hodin.

Aby se náš spolupracovník vůbec mohl dostat na břeh, prohlásil, že chce k návratu použít letadlo. To mu bylo povoleno. Opatrným vyptáváním mezi místními obyvateli pak lehce získal několik zajímavých informací. Asi dvacet mil dále na sever je prý pobřežní pásmo už déle než rok uzavřeno dánsko-americkými vojenskými hlídkami. Prostor

Hudsonovy země je tak prakticky nepřístupný. Místní úřady vydaly přísný zákaz rybolovu dál na sever od mysu Gladstone. V těch místech prý soustavně hlídkuje americký torpédoborec General Hoop.

Krátký pohled na mapu těch končin dosvědčuje, v jakém vztahu jsou tato vojenská opatření k Bobří hrázi. A ještě něco, minulého roku na jaře se lidé ze severu vůbec neobjevili poblíž Scoresbyho zálivu. Z toho vyplývá, že Hudsonova země je uzavřena ze všech směrů. Godthábsští obyvatelé si tuto skutečnost vysvětlují různě. Jedni tvrdí, že se tam nahoře buduje vojenská základna. Jiní míní, že tam objevili uran. Třetí se pak domnívají, že prý v tom "něco je", ale víc nedovedou vysvětlit.

Po dobu těch několika hodin, které pracovník nakladatelství prožil v Grónsku, byl neustále sledován. Určitý zájem o jeho osobu prozrazují i slova, která mu řekl na rozloučenou celní úředník:

"Nemáte sice zavazadla, ale i tak doufám, že s sebou nic neodvážíte ..."

Zdá se, že za určitých okolností mohou být k proclení i informace. Či spíše - k zabavení.

Kapitán Sjogren měl bezpochyby pravdu. Zbytek se dovíme možná až za dvacet let. To je doba, po které se veřejnosti zpřístupňují tajné archívy. S tím ovšem v této situaci nelze souhlasit, protože boj proti nacismu nebyl výsadou jen několika států. I jiní mají právo dovědět se o všem.

Co se pak týče výbuchu v South Bay, tam se už pracovník nakladatelství ani nenamáhal zajet. Výsledek by byl tentýž. Oficiální vyjádření federálních úřadů totiž zní: Došlo k explozi vysokotlakého kotle ústředního topení. Zbývá jen dodat: Odkdy se používá na Floridě ústřední topení? ,V místech, kde se lidé po většinu roku potí vedrem? Je to stejný nesmysl, jako kdyby někdo prohlásil, že na severním pólu se komusi porouchala lednička. Mimochodem - odkdy se o tak všední lapálie, jako je výbuch kotle, zajímají federální úřady? V obyčejném případě by se o takovou podružnost bezpochyby nezajímal ani sám floridský guvernér.

A to je všechno.